

UDK 061.23:001(474.3)(058)
La 811

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJA

Akadēmijas laukums 1
Rīga, LV 1050
Latvija

Tel.: 7225361. Fakss: 7821153
E pasts: lza@lza.lv
<http://www.lza.lv>

Latvijas Zinātņu akadēmijas *Gadagrāmata 2007* ir turpinājumiždevums — jau piecpadsmitais ar šādu nosaukumu. Iepriekšējie laidieni atspoguļoja situāciju 1990., 1992., 1992./1993., 1995.—2006. gadā. *Gadagrāmata 2007* iznākšana ir pieskaņota akadēmijas gada pilnsapulcei.

Gadagrāmatā ievietoti Latvijas Zinātņu akadēmijas pamatdokumenti, galvenās ziņas par akadēmiju, tās struktūru un locekļiem, pārskata tipa materiāli par akadēmijas darbību 2005. gadā, atsevišķi LZA dokumenti (kuru atkārtota publicēšana nākamajās gadagrāmatās nav paredzēta), īsas ziņas par Latvijas zinātniskajām iestādēm.

Publicētie dati atspoguļo stāvokli 2007. gada 15. martā.

ISBN 978-9984-808-00-0
ISSN 1407-0413

© Latvijas Zinātņu akadēmija, 2007

S A T U R S

Ievads	5
Latvijas Zinātņu akadēmijas galveno pasākumu kalendārs	8
PAMATDOKUMENTI	
Latvijas Republikas likumdošana par Latvijas Zinātņu akadēmijas statusu	9
Latvijas Zinātņu akadēmijas Harta	10
Latvijas Zinātņu akadēmijas Statūti	14
LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS STRUKTŪRAS	
Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāts	27
Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidijs	29
Latvijas Zinātņu akadēmijas valde	31
Latvijas Zinātņu akadēmijas Uzraudzības padome	31
Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis	32
Akadēmijas personāls	33
LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LOCEKĻI	
Īstenie locekļi	35
Goda locekļi	46
Ārzemju locekļi	51
Korespondētājlocekļi	61
Goda doktori	71
Pārmaiņas LZA locekļu sastāvā	78
In memoriam	79
LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS GODA MECENĀTI	82
LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LIELĀ MEDAĻA, BALVAS UN PRĒMIJAS	
Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielā medaļa	83
Latvijas Zinātņu akadēmijas vārdbalvas	83
Izcilie zinātnieki, kuru vārdā nosauktas Latvijas Zinātņu akadēmijas balvas	85
Latvijas Zinātņu akadēmijas un sponsoru kopīgās balvas	90
Balvas un prēmijas jaunažiem zinātniekiem	93
Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielās medaļas, balvu un prēmiju laureāti 2006. un 2007. gadā	95
Latvijas zinātnieki — citu ievērojamāko zinātnisko atbalvojumu laureāti 2006. gadā	100
Balvu un prēmiju jauniem zinātniekiem un studentiem laureāti	101
LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS ZINĀTNISKĀ UN ORGANIZATORISKĀ DARBĪBA 2006. GADĀ	
Nozīmīgi notikumi Latvijas zinātnē un Latvijas Zinātņu akadēmijā 2006. gadā	107
Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulces	128
Latvijas Zinātņu akadēmijas sēdes	139
LZA Senāta darbība	152
Senāta sēdes	152
2006. gadā piešķirtie LZA Atzinības raksti	155
Zinātniskie ziņojumi LZA Senāta sēdēs 2006. gadā	156
LZA prezidija darbība	185
LZA valdes darbība	186

LZA budžeta izpilde 2006. gadā	187
LZA Fonda darbība	188
Ar Latvijas Zinātņu akadēmiju saistītu organizāciju darbība 2006. gadā.	189
ZINĀTŅU NODAĻAS	
Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļa	194
Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļa	199
Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa	205
Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļa	214
Ārzemju locekļu nodaļa	220
STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA	221
1. pielikums. DOKUMENTI	
LZA un a/s “Latvijas dzelzceļš” sadarbības līgums	230
LZA Emīlijas Gudrinieces balvas jauniešiem zinātniekiem nolikums	232
Nolikums par LZA Artura Balklava balvas piešķiršanu	234
2. pielikums. LZA GADAGRĀMATĀS PUBLICĒTO DOKUMENTU RĀDĪTĀJS	
	236
3. pielikums. GALVENĀS ZINĀTNISKĀS INSTITŪCIJAS UN IESTĀDES LATVIJĀ	
Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija	242
Latvijas Zinātnes padome	242
Augstākās izglītības padome	245
Valsts zinātniskās kvalifikācijas komisija	245
Valsts emeritēto zinātnieku padome	245
Latvijas Zinātnieku savienība	245
Latvijas universitātes	246
Zinātniskie institūti	247
Fizikas, matemātikas un tehnisko zinātņu institūti (247). Ķīmijas un bioloģijas zinātņu institūti (249). Medicīnas zinātņu institūti (251). Lauksaimniecības un meža zinātņu institūti (251). Humanitāro un sociālo zinātņu institūti (253). Ekonomikas institūti (254).	
Citas zinātniskās iestādes	254
Zinātniskā izdevējdarbība	256
4. pielikums. LATVIJAS ZINĀTNES ORGANIZĒŠANĀ IESAISTĪTO PERSONU ALFABĒTISKAIS RĀDĪTĀJS	
	260

IEVADS

Kopš 2004. gada Latvijas zinātne tāpat kā visa Latvija pilntiesīgi iekļāvusies *Eiropas Savienības zinātnes telpā*. 2006. gadā tika izstrādāts *Nacionālās attīstības plāns* un operacionālās programmas ES struktūrfondu apgūšanai 2007.–2013. gadā, paredzot arī būtisku zinātnes attīstību, tai skaitā jaunus finansēšanas mehānismus. 2005. gadā Valsts prezidentes izveidotās Stratēģiskās analīzes komisijas Zinātnes apakškomisija pabeidza darbu pie *Latvijas zinātnes, tehnoloģiskās attīstības un inovāciju stratēģijas* projekta.

2006. gads Latvijas zinātnei bija gads, kad pilnā mērā sāka darboties jaunais 2005. gadā pieņemtais *Zinātniskās darbības likums*, un atbilstoši tam Ministru kabinets pieņēma vairākus nolikumus, noteikumus un rīkojumus.

2006. gads Latvijas zinātnei bija gads, kad atbilstoši *Zinātniskās darbības likumam* zinātnes finansējums no valsts budžeta pieauga par 0,15% no IKP. Pieauga zinātnes finansējums augstskolās, valsts programmu finansējums, daļēji tika sākts realizēt bāzes finansējumu. Absolūtajā izteiksmē Latvijas zinātne 2006. gadā no dažādiem avotiem saņēma ap 75 miljonus eiro. 2007. gadā Latvijas zinātnes finansējumam nāks vēl klāt ap 75 miljonus eiro finansējums no ES struktūrfondiem. Finansējums no valsts budžeta 2007. gadā pieaugs vēl par 0,15% no IKP. Šie līdzekļi tiks novirzīti, lai pilnībā veiktu valsts programmu finansējumu un pilnībā realizētu bāzes finansējumu. Būtiskā zinātnes papildu finansēšana ļauj aktivizēt Latvijas zinātnisko darbību un sākt jaunu zinātnieku piesaisti.

2005.–2006. gadā tika sagatavotas un finansēšanas mehānismos iestrādātas *Latvijas zinātnes prioritātes tuvākajam periodam*. Latvijā jau agrāk bija fiksēti tādi zinātnes prioritārie virzieni kā informāciju tehnoloģijas, materiālzinātnes, biotehnoloģija un farmācija, koksnes tehnoloģija un nacionālās humanitārās zinātnes (Letonika). Tagad zinātnes prioritātes 2006.–2010. gadam ietver arī agrobiotehnoloģiju, medicīnas zinātni, enerģētiku un

vides zinātni. Lai nodrošinātu Lisabonas stratēģijas 1 + 2% finansējuma optimālu apguvi, nepieciešams forsētī attīstīt doktorantūras un pēcdoktorantūras sistēmu un piesaistīt visa veida darbaspēku zinātniskajām un tehnoloģiskajām izstrādņēm. Latvijā ir uzsākta un aktīvi jāturpina dažādu zinātnes, tehnoloģisko kompetences centru un parku, tehnoloģijas pārneses centru attīstība, jo tā ir reāla iespēja īstenot saikni ar uzņēmējdarbību. Būtiska ir nacionālo humanitāro zinātņu (Letonikas) speciāla finansēšana, atdalot to no lietišķās zinātnes. Ir panākts speciāls papildu finansējums Letonikas programmai, kuru koordinē Latvijas Zinātņu akadēmija. 2007. gada oktobrī notiks Letonikas II kongress.

Kāda šobrīd ir Zinātņu akadēmijas loma Latvijā? Pirms 15 gadiem – 1992. gada 14. februārī – ar Hartas un jaunu statūtu pieņemšanu iesākās Latvijas Zinātņu akadēmijas reorganizācijas process. Tagad to lielā mērā var uzskatīt par pabeigtu. Latvijas Zinātņu akadēmija ir radusi stabilu vietu Latvijas zinātnes organizatoriskajā sistēmā un veic izvēlēto Rietumeiropas klasiskā tipa zinātņu akadēmijas misiju. Akadēmija apvieno savus īstenos locekļus un korespondētājlocekļus — 208 Latvijas izcilākos zinātniekus. Par Akadēmijas goda locekļiem ir ievēlēti 52 kultūras un izglītības dižgari. Par Akadēmijas ārzemju locekļiem ir ievēlēti 92 izcili ārzemju zinātnieki, no kuriem daudzi ir Latvijas izcelsmes. Tāpēc var uzskatīt, ka Latvijas Zinātņu akadēmija apvieno kā Latvijas vietējo, tā arī citās pasaules valstīs mītošo intelektuālo potenciālu, kurš saistīts ar Latvijas zinātni. Tādējādi Latvijas Zinātņu akadēmija veido valsts augstāko oficiālo zinātnes ekspertu kontingentu Latvijā.

Latvijas Zinātņu akadēmija tradicionāli ir Latvijas zinātnieku (gan LZA locekļu, gan citu zinātnieku) diskusiju vieta par zinātnes svarīgākajām problēmām. Šīs diskusijas notiek akadēmijas un tās zinātņu nodaļu sēdēs, konferencēs, kā arī dažādās komisijās un darba grupās. Pēdējā laikā (un it īpaši 2004.–2006. gadā) Latvijas Zinātņu akadēmija aktīvi pievērsās ne tikai konkrētiem zinātnes jautājumiem, bet arī zinātnes, tehnoloģijas un inovāciju problēmām kopumā, līdz ar to vairāk akcentējot lietišķās zinātnes problēmas. Mums jāstrādā tā, lai šādās sēdēs pieņemtajos Zinātņu akadēmijas slēdzienos vairāk ieklausītos LR Saeima, LR Ministru kabinets, ministrijas un šīm problēmām tiktu nodrošināts finansiāls atbalsts.

Tradicionāla akadēmijas darbības joma ir Latvijas zinātnes starptautiskie sakari — gan divpusējie, gan pārstāvēniecība starptautiskajās organizācijās. Īpaši cieša sadarbība izveidojusies ar Baltijas valstu un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmijām. 2005. gadā jūnijā Hesinkos notika 10. Baltijas Intelektuālās sadarbības konference, bet 11.konference notiks 2007. gada oktobrī Rīgā.

Analizējot zinātnes stāvokli, Zinātņu akadēmija veic Latvijas zinātnieku nozīmīgāko devumu ekspertīzi un novērtēšanu. Ievērojamu rezonansi sabiedrībā un masu saziņas līdzekļos ir guvusi izcilāko Latvijas zinātnes sasniegumu nosaukšana katra gada beigās (par atzinībām 2006. gadā sk. šīs grāmatas 110. lpp.). Par augstāko apbalvojumu zinātnē Latvijas zinātnieki uzskata LZA Lielo medaļu. Zinātnieku sasniegumi aizvadītajā gadā atzīmēti arī ar citām LZA balvām, daudzas no kurām ir iedibinātas kopā ar lieliem Latvijas uzņēmumiem.

Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents

2007. gada 14. martā

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS GALVENO PASĀKŪMU KALENDĀRS

2007. GADS

12. aprīlī	Latvijas Zinātņu akadēmijas Pavasara pilnsapulce
22. novembrī	Latvijas Zinātņu akadēmijas Rudens pilnsapulce

2008. GADS

3. aprīlī	Latvijas Zinātņu akadēmijas Pavasara pilnsapulce
20. novembrī	Latvijas Zinātņu akadēmijas Rudens pilnsapulce

PAMATDOKUMENTI

LATVIJAS REPUBLIKAS LIKUMDOŠANA
PAR LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS STATUSU

ZINĀTNISKĀS DARBĪBAS LIKUMS

(Pieņemts Saeimā 2005. gada 14. aprīlī.

Stājas spēkā ar 2005. gada 19. maiju)

Latvijas Zinātņu akadēmija sastāv no vēlētiem Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļiem un valsts pārvaldes sistēmā ir atvasināta publisko tiesību persona ar autonomu kompetenci, kuras tiesības un pienākumi noteikti tās Hartā, šajā likumā un citos likumos, kā arī tās statūtos un kuru daļēji finansē no valsts budžeta. Latvijas Zinātņu akadēmijas Hartu apstiprina Saeima un tajā ir norādīti Latvijas Zinātņu akadēmijas darbības mērķi, pamatvirzieni, tiesiskie un ekonomiskie pamati, pārvaldes sistēma, tiesības un pienākumi.

...

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS HARTA

(Pieņēmusi Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulce 1996. gada 22. novembrī.
Apstiprinājusi Latvijas Republikas Saeima 1997. gada 23. janvārī)

PREAMBULA

Latvijas Zinātņu akadēmija ir vairāku agrāk Latvijā pastāvējušu zinātnisko biedrību ideju un darbības mantiniece. Tās priekšteces ir 1815. gadā Jelgavā dibinātā Kurzemes Literatūras un mākslas biedrība un Rīgas Latviešu biedrības sastāvā 1869. gadā dibinātā Zinātnības (Zinību) komisija, kas 1932. gadā tika pārveidota par Zinātņu komiteju ar privātas zinātņu akadēmijas statusu.

Kopš 1919. gada Latvijas Republikas valdība vairākkārt bija apsvērusi oficiālas Latvijas Zinātņu akadēmijas dibināšanu. Šo nodomu 1927. gadā atbalstīja izglītības ministrs J. Rainis. 1935. gadā Ministru prezidents K. Ulmanis publiski paziņoja nodomu izveidot Latvijas Zinātņu akadēmiju, un kā pirmā tās sastāvdaļa ar Latvijas Republikas likumu 1936. gada 14. janvārī tika nodibināts Latvijas vēstures institūts.

Zinātņu akadēmija Latvijā darbību uzsāka 1946. gada 14. februārī, kad akadēmijas locekļi sanāca uz pirmo kopsapulci. Par Zinātņu akadēmijas un tās institūtu pamatnodolu kļuva Latvijas Universitātes un Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas zinātnieki. Pieņemot Hartu un jaunus Statūtus, ar 1992. gada 14. februāra kopsapulces lēmumu Latvijas Zinātņu akadēmija pārveidota par klasiska tipa akadēmiju, kura apvieno vēlētus locekļus — izcilus zinātniekus un citus gara darbiniekus.

Atjaunotajā Latvijas Republikā Latvijas Zinātņu akadēmija veicina zinātņu attīstību, veic zinātniskus pētījumus. Tā gādā, lai apzinātu, pētītu, izkoptu, saglabātu un nodotu nākamajām paaudzēm visu to īpašo, ko pasaules zinātnei un kultūrai ir devusi un spēj dot Latvija un latviešu tauta: nacionālo kultūru, valodu, folkloru, literatūru, sociālo un saimniecisko pieredzi, tradīcijas. Tā pēti un saglabā Rīgas un Latvijas novadu kultūrvēsturiskās tradīcijas, apzina Baltijas valstu vietu pasaulē.

Latvijas Zinātņu akadēmija ir iekļāvusies starptautiskajā zinātniskajā kopībā, sadarbojas ar citām zinātņu akadēmijām un zinātniskām organizācijām Eiropā un pasaulē.

1. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS TIESISKAIS PAMATS

Latvijas Republikā ir viena valsts izveidota Latvijas Zinātņu akadēmija kā nacionālas nozīmes zinātnes centrs. Latvijas Zinātņu akadēmija ir autonomas tiesību subjekts, kurš sastāv no ievēlētiem Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļiem un kuru subsīdē valsts. Latvijas Zinātņu akadēmija darbojas saskaņā ar tās Hartu un Statūtiem. Hartu pieņem Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulce un apstiprina Latvijas Repub-

likas Saeima. Saeima vai Ministru kabinets var noteikt Latvijas Zinātņu akadēmijai īpašus uzdevumus un pilnvaras zinātnes jomā.

Ar Latvijas Zinātņu akadēmiju var būt saistītas zinātniskās pētniecības iestādes, biedrības, fondi, zinātniski tehniskas organizācijas, universitātes un augstskolas. To sadarbību ar Latvijas Zinātņu akadēmiju nosaka savstarpēja vienošanās. Akadēmijas mērķu veikšanai tiek veidotas zinātnieku grupas vai iestādes, kuras var darboties Latvijas Zinātņu akadēmijas ietvaros.

Par Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļiem ievēlē izcilus Latvijas un ārzemju zinātniekus un par goda locekļiem — arī citu jomu vispārārtzītus Latvijas gara darbiniekus.

Latvijas Zinātņu akadēmija ir juridiska persona. Tā ievēro Latvijas Republikas likumus un starptautiskās tiesību normas.

2. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS DARBĪBAS MĒRĶI UN PAMATVIRZIENI

Latvijas Zinātņu akadēmijas darbības mērķi un pamatvirzieni ir:

- zinātnes attīstīšana, pētījumu veicināšana un veikšana fundamentālo un lietišķo zinātņu jomā, Latvijas tautas un valsts vēstures, kultūras un valodas izpētes un izkopšanas veicināšana, kā arī ar Latvijas dabas resursiem, to optimālas izmantošanas iespēju un apkārtējās vides aizsardzību saistītu pētījumu atbalstīšana;

- Latvijas attīstības procesu prognozēšana, tautas un valdības operatīva iepazīstināšana ar zinātniskām prognozēm par dažādu tautsaimniecisku, kultūras un sociālu norišu un projektu vēlamām un nevēlamām sekām.

3. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS TIESĪBAS

Latvijas Zinātņu akadēmijai ir tiesības:

- sadarboties ar augstākās izglītības un zinātniskās darbības organizatoriskās sistēmas institūcijām, deleģēt savus pārstāvjus šo institūciju darbā;

- saņemt informāciju par to likumu un normatīvo aktu gatavošanu un grozīšanu Saeimas komisijās, ministrijās un citās valsts iestādēs, kuri saistīti ar zinātni un augstāko izglītību, kā arī izteikt viedokli par šiem dokumentiem;

- uzņemties iniciatīvu jaunu zinātnisku virzienu un ar to saistītu zinātnisku institūciju veidošanā;

- piešķirt Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktora grādu Latvijas un ārzemju zinātniekiem;

- ierosināt un pieņemt savas Hartas grozījumus, iesniegt tos apstiprināšanai Saeimā;

- glabāt savos arhīvos, krātuvēs un bibliotēkās zinātnes, literatūras, mākslas un citu kultūras darbinieku rokrakstus un dokumentus, kā arī citus zinātnei un vēsturei nozīmīgus materiālus.

4. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS PIENĀKUMI

Latvijas Zinātņu akadēmijas pienākumi ir:

- aktīva piedalīšanās Latvijas zinātnes politikas veidošanā un operatīva Saeimas un valdības konsultēšana zinātnes jautājumos;
- līdzdalība dažādu valsts programmu zinātniskajā ekspertīzē, pētījumu, projektu, programmu un zinātnisko iestāžu pētnieciskā līmeņa izvērtēšanā;
- balvu piešķiršana par izcilākiem veikumiem Latvijas zinātnē;
- Latvijas zinātnes un zinātnieku pašpārvaldes un demokrātijas veicināšana, šo principu aizstāvība valsts struktūrās un masu saziņas līdzekļos;
- rūpes par jaunu pētnieku paaudžu iesaisti zinātnē un pensionēto, t.sk. valsts emeritēto zinātnieku sociālo aizstāvību;
- zinātniskās pētniecības ētikas, diskusijas principu un tradīciju sargāšana, saglabāšana un izkopšana, Latvijas zinātņu vēstures un zinātniecības problēmu izpēte;
- rūpes par zinātniskās literatūras izdošanu, zinātnisko terminoloģiju un enciklopēdiju zinātnisko līmeni Latvijā;
- zinātnisko kongresu, konferenču, atklātu Latvijas Zinātņu akadēmijas sēžu, diskusiju un konkursu organizēšana un zinātnes sasniegumu popularizēšana;
- Latvijas zinātnes un nacionālās kultūras mantojuma krātuvju — Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas, Mišņa bibliotēkas un Latviešu folkloras krātuves — zinātniska pārziņa;
- Latvijas zinātnieku starptautisko kontaktu veidošana un veicināšana, sadarbība ar citām zinātņu akadēmijām, zinātniskām biedrībām un savienībām, starptautisko zinātnisko sakaru uzturēšana un Latvijas zinātnes pārstāvniecība starptautiskās zinātniskās organizācijās.

Latvijas Zinātņu akadēmija ik gadu publicē pārskatu par savu darbību.

5. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS SASTĀVS UN PĀRVALDE

Latvijas Zinātņu akadēmijas sastāvu veido: īstenie locekļi (akadēmiķi), goda locekļi, ārzemju locekļi, korespondētājlocekļi. To skaitu, kandidātu izvirzīšanas un apspriešanas kārtību zinātniskā sabiedrībā, kā arī ievēlēšanas kārtību nosaka Latvijas Zinātņu akadēmijas Statūti.

Latvijas Zinātņu akadēmijas augstākais lēmējorgāns ir pilnsapulce, kurā piedalās ievēlēti īstenie, goda, ārzemju locekļi un korespondētājocekļi. Hartas un Statūtu jautājumus un jaunu locekļu uzņemšanu izlemj īstenie locekļi. Lai sekmētu starpdisciplināru problēmu risināšanu un radniecīgo zinātņu pārstāvju kontaktus, akadēmijas locekļi izveido Latvijas Zinātņu akadēmijas zinātņu nodaļas. Pilnsapulču starplaikā Latvijas Zinātņu akadēmijas darbu vada tās locekļu ievēlēts prezidents un Senāts.

Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulce ievēl uzraudzības padomi. Latvijas Zinātņu akadēmijas dažādu darbības jomu organizēšanai un operatīvu lēmumu pieņemšanai tiek izveidots prezidijs, valde un citas organizatoriskas struktūras. Šo struktūru sastāvu un pienākumus nosaka Latvijas Zinātņu akadēmijas Statūti.

6. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS DARBĪBAS EKONOMISKAIS PAMATS

Latvijas Zinātņu akadēmijas darbībai nepieciešamais finansējums tiek subsidēts no valsts budžeta. Latvijas Zinātņu akadēmija valsts noteiktā kārtībā iesniedz motivētu finansējuma pieprasījumu nākamajam gadam kopā ar gadskārtējo pārskatu. Latvijas Zinātņu akadēmijas speciālo budžetu veido līdzekļi, kurus iegūst no:

- pasūtījumu izpildes un uzņēmējdarbības;
- īpašumu apsaimniekošanas;
- ziedojumiem un dāvinājumiem;
- citiem avotiem.

Latvijas Zinātņu akadēmijas īpašumā vai valdījumā var būt nekustamais un kustamais īpašums — zeme, ēkas un cita manta, kuru tai nodevušas valsts institūcijas vai kuru tā ieguvusi savas darbības rezultātā vai uz cita tiesiska pamata, kā arī intelektuālais īpašums, nauda un vērtspapīri Latvijā un ārvalstīs.

Latvijas Zinātņu akadēmijas pārziņā ir iestādes un organizācijas, kas nepieciešamas tās darbībai, kā arī iestādes un organizācijas, kuras sekmē zinātnes funkcionēšanu.

Latvijas Zinātņu akadēmijas īpašumu un tās valdījumā un pārziņā esošo objektu pārvaldes kārtību nosaka Latvijas Zinātņu akadēmijas Statūti.

7. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS STATŪTI

Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļu pilnsapulce patstāvīgi pieņem un/vai groza savus Statūtus, kuri nedrīkst būt pretrunā ar šīs Hartas nostādnēm.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS STATŪTI

(Apstiprināti ar Latvijas Zinātņu akadēmijas kopsapulces
1992. gada 14. februāra lēmumu Nr. 7.

Grozīti ar LZA pilnsapulces 1992. gada 24. novembra, 1993. gada 11. februāra,
1994. gada 18. februāra, 1997. gada 21. novembra un 2002. gada 4. aprīļa lēmumu)

1. nodaļa. VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

1.1. Latvijas Zinātņu akadēmija (LZA) ir autonoms tiesību subjekts, kas sastāv no ievēlētiem Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļiem un ko subsidē valsts. Latvijas Zinātņu akadēmija darbojas saskaņā ar tās Hartu, kuru pieņēmusi Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulce un apstiprinājusi Latvijas Republikas Saeima 1997. gada 23. janvārī, un šiem Statūtiem. LR Saeima vai Ministru kabinets var noteikt Latvijas Zinātņu akadēmijai īpašus uzdevumus un pilnvaras zinātnes jomā.

Par Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļiem ievēlē izcilus Latvijas un ārzemju zinātniekus un par goda locekļiem — arī citu jomu vispārārtiztus Latvijas gara darbiniekus.

Ar Latvijas Zinātņu akadēmiju līgumiski, asociatīvi vai citādās juridiskās formās var būt saistītas juridiski patstāvīgas zinātniskās pētniecības iestādes, biedrības, fondi, zinātniski tehniskas organizācijas, universitātes un citas augstskolas. To sadarbību ar Latvijas Zinātņu akadēmiju nosaka savstarpēja vienošanās. Akadēmijas mērķu īstenošanai var izveidot zinātnieku kolektīvus vai institūcijas, kuras var darboties Latvijas Zinātņu akadēmijas ietvaros, kā arī piesaistīt ekspertus no zinātnieku un speciālistu vidus.

1.2. Latvijas Zinātņu akadēmija ir juridiska persona. Tā ievēro Latvijas Republikas likumus un starptautisko tiesību normas.

1.3. Latvijas Zinātņu akadēmijas saīsinātais nosaukums ir LZA. Tās nosaukums citās valodās tulkojams šādi: *Academia Scientiarum Latviensis* (latīņu val.), *Latvian Academy of Sciences* (angļu val.), *Academie des Sciences de Lettonie* (franču val.), *Akademie der Wissenschaften Lettlands* (vācu val.), *Латвийская Академия наук* (krievu val.).

1.4. LZA atrašanās vieta — Rīga. LZA juridiskā adrese: Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV 1524, Latvija.

1.5. LZA simboliku reglamentē īpašs nolikums. LZA krāsas ir balts, kobaltzils, zelts. LZA zīmogā ir attēlots Latvijas Republikas valsts mazais ģerbonis un ietverti vārdi “Latvijas Zinātņu akadēmija — Academia Scientiarum Latviensis”.

1.6. LZA kā savu “Akadēmijas dienu” atzīmē 14. februāri, jo 1946. gada 14. februārī akadēmijas locekļi sanāca uz savu pirmo kopsapulci un 1992. gada 14. februārī LZA pieņēma savu Hartu un jaunus Statūtus.

2. nodaļa. DARBĪBAS MĒRĶI UN PAMATVIRZIENI

2.1. Latvijas Zinātņu akadēmijas darbības mērķi un pamatvirzieni:

2.1.1. pētījumu veikšana un veicināšana fundamentālo un lietišķo zinātņu jomā;

2.1.2. Latvijas tautas un valsts vēstures izziņošana; Latvijas kultūras, tās vēstures un perspektīvu apzināšana; latviešu valodas izpēti un izkopšanas veicināšana; Latvijas dabas resursu un to optimālas izmantošanas iespēju izvērtēšana, ar apkārtējās vides aizsardzību saistītu pētījumu sekmēšana;

2.1.3. Latvijas attīstības procesu prognozēšana, tautas un valdības operatīva iepazīstināšana ar zinātniskām prognozēm par dažādu tautsaimniecisku, kultūras un sociālu norišu un projektu vēlamām un nevēlamām sekām;

2.1.4. uz zināšanām balstītas sabiedrības veidošana un inovatīvo tehnoloģiju attīstības veicināšana Latvijā;

2.1.5. augstākās kvalifikācijas zinātniskās ekspertīzes nodrošināšana; ekspertatzinumu sniegšana par Latvijai un Baltijas reģionam principiāliem jautājumiem;

2.1.6. piedalīšanās nacionālo, Baltijas un Eiropas Savienības reģionālo programmu izstrādē un to īstenošanā;

2.1.7. aktīva piedalīšanās Latvijas zinātnes politikas veidošanā un īstenošanā; Saeimas, Valsts Prezidenta, valdības un to iestāžu operatīva konsultēšana zinātnes jautājumos;

2.1.8. līgumisku vai asociatīvu attiecību veidošana ar Latvijas zinātniskām un profesionālām biedrībām, fondiem, savienībām, asociācijām; LZA vārda piešķiršana ar akadēmiju saistītām institūcijām, piedalīšanās šo iestāžu galveno pētniecisko virzienu izvērtēšanā, ja to paredz savstarpēja vienošanās;

2.1.9. aktīvas sadarbības veidošana ar Latvijas augstskolām, vienotas akadēmiskās vides veidošana Latvijā un piedalīšanās augstākās kvalifikācijas zinātnieku sagatavošanā;

2.1.10. zinātniskās literatūras un enciklopēdiju izdošanas veicināšana, un to zinātniskā līmeņa paaugstināšana Latvijā;

2.1.11. latviešu zinātniskās terminoloģijas izstrādes veicināšana;

2.1.12. zinātnisku kongresu, konferenču, atklātu ZA sēžu, konkursu organizēšana, zinātnes sasniegumu popularizēšana;

2.1.13. starpdisciplināru pētījumu veidošana, iniciatīva jaunu zinātnisku virzienu iedibināšanā;

2.1.14. sadarbība ar citām zinātņu akadēmijām, zinātniskām asociācijām, apvienībām, biedrībām un savienībām; starptautisko zinātnisko sakaru uzturēšana un Latvijas zinātnes pārstāvība starptautiskās zinātniskās organizācijās;

2.1.15. LZA balvu un stipendiju piešķiršana par darbiem zinātnē, tai skaitā kopīgi ar universitātēm, citām augstskolām un zinātnes mecenātiem vai citām zinātni atbalstošām organizācijām; piedalīšanās zinātnisku darbu ieteikšanā un izvērtēšanā valsts un starptautiskiem apbalvojumiem;

2.1.16. Latvijas zinātnieku un ar Latviju saistīto ārzemju zinātnieku devuma un potenci izvērtēšana un ieteikšana ievēlēšanai par akadēmijas īstenajiem, ārzemju, goda locekļiem vai korespondētājlocekļiem;

2.1.17. Latvijas zinātņu vēstures un zinātniecības pētījumu veicināšana, nodrošinot zinātnisko tradīciju saglabāšanu un izkopšanu;

2.1.18. zinātnieka ētikas kodeksa un zinātnisko diskusiju principu izstrāde un tālāka izkopšana;

2.1.19. jaunu pētnieku paaudžu iesaiste zinātnē;

2.1.20. pensionēto (to skaitā valsts emeritēto) zinātnieku sociālā aizstāvība un viņu aktivitāšu atbalsts.

2.2. Lai īstenotu akadēmijas Hartā un šo Statūtu 2.1. punktā noteiktos darbības mērķus, LZA izmanto savu locekļu un akadēmijas izveidoto institūciju darbību, sekmē atsevišķu zinātnisku pētījumu, zinātniski organizatoriskās un izdevējdarbības finansēšanu.

3. nodaļa. LZA LOCEKĻI

3.1. LZA sastāvā ietilpst:

3.1.1. īstentie locekļi (akadēmiķi), no tiem vecumā līdz 70 gadiem ne vairāk kā 100;

3.1.2. goda locekļi (kopskaitā ne vairāk kā 60);

3.1.3. ārzemju locekļi (ne vairāk kā 100);

3.1.4. korespondētājlocekļi (no tiem vecumā līdz 70 gadiem ne vairāk kā 100).

3.2. LZA locekļu ievēlēšanas kārtība ir šāda.

3.2.1. Par LZA īstenajiem locekļiem ievēl izcilus Latvijas zinātniekus, kuru pētījumi Latvijā un pasaulē ir plaši atzīti. Par LZA īsteno locekli zinātnieku var ievēlēt, ja viņš nav sasniedzis 70 gadu vecumu. Ievēlēto LZA īsteno locekli pēc 70 gadu vecuma sasniegšanas neietver 3.1.1. punktā paredzētajā kopskaitā, taču viņš saglabā balsstiesības LZA saietos.

3.2.2. Par LZA goda locekļiem ievēl izcilus Latvijas vai citu valstu zinātnes, kultūras, tautsaimniecības, izglītības un sabiedriskos darbiniekus, kuri dzīvo un strādā Latvijā vai kuriem ir cieša sadarbība ar Latviju un tās zinātni.

3.2.3. Par LZA ārzemju locekļiem ievēlē izcilus pasaules zinātniekus, kuri dzīvo un strādā galvenokārt ārzemēs.

3.2.3.1. Izvēloties ārzemju locekļu kandidātus, īpaša uzmanība tiek pievērsta ārzemēs dzīvojošiem un strādājošiem Latvijas izcelsmes zinātniekiem.

3.2.3.2. LZA ārzemju loceklis, pārceļoties uz pastāvīgu dzīvi Latvijā un uzsākot šeit zinātnisku darbību, ar pilnsapulces balsojumu var tikt ievēlēts par LZA īsteno locekli vai korespondētājlocekli.

3.2.4. Par LZA korespondētājlocekļiem ievēlē Latvijā kādā zinātnes nozarē autoritāti ieguvušus zinātniekus, kuri spēj kvalificēti pārstāvēt attiecīgo zinātnes nozari, ekspertēt zinātniskos darbus un savai specializācijai atbilstošos zinātniskos virzienus. Par LZA korespondētājlocekļiem var ievēlēt zinātniekus, kuri nav sasnieguši 60 gadu vecumu. Ievēlēto LZA korespondētājlocekli pēc 70 gadu vecuma sasniegšanas neietver 3.1.4. punktā paredzētajā kopskaitā, taču viņš saglabā balsstiesības LZA saietos. LZA korespondētājloceklim sasniedzot 70 gadu vecumu, tiek atvērta vakance jaunu locekļu vēlēšanām.

3.2.5. Tiesības veidot LZA locekļu un goda doktoru vēlēšanu nolikumus LZA pilnsapulce deleģē LZA Senātam.

3.3. LZA locekļu tiesības ir šādas:

3.3.1. ierosināt zinātnisku un zinātniski organizatorisku jautājumu izskatīšanu akadēmijas vai tās nodaļas sēdē, kā arī LZA pilnsapulcē;

3.3.2. saņemt informāciju par LZA, tās struktūru un nodaļu darbību;

3.3.3. izstāties no LZA, iesniedzot par to rakstisku paziņojumu LZA prezidijam;

3.3.4. saņemt atalgojumu par atsevišķu LZA uzdevumu izpildi saskaņā ar šo Statūtu 5.6.4. punktu;

3.3.5. uz mūžu saglabāt ar ievēlēšanu Latvijas Zinātņu akadēmijā iegūto nosaukumu, izņemot gadījumus, kas paredzēti šo Statūtu 3.3.3. un 3.7.punktā;

3.3.6. veikt zinātnisku darbību LZA ietvaros, ar LZA Senāta piekrišanu organizēt zinātniskas struktūras — darba grupas, centrus un institūtus, to skaitā gan LZA struktūrvienības, gan ar LZA asociētas juridiskas personas.

3.4. LZA locekļiem ir šādi pienākumi:

3.4.1. aktīvi piedalīties LZA darbības mērķu īstenošanā;

3.4.2. piedalīties LZA pilnsapulcēs, sēdēs un citos pasākumos;

3.4.3. publicēt savu pētījumu rezultātus žurnālā “Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis” vai citos Latvijas zinātniskos izdevumos;

3.4.4. piedalīties zinātniskās ekspertīzēs un sniegt konsultācijas savas kompetences robežās;

3.4.5. katru gadu sniegt akadēmijai īsu rakstisku informāciju par savu zinātnisko vai cita rakstura darbību, īpaši izceļot to, kas paveikts LZA darbības mērķu (Statūtu 2.1. punkts) īstenošanā un kas papildināms personiskalā interneta mājaslapā, kuru uztur LZA. Goda locekļi un ārzemju locekļi, kā arī īstenie locekļi, kas sasnieguši 70 gadu vecumu, var sniegt mutisku informāciju savā nodaļā.

3.5. LZA ārzemju locekļu tiesības un pienākumi ir šādi.

3.5.1. Papildus 3.3. un 3.4. punktā minētajam LZA ārzemju locekļi var tikt iesaistīti kā eksperti Latvijas un starptautisko zinātnisko projektu izvērtēšanā, kā arī palīdzības sniegšanā, lai savā mītnes zemē nodibinātu un nostiprinātu kontaktus ar Latvijas zinātni un zinātniekiem.

3.5.2. LZA ārzemju locekļi, kas dzīvo vienā ārvalstī vai ārvalstu reģionā, var izveidot ārzemju locekļu nodaļu; šādas nodaļas izveidošanas faktu un tās darbības mērķus apstiprina LZA pilnsapulce.

3.5.3. LZA saskaņā ar akadēmijas finansiālām iespējām sedz ārzemju locekļa vai ārpus Latvijas dzīvojoša goda locekļa uzturēšanās izdevumus Latvijā, ja šī vizīte notiek pēc LZA ielūguma.

3.6. LZA fondu veidošana.

3.6.1. LZA veido LZA Fondu, kura mērķis ir piesaistīt finanšu līdzekļus, lai veicinātu zinātnieku un studentu zinātnisko un akadēmisko darbību, zinātnisku konferenču organizēšanu, zinātniskās literatūras sagatavošanu un izdošanu, zinātnieku sociālo problēmu risināšanu un citus pasākumus, ievērojot līdzekļu ziedotāju norādījumus. LZA Fonda darbību nosaka LZA Senāta apstiprināts nolikums. LZA Fonda priekšsēdētāju no LZA īsteno locekļu vidus ievēlē LZA pilnsapulce.

3.6.2. LZA savu mērķu un pamatvirzienu (Statūtu 2. nodaļa) sasniegšanai var veidot arī citus palīdzības fondus papildu līdzekļu piesaistei. To veidošanas, izmantošanas un kontroles kārtību pēc LZA Valdes ierosinājuma apstiprina LZA Prezidijs.

3.7. LZA locekļu izstāšanās kārtība.

3.7.1. LZA īstenajiem locekļiem un korespondētājlocekļiem par smagiem zinātnieka ētikas kodeksa normu pārkāpumiem LZA pilnsapulce var ieteikt izstāties no akadēmijas.

3.7.2. Ja LZA loceklis saskaņā ar šo Statūtu 3.3.3. punktu paziņojis LZA Prezidijam par savu izstāšanos no akadēmijas, kārtējā LZA pilnsapulcē par to tiek sniegta informācija, novērtēti paziņojumā minētie iemesli un pieņemts lēmums par šīs personas svītrošanu no LZA locekļu sarakstiem.

3.8. LZA locekļu vēlēšanu kārtība.

3.8.1. LZA locekļu vēlēšanas notiek saskaņā ar šiem Statūtiem. Vēlēšanās jāievēro šo Statūtu 3.1. punktā noteiktās normas attiecīgo locekļu kopskaitam. Jaunus LZA locekļus vēlē LZA īstenie locekļi.

3.8.1.1. Jaunu LZA īsteno un ārzemju locekļu vakances rodas Statūtu 3.1. punktā noteikto kvotu ietvaros, vai jau esošajiem LZA īstenajiem un ārzemju locekļiem sasniedzot 70 gadu vecumu. Vēlot jaunus īstenošanas un ārzemju locekļus, notiek kopīgs kandidātu konkurss bez priekšrocībām kādai specialitātei (izņemot gadījumus, kad LZA pilnsapulce vai Senāts pieņem citu lēmumu). Vakanču skaitu izsludina LZA Senāts aprīlī.

3.8.1.2. Jaunu LZA korespondētājlocekļu vakances rodas Statūtu 3.1. 4. punktā noteikto kvotu ietvaros, vai jau esošajiem LZA korespondētājlocekļiem sasniedzot 70 gadu vecumu. Vēlot jaunus korespondētājlocekļus, notiek konkurss izsludināto zinātnes nozaru ietvaros. Korespondētājlocekļu zinātnes nozares un vakanču skaitu, norādot iespējamus kandidātus, iesaka akadēmijas nodaļas. Galīgo lēmumu par vakanču skaitu un zinātnes nozarēm, izvērtējot dažādus ieteikumus, pieņem LZA Senāts.

3.8.1.3. LZA goda locekļus vēl LZA pilnsapulce bez iepriekš izsludināta konkursa pēc LZA Senāta ierosinājuma Statūtu 3.1.2. punktā noteikto kvotu ietvaros. LZA goda locekļu kandidātus var izvirzīt LZA īstenošanas un goda locekļi.

3.8.2. Par LZA locekļu vakančām LZA ģenerālsēkretārs līdz katra gada aprīļa beigām ar preses starpniecību informē LZA locekļus, Latvijas zinātniskās iestādes, universitātes un citas augstskolas, zinātniskās biedrības un citas zinātnieku organizācijas.

3.9. LZA goda doktora grādu (*Dr.h.c.*) piešķir ārvalstu un Latvijas zinātniekiem, kuru darbi attiecīgajā zinātnes nozarē ir starptautiski atzīti, kuru devums ietekmējis zinātnes un kultūras attīstību Latvijā un kuriem ir radoši zinātniski kontakti ar LZA. LZA goda doktora grādu piešķir LZA nodaļas un apstiprina LZA Senāts.

3.10. Par ievērojamu materiālu un morālu Latvijas zinātnes atbalstu LZA darbības mērķu (Statūtu 2.1. punkts) veicināšanai LZA ar Senāta lēmumu var piešķirt LZA goda mecenāta nosaukumu, svīnīgi pasniedzot attiecīgu diplomu.

4. nodaļa. LZA SAJETI

4.1. LZA saietu galvenās formas ir pilnsapulces, sēdes, simpoziji, konferences un diskusijas.

4.1.1. Saieti tiek sasaukti pēc vajadzības. Kārtējo saietu darba kārtībai jābūt izziņotai iepriekš.

4.1.2. Ārkārtas pilnsapulces sasauca akadēmijas prezidents vai Prezidijs pēc savas iniciatīvas vai kādas nodaļas ierosinājuma, vai arī, ja to pieprasa vismaz 25 akadēmijas locekļi. Ārkārtas pilnsapulce ir tiesīga uzsākt darbu, ja zināms, ka 2/3 īstenošanas locekļu (no 3.1.1. punktā paredzētā kopskaita) par to saņēmuši informāciju vismaz 24 stundas pirms saietu sākuma.

4.1.3. Informāciju par notikušiem saietiem publicē žurnālā “Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis” un/vai citos Latvijas zinātniskajos un preses izdevumos.

4.2. LZA sēdēs:

4.2.1. noklausās akadēmijas locekļu, LZA goda doktoru un citu zinātnieku lekcijas un tematiskos ziņojumus;

4.2.2. diskutē par konkrētiem pasākumiem LZA Hartā un Statūtos pasludināto mērķu sasniegšanai, pieņem par tiem ieteikumus;

4.2.3. izvērtē Latvijas nacionālās un zinātniskās programmas, projektus un to izpildes galarezultātus, iesaka veidot darba grupas to izstrādes sekmēšanai;

4.2.4. apspriež jautājumus par akadēmijas darba nodrošināšanai un darbības mērķu īstenošanai nepieciešamo iestāžu un organizāciju dibināšanu vai likvidēšanu;

4.2.5. noklausās akadēmijas locekļu un citu zinātnieku pārskatus par svarīgākajiem zinātniskajiem pētījumiem, nacionālo programmu un lielu tautsaimniecībai, kultūrai un izglītībai nozīmīgu projektu veidošanas un izpildes gaitu, būtiski svarīgiem ārzemju zinātniskajiem komandējumiem un to rezultātiem, kā arī izskata citus Latvijai un tās zinātnei svarīgus jautājumus.

4.3. LZA sēdi vada akadēmijas prezidents vai viņa pilnvarots LZA īstenais loceklis. LZA sēdēs jautājumus izlemj ar klātesošo akadēmijas locekļu balsu vienkāršu vairākumu, ja sēdes dalībnieku vairākums nenobalso par citu kārtību. LZA sēde ir tiesīga pieņemt ieteikumus LZA Senātam, prezidijam, valdei, prezidentam un citām vēlētajām LZA amatpersonām, Latvijas Republikas Saeimai, Valsts Prezidentam, valdībai un tās struktūrām.

5. nodaļa. LZA PĀRVALDE, VĒLĒTĀS INSTITŪCIJAS UN AMATPERSONAS

5.1. Latvijas Zinātņu akadēmijas augstākā lēmējinstītūcija ir pilnsapulce, kurā piedalās īstentie locekļi, goda locekļi, ārzemju locekļi un korespondētājlocekļi.

5.1.1. Piedalīšanās akadēmijas pilnsapulcēs ir obligāta LZA īstenajiem locekļiem un korespondētājlocekļiem, kuri jaunāki par 70 gadiem, ja nav objektīvu iemeslu, kas kavē šo piedalīšanos. Pilnsapulce ir tiesīga uzsākt darbu un pieņemt lēmumus, ja piedalās vairāk par pusi īsteno locekļu un korespondētājlocekļu, kuri ir jaunāki par 70 gadiem.

5.1.2. Pilnsapulci vada akadēmijas prezidents vai viņa pilnvarots viceprezidents. Zinātņu akadēmijas pilnsapulcēs jautājumus izlemj ar klātesošo akadēmijas locekļu vienkāršu balsu vairākumu, izņemot 7.1. punktā paredzēto balsojumu par LZA Statūtu grozījumiem. Visus personālos jautājumus pilnsapulce izlemj, aizklāti balsojot, ja

pilnsapulce nepieņem lēmumu par atklātu balsošanu. Par pilnsapulces darba kārtībā izsludinātiem jautājumiem tiem LZA locekļiem, kuri nevar piedalīties pilnsapulcē, ļauts balsot pa pastu (arī gadījumos, kad notiek atklāta balsošana). Balsošanai pa pastu izmantojama LZA Senāta apstiprināta biļetena forma.

5.1.3. LZA pilnsapulces sanāk vismaz 2 reizes gadā un ir atklātas.

5.1.3.1. pavasara pilnsapulcē (parasti aprīlī) noklausās un apstiprina LZA ģenerālsekretāra pārskatu par akadēmijas darbību iepriekšējā gadā, noklausās Uzraudzības padomes ziņojumu un izskata citus jautājumus;

5.1.3.2. rudens pilnsapulce (parasti novembrī) noklausās akadēmisko lekciju, ievēlē jaunus akadēmijas locekļus, pēc Senāta ieteikuma pārvēlē atsevišķas akadēmijas amatpersonas un izskata citus jautājumus.

5.1.4. LZA pilnsapulce ievēlē šādas amatpersonas: akadēmijas prezidentu, viceprezidentus, ģenerālsekretāru, LZA Fonda priekšsēdētāju, Uzraudzības padomes priekšsēdētāju un citas amatpersonas, kuru sarakstu apstiprina LZA pilnsapulce. Amatpersonu pilnvaru laiks ir 4 gadi, un to ievēlēšana katrā no amatiem pieļaujama ne vairāk kā divas reizes pēc kārtas.

5.2. LZA darbu pilnsapulču starplaikā vada LZA Senāts kā lēmējinstītūcija, kopā ar LZA prezidentu un LZA ģenerālsekretāru.

5.2.1. Senāts:

5.2.1.1. reglamentē akadēmijas pārvaldīšanas, tās svarīgu dokumentu, īpašuma, bibliotēku, kolekciju u.tml. vērtību saglabāšanas kārtību; no Senāta locekļu vidus ievēlē LZA pārstāvi Akadēmiskās bibliotēkas padomē, izvirza LZA pārstāvju valsts un starptautiskajās institūcijās, padomēs un komisijās;

5.2.1.2. pamatojoties uz akadēmijas sēžu un nodaļu ieteikumiem, pieņem lēmumus, to skaitā par LZA vārda piešķiršanu (atņemšanu) zinātniskām iestādēm un organizācijām, kas saistītas ar akadēmiju savstarpēju līgumu ietvaros;

5.2.1.3. dod skaidrojumu par LZA Hartu, Statūtiem un pilnsapulces lēmumiem.

5.2.2. LZA Senātā pēc amata iekļauj šādus akadēmijas īstenos locekļus: akadēmijas prezidentu, viceprezidentus, ģenerālsekretāru, LZA Fonda priekšsēdētāju un ievēlētos (5.7.4. punkts) akadēmijas zinātņu nodaļu priekšsēdētājus. Ar LZA pilnsapulces lēmumu Senātā ievēlē arī citus LZA īstenos locekļus, kā arī korespondētājlocekļus ar padomdevēja balsstiesībām. Senāta pilnvaru laiks ir 4 gadi.

5.2.3. Senāta vai atsevišķu Senāta locekļu vēlēšanas notiek LZA pilnsapulcē. Jaunievēlētā Senāta locekļi stājas pie savu pienākumu pildīšanas pēc ievēlēšanas nākamā mēneša 1. datumā. Līdz tam savus pienākumus pilda iepriekšējā sastāva Senāta locekļi.

5.2.4. Senāts ir pilntiesīgs pieņemt lēmumus, ja sēdē piedalās vairāk par pusi balsstiesīgo Senāta locekļu. Lēmumu pieņem, atklāti balsojot, ja Senāts nav lēmis citādi, un tas skaitās pieņemts, ja par to ir nobalsojis klātesošo Senāta locekļu vairākums; ja balsu skaits sadalās vienādi, izšķirošā ir Senāta priekšsēdētāja balss, izņemot vēlēšanas, kad vienāda balsu skaita gadījumā izvēli izšķir ar atkārtotu balsošanu vai lozēšanu.

5.3. Kārtējo LZA organizatorisko darbu LZA pilnsapulces un Senāta darba starplaikos veic LZA prezidents kopā ar LZA Prezidiju, kura sastāvā ietilpst prezidents, viceprezidenti un ģenerālsekretārs.

5.3.1. Akadēmiju vada un pārstāv LZA prezidents.

5.3.1.1. Prezidenta prombūtnē viņu aizstāj kāds no viceprezidentiem vai vecākais no nodaļu priekšsēdētājiem.

5.3.1.2. Prezidentu ievēl uz 4 gadiem. Lai saglabātu akadēmijas vadības pēctecību, iepriekšējā termiņa prezidents tradicionāli tiek ieteikts ievēlēšanai par viceprezidentu vai Senāta locekli.

5.3.1.3. Prezidents var daļu no savām amata pilnvarām nodot citām vēlētām LZA amatpersonām, kā arī pilnvarot citus LZA locekļus pārstāvēt atsevišķas LZA intereses Latvijā un ārzemēs, informējot par to prezidiju vai Senātu.

5.3.2. LZA Prezidijs prezidenta vadībā:

5.3.2.1. ierosina Senātam apstiprināšanai LZA vēlēto amatpersonu, izņemot Uzraudzības padomes locekļu, darbības virzienus un atbildību, formulē viņu konkrētos operatīvos pienākumus;

5.3.2.2. ierosina LZA kārtējo nozīmīgāko problēmu risinājumus;

5.3.2.3. ierosina LZA kārtējo un ārkārtas pilnsapulču darba kārtību un izziņo to akadēmijas locekļiem;

5.3.2.4. veic kārtējos LZA prezidenta, Senāta, pilnsapulces dotos darba un LZA pārstāvniecības uzdevumus.

5.4. LZA saimniecisko un organizatorisko darbību plāno un īsteno ģenerālsekretārs, kurš ir Valdes priekšsēdētājs.

5.4.1. Ģenerālsekretārs:

5.4.1.1. izpilda akadēmijas pilnsapulces, Senāta un prezidija lēmumus;

5.4.1.2. koordinē LZA nodaļu kopīgos pasākumus (to skaitā akadēmijas sēdes) un to programmu izstrādi;

5.4.1.3. kontrolē akadēmijas personāla darbu, aptverot arī LZA Lietu pārvaldes un citu LZA saimniecisko struktūru darbību, saņem no tām regulārus pārskatus un uzdod tām veikt nepieciešamos pasākumus darba optimizēšanai, nodrošina LZA finansu darbības audītu;

5.4.1.4. regulāri informē LZA pilnsapulci, Senātu un Prezidiju par veikto darbu.

5.4.2. LZA Valde darbojas saskaņā ar LZA Senāta pieņemtu nolikumu. LZA valdes personālsastāvu ievēlē LZA Senāts no nodaļu priekšsēdētāju un īsteno locekļu vidus. Valdes locekļu skaitu ierosina ģenerālsēkretārs. Ģenerālsēkretāra (valdes priekšsēdētāja) vietnieku, kurš pilda ģenerālsēkretāra pienākumus viņa prombūtnes laikā, ievēlē Senāts. Valdes sastāvā Senāts ar padomdevēja balsts tiesībām var iekļaut citus LZA īstēnos locekļus un korespondētājlocekļus, to vidū vēlētas LZA amatpersonas.

5.5. LZA pilnsapulce ievēlē Uzraudzības padomi, kura saskaņā ar LZA pilnsapulcē apstiprinātu nolikumu iepazīstas ar LZA darbību un vērtē tās atbilstību LZA Hartai, Statūtiem, seko LZA pilnsapulču, Senāta, Prezidija un Valdes lēmumu izpildei, pilda citus LZA pilnsapulces noteiktus uzdevumus. Uzraudzības padomes pilnvaru laiks ir 4 gadi.

5.6. LZA amatpersonu vēlēšanas kārtība ir šāda.

5.6.1. Par akadēmijas prezidentu, viceprezidentiem, ģenerālsēkretāru un LZA Fonda priekšsēdētāju var ievēlēt tikai Latvijas Republikas pilsoņus.

5.6.2. Par akadēmijas prezidentu, viceprezidentu, ģenerālsēkretāru, akadēmijas nodaļas priekšsēdētāju var ievēlēt LZA īstēnos locekļus, kuri ievēlēšanas laikā ir jaunāki par 70 gadiem.

5.6.3. Visas akadēmijas amatpersonas tiek vēlētas un atsauktas akadēmijas pilnsapulcēs šādā kārtībā.

5.6.3.1. LZA vēlēto amatpersonu kandidātus no īsteno locekļu vidus var izvirzīt visi LZA locekļi (īstēnie, goda, ārzemju locekļi un korespondētājlocekļi) un LZA nodaļas, vai to izveidotās komisijas. Izvirzītājam vai tā pārstāvim Senātam iesniegtajā pieteikumā motivēti jāraksturo izvirzītās kandidatūras. Pieteikums jāiesniedz LZA Senātam ne vēlāk kā 30 dienas pirms LZA pilnsapulces, kurā paredzētas vēlēšanas. Ievēlētas ir tās personas, kuras pilnsapulcē ieguvušas visvairāk balsu, bet ne mazāk par pusi no visu klātesošo LZA locekļu balsīm. Ievēlētais prezidents tradicionāli nosauc kandidātus viceprezidentu un ģenerālsēkretāra amatam. Vienāda balsu skaita gadījumā izvēli izšķir ar atkārtotu balsojumu vai lozēšanu, par konkrēto procedūru iepriekš vienojoties.

5.6.3.2. Akadēmijas amatpersonas var atsaukt LZA pilnsapulce, ja to motivēti ierosina LZA Senāts vai vismaz 25 īstēnie un/vai korespondētājlocekļi (priekšlikuma iesniedzēju vidū jābūt vismaz 10 īstēnajiem locekļiem). Lēmumu iekļaut jautājumu par akadēmijas amatpersonu atsaukšanu kārtējās vai ārkārtas LZA pilnsapulces darba kārtībā pieņem Senāts. Atsaukums stājas spēkā pēc pilnsapulces aizklāta balsojuma, ja atsaukšanu atbalsta vismaz 2/3 klātesošo LZA locekļu un pilnsapulce pieņem lēmumu par jaunas amatpersonas vēlēšanu termiņiem.

5.6.4. LZA locekļi, kuri ievēlēti akadēmijas amatos, kā arī eksperti un citi zinātnieki, kuri pilda atsevišķus akadēmijas uzdevumus, saņem par šo darbu atlīdzību. Vēlētām LZA amatpersonām darba samaksas kārtību un lielumu apstiprina LZA Senāts.

5.7. Lai sekmētu starpdisciplināru problēmu risināšanu un radniecīgo zinātņu pārstāvju savstarpējos kontaktus, akadēmijas locekļi apvienojas LZA zinātņu nodaļās. Nodaļas izveidošanu, darbības pamatvirzienus un nosaukumu apstiprina LZA pilnsapulce.

5.7.1. Nodaļa notur savas vai organizē LZA sēdes, lai:

5.7.1.1. izstrādātu Latvijas nacionālās, valsts nozīmes u.c. programmas un apspriestu to izpildes gaitu;

5.7.1.2. risinātu starpdisciplināras zinātniskas problēmas;

5.7.1.3. noklausītos zinātniskos referātus, pārskatus par zinātniskiem pētījumiem un pasākumiem, kas veikti ar LZA atbalstu vai ir aktuāli Latvijas zinātnes, izglītības, tautsaimniecības un kultūras attīstībai;

5.7.1.4. dotu ieteikumus akadēmijai un nodaļas priekšsēdētājam par nepieciešamām LZA aktivitātēm.

5.7.2. Zinātņu nodaļas savos ietvaros veido pastāvīgas vai pagaidu sekcijas, darba grupas, komisijas u.tml. struktūras, kas akadēmijas locekļus un citus zinātniekus apvieno konkrētu programmu, projektu, grantu u.c. zinātniski aktuālu uzdevumu risināšanai. Šādas struktūras zinātnisko darbību vada LZA loceklis, kura kandidatūru apstiprina nodaļa. Minētās struktūras pēc LZA Senāta ieteikuma var iegūt juridiskas personas tiesības kā zinātniskas iestādes, likumā noteiktā kārtībā reģistrējot dibināšanas dokumentus.

5.7.3. Šādu struktūru darbībai LZA zinātņu nodaļas papildus akadēmijas locekļiem var piesaistīt ekspertus no zinātnieku un speciālistu vidus. Ekspertus ievēlē nodaļu sēdēs.

5.7.4. Katra nodaļa aizklātā balsošanā ievēlē priekšsēdētāju, kuru apstiprina LZA pilnsapulce, aizklāti balsojot. Nodaļas priekšsēdētājs vai tā pilnvarots nodaļas loceklis piedalās visu savas nodaļas sekciju un darba grupu sēdēs, tādējādi sekmējot informācijas apmaiņu un tās izvērtēšanu.

5.7.5. Konkrētu nodaļas darbības programmu un reglamentu LZA darbības mērķu un virzienu īstenošanai pieņem un apstiprina pati nodaļa.

5.8. Ar LZA var būt saistītas autonomas zinātniskās iestādes (juridiskas personas), kuras atbilstoši 5.7.2. punktam dibina likuma noteiktā kārtībā vai kuru sadarbību ar LZA nosaka savstarpēja vienošanās (asociācijas vai cita tipa līgums).

5.8.1. Līgumā jāparedz LZA un zinātniskās iestādes savstarpējās saistības un sadarbības formas: LZA vārda izmantošana asociētajai iestādei, LZA piedalīšanās šīs iestādes galveno pētniecisko virzienu izvērtēšanā, LZA institūta interešu pārstāvēšana Latvijas Republikas augstākajās institūcijās.

5.8.2. LZA vai tās nodaļu pārziņā var darboties 2.1.8. punktā minētās asociētās zinātniskās biedrības un savienības, kā arī atsevišķas zinātnieku grupas.

5.9. LZA valdījumā un pārziņā var būt muzeji un īpaši glabājamas zinātniskas kolekcijas un arhīvi.

5.10. Latvijas Zinātņu akadēmijai ir pastāvīgais un pagaidu dienesta personāls, kura sarakstu un darba līgumus kontrolē LZA ģenerālsekretārs un LZA struktūrvienība Lietu pārvalde (saskaņā ar LZA Senāta apstiprinātu Lietu pārvaldes nolikumu). Pastāvīgā personāla sarakstu sagatavo LZA ģenerālsekretārs LZA Senāta apstiprinātās gada budžeta tāmes ietvaros.

6. nodaļa. LZA ĪPAŠUMS UN LĪDZEKĻI

6.1. Latvijas Zinātņu akadēmijas īpašums var būt zeme, cits nekustamais, kā arī kustamais īpašums, intelektuālais īpašums, nauda un vērtspapīri Latvijā un ārvalstīs.

6.1.1. Latvijas Zinātņu akadēmijas īpašumā ir pamatlīdzekļi un cita manta, kuru tai nodevušas valsts institūcijas, dāvinājušas juridiskas vai fiziskas personas vai kuru tā ieguvusi savas darbības rezultātā vai uz cita tiesiska pamata.

6.1.2. Latvijas Zinātņu akadēmijas pārvaldīšanā ir iestādes un organizācijas, kas nepieciešamas tās funkcionēšanas un darbības mērķu nodrošināšanai. Latvijas Zinātņu akadēmijas pārvaldīšanā var būt arī zinātniskas iestādes un organizācijas, kuras nodrošina Latvijai svarīgu zinātnes virzienu, arī jaunveidojamu, funkcionēšanu. Šo struktūru pārvaldīšanas kārtību nosaka Latvijas Zinātņu akadēmija un ar Latvijas Zinātņu akadēmiju saistīto iestāžu līgumi.

6.2. LZA ir nevalstiska zinātniska institūcija, kuras darbībai nepieciešamais pamatfinansējums tiek subsidēts no valsts budžeta.

6.3. LZA darbībai nepieciešamo papildu budžetu veido līdzekļi, kurus iegūst no:

6.3.1. pasūtījumu izpildes un uzņēmējdarbības;

6.3.2. īpašumu apsaimniekošanas;

6.3.3. ziedojumiem un dāvinājumiem;

6.3.4. citiem avotiem.

6.4. Ienākumu pārsniegumu pār izdevumiem LZA izmanto materiāli tehniskajai attīstībai un savu fondu veidošanai. Fondu izmantošanas noteikumus apstiprina LZA Senāts.

6.5. Akadēmijas īpašuma apsaimniekošanu nodrošina LZA Lietu pārvalde, kuras darbu pārzina LZA ģenerālsekretārs un LZA valde saskaņā ar Statūtu 5.4. punktu. Par papildu īpašumu un līdzekļu ieguvi ģenerālsekretārs sniedz pārskatu LZA Senātam.

6.6. LZA īpašuma pārvaldīšanas un līdzekļu izlietojuma kontroli saskaņā ar Statūtu 5.5. punktu veic Uzraudzības padome.

7. nodaļa. STATŪTU GROZĪŠANAS KĀRTĪBA

7.1. Grozījumi LZA Statūtos izdarāmi ar Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulces lēmumu, kas pieņemts, ja par to balsošanā (ieskaitot pa pastu saņemtos biļetenus) piedalījušās vismaz 2/3 īsteno locekļu un par attiecīgiem grozījumiem nobalsojusi vairāk nekā puse no akadēmijas īsteno locekļu kopskaita.

7.2. Statūtu grozījumu projektu izvirza balsošanai pēc LZA Senāta vai 25 īsteno locekļu motivētas iniciatīvas. Grozījumu projekts jānodod LZA locekļiem apspriešanai vai jāizsludina presē vismaz 14 dienas pirms balsošanas pilnsapulcē.

7.3. Balsošanas rezultātus fiksē balsu skaitīšanas komisija, un to pareizību pārbauda LZA Uzraudzības padome, kuras sastāda kopēju aktu, kas jāparaksta visiem balsu skaitīšanas komisijas locekļiem, ne mazāk kā 2/3 Uzraudzības padomes locekļu, kā arī akadēmijas prezidentam un ģenerālsekretāram. Statūtu grozījumi stājas spēkā 10 dienas pēc šī akta parakstīšanas.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS STRUKTŪRAS

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS SENĀTS

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 7225361. Fakss: 7821153. E pasts: lza@lza.lv

Senāta priekšsēdētājs **Jānis STRADIŅŠ**

Tel.: 7213663, 7555985. Fakss: 7821153. E pasts: stradins@lza.lv

Senāta locekļi

Juris EKMANIS, akadēmijas prezidents

Tel.: 7223644, 7551373. Fakss: 7821153. E pasts: ekmanis@lza.lv

Andrejs SILIŅŠ, akadēmijas viceprezidents

Tel.: 7211405. Fakss: 7821153. E pasts: silins@lza.lv

Juris JANSONS, Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas priekšsēdētājs,
akadēmijas viceprezidents

Tel.: 7223633, 7551145. Fakss: 7821153, 7820467. E pasts: jansons@pmi.lv; fizteh@lza.lv

Tālavs JUNDZIS, Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas priekšsēdētājs,
akadēmijas viceprezidents

Tel.: 7225889, 7227555. Fakss: 7821153, 7227555. E pasts: bspceva@lza.lv

Raimonds VALTERS, Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas
priekšsēdētājs, akadēmijas ģenerālsēkretārs

Tel.: 7225361, 7089231. Fakss: 7821153. E pasts: rvalters@latnet.lv

Ivars KALVIŅŠ, Bibliotēku padomes priekšsēdētājs

Tel.: 7551822, 7553233. Fakss: 7550338. E pasts: kalvins@osi.lv

Mārcis AUZIŅŠ

Tel.: 7033700. Fakss: 7033751. E pasts: marcis.auzins@lu.lv

Mārtiņš BEKERS

Tel.: 7034892. Fakss: 7034885. E pasts: mbek@lanet.lv

Jānis BĒRZIŅŠ

Tel.: 7223715. Fakss: 7225044. E pasts: lvi@lza.lv

Ivars BIĻINSKIS

Tel.: 7554500. Fakss: 7555337. E pasts: bilinskis@edi.lv

Andris BUIKIS

Tel.: 7225674. Fakss: 7227520. E pasts: buikis@latnet.lv

Elmārs GRĒNS

Tel.: 7808003, 7808201. Fakss: 7442407. E pasts: grens@biomed.lu.lv

Viktors HAUSMANIS

Tel.: 7357910. Fakss: 7229017. E pasts: litfom@lza.lv

Vija KLUŠA

Tel.: 9276263. Tel./fakss: 7366306. E pasts: vijaklus@latnet.lv

Māris KĻAVIŅŠ

Tel.: 7331766. Fakss: 7332704. E pasts: mklavins@lanet.lv

Ivars KNĒTS

Tel.: 7089300. Fakss: 7089302. E pasts: knets@latnet.lv

Andris KRŪMIŅŠ

Tel.: 7261414. Fakss: 7132778. E pasts: krumins@latnet.lv

Maija KŪLE

Tel.: 7229208. Fakss: 7210806. E pasts: fsi@lza.lv

Ivars LĀCIS

Tel.: 7034301. Fakss: 7034302. E pasts: ilacis@lanet.lv; Ivars.Lacis@lu.lv

Dace MARKUS

Tel.: 7808010. Fakss: 7808034. E pasts: markus@latnet.lv; rpiva@rpiva.lv

Tālis MILLERS

Tel.: 7228784. Fakss: 7821153. E pasts: millers@lza.lv

Baiba RIVŽA

Tel.: 7047810, 30 23739. Fakss: 7213992. E pasts: velga.jakusko@izm.gov.lv

Valentīna SKUJIŅA

Tel.: 7229636. Tel./fakss: 7227696. E pasts: vaska@lza.lv

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS PREZIDIJS

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 7225361. Fakss: 7821153. E pasts: lza@lza.lv

Prezidija priekšsēdētājs **Juris EKMANIS**, akadēmijas prezidents
Tel.: 7223644, 7551373. Fakss: 7821153. E pasts: ekmanis@lza.lv

Prezidija locekļi

Jānis STRADIŅŠ, Senāta priekšsēdētājs
Tel.: 7213663, 7555985. Fakss: 7821153. E pasts: stradins@lza.lv

Andrejs SILIŅŠ, akadēmijas viceprezidents
Tel.: 7211405. Fakss: 7821153. E pasts: silins@lza.lv

Juris JANSONS, akadēmijas viceprezidents
Tel.: 7223633, 7551145. Fakss: 7821153, 7820467. E pasts: jansons@pmi.lv; fizteh@lza.lv

Raimonds VALTERS, akadēmijas ģenerālsekretārs
Tel.: 7225361, 7089231. Fakss: 7821153. E pasts: rvalters@latnet.lv

Prezidija locekļi ar padomdevēja balsstiesībām:

Tālis MILLERS, LZA Fonda priekšsēdētājs
Tel.: 7228784. Fakss: 7821153. E pasts: millers@lza.lv

Jānis KRISTAPSONS, akadēmijas prezidenta padomnieks
Tel.: 7223567. Fakss: 7821153. E pasts: jtk@lza.lv

PREZIDIJA LOCEKĻU PIENĀKUMU SADALE

(Apstiprinājis LZA Senāts 2001. gada 20. martā)

LZA prezidents **Juris EKMANIS**

- Vada un pārstāv Latvijas Zinātņu akadēmiju
- Vada LZA pilnsapulces, sēdes, prezidija sēdes
- Paraksta LZA līgumus un finanšu dokumentus
- Pārzina LZA sadarbību ar ārzemju zinātniskām organizācijām (*ICSU, ALLEA*), Baltijas un citu valstu zinātņu akadēmijām
- Pārzina LZA jaunu locekļu izvirzīšanas un izvērtēšanas jautājumus
- Pārrauga LZA Lietu pārvaldes darbu

Senāta priekšsēdētājs **Jānis STRADIŅŠ**

- Vada LZA Senāta darbu
- Pārzina humanitāro un sociālo zinātņu un letonikas pētījumu jautājumus

- Pārziņa LZA balvu un medaļu piešķiršanas jautājumus
- Pārziņa LZA vēstures, tradīciju pilnveidošanas un izkopšanas jautājumus

LZA viceprezidents Andrejs SILIŅŠ

- Pilda prezidenta juridiskos pienākumus viņa prombūtnes laikā
- Pārstāv LZA viedokli LR Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā, Informācijas sabiedrības Nacionālajā padomē
- Organizē LZA sadarbību ar sabiedrību un plašsaziņas līdzekļiem (TV, radio, presi)
- Pārziņa sadarbību ar starptautiskām institūcijām un organizācijām (*EK, NATO, EASAC* u.c.), ārzemju vēstniecībām

LZA viceprezidenta p.i. Juris JANSONS

- Vada LZA statūtu un nolikumu pilnveidošanas izstrādi
- Pārstāv LZA viedokli LR Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā
- Pārtrauga LZA Informācijas tīkla un Skaitļošanas centra darbu
- Ir LZA Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas priekšsēdētājs

LZA ģenerāļsekretārs Raimonds VALTERS

- Vada LZA valdes darbu
- Pārtrauga LZA līdzekļu izlietojumu un papildu līdzekļu iegūšanu, paraksta LZA finanšu dokumentus
- Koordinē LZA sēžu tematiskos plānus
- Ir Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas priekšsēdētājs
- Gatavo pārskatu LZA pilnsapulcēm par Akadēmijas darbību iepriekšējā gadā
- Atbild par LZA gada atskaitēm un lietvedību
- Iesaista LZA īstenos locekļus un korespondētājlocekļus LZA uzdevumu izpildē

LZA Fonda priekšsēdētājs Tālis MILLERS

- Pārziņa ziedojumos un dāvinājumos saņemtus līdzekļus
- Ir LZA Prezidija loceklis ar padomdevēja balsstiesībām
- Ir LZA Senāta loceklis
- Rūpējas par papildu līdzekļu piesaisti LZA

LZA prezidenta padomnieks Jānis KRISTAPSONS

- Pārziņa LZA pilnsapulču sagatavošanu un to rezultātu izplatīšanu
- Pārziņa LZA Gadagrāmatas sastādīšanu un izdošanu LZA tāmē paredzēto līdzekļu ietvaros
- Piedalās Senāta un Prezidija sēdēs ar padomdevēja balsstiesībām
- Ir Baltijas valstu zinātņu akadēmiju pastāvīgā sekretariāta loceklis
- Pārziņa informācijas sagatavošanu un izplatīšanu par LZA un Latvijas zinātņi internetā
- Koordinē LZA zinātniskā sekretariāta darbu

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS VALDE

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 7225361. Fakss: 7821153. E pasts: lza@lza.lv

Valdes priekšsēdētājs **Raimonds VALTERS**, akadēmijas ģenerālsēkretārs,
Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas priekšsēdētājs
Tel.: 7225361, 7089231. Fakss: 7821153. E pasts: rvalters@latnet.lv

Valdes priekšsēdētāja vietnieks **Uldis VIESTURS**, akadēmijas
ģenerālsēkretāra vietnieks
Tel.: 7034884, 7553063, 9284923. Fakss: 7034885, 7550635. E pasts: lumbi@lanet.lv

Valdes locekļi

Jānis BĒRZIŅŠ, Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas priekšsēdētāja
vietnieks
Tel.: 7223715. Fakss: 7225044. E pasts: lvi@lza.lv

Juris JANSONS, Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas priekšsēdētājs
Tel.: 7223633, 7551145. Fakss: 7821153. E pasts: fizteh@lza.lv, jansons@pmi.lv

Tālavs JUNDZIS, Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas priekšsēdētājs
Tel.: 7225889, 7227555. Fakss: 7821153, 7227555. E pasts: bspeeva@lza.lv

Arnīs TREIMANIS, Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļas
priekšsēdētāja p.i.
Tel.: 7223448. Fakss: 7821153. E pasts: lmzn@lza.lv, arnis.treimanis@edi.lv

Andrejs SILIŅŠ, akadēmijas viceprezidents
Tel.: 7211405. Fakss: 7821153. E pasts: silins@lza.lv

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS UZRAUDZĪBAS PADOME

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 7225361. Fakss: 7821153. E pasts: lza@lza.lv

Padomes priekšsēdētājs **Pēteris ZVIDRIŅŠ**
Tel.: 7034788. Fakss: 7034787. E pasts: zvidrins@lanet.lv

Padomes locekļi

Elmārs BLŪMS
Tel.: 7944664. Fakss: 7901214. E pasts: eblums@latnet.lv

Arnīs KALNIŅŠ

Tel.: 7568319. Ē pasts: arnisk@e-teliamtc.lv

Rihards KONDRATOVIČS

Tel.: 9103858. Tel./fakss: 7913127. E pasts: Rihards.Kondratovics@lu.lv

Ēvalds MUGURĒVIČS

Tel.: 7226934. Fakss: 7225044. E pasts: lvi@lza.lv

Rolands RIKARDS

Tel.: 7089124. Fakss: 7089254. E pasts: rikards@latnet.lv

Andris STRAKOVS

Tel.: 7089221. Fakss: 7615765. E pasts: strakovs@latnet.lv

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS VĒSTIS

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050

Tel.: 7229830. Fakss: 7821153. E pasts: avestis@lza.lv; proceed@lza.lv

<http://www.lza.lv/vestis/vestis.htm>

Atbildīgais redaktors **Arno JUNDZE**

Redakcijas padomes priekšsēdētājs **Tālav JUNDZIS**

Tel.: 7225889, 7227555. Fakss: 7821153. E pasts: bspceva@lza.lv

Redakcijas padomes priekšsēdētāja vietnieks **Īzaks RAŠALS**

Tel.: 7945435. Fakss: 7944986. E pasts: izaks@email.lubi.edu.lv

“A” daļa (humanitārās un sociālās zinātnes)

Redakcijas kolēģijas vadītājs **Saulvedis CIMERMANIS**

Tel.: 7565265, 7225889. Fakss: 7225044. E pasts: lvi@lza.lv

Redaktore **Anastasija BRICE**

“B” daļa (dabaszinātnes, eksaktās, tehniskās un lietīšķās zinātnes)

Redakcijas kolēģijas vadītājs **Īzaks RAŠALS**

Tel.: 7945435. Fakss: 7944986. E pasts: izaks@email.lubi.edu.lv

Redaktore **Antra LEGZDIŅA**

AKADĒMIJAS PERSONĀLS

Sekretariāts

Prezidenta sekretāre **Dace GOVINČUKA**

Tel.: 7225361. Fakss: 7821153. E pasts: lza@lza.lv

Senāta priekšsēdētāja palīdzē **Dzintra CĒBERE**

Tel.: 7225764. Fakss: 7821153. E pasts: lza@lza.lv

Personāldaļas vad. p. i. **Ināra AUGULE**

Tel.: 7225764. Fakss: 7821153. E pasts: lza@lza.lv

Zinātniskais sekretariāts

Prezidenta padomnieks LZA kor.loc. **Jānis KRISTAPSONS**

Tel.: 7223567. Fakss: 7821153. E pasts: jtk@lza.lv

Senāta zinātniskā sekretāre *Dr.chem.* **Alma EDŽIŅA**

Tel.: 7223931. Fakss: 7821153. E pasts: alma@lza.lv

Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre

Dr.sc.ing. **Sofja NEGREJEVA**

Tel.: 7223633. Fakss: 7821153. E pasts: fizteh@lza.lv

Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre

Dr.hist. **Ilga TĀLBERGA**

Tel.: 7225889. Fakss: 7821153. E pasts: humana@lza.lv

Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre

Dr.chem. **Baiba ĀDAMSONE**

Tel.: 7220725. Fakss: 7821153. E pasts: chem@lza.lv

Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļas zinātniskās sekretāres p.i.

M.sc. **Ieva SLOKA**

Tel.: 7223448. Fakss: 7821153. E pasts: lmzn@lza.lv

Starptautiskie sakari

Prezidenta padomniece *Dr.geogr.* **Anita DRAVENIECE**

Tel.: 7227391. Fakss: 7821153. E pasts: int@lza.lv

Speciāliste **Agnese SURKOVA**

Tel.: 7223922. Fakss: 7821153. E pasts: int@lza.lv

Speciāliste **Diāna VUCĀNE**

Tel.: 7227391. Fakss: 7821153. E pasts: int@lza.lv

Lietu pārvalde

Lietu pārvaldnieks **Vitālijs KOZLOVSKIS**

Tel.: 7222817. Fakss: 7221287. E pasts: daina@lza.lv

Augstceltnes direkcijas vadītājs **Valdemārs SUVEIZDIS**

Tel.: 7226539. Fakss: 7221287. E pasts: daina@lza.lv

Skaitļošanas centra vadītājs *Dr.sc.comp.* **Elmārs LANGE**

Tel.: 7225241. Fakss: 7821153. E pasts: skc@lza.lv

Galvenā grāmatvede **Ludmila HELMANE**

Tel.: 7228508. Fakss: 7221287. E pasts: daina@lza.lv

Arhīva vadītāja **Rūta SKUDRA**

Tel.: 7225793. Fakss: 7821153.

PĀRMAIŅAS LZA LOCEKĻU SASTĀVĀ

2006. GADA PILNSAPULCĒ JAUNIEVĒLĒTIE AKADĒMIJAS LOCEKĻI

Īstenie locekļi

Ruvins FERBERS, Jānis GARDOVSKIS, Raita KARNĪTE

Goda locekļi

Viesturs BAUMANIS, Oļģerts KRODERS, Viktors ZĒBERGS

Korespondētājlocekļi

Igors AKSIKS, Jānis GRĀVĪTIS, Daina KĀRKLĪŅA, Jānis KLOVIŅŠ,
Aivars KRAUZE, Ārija MEIKALIŠA, Inta MUZIKANTE,
Leonīds NOVICKIS

LZA LOCEKĻU SKAITS

	01.01.93	01.01.95	01.01.2000	01.03.2003	15.03.2006	15.03.2007
Īstenie locekļi	68	74	91 (67)	96 (65)	101 (58)	100 (55)
Goda locekļi	40	47	55	52	50	52
Ārzemju locekļi	57	65	88 (45)	90	94	92
Korespondētājlocekļi	46	55	84	93 (77)	105 (79)	108 (90)
K o p ā	211	241	318	331	350	352

Piezīme. Iekavās dots to LZA īsteno un korespondētājlocekļu skaits, kuru vecums nepārsniedz 70 gadu.

IN MEMORIAM

Andrejs Eglītis

Dzejnieks.

Dzimis 21.10.12. Miris 23.02.2006.

LZA goda loceklis kopš 24.11.1992.

Jānis Freimanis

Ķīmiķis.

Dzimis 06.04.1935. Miris 25.06.2006.

LZA īstenais loceklis kopš 24.11.1992.

LZA korespondētājloceklis 06.12.1990.–24.11.1992.

Eduards Jakubaitis

Datorzinātnieks.

Dzimis 26.03.1924. Miris 10.07.2006.

LZA īstenais loceklis kopš 28.02.1963.

LZA korespondētājloceklis 13.06.1960.–28.02.1963.

Aleksandrs Drīzulis

Vēsturnieks.

Dzimis 29.06.1920. Miris 17.07.2006.

LZA īstenais loceklis kopš 28.02.1963.

LZA korespondētājloceklis 13.06.1960.–28.02.1963.

Anatolijs Bīrons

Vēsturnieks.

Dzimis 30.11.1929. Miris 17.07.2006.

LZA korespondētājloceklis kopš 30.12.1975.

Ādolfs Tautavičs

Vēsturnieks.

Dzimis 09.12.1925. Miris 10.08.2006.

LZA goda doktors kopš 09.10.1997.

Tadeušs Puisāns

Vēsturnieks.

Dzimis 22.01.1918. Miris 13.08.2006.

LZA goda doktors kopš 18.06.1998.

Anatolijs Nepokupnijs

Valodnieks.

Dzimis 18.03.1932. Miris 25.10.2006.

LZA Ārzemju loceklis kopš 25.11.2004.

Ādolfs Krauklis

Ģeogrāfs.

Dzimis 25.03.1937. Miris 25.11.2006.

LZA korespondētājloceklis kopš 26.11.1993.

Omeljans Pricaks

Vēsturnieks.

Dzimis 07.04.1919. Miris 29.05.2006.

LZA ārzemju loceklis kopš 22.11.1996.

Auseklis Baušķenieks

Gleznotājs.

Dzimis 25.08.1910. Miris 13.01.2007.

LZA goda loceklis kopš 09.01.1992.

Elga Kagaine

Valodniece.

Dzimis 30.03.1930. Miris 25.01.2007.

LZA goda doktore kopš 27.11.2001.

Juris Tiliks

Ķīmiķis.

Dzimis 05.02.1937. Miris 26.01.2007.

LZA īstenais loceklis kopš 22.11.1996.

LZA korespondētājloceklis 10.11.1995.–22.11.1996.

Alvis Kučers

Ārsts, zinātnieks.

Dzimis 04.10.1933. Miris 15.02.2007.

LZA goda doktors kopš 24.10. 1995.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS GODA MĒCENĀTI

Privātie ziedotāji

LZA goda locekle **Magda Štaudinger-Voita** (1902–1997) un Nobela prēmijas laureāts **Hermanis Štaudingers** (1881–1965)

Skolotāja **Erna Poča** (1920–2001) un LZA goda doktors **Konstantīns Počs** (1912–1994)

LZA ārzemju loceklis **Dītrihs Andrejs Lēbers** (1923–2004)

Tautsaimnieks **Jānis Sadovskis** un skolotāja **Austra Sadovska** (1913–1999)

LZA goda doktors **Jānis Labsvīrs** (1907–2002)

LZA īstenā locekle **Emilija Gudriniece** (1920–2004)

Sabiedrību un institūciju vadītāji

LZA goda loceklis **Valdis Jākobsons**

A/s “Grindeks”

Imants Meirovics

Latvijas Izglītības fonda mērķprogrammas “Izglītībai, zinātnei un kultūrai” padomes priekšsēdētājs

Juris Savickis

Firmas “ITERA Latvija” prezidents

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LIELĀ MEDAĻA, BALVAS UN PRĒMIJAS

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LIELĀ MEDAĻA

Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielā medaļa ir augstākais apbalvojums, ko akadēmija piešķir Latvijas un ārvalstu zinātniekiem par izciliem radošiem sasniegumiem.

Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielā medaļa ir atlieta bronzā, tās aversā attēlots LZA ģerbonis ar uzrakstu “*Academia Scientiarum Latviensis*”, reversā tiek iegravēts apbalvotā vārds, uzvārds un medaļas piešķiršanas datums.

Kandidātus apbalvošanai ar Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielo medaļu var ieteikt LZA īstenie, goda un ārzemju locekļi, LZA nodaļas, rakstiski iesniedzot motivētu ierosinājumu un īsu uzziņu par ieteicamo kandidātu. Lēmumu par apbalvošanu pieņem LZA Senāts.

Līdz šim LZA Lielo medaļu saņēmuši J. Graudonis, J. Stradiņš, E. Dunsdorfs, E. Lavendelis, E. Grēns, D. A. Lēbers, E. Lukevics, M. Štaudingera-Voita, V. Viķe-Freiberga, E. Siliņš, D. Draviņš, J. Krastiņš, J. Upatnieks, O. Lielausis, G. Birkerts, M. Beķers, J. Hartmanis un A. Caune, T. Millers, V. Toporovs, R. M. Freivalds, I. Šterns, I. Lancmanis, A. Padeģis, E. Blūms, E. Vedējs, R. Kondratovičs un T. Fennels.

2007. gadā LZA Lielā medaļa piešķirta V. Hausmanim un R. Evarestovam.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS VĀRDBALVAS

Raiņa balva

par izcilu radošu veikumu zinātnē vai kultūrā

FIZIKAS UN TEHNISKAJĀS ZINĀTNĒS

Eižena Āriņa

(kopā ar a/s “Dati” un

Latvijas Izglītības fondu)

datorzinātnēs un to pielietojumos

Artura Balklava

balva par izciliem sasniegumiem zinātnes popularizēšanā

Pīrsa Bola	matemātikā
Frīdriha Candra	mehānikā, astronomijā
Valtera Čapa kopā ar LR Patentu valdi	labākajam izgudrotājam
Edgara Siliņa	fizikā
Alfrēda Vītola (kopā ar a/s "Latvenergo")	inženierzinātnēs un enerģētikā

ĶĪMIJAS, BIOĻĢIJAS, MEDICĪNAS UN LAUKSAIMNIECĪBAS ZINĀTNĒS

Arvīda Kalniņa (kopā ar Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmiju)	mežzinātnēs, koksnes pētniecībā un pārstrādē
Paūļa Lejiņa	lauksaimniecības zinātnēs
Heinriha Skujas	bioloģijas zinātnēs
Paula Stradiņa (kopā ar P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzeju)	medicīnas zinātnē un tās vēsturē, par ievērojamu zinātnisku veikumu praktiskajā ārstniecībā
Gustava Vanaga	ķīmijas zinātnēs
Solomona Hillera (kopā ar a/s "Grindeks", OSI un LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centru)	biomedicīnā un jaunu medicīnas preparātu izstrādē

HUMANITĀRAJĀS UN SOCIĀLAJĀS ZINĀTNĒS

Kārļa Baloža	tautsaimniecībā
Friča Brīvzemnieka	folkloristikā, Latvijas etnogrāfijā un antropoloģijā
Teodora Celma	filozofijā
Jāņa Endzelīna	latviešu valodniecībā, baltoloģijā
Kārļa Mīlenbaha (kopā ar Rīgas Latviešu biedrību)	par praktisku sniegumu latviešu valodniecībā
Viļa Plūdoņa	latviešu literatūrzinātnē
Marģera Skujenieka	statistikā
Arveda Švābes	Latvijas vēsturē
Kārļa Ulmaņa	par Latvijas tautsaimniecības un valsts vēstures problēmu izpēti un risinājumiem
Tālvilža Vilciņa	socioloģijā

Par labākajiem zinātniskajiem darbiem atsevišķās zinātņu nozarēs Latvijas Zinātņu akadēmija piešķir balvas, kuras nosauktas izcilu zinātnieku vārdā. Katru balvu izsludina reizi divos vai trijos gados.

Balvu piešķir par atsevišķiem zinātniskiem darbiem, atklājumiem, izgudrojumiem, kā arī par vienotas tematikas zinātnisku darbu kopumu. Par balvas pretendentu var izvirzīt tikai atsevišķu personu, no autoru kolektīviem — galveno autoru. Uz balvu var pretendēt Latvijas zinātnieki un tie ārzemju zinātnieki, kuru darbu tematika saistīta ar Latviju.

LZA balvu fondu veido LZA naudas līdzekļi un atbalstītāju ziedojumi.

Katru gadu piešķir 4–6 LZA vārdbalvas. Šo balvu saraksts tiek izziņots jūnijā avīzēs “Latvijas Vēstnesis” un “Zinātnes Vēstnesis” un LZA interneta lapā (<http://www.lza.lv>). Dokumentu iesniegšanas termiņš izziņotajām balvām — 2007. gada 31. oktobris.

IZCILIE ZINĀTNIKI, KURU VĀRDĀ NOSAUKTAS LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS BALVAS

Šo zinātnieku pilnīgākas biogrāfijas dotas LZA Gadagrāmatā 1999 (101.—110. lpp.).

Eižens Āriņš (1911–1987) — matemātiķis, viens no pirmajiem zinātniekiem, kurš 50. gados Latvijā pievērsies datortehnikai.

Eižena Āriņa balvas laureāti R. M. Freivalds (2000), V. Detlovs (2002), J. Osis (2004), J. Bārzdīņš (2006).

Arturs Balklavs-Grīnhofs (1933–2005) — radioastronoms, izcils zinātnes popularizētājs. Kopš 1969. gada Latvijas Zinātņu akadēmijas Radioastrofizikas observatorijas direktors, profesors (apvienojot LZA un LU observatorijas, no 1997. gada līdz mūža beigām LU Astronomijas institūta direktors). Starptautiskās Astronomijas savienības (IAU, 1967) biedrs, žurnāla “Zvaigžņotā Debess” atbildīgais redaktors (1969–2005).

Pirmie balvas laureāti ir V. Grabovskis un I. Vilks (2007).

Kārlis Balodis (1864–1931) — plaša profila tautsaimniecības speciālists, kurš savos darbos pamatojis daudzas jaunas ekonomiskas teorijas.

LZA Kārļa Baloža balvu saņēmuši N. Balabkins (1994), P. Zvidriņš (1996), O. Krastiņš (1998), J. Krūmiņš (2004), R. Karnīte (2007).

Pirss Bols (1865–1921) — izcilākais matemātiķis, kurš dzīvojis un strādājis Latvijā.

Pirmais Pīrsa Bola balvas laureāts ir A. Buiķis (2005).

Fricis Brīvzemnieks (1846–1907) — folklorists, literāts, viens no pirmajiem latviešu etnogrāfijas un folkloras materiālu vācējiem, sakārtotājiem un publicētājiem.

LZA Friča Brīvzemnieka balvu saņēmuši J. Rozenbergs (1996), M. Viksna (1999), A. Alsupe (2005).

Frīdrihs Canders (1887–1933) — inženieris izgudrotājs, viens no raķešu būves un astronautikas celmlaužiem pasaulē.

LZA Frīdriha Candra balva turpina 1967. gada 7. decembrī dibinātās F. Candra prēmijas labākās tradīcijas. Ar to apbalvoti E. Blūms, J. Mihailovs (1971), G. Teters (1972), J. Uržumcevs, R. Maksimovs (1976), E. Lavendelis (1978), A. Mālmeisters, V. Tamužs, G. Teters (1981), E. Jakubaitis (1985), A. Bogdanovičs (1989), E. Ščerbiņins, J. Geļfgats (1991), A. Gailītis (1994), P. Prokofjevs, R. Rikards (1996), J. Kotomins (1998), J. Tarnopoļskis (1998), M. Ābele, A. Skudra (2000), J. Žagars, V. Poļakovs (2002), A. Balklavs-Grīnhofs, J. Vība (2004), K. Lapuška, K. Rocēns (2007).

Valters Caps (1905–2003) — izcils izgudrotājs, ar savu pasauleslaveno fotoaparātu *VEF – Minox* veicinājis Latvijas vārda atpazīšanu pasaulē.

Balva iedibināta 2004. gadā kopā ar LR Patentu valdi. Balvas pirmie laureāti ir B. Joffe un R. Kalniņš (2005).

Teodors Celms (1893–1989) — latviešu filozofs.

Balvas pirmā laureāte ir M. Kūle (2006).

Jānis Endzelīns (1873–1961) — latviešu valodnieks.

LZA Jāņa Endzelīna balva turpina 1967. gada 7. decembrī dibinātās J. Endzelīna prēmijas labākās tradīcijas. J. Endzelīna prēmiju saņēmuši A. Laua (1970), B. Laumane (1974), L. Ceplītis (1976), A. Reķēna (1978), D. Nitiņa (1980), T. Jakubaite (1982), E. Kagaine, S. Raģe (1984), J. Rozenbergs (1986), B. Bušmane (1990), K. Karulis (1994), T. Fennels (1996), V. Rūķe-Draviņa (1998), V. Skujiņa (2001), I. Jansone (2004), D. Markus (2007).

Emīlija Gudriniece (1920–2004), LZA akadēmiķe, RTU profesore — izcila ķīmīķe un augstskolu pedagoģe, RTU (RPI) Organiskās sintēzes un biotehnoloģijas katedras dibinātāja un ilggadēja vadītāja (1963–1989). Viņas vadītā katedra sagatavojusi vairāk nekā 800 bioloģiski aktīvo savienojumu

ķīmijas speciālistus, viņas vadībā izstrādātas 28 ķīmijas doktora disertācijas. E. Gudrinieces zinātniskais darbs veltīts heterociklu sintēzei, to bioloģiskās aktivitātes pētījumiem, arī augu eļļu praktiskās izmantošanas iespējām biodīzeļdegvielas ražošanā.

Pirmā balvas laureāte ir A. Kotova (2006).

Solomons Hillers (1915–1975) — LZA akadēmiķis, ķīmiķis, Latvijas Organiskās sintēzes institūta dibinātājs un ilggadējs direktors, izcils zinātnes un ražošanas organizators.

Balva iedibināta 2004. gadā kopā ar akciju sabiedrību “Grindeks”, Latvijas Organiskās sintēzes institūtu un LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centru. Balva piešķirta I. Kalviņam (2004), E. Grēnam (2006).

Kārlis Irbītis (1904–1997) — aviācijas konstruktors un dizainers. Pēc 1947. gada strādā Kanādā, par saviem izgudrojumiem iegūstot Kanādas un ASV patentus. LZA goda doktors.

Kārļa Irbiša stipendiju no 2003. gada saņēmuši 63 zinātnieki un studenti.

Ludvigs un Māris Jansoni — Ludvigs Jansons (1909–1958) un viņa dēls Māris Jansons (1936–1997) — Latvijas fiziķi un pedagogi.

LZA Ludviga un Māra Jansonu balva piešķirta H. Rjabovam (1999), A. Kuļšam (2000), O. Nikolajevai (2001), J. Alnim (2002), O. Docenko (2003), O. Starkovai (2004), K. Blušam (2005), Z. Gavarei (2006), B. Poļakovam (2007).

Arvids Kalniņš (1894–1981) — ķīmiķis un koksnes pētnieks, mežziņātnieks.

LZA Arvīda Kalniņa balvu saņēmuši P. Eriņš (2000), M. Daugavietis (2002), Ģ. Zaķis (2003), I. Liepa (2004), J. Zandersons (2005), A. Priedītis (2006).

Jānis Labsvīrs (1907–2002) — tautsaimnieks, vēsturnieks un publicists, LZA goda doktors.

Jāņa Labsvīra stipendiju kopš 2004. gada saņēmuši pieci studenti.

Dītrihs Andrejs Lēbers (1923–2004) — tiesību zinātnieks, mecenāts. LZA ārzemju loceklis, LZA Lielās medaļas laureāts.

Kopš 2002. gada piešķirtas 23 D.A. Lēbera stipendijas studentiem.

Paulis Lejiņš (1883–1959) — latviešu lauksaimniecības zinātnieks, lopkopības speciālists.

Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas Pauļa Lejiņa balvu saņēmuši J. Latvietis (1994), J. Neilands (1996), A. Boruks (1997), C. Šķiņķis (1998), S. Timšāns (1999), M. Skrīvele (2002), R. Baltakmens un A. Jemeljanovs (2003), U. Ositis (2006), A. Adamovičs (2007).

Zenta Mauriņa (1897–1978) — literatūrzinātniece, kultūrfilozofe, rakstniece.

LZA Zentas Mauriņas balvu saņēmuši Z. Šiliņa (1999), I. Zepa (2000), D. Balode (2002), D. Oļukalne (2003), R. Ceplis (2004), S. Stepena (2005), A. Gaigala (2006), P. Daija (2007).

Kārlis Mīlenbahs (1853–1916) — latviešu valodnieks.

LZA un Rīgas Latviešu biedrības Kārļa Mīlenbaha balvu saņēmuši J. Kušķis (1999), Dz. Hirša (2002), M. Stengrevica (2004), A. Blinkena (2007).

Vilis Plūdonis (1874–1940) — latviešu dzejnieks.

LZA Viļa Plūdoņa balvas laureāti ir V. Hausmanis (1996), J. Kursite-Pakule (1998), B. Kalnačs (2000), I. Daukste-Silasproģe (2003), Z. Frīde (2005).

Konstantīns Počs (1912–1994) — fiziķis, viens no izcilākajiem latviešu izcelsmes zinātniekiem un izgudrotājiem, LZA goda doktors. Vairāk nekā 30 gadus strādājis ASV Gaisa spēku un pasaules telpas laboratorijā (Bostonā, ASV), piedalījies ASV Mēness pētījumu programmas īstenošanā un slavenās AWACS sistēmas izveidošanā.

Konstantīna Poča stipendija kopš 2002. gada piešķirta 15 studentiem.

Jānis Rainis (1865–1929) — latviešu dzejnieks, domātājs un sabiedriskais darbinieks.

LZA Raiņa balvas laureāti ir I. Ranka (1998), I. Ziedonis (2001), A. Eglītis (2006). LZA Senāts uzskata, ka Raiņa balva sava prestiža ziņā ir nākamā pēc LZA Lielās medaļas.

Edgars Siliņš (1927–1998) — viens no Latvijas izcilākajiem fiziķiem.

LZA Edgara Siliņa balvas laureāti ir I. Muzikante (1999), A. Gailītis un P. Prokofjevs (2001), L. Skuja (2003), A. Cēbers (2006).

Heinrichs Skuja (1892–1972) — latviešu biologs — floras pētnieks.

LZA Heinricha Skujas balvu saņēmuši M. Selga (1994), A. Pīterāns (1996), M. Beķers (1998), A. Āboliņa (2001), M. Balode (2004), E. Parele (2007).

Margērs Skujenieks (1886–1941) — zinātnieks un valstsvīrs, Ministru prezidents, ministrs, Valsts statistikas pārvaldes organizētājs un direktors (1919–1940).

Pirmais Margēra Skujenieka balvas laureāts ir P. Zvidriņš (2004).

Pauls Stradiņš (1896–1958) — latviešu ķirurgs, onkologs un medicīnas vēsturnieks.

Paula Stradiņa balva turpina Medicīnas vēstures muzeja 1983. gadā iedibinātās Paula Stradiņa balvas tradīcijas. Kopš 1991. gada 14. novembra balvu piešķir kopīgi LZA un MVM. Medicīnas zinātnē 1992. gadā balvu saņēmuši V. Rudzīte un V. Utkins, 1994. gadā — K. J. Keggi, 1996. gadā — J. O. Ērenpreiss, 1998. gadā — K. K. Zariņš un I. Lazovskis, 2000. gadā — J. Kļaviņš, 2002. gadā — J. Volkolākovs, 2004. gadā — A. Bļugers, 2006. gadā — A. Skaģers.

1983.—1999. gadā balvu medicīnas vēsturē saņēmuši V. Kaņeps, J. Stradiņš (1983), P. Gerke, B. Petrovs (1984), V. Derums, A. Georgijevskis (1985), Ņ. Stradiņa, P. Zabłudovskis (1986), K. Arons, J. Ļisicins (1987), K. Vasiļjevs, A. Viksna (1988), A. Kaikaris, V. Kalnins (1989), H. Millers-Dics, I. un J. Krūmaļi (1990), J. Āboliņš, A. Alksnis (1991), Dz. Alks (1993), A. Dirbe (1995), J. Strupulis (1997), Z. Čerfass, E. Larsens (1999), J. Salaks, V. Kalnbērzs (2001), J. Vētra (2003), K. Habriha, V. Jākobsons (2005), E. Platkajs (2007).

Mārtiņš Eduards Straumanis (1898–1973) un **Alfrēds Ieviņš** (1897–1975) — latviešu ķīmiķi, kristāliskā režģa parametru rentgenogrāfiskās metodes autori (1935).

LZA Mārtiņa Straumaņa—Alfrēda Ieviņa balva piešķirta M. Turkam (1999), T. Ivanovai (2000), V. Mihailovam (2001), R. M. Meri (2002), K. Zihmani (2003), I. Juhņevičai (2004), K. Edolfai (2005), L. Černovai (2006), E. Erdmane (2007).

Arveds Švābe (1888–1959) — vēsturnieks, tiesību zinātnieks, rakstnieks.

LZA Arveda Švābes balvas laureāti ir T. Zeids (1996), J. Bērziņš (1998), I. Šterns (2000), I. Šneidere (2003), A. Zariņa (2007).

Kārlis Ulmanis (1877–1942) — tautsaimnieks un valstsvīrs, Latvijas Republikas pirmais Ministru prezidents.

Balva iedibināta 2003. gadā pēc LZA goda doktora prof. J. Labsvīra ierosinājuma. Balva piešķirta V. Bērziņam un V. Striķim (2004), A. Borukam (2006).

Gustavs Vanags (1891–1965) — Latvijas ķīmiķis organīķis.

LZA Gustava Vanaga balva turpina 1967. gada 7. decembrī dibinātās G. Vanaga prēmijas labākās tradīcijas. Ar to apbalvoti A. Ārens (1971), E. Gudriniece, A. Strakovs (1972), V. Oškāja (1974), J. Freimanis (1976), O. Neilands (1978), J. Bankovskis (1980), R. Valters (1982), G. Duburs, E. Stankeviča (1984), E. Lukevics (1986), B. Puriņš (1988), M. Līdaka (1990),

G. Čipēns (1992), J. Stradiņš (1994), F. Avotiņš, M. Šimanska (1996), T. Millers (1998), M. Kalniņš (2000), I. Kalviņš (2003), E. Liepiņš (2005), A. Zicmanis (2007).

Tālivaldis Vilciņš (1922–1997) — vēsturnieks un sociologs.

Tālivalža Vilciņa balvu saņēmumuši B. Zepa (2002), A. Tabuns (2007).

Alfrēds Vītols (1878–1945) — hidromehānikas speciālists.

LZA un va/s “Latvenergo” Alfrēda Vītola balvu saņēmumuši J. Ekmanis (1999), V. Zebergs (2002), N. Zeltiņš (2003), J. Barkāns (2004), K. Timermanis (2005), L. Ribickis (2006).

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS UN SPONSORU KOPĪGĀS BALVAS

Sponsors

Balvas

Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmija

Latvijas balva (Lielā Feliksa balva) un 2 veicināšanas balvas par ievērojamiem sasniegumiem humanitāro zinātņu jomās

Balvas 2001. gadā piešķīra pirmo reizi. Lielo Feliksa balvu saņēma V. Viķe-Freiberga, veicināšanas balvas — I. Ose un I. Šuvajevs. 2003. g. Lielo Feliksa balvu saņēma M. Kūle, veicināšanas balvas — D. Baltaiskalna un Ē. Jēkabsons, 2006. g. Lielo Feliksa balvu saņēma V. Zariņš, veicināšanas balvas — R. Blumberga un A. Sprūds

A/s “Grindeks”

3 ikgadējas balvas ievērojamākajiem zinātniekiem par izcilu veikumu vai mūža devumu

Balvu laureāti: 1998. g. — M. Lidaka, U. Ulmanis, S. Cimermanis; 1999. g. — E. Lukevics, O. Lielausis, K. Arājs, 2000. g. — O. Neilands, V. Tamužs, V. Bērziņš, 2001. g. — V. Kluša, E. Blūms, A. Caune, 2002. g. — T. Millers, J. Kristapsons, O. Spāritis, 2003. g. — R. M. Freivalds, E. Gudrīniece, P. Guļāns, 2004. g. — G. Čipēns, I. Knēts, Ē. Mugurēvičs, 2005. g. — J.G. Bērziņš, E. Kagine, A. Strakovs, 2006. g. — V. Baumanis, P. Eglīte, J. Dehtjars

- A/s “Aldaris” (1999–2004) *2 ikgadējas balvas* ievērojamākajiem zinātniekiem par izcilu veikumu vai mūža devumu
Balvu laureāti: 1999. g. — U. Viesturs, P. Zariņš, 2000. g. — M. Beķers, B. Laumane, 2001. g. — D. Kārklīņa, M. Poiša, 2002. g. — M. Rukliša, V. Hausmanis, 2003. g. — I. Apine, Ī. Rašals, 2004. g. — Dz. Ērglis, U. Sedmalis. Kopš 2005. g. piešķiršana pārtraukta.
- Va/s “Latvenergo” *2 gada balvas* par izcilu veikumu vai mūža devumu enerģētikā vai ar to saistītās inženierzinātnēs
Balvu laureāti: 1999. g. — Z. Krišāns, I. Staltmanis, 2002. g. — K. Briņķis, A. Grundulis, 2003. g. — A. S. Sauhats un P. Šipkovs, 2004. g. — E. Tomsons, J. Dirba, J. Rozenkrons, 2005. g. — D. Blumberga, V. Pugačevs, 2006. g. — V. Čuvičins, A. Šniders
- A/s “Dati Exigen group” un Latvijas Izglītības fonds *2 ikgadējas balvas* ievērojamiem zinātniekiem par izcilu veikumu vai mūža devumu datorzinātnēs, informātikā vai par nozīmīgu informācijas izstrādes sistēmu veicināšanu
Balvu laureāti: 1999. g. — J. Bārdziņš, A. Anspoks, 2000. g. — J. Osis, M. Treimanis, 2001. g. — L. Niceckis, A. Vasiļjevs, 2002. g. — I. Kabaškins, A. Brūvelis, 2003. g. — J. Bičevskis, E. Karnītis, 2005. g. — P. Rivža un A. Virtmanis
- SIA “RD Electronics” (līdz 2005. g. A/s “RD Alfa”) *Gada balva* fizikā un tās inženierpielietojumos
Balvu laureāti: 2000. g. — K. Švarcs, 2001. g. — J. Gelfgats, 2002. g. — A. Cēbers, 2003. g. — D. Millers, 2004. g. — A. Truhins, 2005. g. — J. Joļins, 2006. g. — I. Bērsons, 2007. g. — L. Skuja
- A/s “ITERA Latvija” un Latvijas Izglītības fonds *2 gada balvas* ievērojamiem Latvijas zinātniekiem un praktiķiem par izcilu veikumu vai mūža devumu vides, zemes un ģeogrāfijas zinātnēs vai par nozīmīgu vides izstrādes sistēmu veicināšanu
Balvu laureāti: 2001. g. — G. Andrušaitis, A. Melluma, 2002. g. — G. Eberhards, R. Kondratovičs, 2003. g. — A. Andrušaitis, M. Kļaviņš, 2004. g. — E. Kaufmane, J. Viksne, 2005. g. — V. Jansons, V. Melecis, 2006. g. — G. Pētersons, P. Zālītis

SIA “Lattelekom” un Latvijas Izglītības fonds 2 *gada balvas* ievērojamiem Latvijas zinātniekiem un radošiem praktiķiem telekomunikāciju nozarē un sociāli humanitārajās zinātnēs par izcilu veikumu vai mūža devumu

Balvu laureāti: 2002. g. — J. Ločmelis, Dz. Ozoliņa, 2003. g. — T. Galdiņš, T. Tisenkopfs, 2004. g. — I. Biļinskis, I. Loze, 2005. g. — J. Busarovs, J. Rubīns, 2006. g. — A. Dimants, J. Merkurjevs, G. Raņķis. Kopš 2007. gada piešķiršana pārtraukta

A/s “Latvijas Gaisa satiksme” un Latvijas Izglītības fonds 2 *gada balvas* ievērojamiem Latvijas zinātniekiem un praktiķiem par izcilu veikumu vai mūža devumu kosmisko informāciju tehnoloģijā, inženierizstrādēs aeronavigācijas sakaru un radiolokācijas tehnikā un Kārļa Irbiša stipendijas pasniedzējam/zinātniekam

Balvu laureāti: 2001. g. — E. Bervalds, I. Kabaškins, 2003. g. — J. Kopitovs, M. Ābele, K. Lapuška, 2005. g. — J. Artjuhs, J. Žagars. K. Irbiša stipendijas saņēmumi — A. Pozdņakovs (2003), I. Jackiva (2004)

A/s “Latvijas gāze” un Latvijas Izglītības fonds 2 *gada balvas* ievērojamiem zinātniekiem un praktiķiem gāzes, siltumtehnikas un ar tām saistītās ķīmijas tehnoloģijas nozarēs, sirds ķirurģijas un kardioloģijas zinātnēs par izcilu darbu kopumu vai mūža veikumu

Balvu laureāti: 2002. g. — R. Lācis, A. Krēsliņš, 2003. g. — J. Anšelevičs, E. Dzelzītis, 2004. g. — J. Volkolākovs, V. Zēbergs, 2005. g. — I. Siliņš, N. Zeltiņš, 2006. g. — V. Rudzīte, D. Turlajs

Rīgas dome un Rīgas balvas biedrība Ikgadēja “Rīgas balva” par nozīmīgāko zinātnisko pētījumu Rīgas vēsturē un kultūrvēsturē, arhitektūras un mākslas vēsturē, etnogrāfijā, demogrāfijā un etnisko attiecību izpētē, ģeogrāfijā, ekoloģijā un citās nozarēs, kas saistītas ar Rīgas attīstību

2002. gadā balva pirmo reizi piešķirta J. Krastiņam, K. Radziņai, A. Celmiņam, veicināšanas balva — V. Bebrei, R. Spīrgiņam, 2003. g. balvas laureāti ir A. Caune, O. Spārītis un O. Zanders, 2004. g. — L. Balodis, J. Stradiņš, M. Zunde, 2005. g. — J. Bērziņš, V. Viķe-Freiberga, A. Holcmanis, J. Vīksne, J. Savickis, 2006. g. — V. Apsītis, J. Ekmanis, I. Knēts, V. Jākobsons. D. A. Lēbers apbalvots ar “Rīgas balvas” Goda diplomu (pēc nāves).

- LR Patentu valde *Valtera Capa balva* labākajam izgudrotājam. Balvu piešķir reizi divos gados
Balvu saņēmuši B. Joffe un R. Kalniņš (2005)
- Latvijas Organiskās sintēzes institūts, a/s “Grindeks”, Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs *Solomona Hillera balva* par izciliem sasniegumiem biomedicīnā un jaunu medicīnas preparātu izstrādē
Balvu saņēmuši I. Kalviņš (2004), E. Grēns (2006)
- SIA “L’ORÉAL BALTIC”, UNESCO Latvijas Nacionālā komisija *3 gada stipendijas “Sievietēm zinātnē”* nozīmīgu zinātnisku pētījumu veikšanai dzīvības zinātņu un materiālzinātņu jomā
Stipendijas saņēmušas R. Muceniece, A. Linē, A. Zajakina (2005), M. Dambrova, O. Starkova, M. Plotniece (2006)

a/s “Latvijas dzelzceļš” *gada balva* par izcilu darbu veikumu vai mūža darba un Latvijas izglītības devumu Latvijas dzelzceļa transportā
fonds

BALVAS UN PRĒMIJAS JAUNAJIEM ZINĀTNIEKIEM

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS VĀRDBALVAS UN PRĒMIJAS JAUNAJIEM ZINĀTNIEKIEM

Balvas uz darbu konkursa pamata tiek piešķirtas maģistrantiem vai doktorantiem, vai jaunajiem pētniekiem ne vēlāk kā vienu gadu pēc maģistra vai doktora darba aizstāvēšanas. Reflektēšanai var iesniegt darbus, kurus veicis atsevišķs zinātnieks, kurš pieteikuma iesniegšanas brīdī nav vecāks par 30 gadiem.

Katru gadu piešķir 9 prēmijas, no tām fizikas, matemātikas, inženierzinātnēs un datorzinātnēs — 3, ķīmijas, bioloģijas, lauksaimniecības un medicīnas zinātnēs — 3, humanitārajās un sociālajās zinātnēs — 3.

Balva par labāko jaunā zinātnieka darbu fizikā nosaukta *Ludviga un Māra Jansonu vārdā*,

par labāko darbu ķīmijā *Mārtiņa Straumaņa — Alfrēda Ieviņa vārdā*,

par labāko darbu literatūrzinātnē un filozofijā — *Zentas Mauriņas* vārdā.

Jauno zinātnieku konkursam darbi iesniedzami līdz 2007. gada 31. oktobrim LZA sekretariātā vai attiecīgo zinātņu nodaļās (Akadēmijas laukumā 1, 2.stāvā, Rīga, LV 1524)

Uzziņas par nepieciešamajiem dokumentiem var saņemt pa tel. 7223931.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS UN SPONSORU KOPIĢĀS BALVAS UN STPENDIJAS JAUNAJIEM ZINĀTNIEMIEM UN STUDENTIEM

<i>Sponsors</i>	<i>Balvas</i>
Emīlija Gudriniece	<i>balva labākajam jaunajam zinātniekam ķīmijā vai ķīmijas tehnoloģijā</i>
Emīlija Gudriniece	Emīlijas Gudrinieces–Alfrēda Ieviņa vārdā nosaukta <i>ikgadēja stipendija</i> bakalauru, maģistru un inženierstudiju programmu studentiem ķīmijā un ķīmijas tehnoloģijā
A/s “Grindeks”	<i>4 ikgadējas balvas</i> labākajiem jaunajiem zinātniekiem
A/s “Latvenergo”	<i>5 gada balvas</i> labākajiem jaunajiem zinātniekiem par darbiem enerģētikā vai ar to saistītās inženierzinātnēs
SIA “RD Electronics” (līdz 2005. g. A/s “RD Alfa”)	<i>1 ikgadēja balva</i> studentiem fizikā un tās inženierpielietojumos par pētniecisku darbu un oriģināliem rezultātiem
A/s “Latvijas gāze” un Latvijas Izglītības fonds	<i>2 stipendijas</i> doktorantiem gāzes un siltumtehnikas tehnoloģiju un sirds ķirurģijas — kardioloģijas nozarēs
A/s “Latvijas Gaisa satiksme” un Latvijas Izglītības fonds	Kārļa Irbiša vārdā nosaukta <i>ikgadēja stipendija</i> doktorantam, maģistrantam, bakalauram un studentam kosmisko informāciju tehnoloģijā, inženierizstrādēs aeronavigācijas sakaru un radiolokācijas tehnikā
a/s “Latvijas dzelzceļš” un Latvijas izglītības fonds	<i>gada balva</i> maģistrantam, doktorantam, zinātniekam par pētījumiem dzelzceļa transporta nozarē

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LIELĀS MEDAĻAS,
BALVU UN PRĒMIJU LAUREĀTI 2006. UN 2007. GADĀ

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LIELĀS MEDAĻAS
LAUREĀTI

(LZA Senāta 2007. gada 13. marta lēmums)

Viktors Hausmanis — LZA īstenais loceklis (LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts) — par ievērojamu ieguldījumu latviešu dramaturģijas un teātra vēstures izpētē.

Roberts Evarestovs — LZA ārzemju loceklis (Krievija) — par būtisku ieguldījumu un aktīvu līdzdalību cietvielu kvantu ķīmijas skolas izveidošanā Latvijā.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS VĀRDBALVU LAUREĀTI

(LZA Senāta 2007. gada 16. janvāra lēmums)

Aleksandrs Adamovičs — *Dr.agr.* (LLU Lauksaimniecības fakultātes Agrobiotehnoloģijas institūts) — *Pauļa Lejiņa balva lauksaimniecības zinātnēs* par darbu kopu “Zālāju agrofitocenožu produktivitāti un zāles lopbarības kvalitāti noteicošie vides faktori Latvijā”.

Aina Blinkena — LZA īstenā locekle — *Kārļa Milenbaha balva par praktisku sniegumu latviešu valodniecībā* — par izcilu devumu latviešu valodas kultūras kopšanā.

Vitolds Grabovskis un **Ilgonis Vilks** — *Artura Balklava balva zinātnes popularizēšanā* — par zinātnes popularizēšanu Latvijā, t.sk. par žurnāla “Terra” izveidošanu un vadīšanu.

Raita Karnīte — LZA īstenā locekle (LZA Ekonomikas institūts) — *Kārļa Baloža balva tautsaimniecībā* par vienotas tematikas zinātnisko darbu kopumu “Latvijas tautsaimniecības integrācija Eiropas Savienībā”.

Kazimirs Lapuška — *Dr.phys.* (LU Astronomijas institūts) — *Fridriha Candra balva astronomijā* par mūža ieguldījumu Latvijas astronomijas attīstībā.

Dace Markus — LZA īstenā locekle (RPIVA, LU Filoloģijas fakultāte) — *Jāņa Endzelīna balva latviešu valodniecībā* par pētījumiem latviešu valodas fonētikā un fonoloģijā, kā arī par bērnu valodas pētījumiem.

Elga Parele — *Dr.biol.* (LU Bioloģijas institūts) — *Heinriha Skujas balva bioloģijas zinātnēs* par vienotas tematikas zinātnisku darbu kopu “Zoobentoss Latvijas iekšējās virszemes ūdeņos”.

Kārlis Rocēns — LZA īstenais loceklis (RTU Būvniecības fakultāte) — *Frīdriha Candra balva mehānikā* par izcilu ieguldījumu kompozīto materiālu un sarežģītu telpisku konstrukciju aprēķinu metodikas un tehnoloģiju izstrādē.

Aivars Tabuns — LZA korespondētājloceklis (LU Sociālo zinātņu fakultāte) — *Tālavīža Vilciņa balva socioloģijā* par ieguldījumu aktuālo sociālo procesu izpētē.

Anna Zariņa — *Dr.habil.hist.* (LU Latvijas vēstures institūts) — *Arveda Švābes balva Latvijas vēsturē* par monogrāfiju “Salaspils Laukskolas kapulauks. 10.–13. gadsimts”.

Andris Zicmanis — LZA korespondētājloceklis (LU Ķīmijas fakultāte) — *Gustava Vanaga balva ķīmijā* par darbu kopu “Organiskā sintēze saistībā ar netradicionāliem materiāliem”.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS UN PUBLISKĀS A/S “GRINDEKS” BALVU LAUREĀTI

(Ekspertu komisijas 2006. gada 6. novembra lēmums)

Viesturs Baumanis — LZA goda loceklis (LU Bioloģijas fakultāte) — par nozīmīgiem pētījumiem infekcijas slimību izsaucošo vīrusu un baktēriju molekulārajā epidemioloģijā Latvijā.

Pārsla Eglīte — LZA korespondētājlocekle (LZA Ekonomikas institūts) — par pētījumiem sociālajā demogrāfijā.

Jurijs Dehtjars — LZA korespondētājloceklis (Rīgas Tehniskā universitāte) — par izciliem sasniegumiem cilvēka kaula materiāla elektronisko īpašību pētījumos un sekmīgu medicīnas fizikas un medicīnas inženierzinātņu studiju programmu izveidi Rīgas Tehniskajā universitātē.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS, A/S “DATI EXIGEN GROUP”
UN LATVIJAS IZGLĪTĪBAS FONDA BALVU LAUREĀTI

(Ekspertu komisijas 2006. gada 8. jūnija lēmums)

Jānis Bārzdīņš — LZA īstenais loceklis (LU Matemātikas un informātikas institūts) — *Eižena Āriņa balva* par mūža devumu datorzinātnēs un informātikā.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS, FIRMAS “ITERA LATVIJA” UN
LATVIJAS IZGLĪTĪBAS FONDA BALVU LAUREĀTI

(Ekspertu komisijas 2006. gada 13. oktobra lēmums)

Pēteris Zālītis — LZA korespondētājloceklis (Latvijas Valsts mežzinātnes institūts “Silava”) — par mūža ieguldījumu vides zinātņu jomā un monogrāfiju “Mežkopības priekšnosacījumi”.

Gunārs Pētersons — *Dr.biol.* (Latvijas Lauksaimniecības universitāte) — par darbu “Latvijas sikspārņu (*CHIROPTERA*) populāciju teritoriālais izvietojums un sezonas migrācijas”.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS UN RĪGAS BALVAS
BIEDRĪBAS “RĪGAS BALVA” LAUREĀTI

(Ekspertu komisijas 2006. gada 10. oktobra lēmums)

Vaidelotis Apsītis — LZA goda loceklis — par devumu Rīgas arhitektūras un pieminekļu vēstures izpētē un popularizēšanā.

Juris Ekmanis — LZA īstenais loceklis (Fizikālās enerģētikas institūts) — par devumu fizikas un enerģētikas zinātnē un Rīgas siltumapgādes sistēmas attīstībā.

Ivars Knēts — LZA īstenais loceklis (Rīgas Tehniskā universitāte) — par devumu biomehānikas zinātnē un Latvijas inženierzinātņu speciālistu sagatavošanā.

Valdis Jākobsons — LZA goda loceklis (A/s “Grindeks”) — par devumu zinātnes mecenātismā un Rīgas farmaceitisko tradīciju izkopšanā.

Genādijs Stepanovs — tēlnieks — par devumu Rīgas kultūrvides veidošanā restaurācijas un tēlniecības nozarē.

Firma “BIOSAN”, SIA — par nozīmīgu ieguldījumu inovatīva uzņēmuma izveidē un attīstībā.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS, A/S “LATVIJAS GĀZE” UN
LATVIJAS IZGLĪTĪBAS FONDA MĒRĶPROGRAMMAS
“IZGLĪTĪBAI, ZINĀTNEI UN KULTŪRAI” BALVU LAUREĀTI
(Ekspertu komisijas 2006. gada 5. decembra lēmums)

Vera Rudzīte — LZA īstenā locekle — par mūža ieguldījumu kardioloģijas nozares attīstībā Latvijā.

Daniels Turlajs — *Dr.habil.sc.ing.* (Rīgas Tehniskā universitāte) — par darbu kopu “Dabas gāzes efektīva izmantošana Latvijas kurināmā bilancē”.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS UN
VAS “LATVENERGO” BALVU LAUREĀTI
(Ekspertu komisijas 2006. gada 8. decembra lēmums)

Leonīds Ribickis — LZA korespondētājloceklis (Rīgas Tehniskā universitāte) — Alfrēda Vītola balva par darbu kopu “Zinātniskā pētniecība energoelektronikā un elektropiedziņā Latvijā”.

Vladimirs Čuvičins — *Dr.habil.sc.ing.* (Rīgas Tehniskā universitāte) — par darbu kopu “Enerģētikas attīstības veicināšana un inovāciju vides veidošana Latvijā”.

Andris Šniders — *Dr.habil.sc.ing.* (Latvijas Lauksaimniecības universitāte) — par darbu kopu lauksaimniecības enerģētikā.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS UN SIA “RD Electronics”
BALVA FIZIKĀ UN TĀS INŽENIERPIELIETOJUMOS

(Ekspertu komisijas 2007. gada 14. marta lēmums)

Linards Skuja — LZA īstenais loceklis (Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts) – par izciliem darbiem optisko stiklu fizikā.

L'ORÉAL LATVIJAS 2006. GADA STIPENDIJAS
“SIEVIETĒM ZINĀTNĒ” LAUREĀTES
(AR UNESCO LATVIJAS NACIONĀLĀS KOMISIJAS UN
LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS ATBALSTU)

(Ekspertu komisijas 2006. gada 25. aprīļa lēmums)

Maija Dambrova — *Dr.pharm.* (Latvijas Organiskās sintēzes institūts) — projektam “Kodola faktora kB regulācijas loma sirds šūnu izdzīvošanā išēmijas apstākļos”.

Oļesja Starkova — *Mg.* (LU Polimēru mehānikas institūta doktorante) — projektam “Polimēru lineāri viskoelastīgas uzvedības robežu noteikšana”

Māra Plotniece — *Dr.chem.* (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte) — projektam “Fullerēna un tā atvasinājumu modificēšana elektroķīmiskajiem pētījumiem un šķīdības uzlabošanai”.

LATVIJAS ZINĀTNIEKI — CITU IEVĒROJAMĀKO
ZINĀTNISKO APBALVOJUMU LAUREĀTI
2006. GADĀ

- Ivars Kalviņš** — LZA īstenais loceklis — *Latvijas Republikas Ministru kabineta 2006. gada balva* par izciliem sasniegumiem zinātnē un darbu kopu “Oriģinālu zāļu izstrāde un ieviešana klīniskajā praksē”.
- Agnis Andžāns** — LZA korespondētājloceklis — *Latvijas Republikas Ministru kabineta 2006. gada balva* par nozīmīgu ieguldījumu un paveikto jauno matemātiķu izglītošanā, matemātikas mācību satura pilnveidošanā un matemātikas popularizēšanā.
- Andrejs Ērglis** — *Dr. med.* (Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca) — *Latvijas Republikas Ministru kabineta 2006. gada balva* par lielu un nozīmīgu ieguldījumu invazīvās kardioloģijas attīstībā Latvijā.
- Gunārs Duburs** — LZA īstenais loceklis — Vispasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (*WIPO*) Zelta medaļa “Labākajam izgudrotājam 2006”.
- Juris Ekmanis** — LZA īstenais loceklis — “Latvenergo” medaļa par izcilu ieguldījumu “Latvenergo” attīstībā.
- Jānis Stradiņš, Edmunds Lukevics** — LZA īstētie locekļi, **Alla Skorova** — Krievijas D. I. Mendeļejeva Ķīmijas biedrības un Maskavas Valsts universitātes “A. N. Kosta piemiņas medaļa”.
- Valentīna Skujiņa** — LZA īstenā locekle — Vīnes Starptautiskā Informācijas centra terminoloģijā (*Infoterm*) Vistera medaļa par sasniegumiem latviešu terminoloģijas izstrādē.
- Viktors Hausmanis** — LZA īstenais loceklis — Anšlava Eglīša un Veronikas Janelsiņas fonda 2006. gada Atzinības balva par grāmatu “Anšlavs Eglītis” (Zinātne, 2005).
- Heinrihs Strods** — LZA goda loceklis — LR Aizsardzības ministrijas Goda raksts par grāmatas “Latviešu pilsoņu martiroloģijs Vjatlāgā. 1938–1956” sagatavošanu.
- Oļģerts Krodērs** — LZA goda loceklis — *LR Kultūras ministrijas Gada balva* “Trīs brāļi” par mūža ieguldījumu Latvijas teātra mākslā.
- Renāte Blumberga** — *Dr. hist.* (LU Latvijas vēstures institūts) — *Latvijas Kultūras fonda Spīdolas balva* par monogrāfiju “Lībieši dokumentos un vēstulēs. Somijas zinātnieku ekspedīcijas pie lībiešiem”.

BALVU UN PRĒMIJU JAUNIEM ZINĀTNIEKIEM UN
STUDENTIEM LAUREĀTI

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS
JAUNO ZINĀTNIEKU BALVU UN PRĒMIJU LAUREĀTI

(LZA Senāta 2007. gada 16. janvāra lēmums)

Vārdbalvas

Boriss Poļakovs — *Dr.phys.* (LU Ķīmiskās fizikas institūts) — *Ludviga un Māra Jansonu balva fizikā* — par darbu “Nanomateriālu struktūra, mehāniskās un elektrovadāmības īpašības” (vad. *Dr.chem.* D. Erts).

Elīna Erdmane — *Mg.* (LU Ķīmijas fakultāte) — *Mārtiņa Straumaņa — Alfrēda Ieviņa balva ķīmijā* par darbu “Paralēlajai sintēzei piemērotu 3,6-diaizvietotu imidazo[2,1-b]tiazolu iegūšanas metožu izstrāde” (vad. LZA īst.loc. *Dr.habil.chem.* A. Zicmanis, *Dr.chem.* R. Zemribo).

Pauls Daija — LU Filoloģijas fakultātes 4. kursa students — *Zentas Mauriņas balva literatūrzinātnē un filozofijā* — par darbu “Žurnāls “Latviska Gada Grāmata” (1797–1798). Idejas. Autori. Laikmets”. (vad. *Dr.philol.* M. Grudule).

Anastasija Kotova — *Mg.* (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte) — *Emīlijas Gudrinieces balva ķīmijā* par darbu “Pirmējo amīnu potenciālo metabolītu — N-glikozīdu un Amadori produktu – sintēze” (vad. *Dr.chem.* V. Kauss, *Mg.* J. Rožkovs).

Fizikas un tehniskajās zinātnēs

Ilze Dzelme-Bērziņa — *Mg.* (LU Fizikas un matemātikas fakultāte) — par darbu “Galīgo kvantu automāti un loģika” (vad. LZA īst.loc. R. M. Freivalds).

Tatjana Glaskova — LU maģistrante, LU Polimēru mehānikas institūta tehniķe — par darbu “Ar daļiņām pildītās epoksīda saistvielas kompozītmateriāla struktūra un īpašības pie mitruma iedarbības” (vad. *Dr.sc.ing.* K. Aņiskeviča, *Dr.habil.sc.ing.* V. Tamužs).

Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātnēs

Anna Mežaka — *Mg.* (LU Bioloģijas fakultāte) — par darbu “Epifitiskās sūnas dabiskos nogāžu un gravu mežos Latvijā” (vad. *Dr.habil.biol.* A. Piterāns).

Ilze Višķere — *Mg.* (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte) — par darbu “Ar dabiskām pildvielām modificēti PHB kompoziti” (vad. V. Tupureina).

Humanitārajās un sociālajās zinātnēs

Mārtiņš Kaprāns — *Mg.*, LU Sociālo zinātņu fakultātes doktorants — par darbu “Padomju pieredzes (re)konstrukcija biogrāfiskajos vēstījumos: Latvijas lokālās preses analīze (1995–2005)” (vad. *Dr.hist.* V. Zelče).

Kaspars Šlihts — *Bc.* (LU Teoloģijas fakultāte) — par darbu “Diskurss par bērnu evaņģēlijos” (vad. *Dr.theol.* R. Kokins).

Atzīmējot konkursam iesniegto darbu labo zinātnisko līmeni, LZA Senāts nolēma izteikt atzinību sekojošajiem jaunajiem zinātniekiem:

Aijai Dirnēnai — *Mg.*, Liepājas Pedagoģijas akadēmija — par darbu “Friča Bārdas lugas autora pasaules uzskatu un pārējās daiļrades kontekstā” (vad. *Dr.philol.* E. Lāms).

Lienei Markui–Narvilai — *Mg.* (Liepājas Pedagoģijas akadēmija) — par darbu “G. Repšes romāns “Alvas kļedziens” un E. Ventera romāns “Āgenskalns” izaugsmes romānu kontekstā” (vad. *Dr.philol.* Z. Gūtmane).

Sandrai Muižniecei-Brasavai — *Dr.sc.ing.* (LLU Pārtikas tehnoloģijas fakultāte) — par darbu “Dabai draudzīga poli-β-hidroksibutirāta kompozitmateriāli pārtikas produktu iepakojumam” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* L. Dukaļska).

Janai Svarei — *Mg.* (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte) — par darbu “Mitruma un sāļu degradējošā darbība Rīgas Doma Kapitulzāles akmens materiālos” (vad. *Dr.sc.ing.* I.Vītiņa).

Nadeždai Tihomirovai — *Mg.* (RTU Datorzinātnes un informācijas tehnoloģijas fakultāte) — par darbu “Rīgas pilsētas ielu krustojumu satiksmes organizācijas salīdzināšana, lietojot imitācijas modelēšanu” (vad. LZA kor.loc. J. Merkurjevs).

Edmundam Zilem — *Mg.* (LU Polimēru mehānikas institūts) — par darbu „Ar kompozitmateriāliem aptīto cilindrisko betona kolonnu mehānikā uzvedība un atslāpošanās plaisu pētījumi aptinuma materiālā” (vad. LZA ist.loc. V. Tamužs).

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS UN PUBLISKĀS
A/S “GRINDEKS” JAUNO ZINĀTŅIEKU BALVU LAUREĀTI

(Ekspertu komisijas 2006. gada 6. novembra lēmums)

- Dace Ērkšķe** — *Mg.*, RTU Polimēru materiālu institūta doktorante — par darbu “Funkcionālo piedevu ietekme uz bioiepakojuma īpašībām” (vad. V. Tupureina).
- Sergejs Isajevs** — LU Medicīnas fakultātes Ārstniecības profesionālās 2.līmeņa studiju programmas students — par darbu “Morfofunkcionālo kritēriju izstrāde hroniskas obstruktīvas plaušu slimības diagnostikai un ārstēšanai” (vad. I. Taivans).
- Gundars Leitīis** — *Mg.* (LU Ķīmijas fakultāte) — par darbu “Benzo[C]hromēn-6-onu un to aza-analogu — potenciālo mGluR1 receptora antagonistu sintēze” (vad. *Dr.chem.* A. Jirgensons, *Dr.chem.* I. Klimenkovs).
- Gunita Sudmale** — *Mg.*, LU Bioloģijas fakultātes doktorante — par darbu “Izmaiņas hepatīta C vīrusa genoma *core*, HVR1 un NS5A reģionos α - INF terapijas gaitā” (vad. *Dr.biol.* I. Sominska, *Dr.biol.* J. Jansons).

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS, A/S “LATVIJAS GĀZE”
UN LATVIJAS IZGLĪTĪBAS FONDA MĒRĶPROGRAMMAS

“IZGLĪTĪBAI, ZINĀTNEI UN KULTŪRAI”

BALVU JAUNAJIEM ZINĀTŅIEKIEM LAUREĀTI

(Ekspertu komisijas 2006. gada 5. decembra lēmums)

- Anatolijs Borodiņecs** — *Mg.*, Rīgas Tehniskās universitātes doktorants — par darbu “Daudzdzīvokļu ēku siltuma patēriņa dinamikas analīze” (vad. LZA kor.loc. A. Krēsliņš).
- Uldis Straziņš** — Rīgas Stradiņa universitātes doktorants — par darbu “Intraoperatīva miokarda revaskularizācijas kvalitātes kontrole” (vad. *Dr.h.c.* R. Lācis).

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMĪJAS, VAS “LATVIJAS GAISA
SATIKSME” UN LATVIJAS IZGLĪTĪBAS FONDA
KĀRĻA IRBĪŠA STIPENDIĀTI

(Ekspertu komisijas 2006. gada 22. septembra lēmums)

Normunds Dreimanis — *Mg.* (Rīgas Tehniskās universitātes Aviācijas institūts) — par darbu “Cilvēka faktora nozīme lidojumu drošības paaugstināšanā” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* V. Šestakovs).

Mihails Ivanovs — *Mg.* (Rīgas Tehniskās universitātes Aviācijas institūts) — par darbu “Garenkustības vienmērīgās inerciālās navigācijas sistēmas kļūdas raksturojumu pētījums” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* P. Trifonovs-Bogdanovs).

Ernests Lejnietis — *Mg.* (Rīgas Tehniskās universitātes Aviācijas institūts) — par darbu “Augstas temperatūras turbīnas un jaunas konstrukcijas turbīnas darba lāpstiņas izpēte un aprēķināšana” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* M. Banovs).

Einārs Lepnis — *Mg.* (Rīgas Tehniskās universitātes Aviācijas institūts) — par darbu “Gaisa kuģa VHF diapazona radiostacijas frekvenču sintezatora modifikācijas iespējas analīze” (vad. *Mg.* I. Smirnovs).

Jevgēņijs Kornilovs — *Mg.* (Rīgas Tehniskās universitātes Aviācijas institūts) — par darbu “Aviācijas radioelektrisko līdzekļu elektromagnētiskās savienojamības analīze” (vad. *Mg.* I. Smirnovs).

Viktors Nerugals — *Mg.* (Rīgas Tehniskās universitātes Aviācijas institūts) — par darbu „Sānkustības vienmērīgās inerciālās navigācijas sistēmas kļūdas raksturojumu pētījums” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* P. Trifonovs-Bogdanovs).

Olga Gračova — Rīgas Tehniskās universitātes Aviācijas institūta studente — par darbu “Mācību priekšmeta „Datormācība” laboratorijas darbu noformēšanas piemērs” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* J. Paramonovs).

Timurs Gaļejevs — Rīgas Tehniskās universitātes Aviācijas institūta students — par darbu „Ultra vieglās lidmašīnas projekts. Motoplaniera projekts” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* V. Šestakovs).

Edgars Koks — Rīgas Tehniskās universitātes Aviācijas institūta students — par darbu „Īpaši viegla bezpilota lidaparāta zinātniskās un tehniskās problēmas: pilna mēroga lidojoša modeļa fizelāžas un spārojuma projektēšana un tehnoloģija” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* V. Pavelko).

Sergejs Kuzņecovs — Rīgas Tehniskās universitātes Aviācijas institūta students — par darbu “Īpaši viegla bezpilota lidaparāta zinātniskās un tehniskās problēmas: pilna mēroga lidojoša modeļa spārna projektēšana un tehnoloģija” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* V. Pavelko).

- Andrejs Feščuks** — *Mg.* (Transporta un sakaru institūts) — par darbu „Bīstamo meteoroloģisko parādību izstrādāšanas algoritms lidojumu drošības un regularitātes paaugstināšanai” (vad. *Dr.sc.ing.* O. Džalilovs).
- Mihails Savrasovs** — *Mg.* (Transporta un sakaru institūts) — par darbu „Loģistikas problēmu risināšanas, izmantojot simulējošo modelēšanu, iespēju izpēte” (vad. *Dr.sc.ing.* I. Jackiva).
- Tatjana Jakovļeva** — *Bc.* (Transporta un sakaru institūts) — par darbu „Laboratorijas darbu kompleksa izstrāde konvolūcijas kodēšanas/dekodēšanas pētījumam” (vad.*Dr.sc.ing.* M. Zilbermans).
- Vladimirs Jefimovs** — *Bc.* (Transporta un sakaru institūts) — par darbu „Īsviļņu diapazona radiopelengatora antenu sistēma” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* J. Krasņitskis).
- Sergejs Kamenčenko** — *Bc.* (Transporta un sakaru institūts) — par darbu „Hilberta diskrētas pārveides realizācijas” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* V. Jeremejevs)
- Aivars Muravjovs** — *Bc.* (Transporta un sakaru institūts) — par darbu „Programmatūras izstrādāšana krājuma pārvaldības uzdevumu risināšanai” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* J. Kopotovs).
- Andrejs Ņesterenko** — *Bc.* (Transporta un sakaru institūts) — par darbu „Attēlojumu fraktālā kodēšana, pamatojoties uz kvadrakoka metodi” (vad. *Dr.sc.ing.* M. Zilbermans).
- Sergejs Sņegovs** — *Bc.* (Transporta un sakaru institūts) — par darbu „Programmatūras kompleksa izstrāde programmai VHDL valodā deklaratīvo sekciju veidošanai” (vad. *Dr.sc.ing.* O. Ļusins).
- Aleksejs Tarasovs** — *Bc.* (Transporta un sakaru institūts) — par darbu „Aviācijas dzinēja diagnostikas automatizēšana, izmantojot mākslīgos neironu tīklus” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* J. Kopotovs).

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS UN VAS “LATVENERGO”
BALVU JAUNAJIEM ZINĀTNIEKIEM LAUREĀTI

(Ekspertu komisijas 2006. gada 8. decembra lēmums)

- Irina Jutkeviča** — *Mg.*, Rīgas Tehniskās universitātes doktorante — par darbu “Pasaules, Eiropas Savienības un Latvijas enerģētikas struktūra, vadība, avāriju iespējamība un iemesli”(vad. LZA kor.loc. A. Sauhats).

Kristina Ļebedeva — *Mg.* (Fizikālās enerģētikas institūts) — par darbu “Kolektoru un saules bateriju kombinēta izmantošana Latvijas klimatā” (vad. LZA kor.loc. P. Šipkovs).

Armands Staltmanis — *Mg.*, Rīgas Tehniskās universitātes doktorants — par darbu “Vidsprieguma kabeļu un to metāla apvalku termiskās izturības nodrošināšanas metožu analīze un izvēle Rīgas elektrotīklā” (vad. *Dr.sc.ing.* J. Rozenkrons).

Sergejs Vostrikovs — *Mg.* (Rīgas Tehniskā universitāte) — par darbu “Latvijas enerģijas un energoresursu ražošanas un patēriņa scenāriju izstrāde” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* D. Turlajs).

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS UN SIA“RD Electronics”
STUDENTU PRĒMIJU FIZIKĀ UN TĀS INŽENIERPIELIETOJUMOS
LAUREĀTI

(Ekspertu komisijas 2007. gada 14. marta lēmums)

Liene Kancēviča — *Mg.*, Latvijas Lauksaimniecības universitātes doktorante — par darbu “Saules starojuma izmantošanas tehnoloģija” (vad. *Dr.habil.sc.ing.* I. Ziemeļis).

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS FONDA STIPENDIĀTI
2006/2007.g. (1.11.2006–31.08.2007).

Andrejs Ogurcovs — Daugavpils Universitāte — Konstantīna Poča stipendija fizikā.

Elīna Laizāne — Latvijas Universitāte — Konstantīna Poča stipendija fizikā.

Gints Putiķis — Latvijas Universitāte — Jāņa Labsvīra stipendija Latvijas vēsturē.

Inese Mieriņa — Rīgas Tehniskā universitāte — Emīlijas Gudrinieces – Alfrēda Ieviņa stipendija ķīmijā.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS ZINĀTNISKĀ UN ORGANIZATORISKĀ DARBĪBA 2006. GADĀ

NOZĪMĪGI NOTIKUMI LATVIJAS ZINĀTNĒ UN LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJĀ 2006. GADĀ

LZA darbība ir cieši saistīta ar visām norisēm Latvijas zinātnē un Latvijā kopumā.

Latvijas Zinātņu akadēmija, apkopojot iesniegtos universitāšu, zinātnisko institūtu un centru priekšlikumus, nosaukusi *nozīmīgākos Latvijas zinātnes sasniegumus 2006. gadā*:

- Ieviesta jauna tehnoloģija hematoloģisko slimnieku ārstēšanā, kas ievērojami uzlabos akūtu un hronisku leikozes pacientu ārstēšanas iespējas. Jaunā tehnoloģija saistīta ar alogena perifērisko asiņu cilmes šūnu transplantāciju (Dr. Sandra Lejniece, Dr. Viesturs Boka, Ilze Puga, Rīgas Stradiņa universitāte; Rīgas Austrumu slimnīca; klīnika “Linezers”)
- Izstrādāti jauni optiskie paņēmieni ādas un asinsvadu saslimstību diagnostikai (Dr. Jānis Spīgulis, LU Atomfizikas un spektroskopijas institūts sadarbībā ar LU Bioloģijas fakultāti un LU Kardioloģijas institūtu)
- Veikta augu vīrusu genomu klonēšana un parādīti to tālākie pielietojumi biotehnoloģijā – vakcīnu un diagnostikas izveidošanā (Dr. Andris Zeltiņš, Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs)
- Noteiktas jaunas lielmolekulāru proteīnu telpiskās struktūras, izmantojot daudzdimensionālās kodolu magnētiskās rezonanses spektroskopijas metodi. Tas ļauj labāk izprast šo proteīnu bioloģiskās darbības mehānismu (akad. Edvards Liepiņš, Latvijas Organiskās sintēzes institūts)
- Izveidoti jauna tipa efektīvi luminiscentie detektoru materiāli, kurus izmanto skābekļa daudzuma noteikšanai (Dr. Larisa Grigorjeva, Dr. Donats Millers, Mg. Krišjānis Šmits, LU Cietvielu fizikas institūts sadarbībā ar Polijas ZA Augsto spiedienu fizikas institūtu)

- Izstrādāta jauna, ietilpīgāka optiskās atmiņas ierīce, kas sastāv no vairāku volframātu plānām kartiņām (LZA kor.loc. Aleksejs Kuzmins, Dr. Roberts Kalendarevs, LU Cietvielu fizikas institūts)
- Izstrādāta jauna tehnoloģija augšņu agroķīmiskajā izpētē, lietojot Globālās pozicionēšanas sistēmu (GPS). Tā izmantota Latvijā pirmās digitālās augšņu agroķīmiskās kartes (Bauskas rajona Codes pagastā) sagatavošanai un izdošanai (Dr. Regīna Timbare, Skaidrite Poriete, Aija Miķelsone, Valsts Agroķīmisko pētījumu centrs)
- Pabeigts un publicēts Latgales reģionālās ekonomikas pētījums un veikta tās konkurētspējas paaugstināšanas analīze (Dr. Viktors Voronovs, Irīna Petrova, Edgars Račko, Daugavpils Universitāte)
- Uz veikto arheoloģisko izrakumu pamata apkopoti un monogrāfijā publicēti bagātīgi materiāli, raksturojot materiālo un garīgo kultūru lībiešu biezi apdzīvotā vietā un apbedījumos Daugavas lejtecē – Salaspils Laukskolā laikā no 10. līdz 13. gs. (Dr. Annas Zariņas vadībā, LU Latvijas vēstures institūts)
- Pabeigts fundamentāls kultūrvēsturisks izdevums “Latviešu kordziesmas antoloģija: 1873–2000. Dziesmas jauktajiem, sieviešu un vīru koriem *a cappella*”. Pirmoreiz mūzikas izdošanas vēsturē vienkopus sistematizēts un zinātniski komentēts latviešu kora dziesmu “zelta fonds” no pirmajiem nacionāla mēroga dziesmu svētkiem (1873) līdz mūsdienu autoru darbiem (projekta vadītājs LZA goda loceklis Imants Kokars, sastādītājs un komentāru autors Dr. Arnolds Klotiņš, redkolēģija – Arvids Bomiks, Dr. Oļģerts Grāvītis, Jānis Lindbergs, Pēteris Plakidis). 12 sējumus ilustrē 12 kompaktdiski un audiokasetes Rīgas kamerkora *Ave Sol* izpildījumā (mākslinieciskais vadītājs Imants Kokars, diriģents Uldis Kokars)

Nākuši klajā vai sagatavoti izdošanai vairāki *nozīmīgi zinātniski izdevumi*:

- *Ivars Biļinskis*. Digital Alias-free Signal Processing. WILEY, April 2007, 488 p.
- *Uldis E. Viesturs, Stoyan M. Tzonkov* (eds.). Bioprocess Engineering. – Sofia: Avangard Prima, 2006. 253 pp.
- *A. Mauriņš, A. Zvirgzds*. Dendroloģija. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2006. 448 lpp.

- Ideju vēsture Latvijā. Jaunā strāva – 20. gs. sākums. Antoloģija. Sast. un zin. red. *Dr. phil.* Ella Buceniece. R.: RaKa. I daļa. 2005. 532 lpp.; II daļa. 2006. 349 lpp.
- Teoloģija: Teorija un prakse. Mūsdienų latviešu teologu raksti, I. Rīga: Zvaigzne ABC, 2006. 400 lpp.

Apzināti arī vairāki *citi ievērojami zinātniskie sasniegumi* Latvijā:

- Izgatavots un pētīts elastomēra un oglekļa nanostrukturētu daļiņu multifunkcionāls kompozīts, kas uzrāda izcilas deformāciju sensora un gāzu sensora īpašības (kor.loc. Māris Knite, RTU Materiālu sintēzes un tehnoloģiju centrs)
- Kopā ar Baltkrievijas Nacionālo zinātņu akadēmiju sagatavota un izdota grāmata „Западная Двина – Даугава. Река и время”, kurā ir apkopoti vispārīgie dati par Daugavu, aprakstīta upes ģeoloģija un hidroloģija
- Izpētīta atomu leņķiskā momenta sadalījuma simetrijas izmaiņas elektriskajā laukā. Šāda momenta eksistence vienlaikus pārkāpj laika inversijas simetriju un telpas inversijas simetriju (akad. Mārcis Auziņš, akad. Ruvins Ferbers, LU Lāzeru centrs)
- LU Vispārīgās matemātikas katedras ietvaros darbojas A. Liepas Neklāties matemātikas skola (kor.loc. Aņa Andžāna vadībā)
- Pirmo reizi, izmantojot mazo leņķu rentgendifraktometriju un ES sinhrotronu radiāciju, detektētas un raksturotas lignīna nanodaļiņas cietvielā un šķīdumos, kas paver iespējas jaunai un lētai nanopildvielu izmantošanai kompozītos materiālos (kor.loc. Jānis Grāvītis, LV Koksnes ķīmijas institūts sadarbībā ar Helsinku universitāti)
- Izstrādāts un licencēts “Olainfarm” optiski aktīvā fenibuta un optiski aktīvā fenotropila iegūšanas paņēmieni (akad. Ivars Kalviņš, kor.loc. Grigorijs Veinbergs, Latvijas Organiskās sintēzes institūts)
- Izstrādāta jauna mildronāta darbības mehānisma koncepcija, kas pamatota uz novērojumiem par īslaicīgu slāpekļa oksīda limeņa paaugstināšanos vairākos orgānos pēc preparāta ievadīšanas (pētnieku grupa kor.loc. Nikolaja Sjakstes vadībā, Latvijas Organiskās sintēzes institūts)

- ASV Nacionālā pētniecības fonda finansētajā starptautiskās sadarbības projektā “Skandināvijas ledusvairoga dienvidu malas deglaciācijas gaitas hronoloģija ar jaunākajām datēšanas metodēm” kopā ar autoru kolektīvu apkopota un izanalizēta Skandināvijas ledusvairoga un ar to saistīto globālo parādību dinamika laika posmā pirms 25 000 līdz 12 000 gadiem. Tas būtiski papildina priekšstatus par ledāja izžušanas gaitu un dabas ainavas veidošanos plašā teritorijā (proj. līdzvadītājs kor.loc. Vitālijs Zelčs, LU)
- Izstrādāti augstas stiprības un temperatūras izturīgi blīvi un poraini keramikas materiāli no jaukta sastāva illīta māla un oksīdu kompozīcijām izmantošanai augsttemperatūras iekārtās ekspluatācijai līdz 1300 °C (akad. Uldis Sedmalis, *Dr.habil.chem.* Gaida Sedmale, *Dr.sc.ing.* Ingunda Šperberga, RTU Silikātu materiālu institūts)
- Proponēts dihidroizonikotīnskābes atvasinājuma antitumagēnās iedarbības mehānisms (akad. Gunārs Duburs sadarbībā ar Polijas un Baltkrievijas zinātniekiem). Parādīta cerebrokrasta aizsargiedarbība pēc smadzeņu išēmijas (akad. Gunārs Duburs, Latvijas Organiskās sintēzes institūts)
- Atklātas divas jaunas Si-O-Ge saites veidošanas reakcijas (akad. Edmunds Lukevics, Latvijas Organiskās sintēzes institūts)
- Jauni atklājumi par valīna biosintēzi limitējošiem intracelulārajiem parametriem *Corunebacterium glutamicum* šūnās (kor.loc. Maija Rukliša, LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts)
- Iegūti principiāli jauni dati par gēnu izveidošanās mehānismiem. Tas ir Latvijā izdarīts oriģināls un daudzsološs atklājums, nozīmīgs molekulārajai bioloģijai, ģenētikai un citām dzīvības zinātņu nozarēm (akad. Gunārs Čipēns)
- Izgudrota “Centrālā venozā katetra konstrukcija”, kas ļauj novērst bakteriālo infekciju un kolonizāciju, bakterēmiju, sepsi un asiņošanas risku pacientiem, kuriem veic dialīzi caur katetru (akad. Rafails Rozentāls, Jānis Jušinskis, Jānis Bicāns, Rīgas Stradiņa universitāte, VAS Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca, patents Nr. P-05-145)
- Izgudrota “Endoskopiskā adatu turētāja konstrukcija”, kas ļauj veikt ķirurģiskas manipulācijas ierobežotā endoskopiskā troakarā diametrā, samazināt operācijas laiku un komplikāciju rašanos (Igoris Ivanovs, Māris Saba, LZA goda doktors Jānis Vētra, Andrejs Pavārs, Rīgas Stradiņa universitāte, Rīgas pilsētas 1. slimnīca, patents Nr. P-06-73)

- Pirmo reizi pēc 50 gadiem iznākusi medicīniskās embrioloģijas grāmata latviešu valodā (kor.loc. Māra Pilmane, Gerts Horsts Šūmahers, Rīgas Stradiņa universitāte)
- Veikts 12 gadus ilgā lielajos mitrājos nodedīto ūdensputnu monitoringa rezultātu apkopojums (akad. Jānis Viksne, LU Bioloģijas institūts).

Latvijā notikušas vairākas **augsta prestiža zinātniskas konferences**, to skaitā:

- 2. Latvijas konference “Funkcionālie materiāli un nanotehnoloģijas” (Rīga, 27.–28.03.2006)
- Kompozīto materiālu mehānikas 14. starptautiskā konference (Rīga, 29.05.–2.06.2006)
- Inovācijas Latvijas nākotnes medicīnai (Rīga, 4.10.2006)
- Neskaidrās transformācijas – jauni izaicinājumi nacionālā un starptautiskā līmenī (Rīga, 9.–12.11.2006)

Citi svarīgi notikumi zinātnē un augstskolās

- 2006. gads Latvijas zinātnei bija gads, kad pilnā mērā sāka darboties jaunais 2005. gadā pieņemtais *Zinātniskās darbības likums*, un atbilstoši tam Ministru kabinets pieņēma vairākus nolikumus, noteikumus un rīkojumus, to skaitā Latvijas Zinātnes padomes nolikums (9. maijā); Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu izvērtēšanas un finansēšanas kārtība (25. aprīlī); Par prioritārajiem zinātnes virzieniem fundamentālo un lietišķo pētījumu finansēšanai 2006.–2009. gadā (6. jūnijā); Zinātnisko institūciju darba efektivitātes vērtēšanas kritēriji (20.jūnijā); Valsts pētījumu programmu pieteikšanas, ekspertīzes un finansēšanas kārtība (21. jūnijā); Tirgus orientēto pētījumu projektu finansējuma sadales kārtība (11. jūlijā).
- 2006. gads Latvijas zinātnei bija gads, kad atbilstoši *Zinātniskās darbības likumam* zinātnes finansējums no valsts budžeta pieauga par 0,15% no IKP. Pieauga zinātnes finansējums augstskolās, valsts programmu finansējums, daļēji tika sākts realizēt bāzes finansējumu. Absolūtajā izteiksmē Latvijas zinātne 2006. gadā no dažādiem avotiem saņēma ap 75 miljonus eiro. 2007. gadā Latvijas zinātnes finansējumam nāks vēl klāt ap 75 miljonu eiro

finansējums no ES struktūrfondi. 2007. gadā finansējums no valsts budžeta pieaugs vēl par 0,15% no IKP, tas tiks novirzīts, lai pilnībā veiktu valsts programmu finansējumu un pilnībā realizētu bāzes finansējumu. Pagaidām praktiski nav izmainījies fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu (grantu) finansējums.

- Sakarā ar valsts realizēto zinātnes atbalstīšanas politiku pieaugusi sabiedrības uzmanība pret zinātnes atdevi, tai skaitā par Latvijas rādītājiem citu Eiropas valstu vidū. Pagaidām šie rādītāji ir relatīvi slikti, bet tas saistīts ar to, ka tie ir aprēķināti, balstoties uz 2003.–2004. g. statistikas datiem, kas bija nelabvēlīgi Latvijai. 2006.gadā vairāki būtiski Latvijas statistikas dati ir uzlabojušies: piemēram, pieaudzis pieteikumu skaits no Latvijas, lai saņemtu Eiropas un ASV patentus.
- 2006. gadā turpināja pieaugt valdības uzmanība pret zinātni. Ministru prezidents Aigars Kalvītis apmeklēja vairākus Latvijas zinātniskos centrus, to skaitā Latvijas Organiskās sintēzes institūtu, Latvijas Biomedicīnas pētniecības un studiju centru, LU Cietvielu fizikas institūtu, LU Lāzeru centru, LU Inovācijas centru.
- 13. janvārī Latvijas Kara muzeja konferenču zālē notika Barikāžu atceres 15. gadadienai veltīta zinātniskā konference “Nevardarbīgā pretošanās. Latvijas pieredze” un konferencei veltītā referātu un dokumentu krājuma atvēršana. Ievadvārdus teica Saeimas priekšsēdētāja Ingrīda Ūdre, LZA prezidents Juris Ekmanis, Renārs Zaļais, Aija Fleija, Tālavš Jundzis.
- 14. februārī LZA Senāta svinīgajā sēdē, atzīmējot LZA 60. gadadienu, LZA prezidents J. Ekmanis raksturoja zinātnes pašreizējo situāciju Latvijā un LZA vietu tajā, bet akadēmiķis J. Stradiņš referēja par Zinātņu akadēmijas vēsturi, pretrunām un panākumiem.
- 16. februārī LZA viesojās veselības ministrs Gundars Bērziņš. Kopā ar LZA pārstāvjiem un medicīnas zinātniekiem tika pārrunāti medicīnas zinātnes projekti.
- 8. martā LZA sēžu zālē notika Valsts emeritēto zinātnieku biedrības “Emeritus” gada pilnsapulce, kurā LZA 60 gadu jubilejai veltītu lekciju nolasīja akadēmiķis J.Stradiņš un zinātnieki dalījās pārdomās.
- 7. aprīlī par LR izglītības un zinātnes ministri iecelta akadēmiķe Baiba Rivža.

- 19. aprīlī LZA notika izglītības un zinātnes ministres akadēmiķes Baibas Rivžas un ministrijas darbinieku tikšanās ar LZA un Augstākās izglītības padomes vadību, kurā tika pārrunāts, kā sakārtot zinātnes attīstības samilzušās problēmas.
- 28. aprīlī LZA tika pasniegti LR Patentu valdes un Latvijas Zinātņu akadēmijas apbalvojumi konkursā par labāko 2004./2005. gada nacionālo izgudrojumu. Pirmās trīs prēmijas piešķirtas Vasilijam Bankovskim (SIA BioSan), izgudrotājam Arnim Treijam, akadēmiķim Mārim Kļaviņam (LU). Ar prestižo Vispasaules intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) Zelta medaļu apbalvots akadēmiķis Gunārs Duburs. Apbalvojumus pasniedza LZA prezidents J. Ekmanis un LR Patentu valdes direktors Z. Aumeisters.
- 18. maijā LZA jau otro reizi pasniedza *L'Oréal* Latvijas stipendijas "Sievietēm zinātnē" ar UNESCO Nacionālās komisijas un LZA atbalstu. Svinīgajā ceremonijā piedalījās LR Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga, LR izglītības un zinātnes ministre Baiba Rivža, LZA prezidents Juris Ekmanis, UNESCO LNK ģenerālsekretārs Rolands Ozols, žūrijas komisijas priekšsēdētājs Jānis Stradiņš, *L'Oréal* ģenerāldirektors Baltijas valstīs Pers Akerlunds, Latvijas zinātnieku sabiedrības pārstāvji. Laureātes: Latvijas Organiskās sintēzes institūta Farmaceitiskās tehnoloģijas laboratorijas vadītāja *Dr. pharm.* Maija Dambrova, RTU docente *Dr. chem.* Māra Plotniece, LU Polimēru mehānikas institūta doktorante Oļesja Starkova.
- 17. jūnijā akadēmiķim, LZA prezidentam (1989–1994), izcilam fiziķim Jānim Lielpēteram – 75. Apsveikt jubilāru bija ieradusies LZA delegācija un Fizikas institūta delegācija.
- 19. jūnijā LZA un LZP organizēja apaļā galda diskusiju "ES pētniecības politika un Latvijas pētniecības politikas nākotne". To atklāja LZA prezidents Juris Ekmanis, referēja Jans Kozlovskis (Polija un IPTS Seviļa): *The impact of EU research policy on the research policies of the new member states*", LZA viceprezidents Andrejs Siliņš, akad. Uldis Viesturs. Diskusiju vadīja un ar ES 6. ietvarprogrammas rezultātiem iepazīstināja *Dr. phys.* Arnolds Ūbelis.
- 18. jūlijā notika izdevuma "100 Latvijas personību" (tekstu autors un sastādītājs Pēteris Apinis; zinātniskais redaktors Jānis Stradiņš. – Rīga: Nacionālais apgāds; Lauku Avīze, 2006.) 227 lpp. atvēršana. 4. decembrī

Melngalvju namā notika šī izdevuma angļu valodā “*A Hundred Great Latvians*” atvēršana.

- 20.–21. jūlijā Rīgā notika Latvijas – Francijas diskusiju forums par magnetohidrodinamikas (MHD) pētījumu centra „Ampēra institūts” izveidi. Forums pulcēja augsta līmeņa Latvijas un Francijas amatpersonas, tāpat arī zinātniekus un privātā sektora pārstāvjus no abām valstīm.
- 26. septembrī režisoram, rakstniekam, māksliniekam LZA goda loceklim Jānim Streičam – 70. LZA delegācija sveica jubilāru Latvijas Kino muzejā, izstādē “Jāņa Streiča mistērijas”.
- 6.–10. novembrī Daugavpilī notika Daugavpils Universitātes rīkots Zinātnes festivāls. Tā organizācijā piedalījās arī Britu padome Latvijā, UNESCO Latvijas Nacionālā komisija. Piecu dienu laikā skolēniem, jauniešiem un visiem interesentiem tika dota iespēja “iepazīt labāk zinātnes pasauli un atklāt, ka tā patiesībā ir mūsu ikdiena”.
- 10. novembrī LR IZM, LU, UNESCO Latvijas Nacionālā komisija un Britu padome ANO Starptautiskās Zinātnes dienas ietvaros sarīkoja Zinātnes kafējnīcas diskusiju “Latvija ceļā uz zināšanu sabiedrību”. Diskusiju vadīja *Dr. biol.* Juris Šteinbergs, ekspertu krēsls sēdēja akadēmiķi Andrejs Siliņš, Indriķis Muižnieks un Maija Kūle.
- 10. novembrī LU Filoloģijas fakultātē atklāts Rusistikas centrs, kas pētīs krievu valodu un literatūru diasporas apstākļos un veicinās zinātnieku starptautisko sadarbību.
- 21. novembrī Saeimā tā priekšsēdētājs *Dr. biol.* Indulis Emsis sarunā ar LR izglītības un zinātnes ministri B. Rivžu, LZA prezidentu J. Ekmani, LU rektoru I. Lāci, LLU rektoru J. Skujānu, RTU rektoru I. Knētu, RSU rektoru J. Vētru, Daugavpils Universitātes rektori Z. Ikeri, Banku Augstskolas rektori T. Volkovu un LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centra direktoru E. Grēnu runāja par Augstākās izglītības likumprojekta virzību uz Saeimu, grozījumiem *Zinātnes likumā* par zinātniskā institūta juridisko statusu u.c. ar zinātnisko darbu saistītām problēmām.
- 5. decembrī Latvijas Akadēmiskajai bibliotēkai svinīgi tika nodotas zinātniski un kultūrvēsturiski vērtīgas grāmatas, kuras 1997. gadā Francijas vēstniecība un Luija Ašeta fonds dāvāja Latvijas Zinātņu akadēmijai. Pasākumā Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas ēkā Lielvārdes ielā piedalījās

LZA prezidents Juris Ekmanis un Francijas vēstnieks Latvijā Andrē Žans Liburels.

- *12. decembrī* Rīgas vēstures un kuģniecības muzejā UNESCO Latvijas Nacionālā komisija, atzīmējot 15. gadadienu kopš Latvijas pievienošanās šai ANO aģentūrai, pirmoreiz pasniedza apbalvojumu – Goda rakstu par ieguldījumu UNESCO LNK darbības īstenošanā. Goda rakstu piešķīra Ainai Nagobads-Ābolai, pirmajai Latvijas vēstniecei UNESCO, un LZA – par izcilu ieguldījumu un nozīmīgu atbalstu UNESCO programmu īstenošanā.
- *12. decembrī* ar prof. Rūdolfu Cimdiņa devīzi “Nevienu neinteresē, ko tu nevari, bet gan tas, ko tu vari” Rīgā, Pulka ielā 3 atklāja RTU Biomateriālu inovāciju un attīstības centru. Centra izveides projekts īstenots *PHARE* programmas ietvaros.
- *21. decembrī* LZA prezidents Juris Ekmanis svinīgi pasniedza diplomus jaunievēlētajiem LZA locekļiem.

Galvenās starptautiskās aktivitātes:

- *10.–11. martā* LZA prezidents J. Ekmanis piedalījās Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas (EZMA) svinīgajā plenārsēdē Zalcburgā (Austrija) un saņēma EZMA īstenā locekļa diplomu. Akadēmiķis J. Ekmanis ievēlēts par EZMA locekli dabaszinātņu nodaļā (*Class IV – Natural Sciences*).
- *23.–24. martā* Krakovā (Polija) notika Eiropas zinātņu akadēmiju federācijas *ALLEA* Ģenerālā asambleja, kuras darbā piedalījās LZA prezidents J. Ekmanis un Senāta priekšsēdētājs J. Stradiņš. *ALLEA* prezidenta funkcijas pārņēma bijušais Igaunijas ZA prezidents LZA ārz. loc. J. Engelbrehts.
- 2006. gadā turpinājās Baltijas valstu zinātņu akadēmiju savstarpējā sadarbība, kā arī sadarbība ar Ziemeļvalstu ZA. Vairākas aktivitātes bija saistītas ar enerģētikas jomu. Janvārī Igaunijas, Latvijas un Lietuvas zinātņu akadēmiju prezidenti parakstīja kopīgu Paziņojumu par Baltijas valstu vienotas enerģētikas stratēģijas izstrādāšanu, kas tika iesniegts Baltijas valstu valdībām.
- *23. martā* LZA prezidents J. Ekmanis un Britu Akadēmijas viceprezidents N. Manns Krakovā parakstīja jaunu Latvijas ZA un Britu Akadēmijas zinātniskās sadarbības līgumu (2006. g. marts–2009.g. marts).

- 30. maijā LZA prezidents J. Ekmanis parakstīja LZA un Ungārijas ZA divpusējā sadarbības līguma jaunu protokolu.
- 19. septembrī Tallinnā Latvijas vēstniecībā notika grāmatas “Johans Kristofs Broce. *Estonica*” atvēršana. Noslēdzies LZA atbalstītais Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas un Igaunijas izdevniecības „Estopol” projekts par Baltijas novadpētnieka J.K. Broces Igaunijai veltīto zīmējumu un aprakstu izdošanu grāmatā. No Igaunijas puses projektu vadīja LZA *Dr.h.c.* profesors Raimo Pullats.
- 10. oktobrī LZA atklāta Lietuvas ZA mākslinieces Migles Datkunaites grafiku izstāde „No tālienes”.
- 31. oktobrī Rīgā LZA telpās notika Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas kopsēde „Sabiedrība ceļā no pagātnes uz nākotni: novecošanās un paaudžu nomaiņa”.
- 31. oktobrī EZMA un LZA Lielā (Feliksa) balva tika pasniegta LZA kor.loc. Vilnim Zariņam par darbību Latvijas filozofijā mūža garumā, par tulkojumiem no vācu un franču valodas, par klasisko darbu sērijas „Avots” iedibināšanu un jaunās filozofu paaudzes audzināšanu. Veicināšanas balvas pasniedza *Dr.hist.* Renātei Blumbergai un *Dr.sc.pol.* Andrim Sprūdam.
- Decembrī ar EK Apvienotā pētījumu centra atbalstu nāca klajā izdevums „*The Central- and Eastern European network of academies of science*”, kurā iekļauts arī Latvijas zinātnes raksturojums (A. Siliņš „*The Latvian R&D Scene*”).
- 2006. gada 28. martā LZA Senāts apstiprināja Eiropas–Latvijas institūta „Eirolat” (dib.1993.g.) jaunu Nolikumu, tagad tas darbojas LZA sastāvā.
- 28. janvārī Augstākās izglītības padomes priekšsēdētājai akadēmiķei Baibai Rivžai Stokholmā pasniegts Zviedrijas Karaliskās Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas ārzemju locekles diploms.
- 2006. gada oktobrī LZA īst. loc. Ivars Kalviņš ievēlēts par Ukrainas Medicīnas stomatoloģijas akadēmijas Goda akadēmiķi.
- 2006. gadā par Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas (*Academia Scientiarum et Artium Europaea*) īsteno locekli ievēlēts LZA īst.loc. Pēteris Zvidriņš.

21. decembrī Latvijas Zinātņu akadēmija godināja 7. decembra pilnsapulcē ievēlētos jaunus locekļus. Akadēmijas prezidents Juris Ekmanis, zinātņu nodaļu priekšsēdētāji Juris Jansons, Tālavs Jundzis, Raimonds Valters un Arnis Treimanis pasniedza viņiem akadēmijas locekļa diplomus. Pēc ceremonijas, ievērojot tradīciju, visi kopīgi nofotoģrafējās.

Attēlā (*no kreisās*): 1. rindā – kor.loc. Inta Muzikante, *Dr.h.c.* Zigrīda Apala, kor.loc. Daina Kārķliņa, Juris Ekmanis, kor.loc. Ārija Meikališa, akad. Raita Karnīte; 2. rindā – kor.loc. Jānis Grāvītis, Juris Jansons, kor.loc. Aivars Krauze, Arnis Treimanis, Raimonds Valters, kor.loc. Leonīds Novickis, akad. Ruvins Ferbers, kor.loc. Igors Aksiks, goda loc. Viktors Zēberģs, goda loc. Viesturs Baumanis, kor.loc. Jānis Kloviņš, Tālavs Jundzis.

Foto: Alma Edžiņa

LZA prezidents Juris Ekmanis 2006.gadā piedalījās vairākās sēdēs un konferencēs Latvijā, tikās ar daudziem zinātniekiem un sabiedriskiem darbiniekiem, to skaitā:

- *Janvārī* personīgi apsveica jubilejās akadēmiķus M. Auziņu, I. Tāli un J.-G. Bērziņu.
- *19. janvārī* piedalījās Hillera balvas pasniegšanā akadēmiķim Elmāram Grēnam Biomedicīnas pētījumu un studiju centrā.
- *19. janvārī* pieņēma Lietuvas ZA akadēmiķi J. Villemu, lai apspriestu iespējamo triju Baltijas valstu ZA iniciatīvu izstrādāt kopīgu Baltijas valstu enerģētikas programmu.
- *25. janvārī* piedalījās LZA Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas un Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas kopsēdē “Nanozinātnes un tehnoloģijas Latvijā” un noslēgumā uzsvēra lielo nozīmi, kāda ir ciešai sadarbībai starp zinātniskajām institūcijām un dažādu nozaru speciālistiem mūsdienu zinātniskajos un praktiskajos pētījumos, jo tieši robežnozārēs rodas jauni atklājumi.
- *25. janvārī* piedalījās darba grupas sēdē, kas izstrādā jauno nolikumu par valsts emeritēto zinātnieku.
- *1. februārī* kopā ar zemkopības ministru Mārtiņu Rozi parakstīja nodomu protokolu par LZA un ministrijas sadarbību.
- *8. februārī* apsveica jubilejā akadēmiķi E. Blūmu.
- *10. februārī* piedalījās žurnāla “Enerģija un Pasaule” redkolēģijas sēdē.
- *3. martā* pieņēma Rīgas domes izpilddirektoru M. Tralmaku un pārrunāja Rīgas Tehnoloģiskā parka izveidi.
- *15. martā* piedalījās preses konferencē a/s “Grindeks” sakarā ar “Grindeks” fonda izveidi zinātnes un izglītības atbalstam.
- *17. martā* piedalījās LLU Konventā Jelgavā, kur apsprieda LLU attīstības plānu 2007.–2013.g. LLU rektors J. Skujāns nodeva J. Ekmanim LLU apsveikuma adresi sakarā ar LZA 60 gadiem.
- *26. aprīlī* piedalījās Enerģētikas izstādes atklāšanā.
- *2. maijā* piedalījās Stratēģiskās analīzes komisijas sagatavotās “Politikas gadagrāmatas” prezentācijā.

- 26. *maijā* Rīgas domes telpās atklāja Eiropas Komisijas 6. Ietvarprogrammas projekta RAIN (“Pētījumu un attīstības rezultātu komercializācijas forsēšana informācijas un komunikāciju tehnoloģiju nozarē”) reģionālo semināru.
- 26. *maijā* Jelgavā LLU aulā notika LLMZA kopsapulce. Kopsapulcē iekļauto diskusiju temats bija saistīts ar jautājumiem par alternatīvo enerģijas resursu iegūšanas un izmantošanas iespējām. Ar ziņojumu uzstājās Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents akad. Juris Ekmanis, kurš iepazīstināja ar primāro energoresursu patēriņa struktūras dinamiku un dažādu alternatīvās enerģijas veidu izmaksām, kā arī akcentēja galvenos prioritāros pasākumus alternatīvās enerģijas izmantošanas palielināšanai.
- 20. *jūnijā* piedalījās Ministru kabineta sēdē, kurā apsprieda Noteikumu projektu “Par Latvijas Zinātnes padomes ekspertu komisiju izveidošanu un darbību”.
- 21. *jūnijā* piedalījās Stratēģiskās analīzes komisijas sēdē.
- 4. *jūlijā* tikās ar Valsts kontrolieri Ingūnu Sudrabu un pārrunāja Latvijas zinātnes sistēmu.
- 28. *augustā* tikās ar a/s “Grindeks” Padomes priekšsēdētāju LZA goda loc. V. Jākobsonu.
- 30. *augustā* piedalījās Latvijas Ekonomikas foruma darbā.
- 5. *septembrī* LZA atklāja zinātniski radošo konferenci “Knutam Skujeniekam 70”.
- 13. *septembrī* piedalījās Rīgas TEC 2 pamatakmens ielikšanā.
- 22. *septembrī* piedalījās grāmatas “Johans Kristofs Broce. *Estonica*” prezentācijā Akadēmiskajā bibliotēkā.
- 18. *oktobrī* piedalījās izstādes *Baltic Industry* atklāšanā.
- 2. *novembrī* notika diplomu pasniegšana 2006. gadā ievēlētajiem 45 valsts emeritētajiem zinātniekiem. Pasākumā piedalījās un emeritētos zinātniekus sveica LZA prezidents J. Ekmanis un izglītības un zinātnes ministre B. Rivža.
- 23. *novembrī* kopā ar a/s “Latvijas dzelzceļš” valdes priekšsēdētāju Uģi Magoni Dzelzceļa muzejā parakstīja vienošanos par a/s “Latvijas dzelzceļš” un LZA nodibināto nozares gada balvu, lai veicinātu jaunu tehnoloģiju ieviešanu dzelzceļa transportā.

- 14. decembrī apsveica jubilejā akadēmiķi E. Lukevicu.
- 15. decembrī piedalījās Darba devēju konfederācijas rīkotajās brokastīs Melngalvju namā diplomātiem un uzņēmējiem.
- 21. decembrī apsveica als “Grindeks” 60 gadu jubilejā.

2006. gadā Latvijā publicētas daudzas *zinātniskas grāmatas*, to skaitā:

- *Zigrīda Apala, Kristīne Ducmane*. Cēsu pils dārgumi. – Cēsis, 2006. – 56 lpp.
- Arheoloģija un etnogrāfija. XXIII. – R.: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2006. – 367 lpp.
- *Haralds Biezais*. Seno latviešu galvenās dievietes. – R.: Zinātne, 2006. – 303 lpp.
- *Iļgonis Bērsons*. Auseklītis zem āmura un kāškrusta. Rakstnieku soļi divos lūzumgados (1940–1941). – R.: Solvita, 2006. – 255 lpp.
- *Iļgonis Bērsons*. Labestība. 89 veltījumi dzejā — viens prozā. R.: Talsi, 2006. – 128 lpp.
- *Renāte Blumberga*. Lībieši dokumentos un vēstulēs. Somijas zinātnieku ekspedīcijas pie lībiešiem. – R.: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2006. – 384 lpp.
- *Antons Breidaks*. Darbu izlase. I. – R.: LU Latviešu valodas institūts, 2007. – 608 lpp.
- *Ausma Cimdiņa*. Dzīve tekstā. Raksti par literatūru. – R.: Atēna, 2006. – 216 lpp.
- Demogrāfiskā attīstība Latvijā 21. gadsimta sākumā. – R.: Zinātne, 2006. – 192 lpp.
- Demographic Situation: Present and Future. – R.: Zinātne, 2006. – 220 lpp.
- Development of Democracy. Experience in the Baltic States and Taiwan. Proceedings and materials of the International Conference on 21–22 August 2006, in Riga, Latvia. – R., 2006. – 311 p.
- Education & Sustainable Development. First Steps Toward Changes. Volume 1. – Daugavpils Saule, 2006. – 414 pp.
- Journal of Teacher Education and Training. Volume 6. Institute of Sustainable Education Daugavpils University. – Daugavpils Saule, 2006. – 144 p.
- *Rūdolfs Grabis*. Darbu izlase. – R.: LU Latviešu valodas institūts, 2006. – 285 lpp.
- *Viktors Hausmanis, Benedikts Kalnačs*. Latviešu drāma. 20. gadsimta otrā puse. – R.: Zinātne, 2006. – 519 lpp.
- Holokausts Latvijā. Latvijas Vēsturnieku komisijas raksti. 18. sējums. – R.: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2006. – 384 lpp.

- *Imanuels Kants*. Prolegomeni. Praktiskā prāta kritika. No vācu val. tulkojis Rihards Kūlis. – R.: Zinātne, 2006. – 348 lpp.
- *Jānis Krēsliņš*. Raksti. II. – R.: “Valters un Rapa”, 2006. – 510 lpp.
- *Jānis Kušķis*. Mūsu valoda. – R.: RLB Latviešu valodas attīstības kopa; Antava, 2006. – 271 lpp.
- *Maija Kūle*. Eirodzīve. Formas. Principi. Izjūtas. – R.: FSI, 2006. – 435 lpp.
- *Imants Lancmanis*. Jelgavas pils. 3., papild. izd. – R.: Zinātne, 2006. – 239 lpp. (sēr. “Latvijas arhitektūras un mākslas pieminekļi”).
- Latvijas Mākslas akadēmija. 2006. – R.: LMA, 2006. – 152 lpp.
- Latvijas Mākslas akadēmija. 2006. Gadagrāmata. – R.: LMA, 2006. – 208 lpp.
- Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķe, profesore Dace Markus. Biobibliogrāfija. – R.: LAB, 2006. – 208 lpp.
- Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda doktors Ilgonis Bērsone. Biobibliogrāfija. – R.: LAB, 2006. – 372 lpp.
- Letonika. Plenārsēžu materiāli. Rīga, 2005. gada 24.–25. oktobris. – R.: LZA, 2006. – 110 lpp.
- Letonika. Pirmais kongress. Latvijas un latviešu identitātes: kultūra, izziņa, komunikācija. – R.: LZA, 2006. – 151 lpp.
- Letonika. Pirmais kongress. Modernitāte: filosofija, kristīgās vērtības, mutvārdu vēsture Latvijā. – R.: LZA, 2006. – 472 lpp.
- Letonika. Pirmais kongress. Valodniecības raksti. – R.: LZA, 2006. – 383 lpp.
- *Dace Markus*. Bērsone runā kultūras valodā. – R.: Rasa ABC, 2007. – 160 lpp.
- Meklējumi un atradumi. 2005. Rakstu krājums. Sast. I. Daukste-Silasproģe. – R.: Zinātne, 2006. – 200 lpp.
- Nevardarbīgā pretošanās. Latvijas pieredze. Rakstu, dokumentu un atmiņu krājums, veltīts Barikāžu atceres 15. gadadienai. – R.: Militārās literatūras apgāda fonds, 2006. – 255 lpp.
- Simt gadu gulēju, vēl simtu gulēšu. Teikas par mantas vietām Latvijas novados. Sast. I. Vitola. – R.: Zinātne, 2006. – 156 lpp. (sēr. “Novadu folklorā”).
- The Occupation Regimes and their Crimes in the Baltic. 1940–1990. – R.: Institute of the History of Latvia Publishers, 2006. – 51 pp.
- *Mirdza Pīrāga*. Skrundas izloksnes apraksts. – Liepāja, 2006. – 144 lpp.
- Proceedings of the 4th International Congress of Dialectologists and Geolinguists. – R.: Latvian Language Institute, University of Latvia, 2006. – 559 p.

- Profesors *Dr. habil. hist.* Rihards Treijs. Biobibliogrāfija. – R.: LAB, 2006. – 220 lpp.
- Senos laikos Umurgā. Sast. E. Melne. – R.: Zinātne, 2006. – 512 lpp. (sēr. “Novadu folklorā”).
- Simt Latvijas personību. – R.: Nacionālais apgāds; Latvijas Avīze, 2006. – 227 lpp.
- *Valentīna Skujiņa*. Salikteni G. Manceļa vārdnīcā “Lettus” un krājumā “Phraseologia Lettica”. – R.: LU Latviešu valodas institūts, 2006. – 217 lpp.
- *Astrīda Skurbe*. Andris Kolbergs. – R.: Zinātne, 2006. – 312 lpp. (sēr. “Personība un daiļrade”).
- *Evita Sniedze*. Latviešu teātra hronika. 1919–1944. – R.: Zinātne, 2006. – 658 lpp.
- Spogulis. Dzīvestāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība. – R.: FSI, 2007. – 357 lpp.
- *Heinrihs Strods*. PSRS kaujinieki Latvijā (1941–1945). – R.: Žurnāla “Latvijas Vēsture” fonds, 2006. – 408 lpp.
- *Autoru kolektīvs*. Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. – R.: Tiesu nama aģentūra, 2006. – 976 lpp.
- *Kalvis Torgāns*. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. – R.: Tiesu nama aģentūra, 2006. – 317 lpp.
- 1905. gads Latvijā. 100: Pētījumi un starptautiskās konferences materiāli. 2005. gada 11.–12. janvāris. Atb. red. J. Bērziņš. – R.: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2006. – 584 lpp.
- *Juris Urtāns*. Augšzemes pilskalni. – R.: Nordik, 2006. – 280 lpp.
- Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums. 10. – Liepāja, 2006. – 416 lpp.
- *Māris Vecvagars*. Bizantoloģija Latvijā – Eduards Kurcs. – R.: FSI, 2006. – 124 lpp.
- *Māris Vecvagars*. Erihs Dīls Latvijā. – R.: FSI, 2006. – 162 lpp.
- *Jānis Nameisis Vējš*. Darbdienas filozofija. Eseju krājums. – R.: Zinātne, 2006. – 383 lpp.
- *Viktors Voronovs, Irīna Petrova, Edgars Račko*. Reģionālās ekonomikas konkurētspējas paaugstināšana un aktīvā adaptācija globalizācijas apstākļos. – Daugavpils Saule, 2006. – 120 lpp.
- *Anna Zariņa*. Salaspils Laukskolas kapulauks. 10.–13. gadsimts. – R.: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2006. – 464 lpp.

- Zinātne. Zinātnieki. Zināšanas: Izteicieni. Prātulas. Domugraudi. Veltījums Latvijas Zinātņu akadēmijai 60. gadadienā un izdevniecībai "Zinātne" 55. gadadienā. Sakārt. G. Kavacs. – R.: Zinātne, 2006. – 286 lpp.
- *M. Beķers*. Piezīmes no zinātnieka dzīves. – R.: LAB, 2006 – 76 lpp.
- *A.Ф. Блюгер*. Время за и против. – Рига, 2006. – 248 с.
- Akadēmiķis Anatolijs Bļugers. Biobibliogrāfiskais rādītājs / Академик Анатолий Федорович Блюгер. Биобиблиографический указатель. – R., 2006. – 248 lpp.
- Lauksaimniecības dzīvnieki un to produkcija bioloģiskajā lauksaimniecībā. Sast. un red. A. Jemeljanovs. – Sigulda, 2006. – 296 lpp.
- Soil Atlas of Europe (Arwyn Jones, Luca Montanarella, Robert Jones – Eds.) (Sast. A. Kārkliņš, O. Nikodemus). – European Commission Directorate Generale Joint Research Centre and European Soil Bureau: Ispra, 2006, 128 pp.
- *M. Pilmane, G.H. Šumahers*. Medicīniskā embrioloģija. – R.: RSU, 2006. – 336 lpp.
- *B. Jansone, Ī. Rašals, A. Svirskis, A. Benders* (eds). 60 Years of Research at the Latvian Agricultural Institute. – Skrīveri, 2006. – 262 p.
- *U. Sedmalis, I. Šperberga*. Kristalogrāfija un kristālķīmija. – R., 2006. – 213 lpp.
- Galvenais ftiziātrs. Sast. A.Vīksna. – R., 2006. – 77 lpp.
- Katram sava zvaigzne. Atmiņu grāmata par profesoru Vili Purmali. Sast. A.Vīksna. – R., 2006. – 273 lpp.
- *Pēteris Zālītis*. Mežkopības priekšnosacījumi. – R., 2006. – 218 lpp.

2006. gadā Latvijā notika daudzas **zinātniskās konferences** (vairākas no tām ar tiešu LZA līdzdalību), to skaitā:

- J. Endzelīna 133. dzimšanas dienai veltītā tradicionālā starptautiskā konference "Valodas struktūra un valodas vienību funkcijas" (Rīga, 22.02.2006)
- 12. Starptautiskā zinātniskā konference „Aktuālas problēmas literatūras zinātnē” (Liepāja, 2.–4.03.2006)
- Literatūras, folkloras un mākslas institūta gadskārtējā konference „Meklējumi un atradumi” (Rīga, 20.04.2006)
- 8. Starptautiskā konference „Ūdens transports un infrastruktūra” (Rīga, 20.–21.04.2006)
- Starptautiskā ģermānistu konference „Vācu valoda un literatūra Baltijas jūras reģionā III” (Rīga, 27.04.2006)

- Starptautiskā konference par vides un ekoloģijas problēmām „ECOBALT-2006” (Rīga, 11.–12.05.2006)
- Nacionālo minoritāšu loma Latvijas vēsturē (Rīga, 30.05.2006)
- 7. Ziemeļvalstu un Baltijas valstu ģermānistu konference (Rīga, 7.–11.06.2006)
- 7. Starptautiskā Baltijas psihologu konference (Rīga, 15.–17.06.2006)
- Starptautiskā konference “Baltijas literatūra Gētes laikmetā” (Rīga, 26.–28.06.2006)
- 10. Skandināvijas starptautiskā konference par algoritmu teoriju (Rīga, 6.–8.07.2006)
- Starptautiskā konference „Daudzgadīgo zālāju selekcija, sēklkopība un videi draudzīga laukkopība” (Skrīveri, 12.–14.07.2006)
- Eiropas plāno kārtiņu konference ECOF 10 (Rīga, 20.–24.08.2006)
- Demokrātijas attīstība: Baltijas un Taivānas pieredze (Rīga, 21.–22.08.2006)
- Starptautiskā konference “Baltijas jūras ģeoloģija – 9” (Jūrmala, 27.08–3.09.2006)
- 6. Starptautiskā konference „Ebreji mainīgajā pasaulē. Latvijas un Baltijas ebreji Eiropas vēstures krustcelēs” (Rīga, 11.–14.09.2006)
- Baltijas polimēru simpozijs (Jūrmala, 20.–22.09.2006)
- Konference “Sapnis un īstenība globalizētajā sabiedrībā” (sakarā ar Zigmunda Freida 150 gadu jubileju) (Rīga, 29.–30.09.2006)
- Cilvēka veselības bioētiskie aspekti (Rīga, 5.–6.10.2006)
- Neredzīgā Indriķa dzeju krājuma (1806) divsimtgade un Jura Alunāna “Dziesmiņu” (1856) simtpiecdesmit gadi (Rīga, 12.–14.10.2006)
- Starptautiskā zinātniskā konference „Informācijas tehnoloģijas lauku attīstībai” (Jelgava, 19.–20.10.2006)
- K. Barona dienas konference “Bērnības pieredze: kultūras aspekti” (Rīga, 31.10.–1.11.2006)
- Literatūras un kultūras diskurss 21. gadsimtā (Rīga, 8.–9.12.2006)
- Kognitīvo zinātņu, loģikas un komunikācijas simpozijs “Osvalds Kilpe: kvalitatīvas zinātnes aspekti” (Rīga, 8.–9.12.2006)
- Latviešu literatūra un reliģija (Rīga, 14.–15.12.2006)
- Cilvēks mūsdienu pasaulē: no ikdienas apziņas līdz augstākajām vērtībām (Rīga, 14.–15.12.2006)

Vairāki pasākumi bija veltīti izcilo Latvijas vai Latvijas izcelsmes *zinātnieku piemiņai*, to skaitā:

- 19. janvārī LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centrā – akadēmiķa Solomona Hillera (1915–1975) piemiņas lasījumi, kas veltīti molekulārās bioloģijas pirmajiem soļiem Latvijā.
- 27. janvārī grāmatas “Cilvēkiem veltīts mūžs”, kas veltīta Jūlija Anšeleviča – LZA akadēmiķa, ārsta un zinātnieka – piemiņai, prezentācija P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā.
- 8. februārī VEF Kultūras pilī Sv. Apolonijas dienai un profesora Paula Stradiņa 110. dzimšanas gadadienai veltīta Latvijas Zobārstu asociācijas sēde.
- 5. maijā Dobelē Latvijas Valsts Augļkopības institūta rīkots pasākums, veltīts selekcionāra P. Upiša 110 gadiem un 50 gadiem, kopš Dobelē sākts veidot selekcijas dārzu.
- 25. maijā notika Latvijas Organiskās sintēzes institūta (OSI), Latvijas Zinātņu akadēmijas, RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes, LU Ķīmijas fakultātes un Latvijas Ķīmijas biedrības rīkote Gustava Vanaga lasījumi, atzīmējot G. Vanaga priekšteča prof. V. Fišera (1881–1934) 125 gadus, G. Vanaga izveidotās laboratorijas 60 gadus, Latvijas Organiskās sintēzes institūta dibināšanas 50 gadus. Referātu par profesora V. Fišera mūžu un zinātnisko devumu nolāsīja akadēmiķis J. Stradiņš. Pēcpusdienā notika piemiņas brīdis pie prof. G. Vanaga un E. Vanagas atdusas vietas II Meža kapos un prof. V. Fišera atjaunotā pieminekļa atklāšana Lielajos kapos.
- 7. jūnijā Raiņa kapos līdzās dzīvesbiedram vēsturniekam un tautsaimniekam LZA goda loc. Edgaram Dunsdorfam (1904–2002) guldīta agronomes Lilijas Dunsdorfas (dzim. Kļaviņa) pelnu urna. Atvadu ceremoniju vadīja LZA goda loceklis *Dr.theol.* Juris Rubenis.
- 28. jūnijā notika LZA Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas sēde, veltīta Latvijas izcilajam radiotehnikas speciālistam Aleksandram Akmentiņam. Referātā LZA goda loceklis, RTU profesors Jāzeps Ločmelis aprakstīja Aleksandra Akmentiņa dzīves gaitu.
- 19. septembrī Salaspilī pie kodolreaktora notika Salaspils Zinātniskā atomreaktora nodibināšanas 45. gadadienas atceres pasākums.
- 28.–29.septembrī Rīgā notika Starptautiskā lāzeru spektroskopijas konference, veltīta akadēmiķa Māra Jansona (1936–1997) piemiņai
- 9. oktobrī a/s “Grindeks” rīkoja prof. D.H. Grindeļa 230. dzimšanas dienai veltītu pasākumu. Bija piemiņas mirklis pie Grindeļa dzimtas kapličas Mārtiņa kapos, turpinājumā Melngalvju namā pēc a/s Valdes priekšsēdētāja V. Jākobsona ievad-

vārdiem a/s “Grindeks” Biznesa attīstības direktore Dr. Kintija Veisa sniedza prezentāciju “Farmācijas biznesa attīstības tendences un medikamenti”. Pēc tam jau divpadsmito reizi akciju sabiedrība “Grindeks” pasniedza savu augstāko apbalvojumu – Grindeļa medaļu.

- 3. novembrī Rīgā, pie Austrumu slimnīcas Onkoloģijas centra atklāts pieminēklis Islāma pasaules izcilajam zinātniekam un filozofam Avicennam. Ceremonijā piedalījās akadēmiķis Jānis Stradiņš. Pieminēklis ir Taškentas pašvaldības dāvana Rīgas pilsētai.
- 15. novembrī Cīrihē, pie nama Usteri ielā 14 atklāja LZA goda locekļa Jāņa Strupuļa veidoto piemiņas plāksni Rainim un Aspazijai, kuri šajā namā dzīvoja 1912. gadā. LZA ir iedibinājusi Raiņa balvu.
- 16. novembrī akadēmiķa Ilmāra Lazovska 75. dzimšanas dienas atcerei veltīts sarīkojums LU Mazajā aula “Profesors Ilmārs Lazovskis un mākslas pasaule”.
- 6. decembrī RTU Neorganiskās ķīmijas institūts, RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte, LZA Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļa, Latvijas Ķīmijas biedrība un Latvijas Ķīmijas muzejs bija sarīkojis akadēmiķa profesora Alfrēda Ieviņa piemiņas lasījumus. Ievadvārdus sacīja akadēmiķis Tālis Millers. Referātu “Zinātne un vara: Affrēds Ieviņš un Augusts Ņešāns” nolasiņa akadēmiķis Jānis Stradiņš.

- 21. jūnijā LZA notika sarīkojums “Akadēmijā Ludmilas un Jāņi”. LZA ir divas Ludmilas, viena Līga un 41 Jānis. Dzeju lasīja LZA goda locekle dzejniece un atdzejotāja Ludmila Azarova, fragmentu par Oļegu Rudņevu no savas jaunās grāmatas “Lāga dvēseļu straumei” lasīja LZA goda loceklis režisors Jānis Streičs. Skatītāji tika iepazīstināti ar jaunās filmas “Rūdolda mantojums” aktieru provēm. Līgo dziesmas diriģēja LZA goda loceklis Imants Kokars.
- 20. decembrī LZA sēžu zālē prezidents Juris Ekmanis aicināja uz tradicionālo sarīkojumu “Sagaidīsim Ziemassvētkus ar baltām domām”. Piedalījās LZA goda loceklis Dr. theol. Juris Rubenis un Dailes teātra mākslinieks Pēteris Liepiņš.

Latvijas Zinātņu akadēmijā notika vairākas *izstādes*:

- Arņa Blumberga fotoizstāde “Ķemeru Nacionālais parks. Klusums” (atklāta 10. janvārī)
- LMA profesora Alekseja Naumova gleznu izstāde “Mani ceļojumi” (atklāta 7. martā)

- Ausmas Krūmiņas akvareļu izstāde "Vidzemes ceļos" (atklāta 25. aprīlī)
- Zviedru fotomākslinieka Gunāra Lundkvista dabas fotogrāfiju izstāde (atklāta 6. jūnijā)
- Maijas Tabakas gleznu izstāde "Es gleznoju savu dzīvi" (atklāta 12. septembrī)
- Lietuvas ZA mākslinieces Migles Datkunaites grafiku izstāde "No tālienes" (atklāta 10. oktobrī)
- LMA profesora Jura Jurjāna gleznu izstāde (atklāta 14. novembrī)
- Mākslinieka Jāzepa Piņožņa gleznu izstāde "Latvijas daba" (atklāta 16. decembrī)

Pārskatu sastādīja LZA kor.loc. Jānis Kristapsons

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS PILNSAPULCES

2006. gadā notika divas LZA pilnsapulces.

Pavasara pilnsapulce 6. aprīlī

Pilnsapulcē piedalījās LZA locekļi, pārstāvji no zinātniskajiem institūtiem un augstskolām, LZA balvu laureāti.

Pilnsapulces ievadvārdos prezidents J.Ekmanis uzsvēra, ka beidzot varam runāt par pozitīvām parādībām Latvijas zinātnē un tautsaimniecībā kopumā, kaut gaidītais un sagaidītais nekādi nesaskan, jo Valsts pārvaldes iekārtas likuma aizsegā tiek būvētas valsts varas pārvaldes piramīdas. Šādas piramīdas virsotnē atrodas ministrija, no kuras kapacitātes ir pilnībā atkarīga gan zinātnes, gan universitāšu un augstskolu reorganizācijas un finansēšanas norise. Esam nonākuši situācijā, kad ministrijas pašas izstrādā noteikumus, pašas finansē, pašas kontrolē, kad kā padomju sistēmā zinātnieks nevis strādā, bet nepārtraukti cīnās. Tā jau nav, ka neko neizcīna – LZP grantu finansējumu izcīnījām jau janvāra beigās, institūtu bāzes finansējumu februāra beigās, valsts pētījumu programmas varbūt jau finansēs aprīlī (tiesa, ar atrunu, ka jau jūnijā rakstīsim atskaiti un jaunus pieteikumus). Tagad jau reti kurš atceras, ka visu šo finansējumu starta datums bija janvāra sākums.

J. Ekmanis aicināja vairāk iesaistīt jaunus zinātniekus Zinātnes padomes un Zinātņu akadēmijas darbībā, jo pateicoties sadarbībai un stažēšanās iespējai ārzemju centros, daudziem no jaunajiem ir izveidojies daudz plašāks, mūsdienīgāks skats uz problēmām, un beigu beigās viņiem būs jārealizē dzīvē zinātnes un valsts attīstības stratēģija. Uzrunu pilnsapulces dalībniekiem sacīja izglītības un zinātnes ministre I. Druviete. Tika pasniegtas LZA vārdbalvas un balvas jaunajiem zinātniekiem. E. Siliņa balvu saņēma akadēmiķis A. Cēbers, P. Lejiņa balvu – *Dr.agr.* U. Osītis, A. Kalniņa – *Dr.biol.* A. Priedītis. Pirmoreiz tika piešķirta P. Bola balva matemātikā, kuru saņēma akadēmiķis A.Buiķis, un T.Celma balva filozofijā, kuru saņēma akadēmiķe M. Kūle. Savas gadskārtējās balvas par sasniegumiem fizikā un tās inženierpielietojumos pasniedza a/s “RD Electronics”. Tās saņēma LZA korespondētājloceklis I.Bērsone un students M. Ozols.

Akadēmisko lekciju “Livonijas hronikas un arheoloģijas dati par Baltijas tautām 12.–14.gs.” nolasīja Baltijas Asamblejas 2005. gada balvas zinātnē laureāts akadēmiķis Ēvalds Mugurēvičs.

Pilnsapulci atreferēja Dr.chem. Alma Edžiņa

LZA prezidenta Jura Ekmaņa ievadvārdi

Saskaņā ar mūsu akadēmijas statūtiem Pavasara pilnsapulcē mēs izvērtējam iepriekšējā gadā padarīto. 2005. gadā paveiktais – faktu uzskaitījums ir akadēmijas gadagrāmatā, mūsu darba kārtībā tam ir veltīti ģenerālsekretāra un Uzraudzības padomes priekšsēdētāja ziņojumi. Es gribētu īsi pievērsties tikai dažiem apsvērumiem.

Aizvadītajā gadā Akadēmijai ir bijuši sāpīgi zaudējumi. Pērn no mums šķīrās: jurists goda doktors **Izidors Vizulis**, vēsturnieks goda doktors **Leonīds Siliņš**, biologs ārzemju loceklis **Jānis Skujiņš**, astronoms korespondētājloceklis **Arturs Balklavs-Grinhofs**, kura vārdā nosaucām LZA balvu par zinātnes popularizēšanu un kuru šogad izsludināsim, literatūrzinātnieks, izdevējs goda doktors **Georgs (Juris) Šleiers**, medicīnas vēsturnieks goda doktors **Kārlis Arons**, dzejniece goda locekle **Vizma Belševica (Elsberga)**, teātra un kino aktrise goda locekle **Elza Radziņa**, mūsu “Karaliene” ekonomists goda doktors **Jānis Gaigulis**, krievu valodnieks un kultūrvēsturnieks goda loceklis **Vladimirs Toporovs**, mūsu Lielās medaļas laureāts. Tikai 4 gadi ir pagājuši, kopš viņš šajā zālē nolasīja savu akadēmisko lekciju “Pēdējā pusgadsimta baltistikas pētījumu rezultāti”, vēsturnieks ārzemju loceklis **Indriķis Šterns** LZA Lielās medaļas laureāts, korespondētājloceklis **Vladimirs Karlivāns**, bij. Koksnes ķīmijas institūta direktors, Jau šogad no mums šķīrās Dzejnieks LZA goda loceklis **Andrejs Eglītis**.

Godināsim viņu piemiņu ar klusuma brīdi.

Pavasara gaisotnē gatavojoties šai pilnsapulcei es ieskatījos iepriekšējo pilnsapulču materiālos.

Vispirms jākonstatē, ka šodien mums vairs nav jāsaka, ka pēdējā gada laikā nekas nav mainījies. Mēs varam runāt par pozitīvām parādībām Latvijas zinātnē un tautsaimniecībā kopumā. Tomēr gaidītais un sagaidītais nekādi nesaskan.

Ja runājam par valsts stratēģiju kopumā, tad Saeimas darbība, Ministru kabineta darbība, 2005. gadā pieņemtais jaunais Zinātniskās darbības likums, Nacionālās attīstības plāna 2007.–2013. g. projekts, Valsts prezidentes dibinātās Stratēģiskās analīzes komisijas dokumenti u.c. norāda uz pavērsienu Latvijas valsts un zinātnes attīstībā. Diemžēl tālākā attīstība tuvākā laikā projicēsies uz šī Saeimas vēlēšanu gada politizēto gaisotni.

Bet sagaidītais gan vispirms jāsāk ar anekdotisko jautājumu, ko zinātniekiem uzdod uzņēmēji – zinātne beidzot ir bagāta, kā sadarbosimies? Un mūsu pretjautājums pašiem sev – ja esam bagāti, tad kur ir nauda?

Viena no atbildēm laikam rodama mūsu politiķu un “stingrās rokas” juristu dievinātajā **Valsts pārvaldes iekārtas likumā**, kura aizsegā tiek būvētas valsts varas pārvaldes piramīdas. Šādas piramīdas virsotnē atrodas ministrija, no kuras kapacitātes ir pilnībā atkarīga gan zinātnes, gan universitāšu un augstskolu reorganizācijas un finansēšanas norise.

Nonākam situācijā, kad **ministrijas pašas izstrādā noteikumus, pašas finansē, pašas kontrolē**. Zinātnieks atkal kā sociālisma sistēmā nevis strādā, bet nepārtraukti cīnās. Cīnās par institūtu savlaicīgu, likuma uzspiesto reorganizāciju par aģentūrām (nosaukums, kas izraisa smaidu ārzemju kolēģiem). Starp citu, izrādās, ka par šo aģentūras titula reģistrāciju no institūtiem vēl saskaņā ar likumu var iekasēt īpašuma nodokli dažu 10 tūkstošu latu apjomā.

Tālāk mums ļauj cīnīties par projektu iesniegšanu, tos bezgalīgi pārrakstot desmitos eksemplāru, jo neviens tak īsti nezina, kā tās aizpildāmās formas mainīsies rīt no rīta. Tad vēl jācīnās par budžetā paredzētā finansējuma saņemšanu projektiem. Tā jau nav, ka neko neizcīna – LZP grantu finansējumu izcīnījām jau janvāra beigās, institūtu bāzes finansējumu februāra beigās, valsts pētījumu programmas varbūt jau finansēs aprīlī (tiesa, ar atrunu, ka jau jūnijā rakstīsim atskaiti un jaunus pieteikumus). Tagad jau reti kurš atceras, ka visu šo finansējumu starta datums bija janvāra sākums.

Tajā pašā laikā dzirdam, ka ministriju kapacitāte ir nepietiekama, un tā ir taisnība. Tikai kādēļ tad visi zinātnes vadības procesi jākoncentrē ministrijās, kuras vēl piedevām šajā zinātnes attīstības procesā savstarpēji praktiski nesadarbojas. Kādēļ nevar piesaistīt jau esošās struktūras? Praktiski jau ceturto mēnesi bezdarbībā atrodas Latvijas Zinātnes padome, kuras formālās pilnvaras beidzās pagājušā gada beigās. Arī LZA ir gatava aktīvi iesaistīties visās zinātnes aktivitātēs, tai skaitā veikt šo zinātnes procesu analīzi, ko neviens vēl neprasa.

Tā vietā lēnām tiek gatavots jauns, speciāls **Latvijas attīstības likums, Plānošanas likums** u.c., kuros paredzēs arī kā labāk vadīt zinātni.

No otras puses, eksistē ārzemju ekspertu viedoklis, ka, piemēram, Latvijas struktūrfondu apsaimniekošanas sistēma jau šodien ir viena no sarežģītākajām Eiropā.

Gribētu atgādināt, ka mums būtisks dokuments „Zinātnes, tehnoloģiskās attīstības un inovāciju stratēģijas pamatnostādnes”, kuru sagatavoja darba grupa akademiķa E. Grēna vadībā, tika apspriests Latvijas zinātniskās sabiedrības konferencē „Latvijas zinātne attīstībā” jau pirms gada (2005. gada 27. maijā). Vēlāk tas tika prezentēts arī Stratēģiskās analīzes komisijas sēdē un arī Izglītības un zinātnes ministrijā. Ministrijā to pārstrādāja par politikas dokumentu ar nosaukumu „Zinātnes un tehnoloģiju attīstības pamatnostādnes 2006. – 2013.gadam” un nu tas tikai pēc gada tiek virzīts uz Ministru kabinetu apstiprināšanai. Cerams, ka apstiprināt to spēs vēl šī valdība kopā ar jaunām zinātnes prioritātēm, kuras arī jau izstrādājam pagājušā gadā. Bet izrādās,

ka vēl nav zinātnes stratēģijas, Nacionālās attīstības plāns u.c.. prioritātes būs pēdējās šajā rindā.

Tāpat pagājušā gadā akad. I.Biļinska vadībā tika izstrādāti un oktobrī Ekonomikas ministrijai iesniegti “Priekšlikumi zinātniskās darbības finansēšanai ar privātā sektora investīciju piesaisti”, t.i. (1 + 2 %) problēmas risināšanai. Tika apkopota ārzemju pieredze, analizēts Latvijas zinātniskais un rūpnieciskais potenciāls, izstrādāti konkrēti priekšlikumi, tai skaitā zinātnisko institūtu piesaiste inovatīvai darbībai. Laikam bijām apsteiguši savu laiku, jo Ekonomikas ministrija vēl nav sapratusi, kā to izmantot. Par to diskutējās.

Domāju, ka mēs visi esam pārliecināti, ka galvenais Latvijas nākotnes attīstības resurss ir tās iedzīvotāji, kas šeit dzīvo, iegūst izglītību un strādā, jo lētais darbaspēks nevar būt Latvijas nākotnes konkurētspējas pamats. Latvijai faktiski nav citas alternatīvas kā uz cilvēku balstīts un ar cilvēka spēju pilnveidošanu saistīts attīstības ceļš. Uz zināšanām balstītais attīstības modelis izvirza izglītību, zinātņi, ar tām saistīto tehnoloģisko attīstību un inovācijas kā prioritārus priekšnosacījumus sekmīgai, ilgtspējīgai valsts attīstībai. Arī sabiedrība ir sapratusi, ka ieguldījums zinātnē un izglītībā ir vienīgais reālais veids, kā paaugstināt Latvijas iedzīvotāju konkurētspēju. Es ceru, ka arī tie politiķi, kuri 1991. gadā aicināja mūs visus kļūt par tirgotājiem, beidzot būs sapratuši zinātnieku lomu, protams, pēc tam, kad paši būs beiguši politisko tirgošanos. Un kad tas būs?

Pēdējā gada laikā, protams, esam kļuvuši gudrāki finanšu līdzekļu piesaistes jomā. Ir parādījusies perspektīva veidot modernu Latvijas zinātnes telpu. Vienīgi nedrīkstētu visus zinātniekus piesaistīt tikai pieteikumu un atskaišu rakstīšanai, lai zinātniskam darbam atliek laiks jau šodien un nevis tikai 2013. gadā, kad būs pabeigta pašreiz plānotā finanšu līdzekļu apguve.

Šeit, šķiet, ir īstā vieta atgādināt mūsu kolēģa Artura Balklava–Grīnhofa vārdus 90 gadu vidū, kuri nupat publicēti – “Cik zināms no vēstures, vēl nevienu sabiedrību vai valsti līdz šim nav noplicinājuši un pie bojāejas noveduši zinātnieki, ko nevar teikt par ierēdniecību un politiķiem”.

Pašlaik visā valstī notiek intensīva Nacionālās attīstības plāna apspriešana – Liepājā, Daugavpilī, internetā, ar uzņēmējiem... Bet ne ar zinātniekiem un ne Zinātņu akadēmijā.

Šobrīd varbūt vairāk nav tik svarīgi apspriest pašu plānu, bet gan tā realizācijas shēmas. Pats plāns ir uzrakstīts vairāk vai mazāk labi, pats galvenais tur ir pateikts – izglītība, zinātne, tehnoloģiskā attīstība, inovācijas. Sliktāk ir ar tā saucamajām operacionālajām programmām. Ja paskatās uz zinātnes un inovācijas daļu šajās operacionālajās programmās, tad tur nav nekādu jaunu momentu salīdzinot ar to, ko jau mēģina realizēt šodien.

Šeit gribētu uzsvērt, ja mēs būsīm kūtri jauno zinātnieku iesaistīšanā Zinātnes padomes darbā un Zinātņu akadēmijas darbībā, veidojot šādas ilgtermiņa stratēģijas, tad mūsu pūliņi (lai kādi tie arī nebūtu) ir lemti neveiksmei. Atzīsim, ka, pateicoties sadarbibai un stažēšanās iespējai ārzemju centros, daudziem no jaunajiem ir izveidojies daudz plašāks, mūsdienīgāks skats uz problēmām, un beigu beigās viņiem tas viss arī jārealizē dzīvē.

Protams, svarīgi ir virzīt zinātniskā darba iemaņas jau talantīgākajiem skolēniem. Patlaban Eiropas Komisijas līmenī tiek apzināta ES dalībvalstīs esošā labākā prakse zinātnieku kontaktos ar skolēniem. Varam būt gandarīti, ka arī Latvijai ir ko teikt: mūsu skolēnu uzvaras starptautiskajās olimpiādēs, jauno pētnieku klubi, skolēnu zinātniskās konferences.

To, ka mums ir talantīgi jaunie zinātnieki, mēs tūlīt redzēsīm, pasniedzot LZA balvas.

Ar šo atziņu, ka mums aug talantīga maiņa, uz kuru varam balstīties un vēl daudz ko pasākt, es pasludinu mūsu pilnsapulci par atklātu.

LZA īstenais loceklis Ēvalds Mugurēvičs

Livonijas hronikas un arheoloģijas dati par Baltijas tautām 12.-14.gs.

Ir trīs svarīgākās hronikas, kas kā stāstošās vēstures avoti sniedz nozīmīgu informāciju par politiskajiem notikumiem Baltijas jūras austrumu krastā viduslaiku sākumā. Tās ir Indriķa, Vecākā atskaņu un Vartberges Hermaņa hronika. Šo hroniku autori ir ārzemnieki, aktīvi kristīgās ticības izplatīšanas aizstāvji, kas atbalstīja bruņotu cīņu pret neticīgajiem. Tā kā vietējiem pagāniem krustnešu mentalitāte nebija pieņemama, izraisījās krusta karš un sākās Baltijas tautu brīvības cīņas.

Indriķa hronika ir pilnīgākais rakstītās vēstures avots, kas stāsta par notikumiem Baltijā 12.gs. beigās un 13.gs. pirmajos gadu desmitos. Šī hronika, kas sarakstīta latīņu valodā, izceļas ar savu saturu bagātību. Tā atspoguļo lībiešu, rietumlatgaļu, sēļu un igauņu pakļaušanu. Šo procesu hronikas sarakstīšanas laikā autors vērojis no savas draudzes centra Ziemeļvidzemē. Arheoloģisko pieminekļu etnisko un kultūras piederību var noteikt pēc hronikā atrodamām ziņām par atsevišķu tautu izplatību, bet apdzīvotu vietu atrašanos dabā iespējams konstatēt pēc arheoloģiski pētīto pilskalnu un ciemu situācijas.

Atskaņu hronika, kas ir vecākais vidusaugšvācu valodā sacerētais dzejojums par Vācu ordeņa darbību, parāda kuršu un zemgaļu pakļaušanu 13.gs otrajā pusē un ordeņa cīņu ar naidīgajiem kaimiņiem Livonijas valstiņu veidošanas laikā. Hronikā

minētos faktus apstiprina arheoloģiskie izrakumi vietējo iedzīvotāju un krustnešu celto nocietinājumu vietās, kur pētnieki kultūras slāņi atbilst hronikā tēlotiem notikumiem.

Vartberges Hermaņa Livonijas hronika ir svarīgs vēstures avots par notikumiem Baltijā 14. gs. Īpaši tas sakāms par 14.gs. trešo ceturksni, kad hronikas autors uzturējās Livonijā un viņa informācija par šo laiku daudzos gadījumos ir vienīgā. No hronikas ir saglabāties tikai viens noraksts. Tagad hronika pirmoreiz tulkota latviešu valodā un publicēta kopā ar paralēlo latīņu tekstu. Hronikā minēti simtiem apdzīvotu vietu Livonijā un Lietuvas valstī, kas komentāros raksturotas, balstoties uz arheoloģiskajiem pētījumiem un lokalizētas pievienotajās kartēs.

Augšminēto Livonijas hroniku saturs, kas tagad izmantojams no tulkojumiem latviešu valodā līdz ar plašiem komentāriem un kartēm šai sakarā, dod uzskatāmu priekšstatu par kristīgās ticības ieviešanas gaitu un Baltijas reģiona iesaistīšanu Rietumeiropas kultūras lokā 12.-14.gs.

Avoti

Indriķa hronika – Heinrici Chronicon. Ā.Feldhūna tulkojums, Ē.Mugurēviča priekšvārds un komentāri. – R.: Zinātne, 1993.

Atskaņu hronika – Livländische Reimchronik. Valža Bisenieka atdzejojums no vidusaugšvācu valodas. Ēvalda Mugurēviča priekšvārds, Ēvalda Mugurēviča, Kaspara Kļaviņa komentāri. – R.: Zinātne, 1998.

Vartberges Hermaņa Livonijas hronika. – Hermanni de Wartberge Chronicon Livoniae. No latīņu valodas tulkojis, priekšvārdu un komentārus sarakstījis Ēvalds Mugurēvičs. – R.: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2005.

Rudens pilnsapulce 7. decembrī

Pilnsapulcē piedalījās LZA locekļi, pārstāvji no zinātniskajiem institūtiem un augstskolām, LZA jauno locekļu kandidāti, LR izglītības un zinātnes ministre Baiba Rivža.

Ievadvārdus sacīja LZA prezidents J.Ekmanis.

LR Izglītības un zinātnes ministre akadēmiķe B.Rivža sniedza informāciju par zinātnes budžetu 2007. gadam un valdības nostādnēm zinātnes finansēšanā laika posmā līdz 2010. gadam, kā tas paredzēts valdības deklarācijā, kā arī par citiem svarīgiem valdības uzdevumiem, tostarp arī zinātnisko iestāžu statusa noregulēšanā.

Sekoja LZA 2006. gada Lielās medaļas laureāta akadēmiķa Riharda Kondratoviča godināšana – viņa dzīvei un akadēmiskajai darbībai bija veltīts akadēmiķa Indriķa Muižnieka *Laudatio*, tika pasniegta LZA Lielā medaļa. Pēc tam laureāts nolasiya ar skaistiem attēliem ilustrētu akadēmisko lekciju “Rododendru introdukcija un selekcija

Latvijā”. Notika LZA jaunu locekļu vēlēšanas. Tika ievēlēti trīs īstie locekļi, 8 korespondētājlocekļi un trīs goda locekļi.

Gaidot balsu skaitīšanas rezultātus, Pilnsapulces dalībnieki izteica savu viedokli par dažiem aktuāliem jautājumiem. LZA Senāta uzdevumā akadēmiķis Juris Jansons ierosināja izmaiņas LZS Statūtu jaunu locekļu vēlēšanu nolikumā gadījumā, ja nodotās balsis starp vairākiem kandidātiem sadalās tā, ka neviens neiegūst nepieciešamos 50 % balsu. Ir jau bijuši gadījumi, kad, piemēram, uz vienu vakanci bija trīs kandidāti un balsošanas rezultātā neviens netika ievēlēts. Vakance palika brīva. Ierosinājums – tiek rīkotas atkārtotas vēlēšanas, kurās piedalās divi kandidāti, kuri ieguvuši lielāko balsu skaitu, turklāt par tiem nobalsot varētu pa pastu. Pilnsapulce atbalstīja šo lēmumu. Vēl debatēs runāja LZA goda loceklis Pēteris Guļāns, LZA goda doktors Astrīds Freimanis, akadēmiķis Ivars Kalviņš.

Pilnsapulci atreferēja Dr.chem. Alma Edžiņa

LZA prezidenta J.Ekmaņa ievadvārdi

Augsti cien. ministres kundze, augsti god. LZA locekļi, kolēģi, dāmas un kungi!

Šī ir tradicionālā pilnsapulce, kas mūsu statūtos saucas Rudens pilnsapulce. Pateicoties NATO samita ienestām korekcijām, esam sapulcējušies pirmajā ziemas mēnesī – decembrī. Bet laikam jau tāpēc, ka mūsu pilnsapulce saucas Rudens pilnsapulce, ārā jūs arī redzat rudeni un nekā no decembra ziemas. Ceru, ka šī statūtu nesaskanēšana ar darbiem būs LZA vienīgais nekonsekvences piemērs.

Decembris ir aizėjošā gada atskaišu un nākamā gada plānu mēnesis. Mēs šeit Akadēmijā jau sākam iepazīties ar zinātnisko iestāžu un zinātnieku iesūtītiem priekšlikumiem tradicionālam 2006.gada Latvijas zinātnes izcilāko sasniegumu sarakstam. Vēl tikai ekspertīzes posms – un tad publicēsim.

Ar prieku gribu atzīmēt, ka šo LZA iniciatīvu, kas sākusies pirms vairākiem gadiem – katru gadu publicēt 10 izcilākos zinātnes sasniegumus –, ir pārtvērušas arī universitātes un dažas augstskolas, piemēram, LU šādu sarakstu jau publicējusi. **Gribētu no šīs tribīnes aicināt visas Latvijas augstskolas pārņemt šo iniciatīvu un katra gada beigās droši pateikt sabiedrībai, kas izcils zinātnē ir paveikts šajā gadā. Tad LZA būtu daudz vieglāk apkopot pašus izcilākos sasniegumus.** Kas gan mūs paslavēs, ja paši nedosim faktus par to, ko esam izdarījuši un par ko mēs gribam, lai arī turpmāk maksā, arī no valsts budžeta.

2006.gads bija īpašs gads.

Zinātnei ir fiksētas prioritātes, precizēta likumdošana, uzsāktas jaunas valsts programmas, uzsākta Latvijas Zinātnes padomes reorganizācija u.c. Zinātniskas programmas atbalsta vairums LR ministriju, ar kurām veidojas stabila sadarbība, visciešākā, protams, ar Izglītības un zinātnes ministriju.

Tas pagāja būtiski pieauguša finansējuma apstākļos, nerunājot par to ES naudu, kuru mums vēl sola. Toties ir uzsāktas intensīvas debates un plānošana, kā tad, sākot ar 2007.gadu, mēs to ES naudu liksim lietā. Kā tagad saka – apgūsim.

Laikam neviena iepriekšējā LZA pilnsapulce nav notikusi, ja no šīs tribīnes nerunāja par naudu. Agrākajos gados šis runas galvenokārt ir bijušas par to, ka naudas ir ļoti maz. Pēdējos divos gados naudas problēmrunu saturs ir mainījies par 180 grādiem – nu mēs runājam par jaunu problēmu – kā pareizāk izlietot naudu, kā gūt no tās lielāku atdevi.

Nav tik vienkārši ierindas zinātniekam saprast kaut aptuvenu rēķinu skaitļus, jo ne ES fondu Latvijas interneta lapā, ne ministriju lapās nevar atrast skaidras ziņas par naudas summām zinātnei, tai skaitā arī 2007.gadam. Pagaidām tikai Zinātnes padomes interneta lapā ir izdevies ieviest tā saucamo caurspīdīguma principu: var redzēt, ka katram projektam izdalīts tāds vai citāds naudas daudzums. Tad katrs var sasummēt Zinātnes padomes projektu un citu piešķirumu naudu un tas sakrīt ar naudu, kas uzrādīta valsts budžetā. Nevienš tā īsti gan nenodefinē, kas vēl ir zinātnes nauda – vai augstskolu zinātnes nauda, vai inovāciju nauda arī ir zinātnes nauda... Un tāpēc iegūstam atšķirīgus ciparus, kad sākam rēķināt pašu fundamentālāko rādītāju – zinātnes finansējuma procentu no iekšzemes kopprodukta. Mēs akadēmijā sarēķinājām 0,52% 2006.gadam, Ekonomikas ministrija – 0,57%. Zinātnieki saka – kļūdu robežās jau sakrīt. Galvenais: beidzot ir daudz vairāk, un daudz vairāk nekā iepriekšējā gadā.

Šajā gadā zinātnei un attīstībai Latvijā izlietoja aptuveni 50 miljonu latu. 2007.gadā šis cipars gandrīz dubultosies. Nāks klāt Eiropas struktūrfondu nauda – aptuveni 50 miljonu latu. Nāks klāt iesniegtajā 2007.gada budžeta projektā jau otro reizi paredzētais pielikums 0,15% no iekšzemes kopprodukta. Procenti aug, ceru, ka aug arī reālā nauda, kas nonāk mūsu laboratorijās un augstskolās. Par šo tēmu mums šodien vairāk pastāstīs izglītības un zinātnes ministre akademiķe B.Rivža, kurai ir vissvaigākā informācija par to, kas ir iesniegts Saeimā.

Manuprāt, svarīgi, ka aizejošajā 2006.gadā galvenajos vilcienos pabeigta jaunā Zinātniskās darbības likuma iedarbināšana, kas izrādījās nebūt ne tik vienkārši.

Un tagad daži priekšlikumi (ceru par to runās debatēs), kā pareizāk apgūt līdzekļus, kā gūt lielāku atdevi. Šeit mēs sastopamies ar vairākiem **izaicinājumiem** (kā tagad pieņemts teikt).

Galvenais no tiem ir **uzņēmējdarbības sektora iesaiste pētniecībā un inovācijā**. Ja netiks izveidota stimulu sistēma, kurā galvenais ir nodokļu atlaistu politika, nekas

nesanāks. Kāpēc aviosabiedrībām ir atlaides, bet uzņēmējiem, kas kopā ar zinātniekiem gribētu radīt jaunu *Nokia*, nav nekādu priekšrocību? Un skaidrs ir arī tas, ja piešķirs atlaides uzņēmējiem par pētniecības reālu atbalstu, tad ministriem nebūs jākonfliktē ar Konkurences padomi par šādu atbalstu.

Otrs galvenais izaicinājums ir saistīts ar mūsu augstākās izglītības sistēmu: krasī **jāpalielina absolventu skaits inženiertehniskajās specialitātēs un dabaszinātņu specialitātēs**. Pašlaik attiecīgais Latvijas rādītājs ir tikai 70% no Eiropas Savienības vidējā rādītāja.

Kā trešo izaicinājumu es gribētu nosaukt to, ka **Latvijā sagatavotos speciālistus**, tajā skaitā zinātniekus, **vajag prast visiem spēkiem noturēt Latvijā**. Un vajag prast daļu no uz ārzemēm aizbraukušajiem speciālistiem atgriezt dzimtenē.

Protams, ir virkne daudz citu problēmu. Bet tieši šīs trīs, manuprāt, būs izšķirošās Latvijas zinātnes cīņā par vietu zem Saules savā zemē un Eiropā.

LZA īstenais loceklis *Rihards Kondratovičs* *Rhododendru introdukcija un selekcija Latvijā*

Rhododendri (grieķiski *rhodon* – roze un *dendron* – koks) ir ēriku dzimtas (*Ericaceae D. C.*) augi – krūmi, retāk koki ar mūžzaļām, daļēji mūžzaļām vai vasarzaļām lapām. Tie ir vieni no skaistākajiem košumkrūmiem, ko izmanto sabiedrisko un individuālo apstādījumu ierīkošanā. Lai vislabāk izpaustos to izcilā dekorativitāte, tiem jāsaģādā optimāli augšanas apstākļi.

Rhododendru ģints ir ļoti plaša un daudzveidīga. Ir rhododendru sugas, kas paceļas virs zemes tikai dažus centimetrus, veidojot blīvas paklājveida audzes, turpretī citas aug kā pundurkrūmi, krūmi un pat lieli koki, sasniedzot līdz 30 m augstumu. Sastopamas sugas, kam lapas ir sikas, tikai 1 cm garas, vairumam tās ir 5–10 cm garas, bet dažām tās var sasniegt pat 60 un vairāk cm garumu. Rhododendriem ir milzīga ziedu lieluma, formas un krāsu dažādība.

Rhododendri savvaļā izplatīti galvenokārt ziemeļu puslodes aukstajos mērenajos apgabalos, kalnos un ap lielajām ūdens tilpnēm: okeāniem, jūrām, lielajiem ezeriem un upēm. Rhododendri savvaļā neaug Dienvidamerikā un Āfrikā.

Rhododendru ģints ir lielākā ēriku dzimtā. Savvaļā ir sastopamas 1200–1300 sugas, pie kam tās visas ir skaistas, ar izcilām dekoratīvām un saimnieciskām īpašībām. Dekoratīvajā dārzkopībā tiek izmantotas tikai ~ 250 sugas, kas norāda uz to, ka rhododendru praktiskās izmantošanas iespējas ne tuvu vēl nav izsmeltas.

Rododendri, salīdzinājumā ar citiem dekoratīvajiem augiem, ir jauns kultūraugs. Pirmā suga, ko 1656. gadā sāka kultivēt, ir Alpos savvaļā augošais skarbmataināis rododendrs. Masveidīga rododendru savvaļas sugu introdukcija sākās 18. gs. otrajā pusē Anglijā. No Anglijas tie izplatījās tālāk pa visu Eiropu. 1763. gadā no Spānijas Anglijā ievada mūžažālo Pontijas rododendru. 1792. gadā no Kaukāza – dzelteno rododendru. 1809. gadā no Ziemeļamerikas introducēja Katavbas rododendru. 1811. gadā no Himalajiem – sarkanziestu koka rododendru. Rododendru savvaļas sugu introdukcijas darbs 19. un 20. gs. turpinājās un līdz 21. gs. sākumam praktiski tika pabeigts.

Pirmie mēģinājumi ieviest rododendrus Latvijā bija 19. gs. 20. gados, kad Vāgnera dārzkopības firma piedāvāja divas rododendru sugas – Katavbas un dzelteno. Vēlākajos gados rododendrus piedāvāja J. Cigras, C. Šoha un citas firmas. Skriveru dendroloģiskā parka izveidotājs Sivers parkā izstādīja 8 rododendru sugas. Gadsimtu mijā Rīgas pilsētas parkos auga 7 sugas. Diemžēl ne Skriveros, ne Rīgā tālaika stādījumi nav saglabājušies.

Nākamais rododendru introdukcijas posms Latvijā saistīts ar 20. gs. 20. un 30. gadiem. Divdesmitajos gados samērā daudz rododendrus audzēja Jūrmalā pie vasarnīcām (gan tikai dažas sugas). 30-tajos gados nelielas rododendru kolekcijas tika izveidotas Bulduru dārzkopības skolā un Latvijas Universitātes Botāniskajā dārzā. Vairums no introducētajiem rododendriem 1939./40. un 1940./41.g. ļoti bargajās ziemās aizgāja bojā.

Interese par rododendriem kā vietējiem krāšņumaugiem, pieauga 20. gs. piecdesmito gadu sākumā. 1952. gadā Dubultu dārzniecības vadītājs J. Andersons uzsāka 3 rododendru sugu (Katavbas, Japānas un dzeltenā) masveida vairošanu no vietējās reprodukcijas sēklām Rīgas apstādījumiem. 1958. gadā pirmos simts stādus izstādīja Rīgas apstādījumos, nākamajos gados nāca klāt vēl vairāki tūkstoši. Pirmajos gados pēc iestādīšanas tie ziedēja ārkārtīgi krāšņi, taču pēc dažiem gadiem nepareizās agrotehnikas un neprasnīgās kopšanas dēļ gāja bojā.

Intensīva rododendru introdukcija Latvijā sākās 1957. gadā, kad LU Botāniskā dārza zinātniskā darba tematikā tika iekļauts jautājums par rododendru introdukciju un aklimatizāciju. Pirmajos septiņos gados – līdz 1964. gadam – tika pārbaudīta ap 200 rododendru savvaļas sugu piemērotība Latvijas klimatiskajiem apstākļiem. 100 sugas no tām izrādījās piemērotas audzēšanai Latvijā. 20. gs. sešdesmitajos un septiņdesmito gadu sākumā intensīvi tika veidota Rietumeiropā izveidoto glezno šķirņu kolekcija, lai to kopā ar sugām varētu izmantot selekcijā – jaunu šķirņu veidošanas darbā.

Laikā no 1957. līdz 2006. gadam izdarīti 614 krustojumi dažādās kombinācijās, no kuriem iegūti vairāki desmiti tūkstoši hibrīdu, izdalīti daži simti visperspektīvāko.

Kopš 1999. gada par šķirnēm apstiprinātas un iekļautas Latvijas aizsargāto augu šķirņu valsts reģistrā 49 jaunas brīvdabas rododendru šķirnes, tai skaitā 29 vasarzaļo un 20 mūžzaļo rododendru šķirnes. 36 no tām reģistrētas Anglijas Karaliskās dārzkopības biedrības Starptautiskajā rododendru šķirņu reģistrā.

Darbs ar rododendriem turpinās turpat pusgadsimta garumā. Būtiskākie sasniegumi ir:

- Latvijas flora ir papildināta ar jaunu, vērtīgu kultūraugu – rododendriem;
- izstrādāta rododendru audzēšanas agrotehnika;
- izstrādātas rododendru pavairošanas metodes;
- noskaidroti fizioloģiskie un bioķīmiskie procesi rododendru ekoloģiskās adaptācijas laikā;
- pateicoties uzrakstītajām grāmatām, brošūrām un rakstiem dažādos preses izdevumos, izstādēm, radio un televīzijas raidījumiem, rododendrus tagad labi pazīst profesionālie dārzkopji un apzaļumotāji, dārzkopji amatieri un visi pārējie interesenti, kuriem ir tuva dzīvā daba.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS SĒDES

25. janvāra sēde. **Nanozinātnes un tehnoloģijas Latvijā**

Sēdi organizēja Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļa un Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļa.

Sēdes dalībnieki noklausījās un apsprieda četrus ziņojumus.

Referātu “Foto- un ekso- elektronu spektroskopijas nanostruktūru un materiālu raksturošanai” nolasīja LZA korespondētājloceklis **Jurijs Dehtjars** (RTU). Referents iepazīstināja ar iespējām izmantot šīs spektroskopijas metodes nanoslāņu filmu attēlošanai, molekulāro filmu fāzes transformācijām, nanodaļiņu virsmas elektriskā potenciāla novērtēšanai, informēja arī par mikrobioloģisko objektu – substrāta mijiedarbības inženieriju ar nolūku perspektīvā izmantot sasniegumus dzīva objekta terapijā un biotehnoloģijās. Sadarbībā ar fiziķiem, materiālzinātnes speciālistiem, mikrobiologiem un uzņēmējiem noskaidrots, ka jaunizveidoto hidroksiapatīta nanostrukturēto materiālu ar elektriski uzlādēto virsmu var izmantot bioimplantantiem ar uzlabotu antitoksisko efektu. Autors dalījās arī turpmāko pētījumu plānos.

Dr.habil.phys. Inta Muzikante (FEI) savā ziņojumā “Nanostrukturētie organiskie materiāli molekulārajai elektronikai” norādīja, ka strauja izaugsme nanomateriālu un nanotehnoloģiju attīstībā ir balstīta arī uz organisko molekulu un polimēru izpēti datiem. Organisko molekulu un polimēru pētījumu rezultātā ir radies jauns virziens – molekulārā (organiskā, polimēru) elektronika. Perspektīva ir ideja par vienas molekulas elektroniskās ierīces izveidošanu, kuras īpašības nosaka molekulas pārslēgšanās starp 2 elektroniskiem stāvokļiem. Referente īsi raksturoja pētījumus, kas tiek veikti Latvijā, par jaunu organisko materiālu un ierīču īpašībām. Ķīmiķu, fiziķu un biologu grupas no LU, RTU, FEI un LOSI Valsts pētījumu programmas materiālzinātnē un LZP sadarbības projekta “Nanomateriāli un nanotehnoloģijas” ietvaros sadarbojas gan jaunu savienojumu sintēzē, gan struktūru izveidē un to īpašību izpētē. Kopējais darbs dod ieguldījumu tādu jaunu ierīču kā molekulārās diodes, sensori, saules elementi, organiskas gaismas emitējošas diodes izveidē.

Akad. **Jānis Grabis** (RTU NĶI) referātā “Nanodaļiņu sintēze konstruktīvo un funkcionālo materiālu izveidē” īsi raksturoja LZP starpnozaru projektu, Valsts pētījumu programmas un EK projektu ietvaros pēdējos gados veiktos pētījumus par nanodaļiņu sintēzi gāzes fāzē zemas temperatūras plazmā un šķidrā fāzē, izmantojot ķīmiskās sintēzes metodes. Tika dots izmantoto metožu un iegūto produktu raksturojums un novērtējums, kā arī ieskicētas nanodaļiņu lietošanas iespējas: antifrikcijas materiālu, augsttemperatūras materiālu, apstrādes un medicīnas instrumentu izgatavošanā; nanodaļiņu izmantošana funkcionālo materiālu izveidē. Pētījumi veikti sadarbībā ar ārvalstu organizācijām (Vācija, Beļģija, Itālija, Austrija) un LU CFI un

LU Ķīmijas fakultāti. Nobeigumā referents raksturoja nanodaļiņu sintēzes un lietojuma perspektīvas Latvijā un ārzemēs.

Akad. **Mārtiņš Kalniņš** (RTU) savā ziņojumā “Polimēru nanokompozīti” iepazīstināja ar pētījumiem, kas tiek veikti RTU Polimērmateriālu institūtā sadarbībā ar LU Polimēru mehānikas institūtu termoplastisku dispersi pildītu polimēru nanokompozītu jomā, aplūkoja būtiskākās problēmas, kas saistītas ar nanokompozītu veidošanu: nanodaļiņu iegūšana, dispersā stāvokļa uzturēšana, disperģēšana, nanodaļiņu saistības palielināšana ar matricu. Referents aplūkoja atsevišķu nanokompozītu struktūras īpatnības un svarīgākās kvalitātes: īslaicīgo un ilglaicīgo stiprības-deformācijas īpašību rādītāji, tehnoloģiskās īpašības, kā arī atsevišķas specifiskas iezīmes. Nobeigumā referents iezīmēja tālāko pētījumu perspektīvas.

Nozlēgumā akad. J.Ekmanis, rezumējot dzirdēto, uzsvēra lielo nozīmi, kāda ir ciešai sadarbībai starp zinātniskajām institūcijām un dažādu nozaru speciālistiem mūsdienu zinātniskajos un praktiskajos pētījumos, jo tieši robežnozārēs attīstās oriģinālas idejas un rodas jauni atklājumi. Latvijas zinātniekiem ir zināmas priekšrocības, jo ir pārskatāma informācija par citās nozarēs risināmajām problēmām un iespējamo sadarbību. Ciešā sadarbībā rodas sinerģētikas efekts un pārliecība par nozīmīgu panākumu sasniegšanu arī moderno nanomateriālu radīšanā un izpētē.

Sēdi atreferēja Dr. Baiba Ādamsons un Dr. Sofja Negrejeva

30. marta sēde. Ārvalstu investīcijas Latvijā – gaidītais un sagaidītais

Sēdi organizēja Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa, sagatavoja SIA LZA Ekonomikas institūts.

Sēdi atklājot, LZA prezidents Juris Ekmanis uzsvēra, ka “mūsu situācijā gaidītā ir vairāk nekā sagaidītā. Jāizvērtē, kā ārvalstu investīcijas ienāk Latvijā, it īpaši tajā tehnoloģiju daļā, kas veido produkciju ar augstu pievienoto vērtību. “

Ārvalstu investīciju seju Latvijā iezīmēja *Dr.oec.* Raita Karnīte un *Mg.oec.* Irina Čurkina. Ziņojumā tika raksturoti teorētiski atzītie ieguvumi no tiešajām ārvalstu investīcijām (TĀI), t.i., tautsaimniecības rekonstrukcija, inovāciju attīstība, jauna vadības stila ieviešana, ārējo tirgu apgūšana, augstākas pievienotās vērtības radīšana utt., kā arī draudi, kādus var radīt šīs investīcijas. Investīciju apjoms, dinamika un nozaru struktūra Latvijā tika raksturoti ar statistikas datiem. Investīciju ieviešanu sekmēja ļoti labvēlīga politika trīspadsmit gadu garumā un tikai nesen sāks vērtēt, vai šie līdzekļi piedalās arī produkcijas ar augstu pievienoto vērtību radīšanā. Jo zemo tehnoloģiju sektoram tiek 60%, bet augsto – tikai 18% investīciju. Referentes

raksturoja investīciju dinamiku, struktūru, teorētiski atzītos ieguvumus un salīdzināja šos ieguvumus ar draudiem ekonomikai.

Par globalizāciju un tehnisko progresu, tā ietekmi uz darba vietu skaita samazināšanos un šo procesu atbalsi Latvijā ziņojumā par ārējo investīciju projektu efektivitātes vērtēšanas kritērijiem referēja LZA goda loceklis *Dr.habil.oec.* Pēteris Guļāns. Latvija veidojas kā pasaules saimniecības daļa un ir jāatšķir termini “mums” un “pie mums”. Nosacīti pastāv divas Latvijas – ražojošā ar uzņēmumiem, arī ārvalstu uzņēmumiem, un sociāli ekonomiskā, ko veido iedzīvotāju eksistences apstākļu kopums. Lai to uzlabotu, ir jāražo produkcija ar augstu pievienoto vērtību.

Ārvalstu investīciju pielietošanas praksi desmit gadu pieredzē Latvijas telekomunikāciju sektorā aplūkoja *Dr.sc.ing.* Jānis Lelis. Vadoties no tā, ka 90. gados Latvija ar 26 telefona aparātiem uz 100 iedzīvotājiem bija labākā situācijā nekā kaimiņu valstis un 60% telefona centrālu bija vairāk nekā 20 gadu vecas, sākās ceļš uz ārvalstu investoru meklēšanu un firmu iesaistīšanu *Lattelekom* attīstībā, jo telekomunikācijas ir tā nozare, kura dod iespēju attīstīties citām nozarēm. Piebildīsim, ka šis nozares attīstības problēmas vistiešākajā veidā saistītas ar ikvienu no mums.

Taivānas, kuras teritorija ir mazāka nekā puse no Latvijas, bet iedzīvotāju skaits ir vairāk nekā desmit reizes lielāks, ekonomiskā augšupeja šodien komentārus neprasa. Par ārvalstu investīciju nozīmi Taivānas ekonomikas attīstībā referēja Taivānas misijas Latvijā vadītāja vietnieks Endijs Čins (*Andy Chin*) un izteica stingru pārliecību par jaunu iespēju meklējumiem sadarbībai ar Latviju.

Investīciju vidi Latvijā vispusīgi raksturoja *Dr.oec.* Sergejs Babuškins, analizējot jēdziena “labvēlīga ekonomiskā vide” kā faktoru kopuma veidošanos. Ievērojamu stimulu tai dod Eiropas Savienības struktūrfondu pieejamība. Taču pastāv vēl dažādi blakus apstākļi. Piemēram, lai izveidotu un reģistrētu uzņēmumu, Latvijā vajag 16 dienas. Nekustamā īpašuma reģistrācijai Lietuvā jāpatērē trīs dienas, bet Latvijā turpat divi mēneši.

Gan referātos, gan vēlāk diskusijā dominēja divas problēmas: kā novirzīt nepieciešamās ārvalstu investīcijas uz tām nozarēm, kuru ražojumi raksturīgi ar augstu pievienoto vērtību, un kā izturēties pret tehnisko progresu, ja tas samazina darba vietu skaitu, kā, piemēram *Lattelekom*, kur strādājošo skaits mainījies no 7000 uz 2000? Atbilde meklējama rūpīgi pārdomātā valsts attīstības stratēģijā.

Sēdi atreferēja Dr. Ilga Tālberga

27.aprīļa sēde. Mūžizglītības izaicinājumi

Sēdi rīkoja Latvijas Zinātņu akadēmija un Augstākās izglītības padome (AIP), to organizēja Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa. Sēdē piedalījās pārstāvji no Izglītības un zinātnes ministrijas, AIP, LZA, augstskolām un Latvijas pagastiem.

Ievadreferātu “Mūžizglītība kā izaicinājums izglītības sistēmai Latvijā” nolasiya izglītības un zinātnes ministre B.Rivža, uzsverot, ka jāveido mūžizglītības politika, lai samazinātu atšķirības starp Latvijas reģioniem. Situācija tam ir labvēlīga, jo arī Nacionālās attīstības plāns centrā liek cilvēku un viņa dzīves kvalitātes uzlabošanu. Augstākās izglītības iestādes jau tagad veido mūžizglītības programmu piedāvājumu, kaut gan profesionālās izglītības iestādes ir piemērotākas mūžizglītības vajadzībām, jo caur šo sistēmu cilvēks var sekmīgāk iekļauties darba tirgū.

Pamatnostādņu izstrādes darba grupas locekle LZA kor.loc. T.Koķe prezentēja jaunizstrādātās “Mūžizglītības politikas pamatnostādnes”, uzsverot, kā tā nav programma vienīgi Rīgai, bet skar visus reģionus. Balstoties uz šīm pamatnostādnēm, katrs reģions veido savu rīcības plānu. Ventspils augstskolas rektors J.Vučāns dalījās astoņu darba gadu pieredzē, kā mūžizglītības problēmas tiek risinātas Ventpilī, ietverot arī Talsus un Kuldīgu, kur dažādos interešu izglītībasursos mācījušies jau 855 cilvēki. Mērķis ir cilvēkus aktivizēt, un interešu izglītība šajā ziņā ir tikai pirmais solis.

Plaša pieredze iegūta arī Jelgavas Pieaugušo izglītības centrā, par kuru stāstīja centra direktore I. Muraškovska.

Pamatnostādņu apspriešanās un debatēs par mācīšanos mūža garumā piedalījās akadēmiķi V.Hausmanis, A.Siliņš, T.Millers, IZM darbinieki A.Kapenieks, A.Cinis u.c.

Sēdi atreferēja Dr. Alma Edžiņa

12. maija sēde. Latgales Akadēmiskais parks

Latvijas Zinātņu akadēmijas izbraukuma sēde Transporta un sakaru institūta (TSI) Latgales filiālē. LZA kor.loc., Transporta un sakaru institūta zinātņu prorektors profesors Igors Kabaškins iepazīstināja sēdes dalībniekus ar viņa vadītā projekta “Latgales Akadēmiskais parks” aktivitātēm – pirmās kārtas funkcionēšanu un otrās kārtas praktisko realizāciju. Projekta mērķis ir izveidot uz biznesa attīstību un atbalstu orientētas inovāciju vides infrastruktūras kodolu, kas būtu balstīts uz zināšanām, un veidot saikni starp biznesu, kas izmanto augsti tehnoloģiskos inovāciju risinājumus, ar zinātniskām struktūrām, kas nodarbojas ar to izstrādāšanu, kā arī ar akadēmiskajām

struktūrām, kas gatavo speciālistus atbilstošajām nozarēm. Projekta apspriešanā piedalījās LZA prezidents Juris Ekmanis, akad. Tālis Millers, LR 8. Saeimas deputāte Sarmīte Ķikuste, Daugavpils rajona Tautas izglītības un kultūras centra direktore Ināra Mukāne, Daugavpils Universitātes rektore Zaiga Ikere, prorektors Arvīds Barševskis u.c. Kāpēc Akadēmiskais parks veidots Daugavpilī? Daugavpilī krustojas dzelzceļa līnijas, kas savieno Rīgu ar Krieviju, Ventspili ar Krieviju, Krieviju (Sanktpēterburgu) ar Lietuvu un tālāk ar pārējo Eiropu. Daugavpils ir kā liela tilta pilons, kas notur šīs plūsmas. Turklāt Latgale katastrofāli izjūt augstas klases speciālistu trūkumu. Sākot ar 2001. gada 1. septembri TSI Daugavpils filiāle, kurā var iegūt augstāko izglītību datorzinātnēs, menedžmenta, ekonomikas un transporta nozarēs, mācības uzsāka jaunās, rekonstruētās, labākajiem Eiropas standartiem atbilstošās telpās bijušajā dzemdību namā Varšavas ielā 43. Gan vecā, divstāvu, gan jaunā, pagaidām iesaldētā četrstāvu ēka un vairāk nekā 20 000 kvadrātmetru lielais zemes gabals tika pirktis ar tālejošu mērķi – veidot lielu inovāciju centru, Latgales Akadēmisko parku ar tālāku perspektīvu kļūt par visa Latgales reģiona *knowledge-based business* centru. Tam plašajā zemes gabalā iecerēta jauna daudzstāvu ēka ar helikopteru laukumu uz jumta. Latgales Akadēmiskā parka projekta partneri ir: Daugavpils pilsētas dome, Latvijas Zinātņu akadēmija, Latvijas Transporta attīstības un izglītības asociācija, Latvijas Telekomunikāciju asociācija, Rīgas Vagonu rūpnīcas zinātnes un tehnoloģiju parks, Latvijas Transporta savienība, Latvijas Operāciju pētījumu sabiedrība, Latvijas Universitātes Latgales filiāle, Rīgas Tehniskās universitātes Latgales filiāle, Telemātikas un loģistikas institūts un Transporta un sakaru institūts. Nupat projektam pievienojusies arī Daugavpils Universitāte.

Sēdes dalībnieki apmeklēja arī Jāņa Raiņa māju – muzeju “Berķeneļos”, kur piedalījās Akadēmiskā parka organizētajā pasākumā “Zaļā Akadēmdiena Latgalē”, klausījās bērnu ansambli “Vijolīte” un stādīja ozoliņus.

Sēdi atreferēja Dr. Alma Edžiņa

20. jūnija diskusija ES pētniecības politika un Latvijas pētniecības politikas nākotne

Latvijas Zinātnes padome un Latvijas Zinātņu akadēmija organizēja apaļā galda diskusiju “ES pētniecības politika un Latvijas pētniecības politikas nākotne” (*EU research policy and the future of research policy in the Latvia*)

Diskusiju atklāja LZA prezidents un LZP priekšsēdētājs Juris Ekmanis. Diskusiju vadīja Dr. Arnolds Ūbelis.

Diskusija sākās ar diviem ievadreferātiem: Dr. Jans Kozlovskis (*J. Kozłowski* Polija, Apvienotais pētījumu centrs, Seviļa) “ES pētniecības politikas ietekme uz ES jauno valstu pētniecības politiku” (*The impact of EU research policy on the research policies of the new member states*) un prof. Andrejs Siliņš (Latvija) “Koordinācijas atvērta metode pētniecības politikas attīstībai” (*Open method of coordination for the development of research policy*).

Uz diskusiju kopumā tika aicināti atnākt vairāk nekā 40 cilvēku un tika rosināti runāt par talāk minētiem jautājumiem un izvirzīt arī citus jautājumus:

Latvijas pētniecības vieta Eiropas pētniecības telpā (vai ES pētniecības politika atbilst Latvijas valsts interesēm?);

valdības apstiprinātās Latvijas fundamentālo un lietišķo pētījumu prioritārie zinātnes virzieni 2006.–2009.g.;

prioritātes starptautiskas klases (Eiropas mēroga) pētniecības centru izveidei Latvijā;

Latvijas pētniecības politikas prioritātes (augstāk minēto mērķu realizēšanai vai citas).

Dr. **Jans Kozlovskis** analītiskā ES zinātnes politikas apskatā un tēmas jauno ES dalībvalstu kontekstā parādīja: pamatātšķirība starp vecajām un jaunajām dalībvalstīm ir zinātnes politikas nacionāla lokāla orientācija jaunajās dalībvalstīs pretstatā atvērībai un ātrai reakcijai uz notiekošo pasaulē vecajās dalībvalstīs.

Otra radikāla atšķirība – profesionalitāte.

ES kopīgai un veco dalībvalstu politikai ir raksturīga: lielāka strukturizācija; daudz lielāks indikatoru detalizācijas līmenis; liela izmantojamo politikas instrumentu un metožu dažādība; daudz izsmalcinātāka terminoloģija; inteliģentāka un izsmalcinātāka valoda.

Kopīgā zinātnes stratēģija un politiskā virzība – abstrakto zināšanu un praktisko *know-how* aizvien lielāka mijiedarbība, kura balstās pasaulē uzkrāto zināšanu pieejamībā virtuālā telpā un ar to saistītā zināšanu sabiedrības izaugsmē.

Izaicinājumi ES jauno dalībvalstu zinātnes politikā: slikta zinātnes politikas koordinācija; ilgtermiņa mērķu neskaidrības un to trūkums; praktiski nenotiek politikas izvērtēšana un analīze un līdz ar to *benchmarking* un plānoto mērķu un ceļazīmju sasniegšanas kontrole, t.sk. zinātnes politikas kļūdu analīze; daudz politiskas retorikas, nepareiza ES vispārārtzītu terminu lietošana un interpretācija, ar tehnoloģijām un inovācijām saistītu jēdzienu lietošana vietā un nevietā; pārejas ekonomikas valstīm ir vajadzīga specifiska zinātnes un tehnoloģiju attīstības indikatoru sistēma, kura nav primitīva ES lietotās sistēmas nacionāla adaptācija.

Prof. **Andrejs Siliņš**, runājot par ES politiku, akcentēja “*Open method of Coordination*” kā stratēģiski radikālu soli ES zinātnes politikas pēdējo gadu dinamikā un Lisabonas mērķu sasniegšanā. Tā saucamā ES līguma 169. punkta izmantošana zinātnē – dalībvalstu nacionālo programmu multinacionāla koordinācija – ir solis, kurš pārliecinoši ved uz vienota darba tirgus radīšanu zinātnē un tehnoloģijās Eiropas Savienībā. Referents uzsvēra, ka “*Open method of Coordination*” politikas instrumenta izstrāde un argumentācija balstās uz pētījumu rezultātiem, kuri rāda, ka nacionālās programmās un pētniecības projektos naudas izlietojums ir mazāk “*cost effective*” kā kopīgos multinacionālos projektos un programmās. Tam ir daudz izskaidrojumu, bet starp tiem galvenie: vieglāk nokomplektēt intelektuāli stiprākas pētnieku komandas, lai sasniegu tā saucamo “*critical mass*”, kas vajadzīga nepieciešamu attiecīgo darbu veikšanai; labākas un lielākas iespējas zinātnes infrastruktūras izmantošanā un arī daudz efektīvāka tās izmantošana gan kvalitatīvi, gan ar lielāku noslodzi (t.i., bez dīkstāves); labāka darba koordinācija un dziļāka sasniegto rezultātu analīze; lielāka zinātnieku konkurence.

Diskusijas dalībnieks Dr. **Edvīns Karnītis** īsā replikā vēlreiz akcentēja Polijas kolēģa konstatējumu, ka vecajās ES dalībvalstīs operacionālās izmaksas (*operational costs*) ir 2–3 reizes lielākas nekā jaunajās dalībvalstīs. Var akli kopēt vecās ES dalībvalstis un tērēt vairāk uz zinātnes politikas administrēšanu, bet, ja profesionālais līmenis ir zems, tad tas noved pie lieliem birokrātijas radītiem zaudējumiem;

RTU rektors prof. **Ivars Knēts**, akcentējot saikni starp augstāko izglītību un zinātni, norādīja, ka pagaidām ir problēmas ar resursiem, no vienas puses, un to pēdējo gadu pieaugumu un izmantošanas efektivitāti, no otras. Tas arī liecina par detalizētas politikas trūkumu; oficiālām prioritātēm ir jābūt zināmām, bet līdzās tam pastāv vispārzināms plašāks prioritāšu loks, tas ir zinātnieku grupu ambīcijas un intereses balstītas uz augstas kvalitātes zinātni, tas ir “*bottom-up*” iniciatīvas; ir problēmas ar horizontālo koordināciju un zināmu noslēgtību starp zinātnieku grupām, kuras ir noslogotas ar labiem ES projektiem. Ir problēma un uzdevums panākt lielāku atvērtību un sadarbību, lai būtu sinerģija un lielāks labums zinātnes saimei; ir zinātnes un ražošanas mijiedarbības problēmas.

Dr. **Arnolds Ūbelis** (sēdes vadītājs) uzsvēra, ka zinātnes un ražošanas mijiedarbība ir svarīga un tur slēpjas lielas zinātnes papildu finansējuma iespējas pie nosacījuma, ja Latvijas augsta līmeņa zinātne strādā ne tikai nacionālai industrijai, kuras kopējais pētniecībai domātais budžets gadā, iespējams, nesasniedz pat 1 miljonu latu, bet orientējas uz pasaules lielajām kompānijām ar zinātnes gada budžetu virs viena miljarda eiro. To skaits sniedz desmitus un, mērķtiecīgi strādājot, pastāv iespējas rosināt miljonus vērtus pielietojamās zinātnes un arī specifiskus fundamentālās zinātnes pētījumus un attiecīgus kontraktus ar Latvijas vadošiem institūtiem

LZA prezidents **Juris Ekmanis** akcentēja problēmu – vai *EUROSTAT* indikatori dod pietiekošu priekšstatu par zinātnes un tehnoloģiju iniciatīvu efektivitāti? Ir vajadzīgs detalizēt un, jo vairāk mēs detalizējam nacionālā līmenī, jo labāk saprotam savas problēmas un radām priekšnosacījumus efektīvākai zinātnes politikai.

Prof. **Uldis Viesturs** – nav koordinācijas Latvijas politikā. Ir “politiku” politika, kur praktiski zinātnē nav vietas. Ir zinātnes un zinātnieku politika. Ir augstākās izglītības – studiju politika. Nav politikas, kura veidojas kā viens veselums un balsta tautsaimniecību uz nācīgas galveno resursu – inteliģenci un zinātni.

Diskusijas vadītājs Dr. **Arnolds Ūbelis** iezīmēja tēzes, kuras var nosacīti saukt par diskusijas centrējumu šajā pirmajā apaļajā galdā un nākotnei, ja tas kļūs tradicionāls:

ekonomisko sistēmu sacensību pasaulē ir nomainījusi izglītības sistēmu sacensība. Panākumi tajā garantē panākumus tautsaimniecībā un labklājību. Piemēri nav tālu jāmeklē – Somijas izaugsme no viduvējas valsts 1990. gadā līdz pasaules līmeņa inovāciju valstij 2006. gadā;

skaidra izpratne par topošo globāla mēroga zināšanu sabiedrību un tās iespēju izmantošanu;

prioritāro virzienu definēšana mazā valstī vienmēr saistīta ar nopietniem draudiem attīstībai un smagi deformē brīvo konkurenci un akadēmiskās brīvības, kas viennozīmīgi ir pamatā radošam izaugsmeim un augstākās izglītības kvalitātē valstī. Ja Latvijā nebūtu grantu sistēmas dažādība, kura rosina un atļauj daudz virzienu pētījumus dažādos zinātnes laukos, Latvijas konkurētspēja ES Vienotajā zinātnes telpā un ES Ietvarprogrammās būtu daudz mazāka.

Diskusijas vadītājs piedāvāja pretnostatījumu: pakāpeniska pastāvošā lineāri plānota izaugsme (procentu desmitdaļas gadā) zinātnes un tehnoloģiju sektorā – kad sasniegsim ES vidējo līmeni!

Krīzes menedžmenta metožu pielietojums zinātnes un tehnoloģiju sektorā, lai tuvāko piecu gadu laikā sasniegtu ES vidējo līmeni zinātnes un tehnoloģiju sektorā un augstākajā izglītībā (t.sk. palielinātu zinātnieku skaitu no pašreizējiem (5000 līdz 10000–12000) un uz to balstītu labklājības izaugsmi; bijušo zinātnieku mobilizācija no uzņēmējdarbības sektora; struktūrfondu stipendijas 500 un vairāk Ls mēnesī doktorantiem un “postdokiem”; 10–20 struktūrfondu atgriešanās granti (savas pētniecības grupas izveidei) – 200 000–500 000 Ls Latvijas pasaules klases zinātniekiem pasaulē – piemēram, Dr. Pauls Stradiņš – modernajās “photovoltaics” tehnoloģijās, kuru praktiskos pielietojumus ar nepacietību gaida viss enerģētikas sektors pasaulē. Ar lielu varbūtību lielās kompānijas, redzot šo nacionāla līmeņa žestu ar struktūrfondu pasaules klases zinātniekam un viņa iespējami multinacionālai grupai, būs gatavas investēt papildu miljonus konkrētām tirgum orientētām izstrādēm. Var nosaukt virkni citu pasaules klases zinātnieku – piemēram, bioinformātikas profesors Alvis Brāzma

(UK), vai Linards Skuja optoelektronikā, kurš patriotisku motīvu vadīts formāli skaitās Cietvielu fizikas institūtā, bet maizi ģimenei pelna Japānā, kur viņu ir gatavi rekrutēt pastāvīgam darbam; daži tikpat lieli granti perspektīviem ārzemju zinātniekiem, lai dinamizētu akadēmisko un zinātnes vidi Latvijā; īpašs akcents uz dabaszinātņu mācībām vidusskolās, lai radītu pamatus kvalitatīvam darba spēkam ilgtermiņā 15–25 gados; kādi citi ārkārtas zinātnes politikas instrumenti?

Šī pretnostatījuma apspriešanai tika intensīvi izmantotas diskusijas pēdējās 20 minūtes, bet būtībā jautājums palika atklāts nākotnes diskusijām.

Iezīmējās divas kontroversiālas nostādes.

Dr. **Maija Bundule**, pārstāvēt IZM, iestājās par plānveida lineāriem pieaugumiem, kuri, viņas vārdiem runājot, nodrošinās panākumus.

Pārējie diskusijas dalībnieki dažādos aspektos akcentēja vajadzību pēc eksponenciālās vai lēcienveida izaugsmes, atsaucoties uz divu dažādu valstu pieredzi. Piemēram, prof. A. Siliņš norādīja uz ASV pieredzi un politikas metodēm, pārvarot atpalicību. Vēlreiz tika pieminēts Somijas kā mazas valsts piemērs.

Diskusiju atreferēja Dr. Arnolds Ūbelis

5. septembris. Radoši zinātniskā konference “Knutam Skujeniekam – 70”

“Spriežot pēc saviem gadiem es deru par vijoles koku” (K. Skujenieks). Autora izvēlētais moto un oranži sarkanīgais liesmas motīvs tāpat kā uz izdevniecības “Nordik” izdotajiem Rakstu sējumiem greznoja ielūgumu uz radoši zinātnisko konferenci Latvijas Zinātņu akadēmijā 5. septembrī “Knutam Skujeniekam 70”

Jubilejas pasākumu sarūpēšanā līdzdarbojās LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, Rīgas Latviešu biedrība un Latvijas Rakstnieku savienība. Konferenci vadīja LU Literatūras, folkloras un mākslas institūta direktors Benedikts Kalnačs un literatūrzinātniece Ieva Kalniņa.

Latvijas Zinātņu akadēmijas apsveikumu, atklājot konferenci, teica LZA prezidents Juris Ekmanis.

Programma tika sakārtota tā, lai par jubilāra darbības vispusību runātu viszinošākie un autoram tuvākie. Folklorists Valdis Muktupāvels atraktīvā stāstījumā par tēmu “Knuts Skujenieks un folklorā” atklāja būtisku šķautni dzejnieka daiļradē, tik organisku mūsu uztverei, ka visi varēja pievienoties somu dziesmai “Mana mīļā skaista ir”, kurai, tāpat kā daudzām citām, tulkotāja meistarība ir palīdzējusi folklorizēties. Lietuviešu literatūrzinātnieks Kestutis Nastopka, referātu nolasot labā

latviešu valodā, runāja par Knuta Skujenieka ētiku un estētiku. Vairākkārt pieminēta K. Skujenieka daiļrades daudzpusība ieguva vēl vienu godpilnu apzīmējumu – Skolotājs. To pamatoja literatūrkritiķe Anda Kubuliņa, referējot par Knuta Skujenieka “darbu vidusslāņu intelekta atdzīvināšanā, kuru viņš veica gan ar dzeju, gan vēl vairāk ar iesaistīšanos 70.–80. gadu domu apmaiņā”. Mūsu literatūrkritiķu teorētiskajā sagatavošanā liela loma piekrit K. Skujeniekam.

Knuta Skujenieka Rakstu sastādītāja, komentāru un bibliogrāfisko atsauču autore literatūrzinātniece Inta Čaklā, referējot par humoru un satīru Knuta Skujenieka dzejā, ar piemēriem atklāja šo eleganto dzejas pasaules daļu, kurā humors, reizēm pat ass, nav cinisks, bet asprātīgs un ļoti cilvēcīgs. Dzejnieks un publicists Jānis Rokpelnis iepazīstināja klausītājus ar K. Skujenieka agrīnajiem gadiem, izraisot klausītājos lielu interesi par savu jau uzrakstīto, bet vēl neiznākušo grāmatu. Tikko ieradies no brauciena ar prāmi līnijā “Rīga–Stokholma”, par dzejnieka saikni ar Zviedriju stāstīja Juris Kronbergs. Par Gustava Frēdinga, Gunnara Ēkelēva atdzeju, par divu K. Skujenieka dzejoļu krājumu publikāciju Zviedrijā, par kuriem presē parādījušās ap 30 atsauksmju. Par katru! Būtu ļoti izziņoši saskaitīt, cik atsauksmju parādās mūsu presē par kādu ārzemju autora darbu.

Svinīgus un sirsnīgus vārdus konferences noslēgumā sacīja Latvijas Rakstnieku savienības priekšsēdētāja, žurnāla “Karogs” galvenā redaktore Ieva Kolmane.

Jubilāra atbildes runā līdz ar pateicību visiem, sākot ar vecākiem, dzīvesbiedri, tiem, ar kuriem kopā būts un kuru sapulcēšanai vajadzētu kādus divus stadionus, izskanēja jauka doma. Proti, atzinis, ka šeit par sevi uzzinājis gana daudz jauna, Knuts Skujenieks uzsvēra: “Dzejniekam par daudzām lietām savā darbā nepiedien aizdomāties, citādi var pazust dzeja.” Un: “es stāvu šeit – savā zemē, savā tautā, savā valodā, un tas ir vērtīgākais, kas var būt.”

Paredzamās puķu straumes tika novirzītas sāpus jau ar piebildi konferences programmā: “Jubilārs un rīkotāji uzskatīs par lielu prieku un pagodinājumu, ja uzdāvināsiet Knuta Skujenieka Rakstus lauku bibliotēkām”.

Konferenci atreferēja Dr. Ilga Tālberga

29. septembra sēde. Meliorēto mežu augšanas un apsaimniekošanas savdabības

Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmija (LLMZA), sadarbībā ar Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļu organizēja izbraukuma sēdi uz Jaunkalsnavu.

Sēdes dalībniekiem bija iespēja iepazīties ar Vesetas palienes ekosistēmām, meliorēto pārejas purvu intensīvas apsaimniekošanas rezultātiem Vesetnieku stacionārā, nemeža zemju transformēšanas aspektiem augstražīgās meža ekosistēmās un daudziem citiem faktoriem – bija iespēja salīdzināt mežu audzes, kuras ir ietekmējusi cilvēku darbība (gan pozitīvā, gan negatīvā aspektā), kā arī neskartas jaunaudzes.

Sēdes galvenais organizators akad. Pēteris Zālītis vairākkārt uzsvēra, ka izšķirošā loma gan cilvēces, gan meža izdzīvošanā ir cilvēka spējai prognozēt savas rīcības sekas. Tieši seku prognoze, nevis mehānisks un formāls aizliegums ir visupirms meža, tad arī visas biosfēras kā ekosistēmas saglabāšanas priekšnosacījums, tomēr reālajā dzīvē tas ne vienmēr tiek ievērots.

Sēdes organizētāji iepazīstināja arī ar vairākām mežu iezīmēm. Tā, piemēram, ar egļu un bērzu audžu specifiku – šos kokus nedrīkst audzēt vienkopus, pretējā gadījumā tiks stimulēta to iznīkšana.

Tika norādīts arī uz Latvijas klimata iezīmēm – slapjās vasarās 85% no teritorijas ir bagātīgi nodrošināti ar ūdens resursiem, savukārt sausās vasarās gandrīz tikpat lielas platības (80%) var ciest no ūdens trūkuma. Tajā pašā laikā ir pārsteidzoši, ka vairākos rajonos (Aizkraukles, Limbažu, Rīgas, Talsu), kuros ir paaugstināts ūdens deficīta risks, sastopamas ļoti lielas pārmitro un pārpurvoto mežu platības. Lai izskaidrotu šo procesu, prof. Zālītis norādīja uz vairākiem bijušās PSRS, gan Rietumeiropas zinātnieku pētījumiem, kuros dominē uzskats, ka uz dziļas kūdras augsnēm (gruntīm) nav iespējams izaudzēt augstražīgus mežus. Šāds arguments ir veidojies no daudziem novērojumiem dabā. Tam ir arī savs teorētiskais priekšraksts – meža ekosistēma nevar pilnvērtīgi darboties, trūkstot minerālajām barības vielām. Kūdras augsnē koku saknes nespēj dziļāk par 40 cm un starp augsni un purva minerālo pamatslāni izveidojas prāvs, nereti vairākus metrus, pārrāvums. Neskatoties uz to, augstražīgi meži Latvijā sastopami arī uz dziļas kūdras gruntīm. Vēl vairāk – arī sausās vasarās (1963., 1964., 1975., 1976., 2002.g.) kūdrūdeņos pa aptuveni vienu metru dziļiem grāvjiem nepārtraukti plūda ūdens, kaut arī tanī pašā laikā daudzi dabiskie strauti un upītes ar 3–4 m dziļām gultnēm bija pilnīgi sausi. Līdz ar to neizbēgams ir jautājums – kur rodas meža izdzīvošanai vajadzīgais ūdens? Par meža pārpurvošanās cēloni joprojām nereti uzskata apstākli, ka Latvijā nokrišņu daudzums 1,5–2,0 reizes pārsniedz iztvaikošanu. Tajā pašā laikā netiek ņemts vērā, ka šāda fakta gadījumā pārmitro mežu sastopamībai būtu pozitīvi jākorēlē ar nokrišņu daudzumu, bet negatīvi ar iztvaikošanas rādītājiem, taču korelatīvā sakarība starp iztvaikojušo nokrišņu daudzumu un pārmitro mežu īpatsvaigu mežsaimniecībās ir diametrāli pretēja gaidītajai. Līdz ar to cēlonis ir pavisam citāds – teritorijās ar vāji drenētām augsnēm un nelielu zemes virsmas slīpumu pārmitrinājuma cēlonis varētu būt t.s. bruto samitrinājums, ko aprēķina, no nokrišņiem atskaitot virszemes noteci. Bruto samitrinājums tādējādi ir pazemes noteces un iztvaikošanas summa un raksturo augiem pieejamo ūdens daudzumu.

Izbraukuma sēdes dalībnieki tika iepazīstināti arī ar vairākiem citiem nozīmīgiem aspektiem mežu jomā. Tā, piemēram, uzskatāmi bija demonstrējumi par jaunaudzēm, kurās iestādīti vairāk nekā 2000 koku uz vienu hektāru – šāda audze ir pārāk bieza un traucē koku augšanu. Līdz ar to ir jāņem vērā fakts – ja koku vainags ir mazāks par $\frac{2}{3}$ no diametra, audze ir pārlietu bieza.

Prof. P. Zālītis iepazīstināja arī ar daudzām citām „mežu īpatnībām”, kas lielākoties zināmas tikai augstas klases mežu speciālistiem.

Izbraukuma sēde tika līdzfinansēta no Zemkopības ministrijas subsīdiju projekta „Diskusiju un zinātnisko atziņu stimulēšana lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarēs” līdzekļiem.

Sēdi atreferēja Ieva Sloka

14. decembra sēde. Akadēmisko institūciju mainīgā loma Latvijā: izaicinājumi un perspektīvas

Sēdi sagatavoja Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļa un to vadīja LZA viceprezidents Juris Jansons. Kopumā sēdes darbā piedalījās ap 40 cilvēku, galvenokārt vadošie pārstāvji no LZA, zinātniskajiem institūtiem un augstākās izglītības iestādēm.

Izglītības un zinātnes ministrijas Zinātnes departamenta direktore Dr. Maija Bundule referēja par sagatavotajiem grozījumiem *Zinātniskās darbības likumā* attiecībā uz zinātnisko institūtu statusu un to tiesībām. Referātus „Akadēmisko institūciju mainīgā loma Latvijā: izaicinājumi un perspektīvas” nolasīja Latvijas Universitātes zinātņu prorektors akadēmiķis Indriķis Muižnieks un Transporta un sakaru institūta prezidents LZA kor.loc. Igors Kabaškins.

Sēdē skartie pamatjautājumi bija saistīti ar akadēmisko institūciju jēdziena traktējumu un to identificēšanu Latvijā, to juridisko statusu, attiecīgajiem aktuālajiem likumdošanas jautājumiem un to ietekmi uz akadēmisko institūciju darbību, kā arī šo institūciju uzdevumiem, liekot uzsvāru uz pasaules tendencēm un to adaptāciju Latvijā. Tāpat uzmanība tika vērsta uz izpratnes jautājumiem, problēmām, ar kādām šodien nākas saskarties nacionālajai augstākās izglītības sistēmai un attiecīgajām institūcijām kā valsts, tā privātajā sektorā, kā arī jaunākajām tendencēm politikas jomā un nākotnes izredzēm. Prezentācijas un tām sekojošās debātes veicināja viedokļu apmaiņu un izpratnes padziļināšanos par akadēmisko institūciju lomu, to uzdevumiem un esošajiem izaicinājumiem.

Universitātēm jāspēj efektīvi darboties studijās, zinātnē, zināšanu pārnesē, palīdzot sabiedrībai. Zinātniskā darbība augstskolās ietver: promocijas darbu izstrādi; fundamentālos pētījumus; lietišķos pētījumus; pētījumu rezultātu izmantošanu jaunu tehnoloģiju radīšanai; pētījumu rezultātu un tehnoloģiju komercializāciju (inovācijas); akadēmisko kolekciju un datubāzu izveidi, etalonu uzturēšanu; ekspertu atzinumu un sabiedrībai nepieciešamu zinātnietilpīgu pakalpojumu sniegšanu; zinātnes popularizēšanu; augstskolas zinātniskajai darbībai nepieciešamā materiāltehniskā nodrošinājuma izveidi un attīstību. Akadēmiķis I. Muižnieks sava referāta lielu daļu veltīja virzībai uz zinātnes universitāti Latvijā. Eiropas augstākās izglītības telpā mēs varam runāt par maksimāli 1000 institūcijām, kuras atbilst universitātes statusam, bet tikai 18 no tām atbilst zinātnes universitātei. Plaša profila zinātnes universitāte piedāvā plašu bakalaura programmu klāstu un augstākā līmeņu, tai skaitā doktora, studiju programmas. Noteiktā laika periodā, vidēji pa pieciem gadiem, tās piešķir 50 vai vairāk doktora grādus gadā vismaz 15 zinātnes nozarēs. Specializēta zinātnes universitāte piedāvā plašu bakalaura programmu klāstu un augstākā līmeņa, tai skaitā doktora, studiju programmas. Noteiktā laika periodā, vidēji pa pieciem gadiem, tās piešķir 10 vai vairāk doktora grādus gadā. Zinātnes universitātes dzīvo intensīvas konkurences apstākļos. Atšķirībā no komercuzņēmumiem, kas sacenšas peļņas gūšanas nolūkā vai par savu daļu vērtības paaugstināšanu, zinātnes universitātes sacenšas par augstākās kvalitātes akadēmiskā personāla piesaisti un lielāku zinātniskās darbības efektivitāti. Tās tiecas arī pēc augstākās kvalitātes, bet ne vienmēr pēc lielākā studentu skaita.

LZA kor.loc. I. Kabaškins savā referātā pievērsās Transporta un sakaru institūta kā privātas augstskolas darbības īpatnībām un pieredzei. Institūts ir vienīgā privātā augstskola Latvijā, kurā darbojas promocijas padome (telemātikā un loģistikā). Institūts nesāņem nekādu valsts budžeta finansējumu. Institūts Daugavpilī ir izveidojis Latgales filiāli un Akadēmisko parku. Institūts ir piektais starp populārākajām augstskolām Latvijā 12.klašu skolēnu vidū. 2001.–2006. gadā institūts ir realizējis 50 pētnieciskos projektus.

Referātiem sekoja vispārēja diskusija, kurā kā pirmais ar tematisku runu „Akadēmisko institūciju trešā misija” uzstājās LZA kor.loc. Jānis Kristapsons, uzsverot zinātnisko rezultātu komercializāciju. Diskusijā piedalījās: Daugavpils Universitātes zinātņu prorektors prof. Arvīds Barševskis, Latvijas Lauksaimniecības universitātes zinātņu prorektors prof. Pēteris Rivža, LU Latviešu valodas institūta direktore LZA kor.loc. Ilga Jansone, LU Cietvielu fizikas institūta direktors akadēmiķis Andris Šternbergs, Sociālo tehnoloģiju augstskolas rektors akadēmiķis Juris Zaķis, Rīgas Tehniskās universitātes rektors akadēmiķis Ivars Knēts, Izglītības un zinātnes ministrijas parlamentārā sekretāre LZA kor.loc. Tatjana Koķe

Sēdi atreferēja Anda Ādamsone-Fiskoviča

LZA SENĀTA DARBĪBA

SENĀTA SĒDES

2006. gadā notika 10 Senāta sēdes.

LZA Senāta sēde 2006. gada 10. janvārī

- Senāts apstiprināja balvu ekspertu komisiju lēmumus par LZA vārdbalvu un balvu jaunajiem zinātniekiem piešķiršanu.

- Senāts noklausījās ziņojumus:

Latvijas Zinātņu akadēmijas dibināšanas mēģinājumi neatkarīgās Latvijas laikā (1918 – 1940) un Latvijas vēstures institūts (akadēmiķis Jānis Stradiņš);

Latvijas vēstures institūta darbība Latvijas Republikas un okupācijas gados (akadēmiķis Jānis Bērziņš);

Latvijas vēstures institūta devums atjaunotajā Latvijas valstī (akadēmiķis Andris Caune);

Par Latvijas vēstures mācīšanu skolā (*Dr.hist.* Guntis Zemītis).

LZA Senāta svinīgā sēde 2006. gada 14. februārī Latvijas Zinātņu akadēmijai – 60

- Senāts noklausījās ziņojumus:

Zinātņu akadēmijas uzdevumi un vieta mūsdienu Latvijā (akadēmiķis Juris Ekmanis);

Latvijas Zinātņu akadēmija: pretrunīgā vēsture un nākotnes skatījums (akadēmiķis Jānis Stradiņš);

- LZA Senāts izteica viedokli par Latvijas vēstures mācīšanu skolās:

Latvijas humanitāro zinātņu institūti kopš Latvijas neatkarības atgūšanas ir uzsvēruši nepieciešamību veļtīt prioritāru uzmanību Latvijas vēstures mācīšanai skolā, atgādinot, ka Latvijas vēsture kā atsevišķs priekšmets ir ticis pasniegts skolās 30.-tajos gados Latvijas Republikas neatkarības laikā, bet šī tradīcija zudusi līdz ar Latvijas okupāciju.

Latvijas Zinātņu Akadēmijas Senāts izsaka atbalstu Izglītības un zinātnes ministres LZA korespondētājlocekles profesores I. Druvietes lēmumam par Latvijas

vēstures kā atsevišķa priekšmeta mācīšanu skolā, uzskatot, ka šis lēmums ir pamatots un balstīts uz mūsu sabiedrības un politiskās dzīves situācijas analīzi un pareizu izpratni.

LZA Senāts uzskata, ka lēmums piešķirt Latvijas vēsturei mācību priekšmeta statusu nenozīmē tās atraušānu no Eiropas un pasaules vēstures konteksta, bet vienīgi rada priekšnoteikumus labākai Latvijas vēstures apguvei un atsevišķu Latvijas novadu pagātnes izpratnei. Mācību priekšmeta konkrētā pasniegšana saistībā ar Eiropas un pasaules vēsturiskajiem notikumiem ir priekšmeta mācīšanas metodes jautājums, kas jāatstāj pedagogu ziņā. Ļoti vēlams, lai vēstures skolotāji kursa pamatatziņas saskaņotu ar vēsturniekiem – zinātniekiem.

LZA Senāts uzskata, ka atzinumu par Latvijas vēstures kā atsevišķa priekšmetu mācīšanu būtu lietderīgi iestrādāt Latvijas Republikas normatīvajos aktos.

LZA Senāta sēde 2006. gada 7. martā

- Senāts noklausījās ziņojumu:

Pirmie soļi molekulārajā bioloģijā: cilvēki, idejas, risinājumi, perspektīvas (akadēmiķis Elmārs Grēns)

- Senāts piešķīra LZA Lielo medaļu akadēmiķim Rihardam Kondratovičam un LZA ārzemju loceklim Trevoram Fennelam.
- Senāts iedibināja A. Balklava vārdā nosauktu balvu par izciliem sasniegumiem zinātnes popularizēšanā.

LZA Senāta sēde 2006. gada 25. aprīlī

- Senāts noklausījās informāciju:

Zinātniskās literatūras izdošana Latvijā un Latvijas Zinātņu akadēmija (sakarā ar izdevniecības “Zinātne” 55 gadu jubileju) (Apgāda “Zinātne” valdes priekšsēdētāja Ingrīda Segliņa, projektu vadītāja Ieva Jansone, direktore Ingrīda Vāverniece)

Par 7. ALLEA ģenerālasambleju Krakovā (akadēmiķi Juris Ekmanis, Jānis Stradiņš)

- Senāts apsprieda LZA pilnsapulcē izteiktos priekšlikumus (akadēmiķis Andrejs Siliņš)
- Senāts apstiprināja LZA locekļu vakances 2006. gada vēlēšanās
- Senāts nolēma:

Izveidot darba grupu jaunu LZA locekļu vēlēšanu procedūras optimizēšanai šādā sastāvā: J. Jansons (priekšsēdētājs), T. Jundzis, J. Kristapsons.

LZA Senāta sēde 2006. gada 23. maijā

- Senāts apsprieda:

Nacionālās attīstības plānu (Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Padomes loceklis *Dr.sc.ing.* Edvīns Karnītis, akad. Ivars Kalviņš, akad. Tālis Millers)

- Senāts nolēma:

Izsludināt LZA vārdbalvu konkursu 2007. gadam.

LZA Senāta sēde 2006. gada 20. jūnijā

- Senāts noklausījās ziņojumus:

Latvija Eiropas zinātnes telpā (Eiropas Perspektīvo tehnoloģiju institūta Seviļā pārstāvis Jans Kozlovskis (*Jan Kozlovsky*))

Rīgas apbūves aktualitātes (koncertzāle Rīgā, LZA kvartāla apbūve, u.c.) (akadēmiķis Jānis Krastiņš)

Informācija par piedalīšanos Krievijas ZA pilnsapulcē (akadēmiķis Elmārs Grēns)

- Senāts apstiprināja:

E.Gudrinieces balvas jaunajiem zinātniekiem nolikumu.

Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas nolikumu.

LZA Senāta sēde 2006. gada 12. septembrī

- Senāts noklausījās ziņojumus:

“Latvijas tautsaimniecības attīstības mērķa un struktūrpoltikas atbilstība” (LZA korespondētājlocekle Raita Karnīte)

- Senāts izvirzīja:

LR Ministru kabineta balvai zinātnē akadēmiķi Ivaru Kalviņu par darbu kopu “Oriģinālu zāļu izstrāde un ieviešana klīniskajā praksē”.

Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas (Fēliksa) balvai LZA korespondētājlocekli Vilni Zariņu par devumu Latvijas filozofijā un jaunās filozofu paaudzes audzināšanā.

Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas veicināšanas balvai jaunos zinātniekus:

Renāti Blumbergu par monogrāfiju “Lībieši dokumentos un vēstulēs” un Andri Sprūdu par darbu “Krievijas biznesa elite un Baltija 20. gs. 90. gados”.

LZA Senāta sēde 2006. gada 10. oktobrī

- Senāts noklausījās ziņojumus:

“Divatomu molekulu struktūra un dinamika: jauni rezultāti” (LZA korespondētājloceklis Ruvins Ferbers)

“Pārmantotie audzēji – vēzi var paredzēt un izārstēt” (LZA korespondētājloceklis Jānis Gardovskis)

Informāciju par LZA jauno locekļu kandidātiem un apstiprināja kandidātu sarakstu 2005.gada LZA jaunu locekļu vēlēšanām

LZA Senāta sēde 2006. gada 14. novembrī

- Senāts apsprieda jaunievēlamo LZA locekļu kandidatūras un izstrādāja ieteikumus LZA pilnsapulcei šajā jautājumā.

- Senāts apsprieda LZA goda locekļu kandidatūras.

- Senāts nolēma, pamatojoties uz Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas sēdes 12.oktobra lēmumu, piešķirt LZA goda doktora grādu vēsturē (*Dr.h.c.hist.*) Zigrīdai Apalai un, pamatojoties uz Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas sēdes 20.oktobra lēmumu, piešķirt LZA goda doktora grādu ķīmijā (*Dr.h.c.chem.*) Mihkelam Veidermā.

2006. GADĀ PIEŠĶIRTIE ATZINĪBAS RAKSTI

2006. gadā Senāts piešķīra Atzinības rakstus:

Akadēmiķim Anatolijam Bļugeram par mūža devumu medicīnas zinātnes attīstīšanā Latvijā (26.jūnijā)

Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas prezidentam Feliksam Ungeram par devumu Latvijas integrācijā Eiropas zinātnē un kultūrā (10.oktobrī)

Dr.hist. Leo Dribinam par etnisko un nacionālo attiecību pētījumiem un devumu sabiedrības integrācijā (10.oktobrī)

Akadēmiķim Edmundam Lukevicam par izciliem sasniegumiem organiskajā ķīmijā (14.decembrī)

ZINĀTNISKIE ZIŅOJUMI SENĀTA SĒDĒS 2006. GADĀ

10. janvārī

LZA istenais loceklis Jānis Stradiņš

Latvijas Zinātņu akadēmijas dibināšanas mēģinājumi neatkarīgās Latvijas laikā (1918–1940) un Latvijas vēstures institūts

Pirms runāt par Latvijas vēstures institūtu, kuram parīt aprit 70 gadu, gribu runāt par šī institūta dibināšanu LZA veidošanas kontekstā.

Latvijas Republikas (1918–1940) oficiālajā likumdošanā Latvijas Zinātņu akadēmijas vārds pirmo un vienīgo reizi parādās 1936. g. 14. janvāra “Likumā par Latvijas Vēstures institūtu”, kura 8. pantā sacīts, ka “dibinoties Latvijas Zinātņu akadēmijai, Vēstures institūts ieies tajā kā viņas pirmā sastāvdaļa”, Latvijas ZA līdz 1940. gadam netika nodibināta, bet Latvijas vēstures institūtu – tā pirmo sastāvdaļu – dibināja 1936. g. janvārī. Jāpiebilst, ka pēc 1934. g. 15. maija apvērsuma, kad Saeimas darbība bija pārtraukta, valsts likumus izdeva Ministru kabinets (konkrēto likumu parakstīja Ministru prezidents K. Ulmanis un izglītības ministrs A. Tentelis).

Referātā izsekoti Latvijas Zinātņu akadēmijas dibināšanas mēģinājumi šajā laika posmā. Pirmo reizi par Latviešu zinību akadēmiju ir runājis Maskavas universitātes maģistrants Pauls Dāle lekcijā Maskavas Politehniskajā muzejā 1916. g. februārī, ieteicot šādu akadēmiju dibināt iecerētās vienotās Latviešu augstskolas ietvaros (augstskola bija iecerēta kā trejāda tipa iestāžu apvienojums: 1) tautas augstskolas, 2) nacionālā augstskola (universitāte) un 3) latviešu zinību akadēmija). 1918. g. 30. novembrī dibinātās Latviešu Akadēmiskās savienības mērķu skaitā iekļauta – “tīri zinātnisku jautājumu atrisināšana, lai tā varbūt liktu pamatu nākamai Latvijas Zinātņu akadēmijai”.

1920. g. pēc Latvijas Augstskolas sekretāra doc. P. Dāles ierosinājuma pie Izglītības ministrijas izveidota Zinātņu komiteja (prezidents – prof. J. Endzelīns, sekretārs – prof. E. Lejnieks, locekļi – profesori K. Balodis, E. Felsbergs, R. Krimbergs, L. Kundziņš, E. Laube,

P. Šmits, vēlāk arī V. Purvītis un Jāz. Vītols), kas oficiāli darbu sāka 1921. g. 1. oktobrī. Šai komitejai (akadēmijai) uzdota zinātniskās terminoloģijas izstrāde, grāmatu recenzēšana, augstskolu un muzeju, Moricsalas dabas rezervāta pārraudzība, universitātes docētāju algu un kvalifikācijas diferencēšana. Taču jau 1922.g. toreizējais finanšu ministrs Ringolds Kalnings taupības režīma dēļ komiteju svītvoja no valsts izglītības budžeta.

Par LZA dibināšanu vēlākajos gados iestājās – rakstos un parlamenta runās – prof. P. Zālīte (1923), J. Rainis (1927), prof. A. Tentelis (1927), prof. K. Balodis (1929).

Impulsus deva Norvēģijas ZA reorganizēšana un J. Raiņa Baltkrievijas brauciens (1926). Raiņa dienasgrāmatās pavīd doma, ka izglītības ministrs Arv. Kalniņš varētu Rainim piedāvāt dibināmās ZA priekšsēdētāja vietu (1925. g. 17. jūnijā).

Taču dažādu iemeslu dēļ valsts subsidētas ZA dibināšana uz priekšu nevirzījās un 1932. g. 23. maijā tika atklāta privāta zinātņu akadēmija ar Rīgas Latviešu biedrības Zinātņu Komiteju (*Academia Scientiarum Latviensis*, SRL), kas darbojās līdz 1940. g. 5. jūlijam (vadīja prof. P. Šmits, no 1938. g. – prof. J. Endzelīns).

1935. g. oktobrī K. Ulmanis atgriezās pie domas par valstiskas Latvijas ZA dibināšanas laikraksta “*Brīvā Zeme*” redakcijas gada sapulcē (“vēstures pētīšanas institūts varētu nozīmēt pirmo mazo istabiņu z i n ā t ņ u a k a d ē m i j a s n ā k o t n ē”). 1935. g. 30. oktobrī 1. Baltijas valstu Intelektuālās sadarbības konference Kauņā savā rezolūcijā ieteica visām Baltijas valstīm dibināt savas zinātņu akadēmijas.

1938. g. aprīlī tika nodibināta Igaunijas ZA, bet Lietuvā 1939. g. 1. janvārī organizēts A. Smetonas Lituānistikas institūts, uz kura pamata 1941. g. izveidoja Lietuvas PSR ZA. Latvijā bez Vēstures institūta tika iecerēts dibināt vēl Zemes bagātību pētīšanas institūtu, Valodas un folkloras institūtu (uz Valodas krātuves un Folkloras krātuves bāzes), Dabzinātņu institūtu un pēc tam šīs institūcijas kopā ar RLB ZK apvienot Latvijas Zinātņu akadēmijā. Taču ieceres īstenošana objektīvi un subjektīvi aizkavējās (ko vēlāk prof. L. Slaucītājs kvalificē kā Ulmaņa valdības kļūdu). Šāda jaukta tipa zinātņu akadēmija – “personālā” ZA saistībā ar pētnieciskiem institūtiem – Latvijā nodibināta tomēr netika. Nav arī tiešu liecību, ka K. Ulmanis būtu izteicis gatavību legalizēt tieši RLB Zinātņu komiteju par valsts nacionālo zinātņu akadēmiju.

K. Ulmaņa autoritārās valdīšanas laiks, saimnieciskā ziņā veiksmīgs, neveicināja vērīgu intelektuālo atmosfēru, bet lielā mērā nomāca ar vadonības kultu un līdz ar to pārējo cilvēku bezpersonību. K. Ulmanim bija daudz ieceru, zinātņu akadēmija nešķīta prioritāte, viņš v i l c i n ā j ā s, ļaujot lietai “norūgt” – un līdz ar to n o k a v ē j a ieceres īstenošanu pilnā apjomā. Līdz 1940. gadam Latvija piltiesīgu zinātņu akadēmiju neieguva.

Diskutētas iespējamās zinātņu akadēmijas koncepcijas, procesa stihiskais raksturs un varas attieksme pret zinātni šajā laikmetā.

LZA istenais loceklis Jānis Bērziņš**Latvijas Vēstures institūta darbība Latvijas Republikas un okupācijas gados**

1936. gada 14. janvāra likuma par Latvijas vēstures institūtu 2. pantā norādīts, ka institūta uzdevums ir latviešu un vispārīgās vēstures notikumus pētīt nacionālisma un patiesības garā. Ko tajos gados nozīmēja “nacionālisma garā” ir skaidrojis LVI vicedirektors prof. A. Švābe, kas reizē arī bija pirmais LU Latvijas vēstures katedras vadītājs (no 1936. g.) un 1937./38. mācību gadā pirmo reizi Filoloģijas un filozofijas fakultātē sāka lasīt sistemātisku latviešu vēstures kursu. Tas tika saprasts tā, ka katras politiski organizētas zemes pētniecībai jā sākas ar tās pirmiedzīvotāju un tautas vairākuma vēsturiskajiem likteņiem. Jāpēta nevis kā līdz šim no kolonizatoru, bet no latviešu tautas viedokļa. Latviešu zemnieks tiek iecelts “historiogrāfijas saulītē” – tai vietā, kur līdz šim atradās muižnieks. Šāda likuma prasība nepelna negatīvu vērtējumu, jo nebūt netraucē vēstures objektīvu izpēti un ļauj celt iedzīvotāju nacionālo pašapziņu.

Jaundibinātā institūta kadri veidojās tā, ka pusi iecēla Ministru kabinets, otra puse tika ievēlēta un pēc tam apstiprināta Ministru kabinetā. Starp pirmajiem institūta pētniekiem bija prof. Fr. Balodis, ģen. M. Peniķis, privātdocents J. Bērziņš, prof. A. Spekke, A. Tentelis, A. Švābe, R. Vipera, J. Rancāns, E. Dunsdorfs u. c. Institūta direktors bija A. Tentelis, ģenerālsekretārs – M. Stepermanis. Zinātniskajiem darbiniekiem bija laba izglītība un valodu zināšanas. Neņemot izvērtēt šo zinātnieku devumu, tas līdz šim nav darīts, bet šajos gados tika likti pamati akadēmiskai Latvijas vēstures pētniecībai, sākts Latvijas vēstures avotu vākšanas un apstrādes darbs. Tika izdoti fundamentāli vēstures avotu krājumi.

Vēstures pētniecības tēmas – cīņa pret vācu iebrāucējiem 13. gs., par seno Kursu, Jersiku, Tālavu, sēļiem, kuršiem, zemgaļiem, libiešiem, par cilšu tiesībām un Kurzemes hercogisti.

Arheologi izvērta arheoloģijas pieminekļu sistemātisku reģistrāciju, organizēja dažādu periodu objektu izrakumus, ieguva jaunas atziņas par iedzīvotāju nodarbošanos un to etnisko piederību. Parādījās arheologu publikācijas. Fr. Balodis uzrakstīja darbu “Latviešu senvēsture”.

Kad nodibināja Latvijas vēstures institūtu, valstī darbojās tikai daži profesionāli etnogrāfi. Par tādu minams arī LVI kārtējais biedrs – prof. P. Šmits. Taču par etnogrāfijas problēmām rakstīja arī citi institūta darbinieki.

1936. gadā institūts nodibināja savu grāmatu apgādu, 1937. gadā sāka izdot “Latvijas Vēstures Institūta Žurnālu”, veidoja savu bibliotēku. Veidojās starptautiskie sakari ar kaimiņu valstīm. 1937. gada 16.–20. augustā LU kopā ar LVI noorganizēja Baltijas vēsturnieku 1. konferenci, kurā piedalījās 326 dalībnieki, no tiem 141

ārzemju. Latvijas vēstures institūts isā laikā izauga par Eiropas līmeņa zinātnisku iestādi. Vadonības laikmetā, protams, arī publikācijās bija politizācijas elementi, izpaudās pagātnes romantizēšana. Arheologa Fr. Baloža romantisms zināmā mērā atgādināja jaunlatviešu kustības gados sastopamo. Institūts deva meslus K. Ulmaņa gloricēšanai, taču pamatā zinātnieki publicēja objektīvus vēstures pētījumus.

Pirmajā padomju okupācijas gadā sākās LVI reorganizācija. Nacistu okupācijas laikā LVI tika pārveidots par vēstures krātuvi, padomju laika direktoru J. Liekni nošāva.

1945. gadā otrās padomju okupācijas vara institūta darbību atjaunoja un par tā direktoru nozīmēja M. Stepermani. No 1946. gada institūts darbojās LPSR Zinātņu akadēmijas sastāvā. Institūtam bija trīs galvenie pētniecības virzieni: Latvijas vēsture, arheoloģija un etnogrāfija. Pētniecībai bija jānotiek oficiālās ideoloģijas un metodoloģijas ietvaros.

Lai ideoloģiski institūtu nostiprinātu, daļa vēsturnieku ieradās no PSRS: V. Dorošenko, A. Drīzulis, J. Krastiņš, K. Strazdiņš, J. Zutis. Viens no pieredzējušākajiem padomju vēsturniekiem bija J. Zutis. Blakus iebraukušajiem vēsturniekiem strādāja vietējie zinātnieki, kam nebija svešas LVI 30. gadu pētniecības tradīcijas (M. Stepermanis, T. Zeids, J. Zemzaris, A. Altements, B. Brežgo). Institūta attīstībai kadru jautājuma risināšanā vispateicīgākais bija laiks, kad par direktoru strādāja A. Drīzulis (1963–1970). Viņš nevadījās pēc darbinieku biogrāfijām, bet skatījās uz viņu profesionalitāti, un, ja bija nepieciešams, pētniekus aizstāvēja. Tā, piemēram, tikai pateicoties A. Drīzulim, institūtā varēja strādāt ievērojamais arheologs J. Graudonis.

Vispirms tika izdota Latvijas PSR vēsture, kas saturēja jaunās politiskās pamatnostādnes, pēc kurām vadījās arī turpmākajos gados. Institūta darbībā parādījās raksturīga iezīme – visu laiku norisinājās nopietns darbs ar vēstures pirmavotiem.

Feodālisma un kapitālisma vēstures nodaļu darbinieki Latvijas historiogrāfijā ir atstājuši paliekošus kolektīvus darbus, tādus kā “Feodālā Rīga”, “Kapitālistiskā Rīga”, “Latvijas ekonomiskās vēstures apcerējumi” un daudzus citus. T. Zeida vadībā tika sagatavoti pirmie divi J. K. Broces “Monumente” materiālu sējumi. Jāmin vairāku zinātnieku uzvārdi, kuru darbi arī nākotnē krāšņos Latvijas historiogrāfiju: B. Brežgo, V. Dorošenko, M. Stepermanis, Dz. Liepiņa, H. Strods, M. Svarāne, J. Zutis, T. Zeids, L. Balevica, M. Kozīns, A. Mieriņa, Dz. Ozoliņa, B. Vilka u. c.

Institūtā darbojās vēl Padomju sabiedrības vēstures nodaļa, kur politizācija bija spēcīgāka, bet arī tur bija vērojami pozitīvi rezultāti: T. Vilciņa vadībā Latvijā aizsākās pirmie pētījumi socioloģijā, tika radīti veiksmīgi darbi zinātnes vēsturē, pētījumi par latviešu formējumiem padomju armijā. 80. gados darbu sāka Attīstītā sociālistiskās

sabiedrības vēstures nodaļa, kas bija vēl politizētāka. Šodien tomēr vajag saprast, ka bez šim nodaļam institūts vispār nebūtu varējis darboties.

Arheoloģijas nodaļa pārņēma 30. gadu pētniecības tradīcijas. Daudzi arheologi bija emigrācijā, daži (R. Šnore) apcietināti, bet turpināja strādāt viņu skolnieki. Redzamu vietu nodaļas darbā ieņēma Fr. Baloža skolniece E. Šnore. Darbā iesaistījās J. Graudonis, Ē. Mugurēvičs, Fr. Zagorskis, Ā. Stubavs u.c. Laikā no 1946. līdz 1959. gadam notika arheoloģisko pieminekļu apzināšana un pakāpeniski izvērsās izrakumi. 1959. gadā J. Apals, izmantojot akvalangu, atklāja jaunu Latvijas arheoloģijas pieminekļu kategoriju – klāstu mītnes vai ezerpilis. 1960.–1974. gadā notiek intensīvi Daugavas spēkstacijas appludinātās zonas arheoloģiskie pētījumi. No Aizkraukles līdz Pļaviņām tika izpētīti 40 arheoloģiskie pieminekļi un tie norādīja, ka šis apvidus ir bijis nepārtraukti 4000 gadu garumā apdzīvots. No 1966. līdz 1975. gadam tika pētīta Rīgas HES appludināmā zona, kurā atradās vairāk nekā 50 arheoloģisko pieminekļu. Tie bija plašākie izrakumi Latvijas arheoloģijas vēsturē. 1969. gadā arheoloģisko pētniecību Rīgā pārņēma A. Caune. Viņam izdevās pilsētas arheoloģisko pētniecību nostādīt uz starptautiski atzītiem pamatiem. No 1975. līdz 1990. gadam arheologi savā darbībā centās aptvert visu Latvijas teritoriju. Notika Āraišu ezerpils rekonstrukcija.

Šajos gados tika publicētas daudzas monogrāfijas, no kurām ne mazums ir populāras arī ārzemēs. Speciāli jāatzīmē padomju gadu lielākais apkopojošais darbs “Latvijas PSR arheoloģija” (R., 1974. – 374. lpp.).

50. gadu beigās pēc PSRS Etnogrāfijas institūta antropoloģijas aspirantūras beigšanas LVI darbu uzsāka R. Denisova, kas savāca unikālu antropoloģisko materiālu, izaudzināja jaunos antropologus un izveidoja sava virziena pētniecības skolu. Viņas vadītā laboratorija strādāja pie visnenāk Latvijas iedzīvotāju etnoģenēzes problemātikas. Laboratorijas zinātnieki deva plašu publikāciju klāstu. R. Denisovas pētījumi apkopoti darbos “Seno baltu antropoloģija” – R., 1975. – 403.lpp. un “Latviešu etnoģenēze” (R., 1977. – 360. lpp.).

Etnogrāfijas nodaļa savu darbību izvērsa M. Stepermaņa vadībā (1956–1961). Tika pārņemtas 30. gadu tradīcijas. Darbs risinājās, balstoties uz pirmavotiem. Pētīja iedzīvotāju tradicionālos nodarbošanās veidus, lietišķo mākslu, tradicionālās kultūras jomas, sadzīvi, ēkas, iekārtas, priekšmetus, zemnieku ģimenes.

Notika ikgadējās ekspedīcijas, tādējādi tika vāktas un pasargātas no iznīcības daudzas vēsturiskas liecības. Šo nodaļu veiksmīgi vadīja S. Cimermanis (1971–1995). Pašreiz ir savākts ļoti plašs etnogrāfisko ziņu arhīvs. Nodaļa saskārās ar ideoloģisko iestāžu prasību pēc socialistiskā perioda iedzīvotāju kultūras pētījumiem. Nodaļas pētnieki arī šo uzdevumu veica zinātniskā līmenī. Vērtīgas monogrāfijas ir devuši daudzi pētnieki: A. Alsupe, L. Dumpe, S. Cimermanis, L. Jefremova, M. Slava, A. Zavarina u. c.

Kopumā Latvijas vēstures institūts padomju darbības gados, neskatoties uz valdošajām ideoloģiskajām prasībām, ir devis daudz nezūdošu zinātnes vērtību.

LZA īstenais loceklis *Andris Caune*

Latvijas vēstures institūta darba rezultāti beidzamos 10 gados (1996–2006)

Latvijai 1991. g. atgūstot neatkarību, tika atjaunots institūta sākotnējais nosaukums – Latvijas vēstures institūts. Pirmie pieci gadi bija darbības pārveidošanās laiks, bija arī neparedzēti institūta darba satricinājumi, bija pat nonācis līdž tam, ka kolektīvs sašķēlās un institūta turpmākā pastāvēšana tika apdraudēta. Izmaiņas pozitīvā virzienā sākās ar 1996. gadu. No šī laika ir notikusi institūta darbinieku saliedēšanās, apvienošanās darbam, kopīgiem mērķiem un uzdevumiem. Neskatoties uz mūsu valsts līdzšinējo nepietiekamo finansējumu zinātnei pēdējos 10 gados, institūtā ir veikts apjomīgs vēstures problēmu pētīšanas darbs. Institūtam ir izveidojusies plaša sadarbība ar pētniecības iestādēm ārzemēs. Desmit institūta zinātnieki ir dažādu ārzemju zinātnisko biedrību (pavisam 28) biedri. LVI pēdējos septiņos gados ir organizējis 21 starptautisku zinātnisku konferenci. Īpaši vēlētos pieminēt sekmīgi organizēto 2001. g. Talsos notikušo starptautisko dzintara pētnieku konferenci un 2005. g. Turaidā rīkoto 8. Baltijas jūras zemju piļu pētnieku konferenci. Tajās piedalījās atbilstoši 20 un 40 pētnieku no 10 un 15 valstīm. LVI darbinieki šajā laikā ir nolasījuši starptautiskās konferencēs ārzemēs 90 referātus. LVI izdevumos savus darbus regulāri publicē pieci pazīstami ārzemju zinātnieki – mūsu akadēmijas ārzemju locekļi un reizē arī LVI korespondētājbiedri. Institūta darbinieki publicē arī savus rakstus ārzemju izdevumos. Pēdējos 7 gados publicēti 176 raksti. LVI 28 darbinieki stažējušies ārzemju zinātniskās iestādēs. LVI grāmatu apgāds publicējis 8 grāmatas par Latvijas vēstures jautājumiem angļu valodā, vēl divas grāmatas: T. Bergasa un F. Zagorska pētījumi izdoti Londonā.

LVI jau veic valstiskas nozīmes izpētes uzdevumus. Plaši izvērtusies sadarbība ar Latvijas Vēsturnieku komisiju. LVI 6 darbinieki ir komisijas locekļi. Komisijas pētījumos ap 50% darbu izpilda institūta pētnieki. LVI apgāds izdod komisijas rakstus, iespiesti jau 16 sējumi. Organizē komisijas starptautiskās zinātniskās konferences.

LVI aktīvi piedalās Letonikas valsts programmas izpildē, veicot pētījumus plašā salīdzinošā aspektā Eiropas notikumu kontekstā. Sekmīgi tiek pildīti Latvijas Zinātnes Padomes apstiprinātie pētniecības granti. LVI sadarbojas ar Rīgas, Jēkabpils, Cēsu, Siguldas, Saldus, Valmieras un Ventspils pilsētu domēm, konsultē un sniedz metodisku palīdzību LR Kultūras ministrijas muzejiem un iestādēm. LVI nodrošina glabāšanu, papildināšanu un zinātnisko izmantošanu 4 valsts nozīmes unikālu kultūras

vērtību kolekcijām – t.i. arheoloģisko, etnoloģisko, paleoantropoloģisko materiālu un dendrochronoloģisko paraugu krājumiem.

Institūtā darbojas divas vēstures nodaļas, arheoloģijas, etnoloģijas nodaļas, antropoloģijas un dendrochronoloģijas laboratorijas un četras vēstures materiālu krātuves.

LVI ir augsti kvalificēti pētnieku kadri. Institūtā strādā 40 zinātnieki, no tiem 28 doktori un habilitētie doktori, 6 doktoranti. Kopš 1991. g. LVI ir sagatavoti 24 doktori un 4 habilitētie doktori. Darbu sekmīgi turpina 7 valsts emeritētie zinātnieki. Pašreizējais institūta akadēmiskā personāla vidējais vecums ir 46 gadi. No LVI darbiniekiem 7 ir Latvijas ZA īstenošanas locekļi, 1 goda loceklis, 2 korespondējošie locekļi, 2 goda doktori. Par sava darba rezultātiem institūta darbinieki ir apbalvoti ar 45 prēmijām un balvām.

Par Latvijas vēsturi un tās pētīšanu ārzemēs spriež nevis pēc laikrakstu publikācijām, lai cik tās publicistiski būtu spožas, bet gan pēc zinātniskajos izdevumos un konferencēs aprobētiem rakstiem. Lai nodrošinātu institūta darbinieku sagatavoto rakstu un monogrāfiju izdošanu, jau 1991. gadā LVI atjaunoja institūta 1936. gada statūtos paredzēto un 1936. gadā dibināto grāmatu apgādu un “Latvijas Vēstures Institūta Žurnāla” izdošanu. Apgāds savu darbību reāli uzsāka tikai 1994. gadā ar pirmās grāmatas izdošanu, tā bija Induļa Roņa un Artura Žvinkļa sastādītais dokumentu krājums “Kārlis Ulmanis trimdā un cietumā”. Šīs grāmatas izdošana it kā simboliski sasaistīja abus Latvijas vēstures institūta apgāda darbības posmus. Pēc Valsts un ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa ierosmes un ar viņa atbalstu tika dibināts 1936. gadā LVI un tā apgāds. Pēc 50 gadiem atsākot apgāda darbību, pirmā izdotā grāmata bija veltīta prezidentam Kārlim Ulmanim.

Ar katru nākamo gadu institūta apgāda klajā laisto grāmatu skaits pakāpeniski pieaug. Sākot ar 1995. gadu, institūts no izdevniecības “Zinātne” pārņēma arī “Latvijas Vēstures Institūta Žurnāla” izdošanu. Jau 1996. gadā bez žurnāla 4 burtnīcām klajā tika laistas piecas grāmatas un brošūras. Beidzamos gados apgāds katru gadu izdod 11–14 grāmatas un brošūras. Šodien LVI apgāds ir kļuvis par galveno nacionālās vēstures zinātnes oriģinālliteratūras un vēstures avotu izdevēju Latvijā. Kopumā ir iznākuši 57 “Latvijas Vēstures Institūta Žurnāla” numuri plus rakstu rādītājs par desmit gadiem, 4 kolektīvas monogrāfijas, 21 monogrāfija, 45 rakstu krājumi, 8 vēstures avoti, 12 disertāciju kopsavilkumi, kopumā 148 izdevumi. Šeit vēl būtu jāmin 12 grāmatas, kuras no 1991. līdz 2002. gadam sagatavojuši institūta darbinieki un izdevusi izdevniecība “Zinātne”. Tātad institūts 15 savas darbības gados atjaunotajā Latvijā ir laidis klajā 160 izdevumus. Kā galvenie te būtu jāmin vēstures avotu izdevumi: 3 J. K. Broces “Monumentes” sējumi, vēl nelielā T. Zeida lolojums; Indriķa, Atskaņa un Vartberges Hermaņa hronikas, kuras sagatavojis izdošanai un komentējis prof. Ē. Mugurēvičs; No NKVD līdz KGB. Politiskās prāvas Latvijā 1940–1956. Rudītes Viksnes un Kārļa Kangera redakcijā;

Apjomīgie kopdarbi – divi sējumi Latvijas 20. gadsimta vēsture no 1900. līdz 1940. g., kas uzrakstīti akadēmiķa Valda Bērziņa vadībā; Latvija 19. gadsimtā, kuras atbildīgais redaktors akadēmiķis Jānis Bērziņš; Latvijas senākā vēsture 9. g. t. pr. Kr. – 1200. g., kas ir LZA goda locekļa Jāņa Graudoņa vadībā izstrādātais darbs; Jāņa Stradiņa “Latvijas Zinātņu akadēmija. Izcelsmē. Vēsture. Pārvērtības”. Rīga, “Zinātne”, 1998.

No rakstu krājumiem – sērijuveida izdevumiem – jāmin jau populāri kļuvušie. Pieci sējumi “Arheoloģija un etnogrāfija”, kas izdoti turpinājumā jau iepriekšējos gados izveidotajai sērijai. Jaunizveidotās sērijas “Senā Rīga” 5 sējumi, “Latvijas viduslaiku pils” 5 sējumi, “Latvijas Vēsturnieku komisijas raksti” 16 sējumi un “Latvijas vēsturnieki” 10 grāmatas. No rakstu krājumiem kā populārākos gribētos minēt “Latvijas zemju robežas 1000 gados”, Kārlim Ulmanim 120. un 125. gadadienai veltītos rakstu krājumus.

No angļu valodā izdotajām grāmatām atzīmēsim institūta korespondētājbiedra profesora Andrieva Ezergaiļa monogrāfiju “Holokausts vācu okupētajā Latvijā”, dokumentu krājumu par Latviešu leģionāriem un dokumentus par vācu okupācijas gadiem Latvijā.

Daudz pieprasītas no ārzemju bibliotēkām un grāmatnīcām ir Vēsturnieku komisijas rakstu 14 sējumi, kas apkopo pirmajos sešos komisijas darba gada paveiktos pētījumus, un 2001. gadā Talsos notikušās dzintara pētnieku konferences referātu krājums. Sagatavots izdošanai ir arī Turaidas piļu pētnieku konferences rakstu krājums.

No institūta korespondētājbiedriem sagatavotajiem un LVI apgāda izdotajiem kapitāldarbiem jāmin profesora A. Ezergaiļa angļiski sarakstītā grāmata par holokaustu un izdevums par leģionāriem latviešu valodā, kā arī profesora Indriķa Šterna – “Latvijas vēsture 1180.–1290. gads – Krustakari” (Rīga, 2002).

Te minēti tikai daži galvenie institūta izdevumi – pilnīgs institūta apgāda publicēto grāmatu saraksts izdots atsevišķā bibliogrāfiskā rādītājā 2004. gadā. Institūta izdotās grāmatas pieprasa daudzas ārzemju bibliotēkas (ASV, Vācijā, Anglijā, Somijā u.c.). Recenzijas par tām parādās ārzemju zinātniskajos žurnālos.

Nedaudz vārdu par “Latvijas Vēstures Institūta Žurnālu”.

Pateicoties LZA goda locekļa Jāņa Graudoņa ierosmei, 1991. gadā tika atjaunots 1936. gadā dibinātais “Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls”. Viņš arī bija žurnāla galvenais redaktors līdz 1998. gadam. No 1998. gada galvenā redaktora pienākumus pilda akadēmiķis A. Caune. Žurnālam ir redakcijas padome, kurā darbojas desmit pazīstami Latvijas un latviešu izcelsmes ārzemju vēsturnieki. Redakcijas padomi no 2005. g. vada akadēmiķis J. Stradiņš. Visi žurnālam iesniegtie raksti tiek recenzēti. Laikā no 1991. līdz 1996. gadam izdoti 57 žurnāla numuri, katrs 210–220 lpp. apjomā.

Publicēts ap 350 zinātnisku rakstu un vairāk nekā 100 sabiedrībai līdz šim nezināmi vēstures avoti ar zinātniskiem komentāriem. Žurnāls regulāri recenzē ārvalstu izdevniecību piesūtītās grāmatas, tā iegūstot starptautisku ievēribu un ceļot mūsu izdevniecības prestižu. Zinātnisko rakstu publikācijas tagad aptver visas pētījumu jomas Latvijas un Baltijas vēsturē, arheoloģijā, numismātikā, etnoloģijā, folklorā, mākslas vēsturē. Žurnāli bez LVI darbinieku pētījumiem publicē arī citu ar vēstures zinātni saistītu iestāžu darbinieku, kā arī ārzemju vēsturnieku darbus.

“Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls” kļuvis par prestižu un iecienītu vēstures pētījumu un avotu publikācijas vietu vēstures pētniekiem. Tas izplatās ne vien Latvijā, bet arī ASV, Anglijā, Vācijā, Polijā, Somijā, Igaunijā, Lietuvā u.c.

Nedaudz par mūsu tuvākās nākotnes iecerēm:

1. Tuvojas nobeigumam Latvijas 20. gs. vēstures III sējums I. Šneideres vadībā.
2. 2006. gadā tiks publicēts Broces 4. sējums.
3. 2006. g. atzīmēsim *Dr.habil.hist.* Annas Zariņas 80 gadu jubileju. Tiks izdota viņas monogrāfija par Salaspils lībiešu kapulaukiem un 40 autorlokšņu plašs jubilejas rakstu krājums.
4. Iznāks 1905. gada revolūcijas notikumiem veltīts plašs rakstu krājums J. Bērziņa redakcijā.
5. Iznāks arī unikāls dokumentu krājums, ko sagatavojusi Renāte Blumberga par lībiešu materiāliem Somijas arhīvos.

Dr.hist. Guntis Zemītis

Par Latvijas vēstures mācīšanu skolā

Lēmums par Latvijas vēstures kā atsevišķa, obligāta mācību priekšmeta mācīšanu skolā tika pieņemts jau Brīvības cīņu laikā 1919. g. 8. decembrī, kad Tautas Padome pieņēma Likumu par Latvijas izglītības iestādēm. Nodaļā “Skola”⁷. pantā teikts: “Visās Latvijas skolās obligatorisku priekšmetu skaitā uzņemami: latviešu valoda..., Latvijas vēsture un Latvijas ģeogrāfija.”

Latvijas vēsture kā atsevišķs priekšmets netika pasniegts okupācijas periodā, kad padomju ideoloģija bija vērsta uz nacionālās un valstiskās pašapziņas iznīcināšanu, tā vietā veidojot “jauno vēsturisko kopību – padomju tautu”.

Nav nejaušība, ka Atmodas gados LTF izvirzīja prasību atjaunot Latvijas vēstures mācīšanu skolās, nodalot to no PSRS (īstenībā Krievijas) vēstures atsevišķā mācību priekšmetā. Šo pozīciju vienmēr aizstāvējis arī LU Latvijas vēstures institūts un citi humanitārie institūti.

1999. gada 21. maijā, tika sasaukts LU Latvijas vēstures institūta Zinātniskās domes paplašinātajā sēdē tika pieņemta rezolūcija, ka skolās Latvijas vēsture jā māca kā atsevišķs mācību priekšmets.

1999. 9. jūnijā LZA Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas sēdē pieņemta līdzīga rezolūcija (publicēta laikrakstā “Zinātnes Vēstnesis” 1999. gada 13. numurā).

LU vēstures institūta direktors publicējis vairākus rakstu (Latvijas vēstures mācīšana skolā// LZAV. A. – 1999, 53. sēj., Nr. 4./5./6. (603./604./605) 156.–158. lpp.;

Latvijas humanitārie zinātnieki par Latvijas vēstures mācīšanu // Latvijas Universitāte. Latvijas Vēsture. Jaunie un jaunākie laiki. 2004. Nr. 4 (56). 13.–16. lpp.).

2004. un 2005. g. diskusija par veidu, kā mācīt Latvijas vēsturi – integrēti, vai izdalot atsevišķā priekšmetā – atjaunojās. **Vairāki pedagogi un mācību spēki, pretstatā zinātniekiem, puda viedokli, ka Latvijas vēsture mācāma integrēti. Kā galvenie argumenti tika minēti:**

- Latvijas jaunā paaudze uztvers Latviju un pārējo pasauli kā divas dažādās orbitās riņķojošas pasaules (G. Straube. Vēstures priekšmeta uzdevumi// Latvijas Universitāte. Latvijas Vēsture. Jaunie un jaunākie laiki. 2004. Nr. 4 (56). 17. lpp.).
- Latvijas vēstures izdališana atsevišķā priekšmetā traucēs sabiedrības integrāciju;
- Vairos eiroseptiķu skaitu;
- Latvijas vēsture pretstatā pasaules vēsturei ir neinteresanta un neveicinās jaunatnes interesi par to.

LU Latvijas vēstures institūts arī šobrīd aizstāv pozīciju, ka Latvijas vēsture ir jā māca kā atsevišķs priekšmets, kā galvenos argumentus minot:

- Latvijas jaunatnes zināšanas Latvijas vēsturē vērtējamas kā kritiskas, kas ir nopietns šķērslis patriotiskās un valstiskās apziņas izveidei;
- Latvijas vēstures izdališana atsevišķā priekšmetā nenozīmē tās izraušanu no pasaules un Eiropas konteksta;
- Latvijas vēstures izdališanai atsevišķā priekšmetā ir simboliska nozīme, kas sevišķi svarīgi, atjaunojot neatkarību pēc 50 okupācijas gadiem;
- Latvijas vēsture mūsdienu Latvijā nav tikai humanitāra disciplīna, bet asu politisko diskusiju objekts,
- Jāņem vērā, ka liela sabiedrības daļa, kas Latvijā ieradusies pēckara gados, neizprot Latvijas vēsturi, ir negatīvi noskaņota pret Latvijas neatkarību un šādā garā iespaido jaunatni;
- Tas nav šķērslis integrācijas procesam.

Rezumējums:

Uzskats neizdalīt Latvijas vēsturi kā atsevišķu priekšmetu netiek balstīts uz mūsu sabiedriskās un politiskās dzīves konkrētas situācijas analīzi un izpratni.

14. februārī

LZA īstenais loceklis *Juris Ekmanis*

Zinātņu akadēmijas uzdevumi un vieta mūsdienu Latvijā

Šodien mēs svinam zinātnes svētkus Latvijā. Skaitlis 14 visos laikos ir saistījies ar akadēmiju. 1936. gada 14. janvārī tika nodibināts Latvijas vēstures institūts, 1946. gada 14. februārī notika Zinātņu akadēmijas pirmā sēde, 1992. gada 14. februārī pieņēma akadēmijas Statūtus. 60 gadu ir ilgs laiks, šodien daudziem akadēmijas locekļiem gadu skaits ir mazāks par šo jubilejas ciparu. Tas nozīmē, ka paaudzes ir nomainījušās.

Atcerēsimies, ka pirmie akadēmijas locekļi tika iecelti, daudzi no viņiem bija sava laika izcili zinātnieki. Šodien Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļa nosaukums daudz nozīmē arī ārpus Latvijas sabiedrības, un viņi tika ievēlēti lielos konkursos.

Par akadēmijas misiju domājot – pirms 60 gadiem tā tika dibināta uz augstskolu – Latvijas universitātes un toreizējās Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas bāzes. Līdz 1992. gadam akadēmija bija sava veida zinātnes inkubators – radās un nostiprinājās zinātniskie kolektīvi un institūti. Tagad lielāko daļu no tiem akadēmija ir godīgi atdevusi atpakaļ universitātēm. Arī pēc 1992. gada akadēmija ir turpinājusi jaunu zinātnes centru dibināšanu. Zinātņu akadēmijā savu inkubāciju ir izgājis, piemēram, Starptautiskais Radioastronomijas centrs, kurš tagad ir Ventpils Augstskolas sastāvdaļa. Baltijas Stratēģisko pētījumu centru vada akadēmiķis Tālavis Jundzis, ļoti nozīmīgo Zinātņu akadēmijas Sertifikācijas centru vada akadēmiķis Imants Matīss. Sekmīgi attīstas un tālāk attīstīsies programma “Letonika”.

Latvijas Zinātņu akadēmijas darbība ir jāsadala divos posmos – līdz 1992. gadam un pēc tam. Šodien Latvijas Zinātņu akadēmija ir viena no Eiropas zinātnes sastāvdaļām kā augstākā līmeņa ekspertu institūcija. Tā gan likumdošanas formā, gan citos veidos pārstāvēta visās Latvijas stratēģiskās programmās un aktivitātēs, tā ir pārstāvēta Eiropas Savienībā. Mums pat ir grūti atrast vajadzīgajā daudzumā pārstāvjus dažādās starptautiskās programmās. Visi akadēmijas locekļi par tādiem ir kļuvuši sarežģītā ievēlēšanas procedūrā, konkurss kļūst arvien lielāks. Piemēram, pagājšgad tika ievēlēti tikai trīs jauni īstie locekļi. Patīkami, ka jaunievēlētie akadēmijas locekļi gados kļūst arvien jaunāki, un tas vieš zināmu optimismu. Zinātņu akadēmija ir iekļauta vienotajā Latvijas zinātnisko institūciju reģistrā un strādā vienotā

zinātnes sistēmā. Lielākā daļa akadēmijas locekļu pārstāv kādu no augstskolām. Pēc 1992. gada ievērojami ir pieaudzis ekspertu arsenāls, palielinājies nozaru skaits, klāt nākušas tādas nozares kā biotehnoloģija, vides zinātnes un materiālzinātnes ķīmijā, politoloģijā, teoloģijā un žurnālistika humanitārajās un sociālajās zinātnēs.

Vēl viena Zinātņu akadēmijas sūtība ir balvas, kuras LZA piešķir gan pati, gan kopā ar dažādām biznesa institūcijām. Kopsummā tās ir 25 dažādas balvas, kuras, kā liecina Zinātņu akadēmijas gadagrāmata, 2004. gadā ir saņēmuši 30 zinātnieki senioru grupā un 51 jaunais zinātnieks. Tā ir lieliska iespēja izraudzīties labākos un viņiem pateikt – jūs esat izvēlējušies pareizu ceļu un mēs to esam ievērojuši. Jaunie pēc tam mūsu redzeslokā parādās vēl un vēl – gan kā jaunie doktori, gan citu balvu pretendenti.

Runājot par nākotni, mēs atrodamies tajā organizatoriski sarežģītajā zinātnes attīstības brīdī, kad ienāk ievērojami Eiropas Savienības līdzekļi, kad Latvijas attīstības stratēģijā līdz 2013. gadam nepārtraukti tiek piesaukta zinātne. Līdz 2013. gadam Izglītības un zinātnes ministrija zinātnei ir paredzējusi 280 miljonus eiro, Ekonomikas, Labklājības, Zemkopības ministrija – ap 500 miljonus eiro. Tas nav vienkārši, un mūsu visu pienākums ir rūpēties, lai šie līdzekļi tiktu likti lietā pēc iespējas labi un nākamajos 4–10 gados veidotu tālāko Latvijas zinātnes nākotni.

Izsaku pateicību visiem Zinātņu akadēmijas locekļiem un pārliecību, ka visi kopā spēsim radīt paliekošas vērtības Latvijas zinātnē. Un tālāk es lūgtu akademiķi J. Stradiņu runāt par Akadēmijas vēsturi.

LZA īstena loceklis Jānis Stradiņš

Latvijas Zinātņu akadēmija: pretrunīgā vēsture un nākotnes skatījums

2005.g. rudens pilnsapulcē tika aplūkota Latvijas Zinātņu akadēmijas senvēsture – runājām par Napoleona laikiem, Kurzemes Literatūras un mākslas biedrību, Jelgavas profesoriem un hercogieni Doroteju. Aizvadītajā Senāta sēdē pieminējām mēģinājumus dibināt zinātņu akadēmiju neatkarīgajā Latvijā, Kārļa Ulmaņa laikā. Atgādināšu, ka 1932. gadā Rīgas Latviešu biedrības Zinību komisija oficiāli tika pārveidota par Zinātņu komiteju (*Academia Scientiarum Latviensis* SRL), un tālaika fotogrāfijā redzam šīs privātās Akadēmijas atklāšanas sēdi 1932.g. 23. maijā, piedaloties toreizējam Valsts prezidentam Albertam Kviesim, diplomātiskam korpusam, pirmajiem akademiķiem, Rīgas Latviešu biedrības vadītājiem. Šīs akadēmijas vadītāji bija filologi – Pēteris Šmits un pēc viņa nāvēs – izcilākais latviešu valodnieks un baltologs Jānis Endzelīns.

Taču K. Ulmanis nepaguva dot šai privātai akadēmijai valstisku atzišanu. Viņš itin kā bija domājis to darīt, taču izvēloties viņaprāt racionālāku variantu: veidot Zinātņu akadēmiju vienlaikus gan kā elitāru zinātnieku kopu, taču līdz ar pētnieciskiem institūtiem. Neatkarīgās Latvijas likumdošanā pirmo un vienīgo reizi ZA nosaukums parādās 1936. g. 14. janvāra likumā par Latvijas Vēstures institūtu, kur sacīts: “Nodibinoties Latvijas Zinātņu akadēmijai, Latvijas Vēstures institūts pāriet tajā kā viņas pirmā sastāvdaļa”. Neskarot šoreiz motīvus, kādēļ Ulmaņa nodoms palika tikai deklarācija, piebīdīšu, ka Baltijas valstu intelektuālās sadarbības komiteja jau 1935. g. bija ieteikusi visās trijās dibināt savas zinātņu akadēmijas. Tādu dibināja Igaunijā 1938. g. aprīlī; arī Lietuvā vispirms 1939. g. izveidojās Antana Smetonas Lituānistikas institūts un drīz pēc tam uz šī institūta bāzes, jau pēc Lietuvas aneksijas PSRS sastāvā, 1941. g. sākumā tika nodibināta Lietuvas PSR ZA, kura darbu turpināja arī vācu okupācijas laikā.

Paradoksālā kārtā prezidenta Kārļa Ulmaņa nodomu īstenoja padomju okupācijas vara. Vispirms ieskicēšu notikumu secību, kā to atspoguļo arhīva dokumenti, par kuru ekscerptiem pateicos Dzintrai Cēberei. Vispirms, pusotru mēnesi pēc Hitlera Vācijas kapitulācijas, 1945. g. 18. jūnijā Padomju Latvijas valdība lūdza PSRS Tautas komisāru padomei atļaut organizēt Latvijas PSR Zinātņu akadēmiju. Iesniegumā teikts:

“Ņemot vērā sazaroto zinātniski pētniecisko iestāžu tiklu Latvijas PSR, kvalificētu zinātnieku kadru esamību un nepieciešamību radīt zinātniski pētniecisku darbu vadošo centru vācu fašistisko iebrucēju izpostītās tautsaimniecības atjaunošanai, dabas bagātību pētīšanai, ekonomikas un nacionālās kultūras attīstībai,

ievērojot lielo kulturālo un sabiedriski politisko nozīmību, kas būtu šāda Latvijas zinātnes vadošo centru radīšanai sakarā ar to, ka līdz padomju varas nodibināšanai buržuāziskās Latvijas valdības nespēja organizēt Zinātņu akadēmiju, bet pagaidu okupācijas laikā vācu tumsoņi (*mrakobesi*) izpostīja Latvijas zinātni un iznīcināja progresīvo inteliģenci,

atzīstot, ka daudzo zinātnisko iestāžu apvienošana un to plānveidīga vadīšana no vienota centra radīs labvēlīgus priekšnoteikumus Latvijas zinātnieku radošās un pētnieciskās domas attīstībai, ko varēs virzīt tālākai mūsu Dzimtenes **m i l i t ā r i s a i m n i e c i s k ā s v a r e n ī b a s n o s t i p r i n ā š a n a i** [izcēlums mans. – J.S.] un padomju zinātnes attīstībai, uzskatot, ka pie tam vislabākā veidā tiks nodrošināts latviešu inteliģences nacionālo kadru nepārtraukts pieaugums,

LPSR TKP un LK(b)P CK nolemj:

nolūkā radīt zinātniski pētniecisko darbu vadošu centru un plānveidīgu vadību Latvijas PSR tautsaimniecības atjaunošanas neatliekamam uzdevumam, mūsu Dzimtenes militāri ekonomiskās varenības tālākai nostiprināšanai un zinātnes un nacionālās

kultūras attīstībai, kā arī jaunu nacionālo kadru sagatavošanai un kvalifikācijas papildināšanai lūgt Vissavienības K(b)P CK atļaut organizēt Latvijas PSR Zinātņu akadēmiju.

V. Lācis, J. Kalnbērziņš “

Atsaucoties iesniegumam, 1945.g. 4. novembrī pieņemts PSRS Tautas komisāru padomes lēmums ar Padomju valdības priekšsēdētāja vietnieka V. Molotova parakstu (priekšsēdētājs J. Staļins bija saslimis) par Latv. PSR ZA nodibināšanu, saskaņā ar kuru uzdots “Latv. PSR TKP kopā ar PSRS ZA Prezidiju veikt visu sagatavošanas darbu Latv. PSR ZA noorganizēšanā”.

Pēc lēmuma pieņemšanas Padomju Latvijas valdības galva Vilis Lācis 1945.g. 15. nov. TKP sēžu zālē pulcēja vairāk nekā 100 Latvijas zinātnes, kultūras un mākslas darbiniekus uz plašu apspriedi, kur pats nolasīja referātu par dibināmo ZA, bet atbalsta runas sacīja profesori P. Lejiņš, P. Stradiņš, F. Blumbahs, Arv. Kalniņš un Art. Tramdahs, aicinot arī atsūtīt uz Rīgu kvalificētu PSRS zinātnieku komisiju zinātnisko institūtu profila noteikšanai, statūtu izstrādāšanai. Komisiju vadīja patiešām prominents zinātnieks – parazitologs akadēmiķis Jevgenijs Pavlovskis, starptautiski atzīts endēmisko parazitāro slimību (ērču encefalīta u.c.), asinsūcēju kukaiņu un indīgo dzīvnieku pētnieks, PSRS Ģeogrāfu biedrības prezidents, daudzu ekspedīciju vadītājs pa Vidusāziju, Irānu, Tālajiem Austrumiem, latviešiem ļoti labvēlīgs, bij. Paula Stradiņa skolotājs Pēterburgas Kara medicīnas akadēmijā, kurš Medicīnas vēstures muzejam Rīgā uzdāvāja vērtīgas Irānas ārstniecības relikvijas – senas grāmatas un pat rokrakstus. ZA organizēšanas Latvijas grupu vadīja toreizējais Latv. PSR ārlietu tautas komisārs Pēteris Valeskalns.

Saziņā ar J. Pavlovski tika daļēji apstiprinātas pirmo padomju valdības iekļaujamo Latvijas ZA locekļu kandidatūras 12–15 cilvēku sastāvā, kuras pēc tam vēl sijāja un galīgi apstiprināja LK(b)P CK birojs. Šī biroja sēde par LPSR ZA dibināšanu notika 1946.g. 7. februārī, bet CK biroja lēmumu ieteica publicēt kā Valdības (LTKP) lēmumu. Saskaņā ar šo lēmumu pirmajā ZA locekļu sastāvā iekļauti 13 īstie un 5 korespondētājlocekļi. To skaitā ir gan izcili zinātnieki, un tādu ir vairums, gan arī no zinātnes visai tālu stāvošas personas kā Arvīds Pelše un Jānis Bumbiers. Vairums pirmo akadēmiķu bija LVU un LLA mācībspēki, no 13 akadēmiķiem bija pirmskara LU profesori (ieskaitot arī rakstnieku un literatūrzinātnieku Andreju Upti – profesoru pat 9) un tikai 4 – iebraucēji no PSRS. Komunistiskās partijas biedri no 13 pirmajiem akadēmiķiem bija 5 (Kadeks, Kirhenšteins, Peive, Uptis, Valeskalns; vēlāk iestājās arī Al. Šmits), pārējie bija bezpartejiski, daži no viņiem pat bija pirmskara studentu korporācijas filistri (P. Lejiņš, A. Krūmiņš, J. Endzelīns, P. Stradiņš, E. Štālbergs, arī pirmais goda loceklis F. Blumbahs). Interesanti, ka lēmums publicēts latviski un alfabēta secībā pirmais akadēmiķis iznāk J. Endzelīns, bet 13. – P. Valeskalns, taču

oriģinālā lēmums pieņemts krievu valodā un tur pirmais ir Valeskalns, pēdējais – Endzelins. Starp citu, J. Endzelins rediģēja ZA pirmo statūtu latvisko versiju, ierosinot terminus “īstenais loceklis”, “pilna sapulce” (vēlāk – pilnsapulce), arī “neklātiene”.

Nedēļu vēlāk, 14. februārī, arī tajā pašā Ministru Padomes ēkā Brīvības ielā notika pirmā jaundibinātās ZA pilnsapulce, kurā piedalījās visi 13 akadēmiķi un 3 korespondētājlocekļi (zimīgā kārtā nepiedalījās man neskaidru iemeslu dēļ korespondētājlocekļi un vēlākie ZA grāvēji – Arvīds Pelše un Jānis Bumbiers). Pilnsapulcē piedalījās arī Padomju Latvijas vadītāji Kalnbērziņš, Lācis, Ļebedevs, Titovs, Jurgens, Rjazanovs, Trinklers, Plūdons un Kleckins. Lācis sacīja ievadrunu par ZA tuvākajiem uzdevumiem, ieteica prezidenta un prezidija locekļu kandidatūras. Šī pilnsapulce notika vakarā, bet tās pašas dienas rītā bija notikusi LK(b)P CK biroja sēde, kuras lēmumā sacīts:

«Рекомендовать общему собранию АН Латв. ССР избрать президентом АН т. Леинь П.Я., декан, зав. кафедрой животноводства Латвийской С/Х академии, вице-президентом АН т. Кадека М.Г., ректора ЛГУ академиком-секретарем АН т. Пейве Я.В., ректора Латвийской С/Х академии Избрать Президиум АН в количестве 7 человек в составе тт. Леинь П.Я., Кадек М.Г., Пейве Я.В., Кирхенштейн А.М., Валескалн П.И., Круминь А.К. и Шмидт А.А.»

Redzam, ka atšķirībā no ZA īsteno locekļu sastāva te proporcijā 2:1 dominē iebraucēji no PSRS un Komunistiskās partijas biedri. Partijas biroja “rekomendāciju”, protams, vienbalsīgi atbalstīja pirmā pilnsapulce.

Tieši šīs pirmās pilnsapulces dēļ par ZA dibināšanas datumu pieņemam ne 7. februārī, bet 14. februārī, kad pulcējās kopā akadēmijas locekļi, lai sāktu regulāru, gadu desmitos nepārtrauktu darbību.

Par pirmo ZA Prezidentu tātad ievēlēja Pauli Lejiņu – pazīstamu lauksaimniecības zinātnieku, lopkopības un ganību speciālistu, kurš ilgus mūža gadus bija veltījis fermas “Rāmava” iekārtošanai, Latvijas sarkanraibās govju šķirmes izkopšanai, āboliņa kultivēšanai. 30 gadus viņš bija darbojies kā zinātnes organizators, 1919.g. vadījis LU izveidošanu kā pagaidu prorektors, vēlāk bijis LU Lauksaimniecības fakultātes dekāns un 1940.g. jūlijā – augustā īslaicīgi izglītības ministrs A. Kirhenšteina valdībā, tomēr savlaicīgi atkāpies un pat vācu okupācijas laikā nav vajāts. P.Lejiņa ievēlēšana bija veiksmīga (alternatīvo A. Kirhenšteina kandidatūru noraidīja LKP) – Lejiņš bija gados vecāks (63), pieredzes bagāts, ar vietējo zinātnieku aprindām cieši saistīts cilvēks, kam piemita autoritāte, demokrātiska sabiedriska darbinieka reputācija un vēlēšanās veikt Latvijas apstākļiem kaut ko jaunu, nebijušu. Arī raksturā Lejiņš bija korekts, taktisks, pietiekami principiāls un izlēmīgs, taču arī elastīgs, turklāt reprezentatīvs izskatā un stājā, ar garu, cienīgu bārdu. Lejiņš bija godavīrs un viņa piecgadu prezidentūras laiks (1946–51) iezīmējas ar ZA vēsturei palieckamu veikumu Latvijas labā.

Lejiņa tuvākie līdzgaitnieki – profesori M. Kadeks un J. Peive nāca no Padomju Krievijas, abi bija amatu savietotāji, abi bija Latvijas universitāšu rektori, komunisti, taču samērā liberāli noskaņoti, kas saprata zinātnes vajadzības un savas mentalitātes robežās centās darīt pozitīvu darbu. Viņu līdzdalība ZA vadībā ļāva īstenot reālu ZA un Latvijas augstskolu integrāciju; liberālākā gaisotne ZA ļāva pārnākt šurp politiskā ziņā mazāk uzticamiem cilvēkiem.

Jau 1946.g. ZA sistēma pārņēma 5 institūtus no LVU (Folkloras institūts, Vēstures institūts, Purvu zinību institūts, kā arī Serumstacija un Vitamīnu un hormonu institūts – tag. *Grindex*). Tika organizēti arī pavisam jauni institūti (Bioloģijas un eksperimentālās medicīnas institūts, Mikrobioloģijas institūts, Uztures institūts, Ģeoloģijas un ģeogrāfijas institūts, Augsnes zinību un zemkopības institūts, Zootehnikas un zoohigiēnas institūts, Mežsaimniecības problēmu institūts, Ekonomikas institūts, Arhitektūras un celtniecības institūts, Fizikas un matemātikas institūts, Enerģētikas un mašīnbūvniecības institūts, Ķīmijas institūts). ZA struktūrā iekļāva Rīgas pilsētas vēsturisko bibliotēku (Fundamentālo bibliotēku), Misiņa bibliotēku. 1946.g. decembrī ZA sistēmā jau strādāja 608 cilvēki (17 institūtos), ZA saņēma daļu ēkas Smilšu ielā 1, daudz telpu universitāšu un slimnīcu telpās.

Te nu vietā ir jautājums, kāpēc tik grūtos pēckara laikos izpostītajā Latvijā, kur 65% zinātnieku bija emigrējuši, nodibināja LZA, kāpēc to nodibināja tieši 1946.g. februārī? Izskatās jau gluži sirrealistiski, taču jāatzīst, ka tieši tajā laikā PSRS dzīvoja Uzvaras eiforijā, krasi pieauga zinātnes (īpaši eksakto zinātņu) prestižs un nozīmība PSRS dzīvē, pirmām kārtām saistībā ar kodolieroču un mazliet vēlāk arī raķešu izstrādi. 1946.g. 9. februārī savā pragmatiskajā PSRS AP priekšvēlēšanu runā J. Staļins ierādīja zinātnei prioritāru lomu PSRS un noteica, ka nepieciešams “ne tikai panākt, bet tuvākā laikā arī pārspēt zinātnes sasniegumus aiz mūsu valsts robežām”. Kaut arī pirmām kārtām tika domāts par tehniska profila institūtiem un militārām izstrādāšanām, taču pētniecību traktēja arī plašāk. Pamazām, bet ļoti konsekventi izvērsās zinātnisko institūciju veidošana ne tikai PSRS galvenajos centros (Maskavā, Ļeņingradā, Kijevā), bet arī savienotajās republikās, tostarp anektētajās Baltijas republikās.

Tieši šī Baltijas republiku aneksija, PSRS centieni likt Rietumvalstīm atzīt inkorporācijas likumību, bija papildu faktors ZA dibināšanā.

Viens no galvenajiem Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas organizētājiem (tās apvienotās organizācijas komisijas priekšsēdētājs, varētu teikt, “pelēkais kardināls”) bija Pēteris Valeskalns, kurš vienlaikus (1944–1950) bija arī Latvijas PSR ārlietu tautas komisārs (ministrs) un PSRS delegācijas loceklis Parīzes 1946.–1947. gada miera sarunās ar Itāliju, Somiju u.c. Vācijas sabiedrotajiem. Šo rindiņu rakstītājam bija lemts ilgus gadus darboties kopā ar P. Valeskalnu un T. Vilciņu Latvijas Dabzinātņu un tehnikas vēsturnieku apvienības vadībā, kur priekšsēdis 1958.–1987.g.

skaitījās P. Valeskalns, kā P. Valeskalna vietniekam. Šajā laikā, īpaši 1971.–1973.g. gan atsevišķi, gan kopā ar T. Vilciņu – ZA toreizējo historiogrāfu (sakarā ar ZA 25 gadu jubileju) mums bija daudz neformālu sarunu ar P. Valeskalnu par Latvijas PSR ZA tapšanu. No ļoti piesardzīgā P. Valeskalna izteikumiem varēja noprast Latvijas PSR ZA dibināšanas ciešo saistību ar PSRS Valdības centieniem vēl 1945.–1947.g. starptautiski legalizēt Baltijas republiku iekļaušanu PSRS sastāvā. Pēc Valeskalna izteikumiem, bija iecerēts nostiprināt un paplašināt Latvijas PSR ārlietu ministriju (par tās rezidenci bija iecerēts Benjamiņu nams), panākt Baltijas republiku iekļaušanas atzīšanu PSRS un to pārstāvību Apvienoto Nāciju Organizācijā. Jaundibināmās Latvijas PSR un Igaunijas PSR zinātņu akadēmijas (Lietuvas PSR tāda jau pastāvēja kopš 1941. gada) bija iecerētas kā šo republiku valstiskuma un kulturālās autonomijas apliecinājums.

Starp citu, pirmskara Petsa dibināto Igaunijas ZA likvidēja pašu igauņu kreisie intelektuāļi jau 1940. gada jūlijā, un 1946.g. 26. janvārī IZA dibināta pilnīgi no jauna, jo visi bij. IZA locekļi bija emigrējuši uz Rietumiem, Padomju Igaunijas ZA sastāvā iekļaujot vienīgo Padomju Igaunijā palikušo veco IZA locekli Paulu Kogermanu. Jaundibinātās LPSR ZA sastāvā tika iekļauti abi Latvijā palikušie RLB *Academia Scientiarum* locekļi – Jānis Endzelīns un purvu pētnieks Pēteris Nomals (trešo dzimtenē palikušo tautsaimnieku Eduardu Balodi uz organizēšanas sanāksmi gan aicināja, bet ZA neiekļāva).

Un vēl viens faktors ZA dibināšanai – PSRS valdošā tendence atdalīt zinātni no augstākās izglītības, no jaunatnes. Ja LU bija “buržuāziskās Latvijas gaismas pils”, tās simbols, tad jaunajai ZA bija jākļūst par *Padomju Latvijas* gaismas pili, jaunu simbolu, jo tas bija padomju varas lolojums. Referāta apjoms liedz man sīkāk aplūkot šo problēmu, pašreiz veidoju lielāku rakstu par staļiniskā režīma attieksmi pret zinātni un akadēmiskajām aprindām Latvijā, kur rādu, kā zinātne un zinātnieki – īpaši pēc 1949.g., kad par LVU rektoru Kadeka vietā kļuva arogantais čekists Jānis Jurgens – tika izspiesta no universitātes un pārvietojās uz ZA.

Tādi bija priekšnoteikumi ZA izveidošanai Latvijā. Vēsturei ir labpaticis, ka ZA nodibināja ne Ulmanis, bet Vilis Lācis, totalitārā režīma laikā. Savā ziņā tā, saprotams, tika veidota kā viens no totalitārās varas instrumentiem, kā elitāra iestāde, kas bija saistīta ar varas augstākajām struktūrām, atradās stingrā Maskavas (PSRS ZA) uzraudzībā. Tās darbība lielā mērā tika plānota no augšas un papildīta ar tādu saturu, kas bija galvenokārt PSRS impērijas, un ne tik daudz Latvijas interešu labā. Tā tas, acīmredzot, bija plānots, taču vēsture mīl paradoksus – izveidojās tomēr kaut kas vidējs, kaut kas tāds, kas novirzījās no komunistisko varas vīru scenārija. Zinātņu akadēmija centās iespēju robežās izmantot Padomju Latvijas “pusvalstiskumu” PSRS ietvaros tieši Latvijai labā.

Pirmie akadēmiķi un ZA darbinieki pārsvarā bija Latvijas patrioti. Darbodamies ļoti saliedēti, viņi mēģināja Latvijā nostāties karā izpostītās dzīves atjaunošanas un pārveidojumu avangardā, īstenojot “apslēptas rezistences” politiku pret staļinisma uztiptām dogmām un Baltijas bezierunu integrāciju PSRS. Paulis Lejiņš aizstāvēja domu par Latvijas lauksaimniecības attīstīšanu uz kolhozu un viensētu konkurences pamata, Jānis Endzelins drosmīgi, līdz pēdējai iespējai, turpināja cīņu par latviešu valodu un patiesību zinātnē; aktīvi bija arī daudzi citi Latvijas zinātnieki. Pēteris Rizga aktīvi uzstājās pret Lisenko “revolūciju bioloģijā”, akad. E. Štālbergs aizstāvēja savus arhitektūras principus, Pēteris Nomals – savu vispārējo “purvu kadastru”, tolaik vienīgo PSRS. Citu starpā jāpiemin profesora Augusta Kirhenšteina pretrunīgā personība, padomju Latvijas “leļļu prezidents”, kas tomēr centās aizkavēt Latvijas neatgriezenisku sovetizāciju, atbalstot iespēju robežās intelīģences centienus, kā arī sniedzot palīdzību represijās cietušajiem, uz Sibīriju izsūtītajiem.

Arī Paulam Stradiņam, vienam no pirmajiem Latvijas PSR ZA akadēmiķiem, LVU Medicīnas fakultātes dekānam un daudzu citu pienākumu veicējam, tieši 1944.–1949.g. bija mūža sabiedriskās darbības apogejs ar pozitīvu darbošanos ne tikai Latvijas medicīnas atjaunošanā, bet arī visas Latvijas zinātnes augsta standarta saglabāšanā Padomju Savienības ietvaros, ar pirmo starprepublikānisko sakaru veidošanu Igaunijā, Lietuvā, Krievijā, Ukrainā, Vidusāzijas republikās.

Taču Latvijas inteliģentu balsis un dažu vietējo funkcionāru biklie centieni 1946.–1949.g. tika brutāli apslāpēti. Vairāki zinātnieki un mācībspēki tika atlaisti no amatiem, pat arestēti, no iespējas veikt pētniecisku darbu politisku iemeslu dēļ tika izslēgta vesela potenciāla latviešu zinātnieku paaudze. Galvenā metode tomēr bija nevis tiešas represijas, aresti, bet veco, “buržuāzisko”, speciālistu pāraudzināšana, izmantojot boļševistiskās kritikas un paškritikas metodes. Viss risinājās pēc noteikta scenārija: kritisks raksts padomju presē, sanākme un “nosodījumi”, vainīgā “apstrādāšana” un piespiedu grēku nožēla. Zinātnē uzplauka jauns žanrs – politiskā denūciācija.

Taču tas notika vēlāk, pirmā ZA publiskā kritika no Komunistiskās partijas puses nāca 1948.g. oktobrī, daudz asāka 1949. un 1950.g., līdz P. Lejiņam bija jāatkāpjas no prezidenta amata, līdzīgi bija jāaiziet no institūtu direktoru amatiem gan arhitektam Ernestam Štālbergam, gan Paulam Stradiņam, gan Alfredam Ieviņam, gan Nikolajam Brāzdam, gan pat Andrejam Upiťim!

Neskarot ZA kā integrālas sistēmas vēsturi kopumā, ko pusstundā izklāstīt nav iespējams, komentēšanu tikai dažus izvēlētos attēlus.

Attēlā redzam ZA vadītāju grupu pie ēkas Smilšu ielā 1, redzam Andreja Upiša godināšanu 70 gadu jubilejā Prezidija sēžu zālē, redzam pirmos Zinātņu akadēmijas pētnieciskā darba plānus, kas ir vienreizēji toreizējās Latvijas zinātniskā potenciāla un

zinātnisko nodomu inventarizācijas akti – šos plānus gan izpildīja mazā mērā, pati toreizējā dzīve tos koriģēja un daudzi potenciālie izpildītāji tika padzīti no darba, pat arestēti. Arvids Kalniņš attīstīja savu Mežsaimniecības institūtu, kur S. Hillers izstrādāja pirmos ārstniecības preparātus, saņēma Staļina prēmiju par PASK (1951) un pirmo Latv. PSR Valsts prēmiju par furacilīnu (1957). P. Stradiņš izvērsa onkoloģijas pētījumus, radīja Medicīnas vēstures muzeju, kas līdz 1952.g. darbojās ZA sistēmā, taču drīz tika ļoti asi kritizēts gan par “kaitīgu lekciju” gerontoloģijā, gan par kādu oficiālu runu Viļņā, kur bija aicinājis neiepludināt ne ārstniecībā, ne zinātnē nekompententus caurbraucējus karjeristus no citām PSRS republikām bez vietējo īpatnību un valodu zināšanām (1947.g. oktobrī tika rīkota īpaša ZA pilnsapulce P. Stradiņa kļūdu kritikai, vienīgā šāda veida pilnsapulce ZA vēsturē, kur galveno triecienu deva pats Arvids Pelše); Asus uzbrukumus pieredzēja Augusts Kirhenšteins, kas bija organizējis Mikrobioloģijas institūtu, kur viņa līdzgaitniece Rita Kukaine izvērsa pētījumus virusoloģijā, poliomeļita un leikožu pētniecībā.

P. Lejiņa pēctecis prezidenta amatā agroķīmiķis Jānis Peive, kuram šogad aprit 100 gadi, saņēma 1964.g. Ļeņina prēmiju par mikroelementu bioloģiskās lomas pētījumiem (pirms viņa 1958.g. tādu bija saņēmis Jānis Endzelīns par “Latviešu valodas gramatiku”).

Tipisku laikmeta ainu redzam Baltijas republiku apspriedē par lauksaimniecības zinātni Peives vadībā, ar Kalnbērziņa, Lāča un akadēmiķu Sukačova un Pavlovska līdzdalību.

Redzam raksturīgu vadošo akadēmiķu grupu 1955.g., apspriežam problēmas J. Peives vadībā. Aizmugurē viceprezidents, ekonomists, būtībā viens no vadošajiem nacionālkomunistiem Fricis Deglavs, kura tuvākais līdzgaitnieks Pauls Dzērve vienīgais ZA vēsturē tika izslēgts no ZA sastāva 1960.g., pēc Berklava opozicionārās grupas sagrāves, atjaunots ZA sastāvā 1987. gadā.

F. Deglavam mums jāpateicas, ka nenobeigtais “Kolhozieku nams” tika nodots ZA par rezidenci 1956.–1957.g. (nedēļu pirms savas nāves Deglavs panāca visas Augstceltnes, arī konferenču zāles nodošanu ZA rīcībā un asinģejumus celtniecības darbu pabeigšanai 1958. gadā). Augstceltnes veidolu redzam attēlotu ZA 25 gadu jubilejas medaļā 1971. gadā.

K. Plaudes prezidentūras laikā 1961.g. tika atklāts ZA Kodolreaktors, kura darbība apturēta 1998.g. 19. jūnijā. Viņa laikā tika uzcelta Akadēmijas pilsētiņa pie “Teikas” ar Organiskās sintēzes, Fizikālās enerģētikas, Koksnes ķīmijas, Polimēru mehānikas, Elektronikas un skaitļojamās tehnikas institūtu ekām. Visilgāk ZA vadīja prezidents Aleksandrs Mālmeisters (1970–1984), bet īpaši – akadēmiķis–sekretārs Vilis Samsons (1961–1992). Samsons aktīvi piedalījās Raiņa Kopotu rakstu 30 sējumu veidošanā (1977–1988), šī izdevuma veidotājus, izdevējus, komentētājus, kuru vidū ir

arī akadēmiķi J. Kalniņš un V. Hausmanis, redzam pie Raiņa pieminekļa, un kopā ar viņiem jau ir Vaira un Imants Freibergi, tolaik vēl viesi no Kanādas, bet vēlāk – mūsu ZA saimes locekļi.

Vislielākais un nozīmīgākais zinātnieku saiets, kāds jebkad noticis Latvijā, bija IUPAC VII Dabasziedu ķīmijas simpozijs Rīgā ar 1900 dalībniekiem (to skaitā 900 ārzemnieki no 40 valstīm, 4 Nobela prēmijas laureāti), kur Nobela prēmijas laureāts Horāna ziņoja par pirmo mākslīgā gēna sintēzi, bet cits Nobela laureāts – Vudvords par gandrīz paobeigtu B₁₂ vitamīna totālo sintēzi, savukārt Džerasi – par saviem pētījumiem dzimumhormonu stereoīdu jomā. Šis simpozijs notika 1970.g. jūnijā jaunajā Sporta pilī (plenārlekcijās – 4000 klausītāju), to organizēja akad. S. Hillers, kuru redzam sarunā ar Horānu. S. Hillers lika pamatus OSI un jaunu ārstniecības preparātu meklējumiem. ZA ietvaros attīstījās arī magnētiskā hidrodinamika, polimēru mehānika, koksnes ķīmija u.tml.

Pēdējais ZA prezidents pirms Atmosdas bija fizikālķīmiķis Bruno Puriņš, kura laikā Akadēmija sasniedza vislielāko darbinieku skaitu – 8090 personas 1988.g. janvārī. Attēlā redzam ZA sazaroto struktūru, kas aptvēra institūtus un ražotnes.

Nevar še skart visu pretrunīgo notikumu spektru ar un ap ZA “trešās atmosferas” laikā – te ir gan R. Kukaiņš veiktās ekoloģiskās ekspedīcijas Daugavpils HES celtniecības apturēšanai, A. Blinkenas līdzdalība 1989.g. valsts valodas likuma izstrādē, cīņa par nacionālo simboliku, pirmās zinātniskās diskusijas par Latvijas vēsturi, asas diskusijas par zinātnes nākotni Latvijā, kas tolaik likās prioritāra joma, ZA demokratizācijas centieni. ZA loma šajos notikumos bija pretrunīga – pati ZA, tās toreizējā vadība nereti it kā distancējās no šiem notikumiem, deklarēja labākajā gadījumā apolitiskumu. Nosaukumam “*Latvijas Zinātņu akadēmija*” tajos apstākļos bija principiāla nozīme, jo tas 1) parādīja ZA nostāju Latvijas valstiskuma jautājumā, norobežošanas no LPSR; 2) ļautu ievēlēt LZA sastāvā ārzemju latviešus kā ārzemju un goda locekļus, jo viņi nepiekrita ievēlēšanai LPSR ZA. Taču šis priekšlikums LPSR ZA kopsapulcē ne 1989.g. 26. oktobra, ne 1990.g. 4. janvāra kopsapulcē neguva 2/3 balsu, debates izvērsās tik asas, ka Samsons ierosināja apspriešanu pārtraukt, jo “akadēmiķiem ceļas asinsspiediens”. Nosaukuma maiņu īstenoja ar Ministru padomes un premjera Viļņa Breša atbalstu – 1990.g. 15. martā MP pieņēma lēmumu Nr. 67 “par grozījumiem Latv. PSR ZA Statūtos un tās pārdēvēšanu”, vienlaikus atdot LU nosaukumu P. Stučkas LVU, pārdēvējot A. Pelšes RPI par RTU. Bija jāiztur pat vesela cīņa, lai mainītu Latvijas PSR ZA nosaukumu pret LZA nosaukumu 1990.g. 15. martā.

Atsevišķi Akadēmijas locekļi bija visai aktīvi gan Zinātnieku savienības organizēšanā, gan LTF organizēšanā un akcijās, kas ļāva atgūt Latvijas valstisko neatkarību 1990.–1991. gadā.

Daudzi ZA locekļi rosīgi piedalījās 1. Vispasaules Latviešu zinātnieku kongresa organizēšanā 1991.g. jūlijā, mēnesi pirms augusta puča. Kongresa ietvaros 16. jūlijā notika pirmā LZA kopsapulces sesija ar 20 jaunievēlēto ārzemju locekļu piedalīšanos, kurā pasniedza ārzemju locekļu un goda doktoru diplomus. Attēlā redzam ZA rīkoto pieņemšanu Lielupē, kur centrā ir mūsu ZA pirmā mecenāte – Nobela prēmijas laureāta Hermaņa Štaudingera sieva un līdzgaitniece Magda Štaudingere-Voita, LZA goda locekle un Lielās medaļas saņēmēja, kas no vīra Nobela prēmijas noguldījuma procentiem LZA ziedoja 30 tūkstošus DM.

Daudzo diskusiju rezultātā, ne bez principiālām domstarpībām, 1992.g. nonāca pie jaunas ZA koncepcijas pēc Skandināvijas ZA parauga – ZA darbojas kā individuālu ievēlētu zinātnieku kopums, nevis kā hibrīdveidojums – locekļu kopa un institūtu asociācija. Šie principi iekļauti ZA Hartā, ko pieņēma 1992.g. 14. februāra kopsapulces sesijā. Atgādināšu, ka pirmajā balsojumā jaunā Harta apstiprināšanai vajadzīgās 2/3 balsu nesavāca (par hibrīdakadēmiju iestājās R. Kukaine, P. Guļšans, M. Bekers, U. Viesturs, A. Blinkena), pietrūka 1 balss, bet, kad sēdes vadību atkal pārņēma prezidents J. Lielpēters, kas bija izgājis uzsmēķēt, atsākās īsa, emocionāla diskusija un otrajā balsojumā Hartu akceptēja.

Šajā kopsapulcē sākumā piedalījās arī Zviedrijas Karaliskās ZA vadītāji – prezidents Torvalds Laurents un ģenerālsekretārs Karls Ūlafs Jākobsons. J. Lielpēters pasniedza akadēmiķu diplomus jaunievēlētajiem akadēmiķiem, kuru skaitā bija arī T. Millers un J. Ekmanis, tāpat goda locekļu un goda doktoru diplomus. Šie jaunievēlētie akadēmijas locekļi piedalījās balsošanā par Hartu, un viņu balsis izšķīra ZA nākotni. Tiem apstākļiem tas bija pareizs lēmums.

Tādā kārtā 1946.g. dibināto ZA izdevās saglabāt, to transformējot. Un 14. februāris, tikai 1992.g. 14. februāris atkal ir atskaites punkts ZA darbības sākumam jaunā statusā. Arī šajā laika posmā notikumu bijis daudz, to varbūt varēsīm aplūkot citugad šādā pašā dienā, taču gribu atgādināt dažu ZA iniciatīvu sākumus, piem., Letonikas programmas aizsākumu 1995.g., kas vainagojās ar I Letonikas kongresu 2005. gadā, un 1996.g. februāri, kad LZA 50 gadu jubilejā ar apsveikuma runu uzstājās toreizējais Valsts prezidents Guntis Ulmanis un apsveikumu teica arī toreizējais Augstākās izglītības un zinātnes valsts ministrs Pēteris Cimdīņš, kurš tieši tad sāka bij. ZA vienlaidus integrēšanu universitātēs. Dažus no prezidentiem varat redzēt arī vaiņā šajā Senāta sēdē.

Pēc 1992. gada 14. februāra

Aizvadītajos 14 gados iedibināti "personālakadēmijas" tradīciju iedīgļi

Akadēmija funkcionē bez institūtiem un bez administratīvas varas

Lielā mērā atjaunināts un paplašināts LZA locekļu korpuss, tas samērā adekvāti aptver Latvijas zinātnisko eliti (bet ne visu!)

LZA vieno dažādu nozaru zinātniekus un dažādas universitātes (arī ārpus Rīgas)

Ārzemju locekļu korpusā iesaistīta Latvijas izcelsmes zinātnieku vecākā daļa

Mēģināts uzturēt zinātnes prestižu sabiedrībā, popularizēt zinātni (zinātnes popularizēšana)

LZA rosina plašākas sabiedriskas iniciatīvas, arī perifērijā (reģionālās identitātes)

LZA dod savus atzinumus un ierosinājumus par zinātniskām u. c. nozīmīgām problēmām

LZA reāli veic:

1. Pētījumu un pētnieku izvērtēšana un nominācijas: ievēlēšana LZA; vārdbalvu piešķiršana; svarīgāko Latvijas zinātnes notikumu un gada labāko izgudrotāju nosaukšana; zinātniskās kvalifikācijas komisijas darbs

2. LZA sēdes, Latvijai aktuālu zinātnes virzienu akcentēšana

3. Starpdisciplināru pētījumu ievirze (Letonikas u.c. programmas)

4. Zinātniskā mecenātisma veicināšana (balvas un stipendijas kopā ar firmām), arī jauno pētnieku atbalsts!

5. Valsts emeritēto zinātnieku aprūpe

6. Mūsdienu Latvijas zinātnes faktu un aktuālo datu fiksēšana (datubāzes par zinātniekiem, izgudrotājiem u.tml.), par zinātnes organizāciju

7. Zinātnes vēstures liecību un zinātnisko tradīciju izkopšana (arī pieminekļi)

8. Latviešu zinātniskās terminoloģijas izstrāde

9. Zinātniskās sadarbības veicināšana Latvijā (arī pētniecisku centru rosināšana un to atbalsts perifērijā)

10. Starptautiskā zinātniskā sadarbība, Latvijas zinātnes reprezentācija ārzemēs (ES zinātnes struktūrās; arī Baltijas intelektuālās sadarbības konferences)

Jautājumi nākotnei, retorika (Quo vadis, Academia?)

1. Vai LZA spēj veikt visas Hartā iekļautās funkcijas (enciklopēdijas, bibliotēkas, izdevējdarbība utml.)?

2. ZA “griesti” un “sienas”;

griesti – intelektuālais un “aktīvais” LZA potenciāls

sienas – funkcijas, darbošanās sfēru kopums

(Vai ZA veidojama kā *istabiņa* vai kā *katedrāle* ?)

3. Vai LZA ir pievilcīga, autoritatīva, pat pazīstama pētniecībā iesaistītajai jaunatnei?

Ko darīt šajā virzienā?

4. Kā nodrošināt LZA “aktīvās daļas” pēctecību, kādi akadēmiķi pulcēsies Senāta zālē 2021. gadā?

5. Vai LZA loma Latvijā samazinās vai pieaug?

(Vai ZA loma *postmodernisma pasaulē sašaurinās vai pieaug*?)

6. Vai LZA jāsauglabā neatkarība no politiķiem (*Mūs nevar “abonēt”, mūs nevar nopirkt*)? Vai vēl ciešāk jāsaistās ar zinātnes valsts administrāciju?

7. Vai Latvijā nākotnē var veidoties pētniecisku institūtu kopa ārpus universitātēm (Planka, Frauenhofera sistēmas)?

Ja veidosies, vai tiem jābūt saistītiem ar personālo LZA?

8. Vai Humanitāro un sociālo institūtu kopai jāpaliek Augstceltnē saistībā gan ar LZA, gan ar LU u.c. augstskolām (“*Letonikas*” attīstība)?

[*Nacionāli nozīmīgo vērtību krājums – etnogrāfisku, lingvistisku, folkloras dokumentu kolekcijas un arhīvi, datubāzes par zinātniekiem*]

9. Kas jādara, lai Latvijā veidotos (saglabātos?) lielformāta, principiāla zinātne? Vai Latvija tādu spēj veidot un uzturēt (zinātniskas universitātes)?

7. martā

LZA istenais loceklis Elmārs Grēns

Pirmie soļi molekulārajā bioloģijā: cilvēki, idejas, risinājumi, perspektīvas

Hillera lasījumos savu runu es pabeidzu ar periodu, kad sākās Latvijas neatkarība, šodien es gribētu runāt arī par pašreizējo stāvokli un nākotnes perspektīvām. Nav vairs daudz cilvēku, kas varētu pastāstīt par kādu zinātnes nozari no tās dzimšanas brīža līdz tagadnei. Molekulārā bioloģija ir tāda nozare, ar kuru man bijusi tā laime un iespēja būt saistītam no tās pirmsākumiem. Es stāstīšu nedaudz populārāk, jo visi klausītāji šeit nav biologi. Molekulārā bioloģija kā nozare dzima un radās Latvijas Organiskās sintēzes institūtā. Pateicība par to pienākas diviem cilvēkiem, kuri šai dzimšanai stāvēja klāt – G. Vanagam un S. Hilleram – viņi deva iespēju izteikties. G. Vanags bija ļoti brīvs, ļoti atraktīvs cilvēks, studenti pie viņa nāca no pirmajām dienām pēc

iestāšanās Ķīmijas fakultātē. S.Hillers bija izcilākais zinātnes organizators, kāds Latvijā jebkad bijis. Tātad – molekulārās bioloģijas pirmsākums 1964.gada rudenī – G.Duburs, G.Čipēns, R.Žagata, M.Līdaka, E.Grēns. Ar Maskavas finansējumu dibinās mazas struktūrvienības, kas gatavas riskēt un sākt kaut ko pilnīgi jaunu. Citi vairāk vai mazāk palika tuvāk organiskajai sintēzei, es riskēju visvairāk. 1969.gadā sākām strādāt atsevišķa grupiņa piecu cilvēku sastāvā, mums ļāva strādāt piecus gadus, neprasot rezultātus. Pirmie, kas sāka – Inta Jansone, Regīna Reinhofa, Guntis Rozentāls, Valdis Bērziņš, Valdis Tauriņš. Vēlāk pievienojās V.Baumanis, P.Pumpēns, G.Borisova, Cielēns, E.Stankēviča, A.Cīmanis (tagad strādā Izraēlā), A.Dišlers, T.Kozlovska, V.Bičko, Z.Šomšteine u.c. Pirmie pieci gadi bija bez reālas materiālās bāzes un bez zināšanām. Uz ārzemēm mūs nelaida, nācās visu apgūt pašiem bez jebkādas palīdzības. Pavērsiens bija 1970.gads – Rīgā notika starptautiskais JUPAC simpozijš par dabas vielu ķīmiju. Tas bija un joprojām ir vienreizējs notikums Latvijā – tajā piedalījās 4 Nobela prēmijas laureāti un daudzi pasaulē vispāratzīti ķīmiķi. Šī simpozija nozīmi mēs tikai tagad pa istam apzināties. Un šajā simpozijā mēs rādījām arī savus rezultātus. Parādījās arī mūsu pirmās publikācijas centrālajos žurnālos – par nukleīnskābes modifikāciju 3' galā. Toreiz vēl neprata noteikt nukleīnskābju struktūru, to mēģināja darīt, kaut vai iezīmējot galu. Tad parādījās iespējas pierādīt ribosomu RNS nepārtrauktību, jo iezīmējās tikai vienā galā. Tas bija pietiekami liels sasniegums tam laikam, kaut sperti bija tikai pirmie soļi. Mūsu “zvaigžņu stunda” pienāca 1975.gadā, kad Kijevā notika PSRS–ASV simpozijš Kijevā: visiem bija pārsteigums par mūsu līmeni. Togad mēs arī sākām publicēties prestižākajos rietumu žurnālos un kļūstam plaši pazīstami un OSI dibina Nukleīnskābju ķīmijas laboratoriju (19 cilvēki). Diemžēl, S.Hillers to vairs nepieredzēja. Mūsu zinātniskā līmeņa apliecinājums bija bakterofāga MS2 RNS replikācijas gēna iniciācijas rajona funkcionālā organizācija. Pasaulē tolaik ļoti daudzi strādāja pie šī jautājuma. Mēs pētījām struktūru starp abiem gēniem, to, kāda loma ir nukleotīdiem. Radījām dažāda garuma nukleīnskābju virknes un pētījām aktivitāti.

Sekoja oligoribonukleotīdu enzimatiskā un ķīmiskā sintēze, mainījām nukleotīdu kompozīciju (Regīnas Renhofas un Evas Stankēvičas grupās). Līmenis bija sasniegts. Otrs mezgla punkts bija veiksmīgs RNS fāgu replikācijas mehānisma risinājums,

atjūdzot fāga replikāciju no šūnas procesiem ar rifamicīnu (P.Pumpēns). Tikai tolaik vēl vājās datortehnikas dēļ nevarēja uztaisīt matemātisko modeli. Septiņdesmitie gadi

noslēdza vienu svarīgu posmu gan mūsu zinātnē, gan arī pasaulē – t.s. “tīrās” molekulārās bioloģijas ēru.

Astoņdesmitie gadi nāca ar jaunām grandiozām iespējām un izaicinājumiem – sākās gēnu inženierijas un modernās biotehnoloģijas laikmets

Mēs nedrīkstējām palaist garām šo vienreizējo iespēju ... un to mēs nepalaidām. Tad nāca pie mums jauni cilvēki, mēs bijām pietiekoši daudz, pie mums “rūdījās” daudzi vēlākie valsts iestāžu un firmu vadītāji – Valdis Tauriņš, Juris Bundulis, Maija Bundule. Tālākā izaugsme - 1988.gadā OSI nodibināja Molekulārās bioloģijas nodaļu (sākumā 41 cilv.):

1. Proteīnu inženierijas laboratorija (vad. Pauls Pumpēns) – 12 cilv.
2. Gēnu inženierijas laboratorija (vad. Aleksands Cimanis) – 13 cilv.
3. Rekombinantu biotehnoloģijas laboratorija (vad. Valdis Bērziņš) – 14 cilv.

4. Polinukleotīdu sintēzes grupa (vad. Regīna Renhofa) – 6 cilv. Vēlāk mums pievienojas Oligonukleotīdu sintēzes grupa (vad. Eva Stankēviča) – 6 cilv. un mums OSI kļuva jau par šauru (gan tiešā, gan pārnestā nozīmē), mēs pārcēlāmies uz jaunuzcelto Molekulārās bioloģijas korpusu Krustpils ielā, tagadējo “Grindeks”. 1990.gadā nodibinājās Molekulārās bioloģijas institūts, 1993.gadā – LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centru Rātsupītes ielā, pievienojot daļu Mikrobioloģijas un virusoloģijas institūta personāla. Astoņdesmitajos gados (1977) pasaulē sākās gēnu inženierijas ēra, pie mums to aizsāka P.Pumpēns. Toreiz no pasaules mēs atpalikām par ~ 3 gadiem. Pirmais “kucēns”, kuru nevajadzēja slīcināt – B hepatīta vīrusa DNS sekvenca – pirmā PSRS, trešā pasaulē un mūsu pirmā nopietnā gēnu inženierijas publikācija (Доклады АН СССР, 1981, т. 260, 1022–1024.). Sākās B hepatīta vīrusa gēnu ekspresijas drudzis ar mainīgām sekmēm, iekšējā antigēna vīrusveidīgu daļiņu konstruēšana, ko darām arī šobrīd. VLP iesākās toreiz (tas nav vīruss, tikai apvalks, ko var modificēt). Notika mūsu ielaušanās lielajā un politizētajā rekombinātu biotehnoloģijas biznesā.

Mēģinājums Nr.1 – Alfa interferons (α -IFN):

izejmateriāls – inducēti leikocīti: *Leņingradas Pastēra institūts*

- reversā transkriptāze un “know how”: *Molekulārās bioloģijas un ģētikas institūts Kijevā*

- α IFN mRNS ekspresija oocitos, α IFN noteikšana un bioloģiskā aktivitātes pārbaude: *Mikrobioloģijas un virusoloģijas institūts Rīgā*

- mēģinājumi radīt tehnoloģiju: *OSI Eksperimentālā rūpnīca (tagad Grindeks)*

- vadoši norādījumi un šur tur arī palīdzība: *Bioorganiskās ķīmijas institūts Maskavā*

- pārējie “sīkumi” – mRNS iegūšana, reversā transkripcija, klonēšana, selekcija, ekspresijas klonu konstruēšana, ekspresija, α IFN preparāta attīrīšana utt. utt.: *mūsu komanda OSI*

Rezultāti:

- α IFN-A subtipa gēna konstruēšana – galva Maskavā, bet aste Rīgā ...
- jauns γ -interferona subtips – γ IFN-N un γ IFN gēnu struktūra
- α IFN-N produkts ampulās, salīdzinošā antivirālā un antiproliferatīvā aktivitātē.

Mēģinājums Nr.2 – Interleikīns 2 (perspektīvs pretvēža preparāts).

Ar interleikīna 2 (IL2) biotehnoloģiju mēs aizgājām vistālāk.

Sadarbības partneri:

- stimulēta limfocītu kultūra un IL2 detektēšana: *Imunoloģijas institūts Minskā*
- IL2 iegūšanas tehnoloģija unpreparāta uzstrāde: *OSI Eksperimentālā rūpnīca (tagad Grindeks)*
- IL2 ekspresija raugā: *Īpaši tīru biopreparātu pētnieciskais institūts Maskavā*
- IL2 preparāta biopārbaudes (toksikoloģija, pretvēža aktivitāte uc.): *Onkoloģijas centrs Maskavā*
- IL2 imunostimulatora aktivitāte: *Organiskās ķīmijas un bioķīmijas institūts Prāgā.*

OSI Eksperimentālajā rūpnīcā tika iekārtota pilotiekārta IL2 tehnoloģijas izstrādei un preparāta ražošanai bioloģiskajām pārbaudēm (vad. Juris Bundulis). Viss noritēja ļoti sekmīgi, bet tad ... sabruka PSRS. Nabadzīgā Latvija nevarēja nodrošināt ražošanu ar biotehnoloģiskām metodēm.

Pagāja ilgāks laiks, pirms mēs atkal atgriezāmies pie biotehnoloģijas. Un tā jau ir šodiena – moderno tehnoloģiju laikmets. LU BMC šodien balstās uz izglītību, tehnoloģijām un zinātnisko sadarbību. Izglītībā mēs sadarbojamies ar LU, RSU, tehnoloģijās ar *ASLA Biotech, GenEra, A/S Grindeks, Cytos Biotech GmbH, Rhein Biotech GmbH*. Arvien vairāk medicīniskos preparātos ielaužas biotehnoloģija, un mēs gribētu biotehnoloģiskos procesus palaist arī Latvijā. Šobrīd mūsu štatos ir 109 cilvēki, vidējais vecums

39 gadi, 45 doktori, 14 doktorantūras studenti. Darba profils – gēnu tehnoloģijas, genoma pētījumi, biomedicīna. Galvenie pētījumu virzieni:

- Vīrusu daļiņu un proteīnu kapsīdu telpiskā struktūra un pašsavākšanās. Kapsīdu programmēta modifikācija, lai radītu jaunas paaudzes biokorekcijas līdzekļus – vakcīnas, imūnmodulatorus un gēnu terapijas līdzekļus.
- Gēnu un proteīnu struktūra un funkcijas, to darbības regulācijas molekulārie mehānismi. Gēnu ekspresija.

- Infekciju, onkoloģisko un iedzimto slimību molekulārā un epidemioloģiskā analīze un diagnostika. Jauni līdzekļi un metodes veselības monitoringam, preventīvai un terapeitiskai medicīnai.

- LU BMC kalpo kā Latvijas genoma pētīšanas centrs, kas nodrošina DNS struktūras noteikšanu un genotipēšanas pētījumus, veido un uztur Latvijas iedzīvotāju genoma datubāzi.

Pedalāties arī vairākos ES projektos. Latvijas genoma programmas pilotprojekts iesākts 2003.gadā, programmas pirmais posms varētu sākties no 2006.gada. Tā ir šodien, kurā mēs visumā jūtamies diezgan stabili. Bet kādas ir perspektīvas? Domāju, ka BMC kā struktūra paliks nemainīga, vienalga, vai tā būs ar LU nosaukumā vai bez, jo turpināsim sadarboties ar universitātēm. Attīstības stimuls ir augstākā izglītība un fundamentālā zinātne. Jautājums, vai Latvijā iespējams uzturēt augsta līmeņa zinātni bez sadarbības ar ārvalstu laboratorijām? Latvijas industrija nestimulē augstu tehnoloģiju attīstību, tā nav spējīga šādas tehnoloģijas izmantot. Vienīgais ceļš – kontaktēt ar labākajām laboratorijām Rietumos, tas neļaus mums ieslīgt provinciālismā. BMC var darboties kā skolu un semināru rīkošanas centrs, kā saikne ar augstāko izglītību vispār. Latvijā nepieciešams biotehnoloģiju pārnese centrs, vai Latvijas Valsts varēs ieguldīt līdzekļus šāda centra radīšanai? Genoma datubāze – vai tā būs? Tātad nākotne ir liela jautājuma zīme!

12. septembrī

LZA korespondētājlocekle *Raita Karnīte*

Latvijas tautsaimniecības attīstības mērķa un struktūrpolitikas atbilstība

Man ir milzīgs gods runāt šai auditorijai, un arī ļoti grūti to darīt. Parasti es nerunāju par tik plašu tēmu, bet šoreiz to izvēlējos apzināti, jo tā ir makroekonomika, kas koncentrē visu, kas notiek tautsaimniecībā.

Ziņojuma atslēgas vārdi ir **tautsaimniecības attīstības mērķis, tautsaimniecības struktūrpolitika un atbilstība.**

Tautsaimniecības attīstības mērķis ir cilvēku dzīves kvalitātes uzlabošanās. Ekonomikā to reducē uz tautas labklājību, to mēra ar iekšzemes kopprodukta (IKP) apjomu uz vienu valsts iedzīvotāju, vai ar nacionālā kopprodukta apjomu uz vienu valsts iedzīvotāju. Salīdzināšanai lieto rādītāju – IKP uz 1 iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes standarta.

Tautsaimniecības struktūrpolitika ir ekonomisko politiku kopums, kas mērķtiecīgi vērsts uz vēlamās tautsaimniecības struktūras izveidošanos. Struktūrpolitiku

formulē ilgtermiņa stratēģiskajos dokumentos – nozaru, problēmu vai tautsaimniecības kopumā. Pēdējais svarīgākais struktūrpolitikas dokuments ir Nacionālais attīstības plāns.

Novērtēt **atbilstību** nozīmē atbildēt uz jautājumu – vai tautsaimniecības struktūrpolitikas īstenošana sekmēs tautsaimniecības mērķa sasniegšanu.

Labklājības avots ir no jauna radītā vērtība. Tā kā Latvijā strauji samazinās iedzīvotāju skaits, un līdz ar to darba resursu pieejamība, tautsaimniecības struktūrā vēlams palielināt tādu nozaru daļu, kuras dos lielāku pievienoto vērtību uz vienu strādājošo.

Pēdējos desmit gados tautsaimniecības attīstība ir ļoti strauja, bet struktūrā dominē konjunktūras vadītas nozares (tirdzniecība, darījumi ar nekustamiem īpašumiem, transports). Šo nozaru attīstību veicina globālie procesi un brīvi finanšu līdzekļi pasaules ekonomiskajā telpā. Rūpniecības īpatsvars Latvijas IKP 2006. gada 1. ceturksnī bija tikai 12,7%, pakalpojumu 75,1%, bet no tiem 22,6% tirdzniecība, 13,2% darījumi ar nekustamiem īpašumiem, 13,6% transports. Šīm nozarēm ir lielākais ieguldījums tautsaimniecības augsmē un augstākā produktivitāte.

Konjunktūras vadītai tautsaimniecībai ir ātra augsme, bet augsts risks, liela atkarība no ārējiem apstākļiem. Būtiskākie **ārējie ietekmējošie faktori** pašlaik ir pasaules sistēmas krīze, kas saistīta ar varas polu maiņu, valūtas spēku attiecību izmaiņu globālajā telpā, nekustamā īpašuma tirgus krīze (ASV jau sākusies), iespējamie satricinājumi naftas tirgū, saistībā ar notikumiem Āzijas valstīs un Dienvidamerikā un citi.

Būtiskākie **iekšējie ietekmējošie faktori** ir darbaspēka skaitliskais trūkums un kvalifikācijas neatbilstība izveidotajai tautsaimniecības struktūrai, nesaskaņotība starp augsmes faktoriem un jomām, kuras tie ietekmē (piemēram, transports un tūrisms), satricinājumi mājokļu tirgū, kas var radīt individuālos bankrotus, sociālo spriedzi, emigrāciju un padziļināt demogrāfisko krīzi, inflācija un cenu kāpums.

Novērtējot Latvijā piedāvāto struktūrpolitiku (tai skaitā Latvijas Nacionālajā attīstības plānā atspoguļoto), var secināt, ka jaunākajos dokumentos ir uzsvērta cilvēka kā galvenā ražošanas faktora nozīme. Tomēr tautsaimniecības attīstības struktūrpolitika ir orientēta uz tradicionālu, zināmā mērā pat novecojušu tautsaimniecības modeli. NAP īstenošana būtiskas strukturālas izmaiņas nenesīs (izņemot finanšu pārdali), bet pārmaiņas var notikt tirgus spēku un notiekošo pasaules ekonomiskās un politiskās sistēmas izmaiņu ietekmē.

10. oktobrī

LZA korespondētājloceklis *Ruvins Ferbers*

Divatomu molekulu struktūra un dinamika: jauni rezultāti

Man liels gods uzstāties ar ziņojumu Senāta priekšā. Stāstīšu par pēdējo 5 gadu darba rezultātiem. Tas ir laiks, kopš esmu ievēlēts par korespondētājlocekli, tā kā mans ziņojums būs kā atskaite par padarīto darbu.

Pēdējos 10 gados vismaz četras Nobela prēmijas tika piešķirtas par molekulu un atomu lāzeru spektroskopiju. No 10 laureātiem 9 nāk no apakšvirziena „Atomu, molekulu un optiskā (AMO) fizika” Piecdesmit gados lāzeri no virzīta starojuma avota kļuvuši par instrumentu, kas ļauj „kontrolēt kvantu pasauli”. AMO komitejas ziņojums izdala šādus aktuālus virzienus: atomu un molekulu iegūšana pie ļoti zemām temperatūrām (10^{-6} – 10^{-9} grādu pēc Kelvina), kvantu datori, nanofotonika, ķīmisko reakciju kontrole, u.c. 2001. gadā Nobela prēmija fizikā tika piešķirta par jauna vielas stāvokļa – Bozes-Einšteina kondensāta (BEK) iegūšanu atomos (sārnu metālu, t. sk. Na, K, Rb, Cs). Turpmākie centieni ir veltīti BEK iegūšanai divatomu molekulās. Viscerīgākie pretendenti ir divatomu molekulas, ko veido dažādi sārnu metālu atomi (NaK, NaRb, KRb, NaCs, KCs, RbCs). Tajā pašā laikā trūkst informācijas par to struktūru un dinamiku.

Jauni dati par šo objektu struktūru tika iegūti Latvijas Universitātes Fizikas nodaļā (Lāzeru centrā un Atomfizikas un spektroskopijas institūtā) MOLPOL (Molekulu optiskās polarizācijas) laboratorijā, apvienojot skenējamus lāzerus ar vislabāko šobrīd sasniegto spektru uzņemšanas izšķirtspēju un precizitāti. Piemēram, pētot „pilnīgi sajauktu” *A-b* kompleksu un zemāko tripleta stāvokli NaRb molekulā, tika piedāvāta konkrēta shēma molekulas iegūšanai lāzeru iedarbības rezultātā pie ļoti zemas temperatūras (zem 10^{-6} grādu pēc Kelvina) ar pilnīgi iesaldētu svārstību un rotācijas kustību. Pētot molekulu dinamiku (ierosināto stāvokļu relaksācijas laikus, elektriskās mijiedarbības parametrus u.c.), tika konstatētas lielas dipola momenta vērtības, kas ļauj prognozēt to izmantošanas iespējas nanofotonikas jomā (manipulācija ar daļiņām, elektriskā lauka attēlošana ar optiskām metodēm u.c.). Tika paredzēti un eksperimentos novēroti jauni efekti, proti, leņķisko momentu sadalījuma simetrijas maiņa ārējā laukā atomos un divatomu molekulās.

Ziņojumā dots pārskats par autora publicētajiem darbiem, vadītajām disertācijām un projektiem.

LZA PREZIDIJA DARBĪBA

Prezidijs strādā saskaņā ar LZA Statūtiem (p.5.3.2). Prezidijs uz sēdēm sanāk regulāri, reizi nedēļā. 2006. gadā notikusi 41 prezidija sēde. Prezidija uzmanības lokā 2006. gadā bija galvenokārt šādi jautājumi:

- Zinātnes stāvoklis un zinātnes politika Latvijā
- LZA un Latvijas zinātnes budžets 2006. un 2007. gadam
- Svarīgākie notikumi Latvijas un Latvijas zinātnes dzīvē
- Ar Zinātniskās darbības likumu saistīto normatīvo aktu izstrāde
- LZA Senāta sēžu un pilnsapulču gatavošana un to rezultāti
- LZA organizētu pasākumu (konferenču, sēžu u.tml.) rosināšana un to norises izvērtēšana
- LZA un Latvijas zinātnes starptautiskās sadarbības izvērtēšana un veicināšana
- Sadarbība ar Igaunijas, Lietuvas, Ziemeļvalstu u.c. zinātņu akadēmijām
- Zinātnes un sabiedrības attiecības. Sabiedrisko attiecību veidošana. Zinātnes atspoguļojums plašsaziņas līdzekļos
- Sadarbība ar Rīgas Latviešu biedrību, citām organizācijām
- Žurnāla “Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis” izdošana
- Sadarbība ar Latvijas Akadēmisko bibliotēku
- Sadarbība ar Izglītības un zinātnes ministriju, Latvijas Zinātnes padomi un citām zinātni organizējošām institūcijām
- Atbalsts emeritētajiem zinātniekiem
- Sadarbība ar atbalstītājiem (organizācijām, mecenātiem) un atbalstītāju līdzekļu piesaistīšana pētījumiem, balvām un stipendijām zinātniekiem un studentiem
- Latvijas zinātnes sasniegumu izvērtēšana
- LZA balvu piešķiršana

Uzskaitītais jautājumu klāsts ir tradicionāls prezidija darbībai. 2006. gadā galvenā uzmanība tika veltīta jautājumiem, kas bija saistīti ar Latvijas zinātnes finansējumu kopumā, ar zinātnisko institūtu statusu un attiecīgiem grozījumiem likumdošanā. LZA prezidents J. Ekmanis, viceprezidenti A. Siliņš un J. Jansons aktīvi iesaistījās zinātnes likumdošanas un finansējuma jautājumu apspriešanā LR Saeimā.

Visi prezidija locekļi iekļāvušies Latvijas Zinātnes padomes darbā, ir tās valdes locekļi vai eksperti, kas pastāvīgi piedalās valdes sēdēs. LZA prezidents J. Ekmanis ir Latvijas Zinātnes padomes priekšsēdētājs un Augstākās izglītības padomes priekš-

sēdētāja p.i. Viceprezidents J. Jansons ir Latvijas Zinātnes padomes priekšsēdētāja vietnieks. LZA ģenerālsēkretārs R. Valters vada Valsts zinātniskās kvalifikācijas komisijas darbu un Valsts emeritēto zinātnieku padomi. Tas viss kopumā nodrošina LZA būtisku ietekmi uz Latvijas zinātni.

LZA VALDES DARBĪBA

LZA valde strādāja saskaņā ar LZA statūtiem un LZA Senāta apstiprināto nolikumu. Valdes pārraudzībā bija LZA darba organizācija, LZA pilnsapulču, Senāta un Prezidija lēmumu izpilde, kā arī operatīvā darba plānošana.

Valde apsprieda LZA budžeta izpildi 2005. gadā un 2006. gada budžeta projektu, LZA sēžu tematiku un procedūru, apstiprināja LZA darbinieku algu sarakstu, LZA balvu piešķiršanas grafiku un finansējumu, apstiprināja sēžu un citu LZA pasākumu pusgada plānus, koordinēja nodaļu kopīgi organizētos pasākumus. Diskutēta LZA sadarbība ar LR Saeimas Izglītības un zinātnes komisiju, Izglītības un zinātnes ministriju, Zemkopības ministriju, Latvijas Zinātnes padomi, Augstākās izglītības padomi, universitātēm, ārzemju partnerorganizācijām, TV un citiem Latvijas plašsaziņas līdzekļiem. Plaši diskutēta zinātnisko institūtu statusa maiņa.

Valde regulāri noklausījās LZA lietu pārvaldnieka Vitālija Kozlovska ziņojumus par LZA valdījumā esošo objektu apsaimniekošanu un apsprieda svarīgākās problēmas. 2006. gadā tika pārdots LZA īpašums – akadēmiķes E.Gudrinieces dāvinātais dzīvoklis un nauda ieskaitīta LZA fondā. Svarīgākie Lietu pārvaldes organizētie remonta darbi augstceltnē: nomainīti logi augstceltnes pirmā stāva līmenī, uzbūvēts grāmatu veikals vestibilā, jaunās izremontētās telpās pārvietota VAS "Latvijas pasta" nodaļa (šos darbus daļēji finansēja SEB Unibanka), pabeigta torņa daļas parapetu un karnižu nosegšana ar metāla segumu 14.–17. stāvu līmenī, veikts kabinetu telpu remonts 120 m² platībā, divos stāvos izremontēti koridori un koplietošanas telpas, rekonstruētas ūdens padeves un ugunsdrošības ūdens sistēmas, nomainīti sūkņi, noslēdzošā armatūra un 60 % maģistrālo cauruļu.

Valde apstiprināja LZA augstceltnes remontu un celtniecības darbu plānu. Apspriests Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta sagatavotais detālplānojums teritorijai starp Gaiziņa, Gogoļa, Turgeņeva un Maskavas ielu, iespējamie ceļi augstceltnes apkures izdevumu samazināšanā, faktisko augstceltnes ekspluatācijas izdevumu pieaugums un telpu īres izmaksu palielināšana, augstceltnes torņa daļā izvietoto antenu un citu radiotelekomunikāciju tehnisko līdzekļu ekspluatācijas problēmas, iznomātā Zinātnes nama (Lielupe) deviņstāvu korpusa rekonstrukcijas

priekšlikumi. Valde pieņēma lēmumu par LZA darbinieku veselības apdrošināšanu 2007. gadā.

Valdes sēdes notiek reizi divās nedēļās, tajās piedalās LZA prezidents un Lietu pārvaldnieks. Operatīvos jautājumus kārtō valdes priekšsēdētājs – LZA ģenerālsekretārs.

LZA BUDŽETA IZPILDE 2006. GADĀ

Nr. p.k.	Izdevumu veids	Summa, Ls
1.	LZA mērķa finansējums, t.sk.:	152 616
1.1.	Štata darbinieku atalgojums	90 645
1.2.	Senāta un valdes locekļu, ekspertu komisiju, ārštata darbinieku atalgojums	11 668
1.3.	Sociālais nodoklis	21 669
1.4.	Starptautiskā sadarbība un komandējumi, t.sk. EZMA	15 979
1.5.	Pakalpojumu apmaksā	7400
1.6.	Kancelejas preces, materiāli, rezerves daļas, saimniecības inventārs	1536
1.7.	LZA gadagrāmata, tipogrāfijas izdevumi	2525
1.8.	Reprezentācijas izdevumi	640
1.9.	Laikrakstu un žurnālu abonēšana	554
2.	“Latvijas izgudrojumi un izgudrotāji”, elektroniskā datubāze	2500
3.	Latvijas zinātnes atbalsta popularizēšanas izdevumi	7200
4.	“Latvijas zinātnieki”, elektroniskā datubāze	3300
5.	LZA locekļu sagatavoto monogrāfiju izdošana	16 958
6.	LZA nominālās balvas	15 000
7.	Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisija	12 000
8.	LZA Skaitļošanas centrs	10 000
9.	LZA Centrālais arhīvs	3800
	Kopā	223 374

LZA FONDA DARBĪBA

Pārskata periodā Fonds saņēmis akadēmiķes E. Gudrinieces ziedojumu Ls 90701,34. Šos līdzekļus ilgākā laika periodā plānots izmantot:

1) LZA akadēmiķes E.Gudrinieces balvas piešķiršanai labākajam jaunajam zinātniekam bioloģiski aktīvo vielu sintēzes jomā;

2) akadēmiķes E. Gudrinieces balvas piešķiršanai labākajam ķīmijas skolotājam Latvijā;

3) akadēmiķu E. Gudrinieces un A. Ieviņa stipendijas piešķiršanai studentiem ķīmijas un ķīmijas tehnoloģijas jomā;

4) līdzdalībai akadēmiķes E. Gudrinieces auditorijas iekārtošanā RTU MZLĶ fakultātē;

5) akadēmiķes E. Gudrinieces piemiņas pasākumu atbalstam.

2006. gadā piešķirta akadēmiķu E. Gudrinieces un A. Ieviņa stipendija Ls 120.- mēn. vienam studentam, piešķirta un pasniegta akadēmiķes E. Gudrinieces balva Ls 600.- labākajam ķīmijas skolotājam Latvijā, kā arī izgatavotas nozīmes un medaļas (Ls 1486,84), kuras pasniegs balvu ieguvējiem.

No J. Labsvīra ziedojuma pasniegta K. Ulmaņa balva Latvijas valsts vēsturē un tautsaimniecībā Ls 1000.- profesoram *Dr.habil.agr.* A. Borukam. No šī ziedojuma piešķirta arī stipendija Ls 70.- mēn. vienam Latvijas Universitātes studentam.

No K. Poča ziedojuma piešķirta stipendija fizikā Ls 60.- mēnesī: vienam studentam no Latvijas Universitātes un vienam no Daugavpils Universitātes.

No D.A. Lēbera ziedojuma piešķirti:

1) Ls 3000.- LU vēstures institūta apgādam J.K. Broces darba “Zīmējumi un apraksti” 4. sējuma sagatavošanai un izdošanai.

2) Ls 1200.- Latvijas Akadēmiskajai bibliotēkai rakstu krājuma “*Juridica Lettonica*” sagatavošanai un izdošanai;

3) Ls 1000.- Latvijas Akadēmiskajai bibliotēkai O. Zandera grāmatas par latviešu grāmatniecības vēsturi sagatavošanai un izdošanai.

No M. Štaudingeres-Voitas ziedojuma izmaksāti Ls 1000.- tēlniekam LZA Goda loceklim I. Rankam pieminekļa izgatavošanai un uzstādīšanai LZA Goda locekļa Andreja Eglīša kapavietai Ļaudonas kapos. No šī ziedojuma nelielā apmērā sniegts arī atbalsts LZA locekļu kapavietu sakārtošanai un cita veida pakalpojumiem.

AR LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJU SAISTĪTU ORGANIZĀCIJU
DARBĪBA 2006. GADĀ
(ĪSI PĀRSKATI)

Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija

2006. gadā pabeigts divgadējais starptautiskais septiņu ES dalībvalstu — Vācijas, Dānijas, Igaunijas, Latvijas, Lietuvas, Polijas, Ungārijas — projekts *Eurotermbank*, kurā Latvijas Zinātņu akadēmija ir viena no partnerēm. Izveidota daudzvalodu terminu datubāze ar vienotu piekļuvi vairāk par 220 tūkstošiem latviešu valodas terminu internetā.

LZA TK izstrādāti un/vai apstiprināti juridiskie, drošības, spēkratu teorijas un mežzinātnes termini. 24. oktobra svinīgajā sēdē godināta LZA TK ilggadējā vadītāja LZA goda locekļa simtgadnieka Rūdolfa Grabja piemiņa līdz ar valodnieka “Darbu izlases” atvēršanu un atskatu uz LZA TK darbības 60 gadiem.

Sadarbībā ar SIA *TehnoMedia* izveidota jauna akadēmiskā terminu datubāze *AkadTerm* ar aptuveni 300 tūkstošiem terminu. Datubāzes adrese: <http://termini.lza.lv/akadterm/>.

Publicēts kārtējais biļetens “Terminoloģijas Jaunami” numurs, kurā sniegta atjaunināta informācija par LZA TK pašreizējo darbību, tās juridisko pamatu, struktūru, sastāvu, apakškomisijām, publikācijām u. c.

Apstiprināta jauna Politikas zinātnes terminoloģijas apakškomisija LZA akadēmika Tālava Jundža vadībā.

Kā atzinību par rosīgu darbu terminoloģijas attīstībā LZA akadēmiķe Valentīna Skujiņa saņēmusi starptautisko Eižena Vistera (Wüster) speciālo balvu un medaļu. Piešķirēja — Austrijas UNESCO komisija Starptautiskā terminoloģijas informācijas centra *Infoterm*, Vīnes universitātes Eižena Vistera arhīva un Austrijas Nacionālās bibliotēkas Starptautiskā esperanto muzeja vārdā.

Komisijas priekšsēdētāja Valentīna Skujiņa

Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisija

Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisija 2006. gadā izskatīja 119 promocijas darbus, akceptēja 118, noraidīja 1. 2005. gadā komisija izskatīja un akceptēja 107 darbus. 2006. gadā akceptēto promocijas darbu skaits salīdzinājumā ar 2005. gadu ir pieaudzis par 10,3 %.

2006. gadā akceptētie promocijas darbi pa specialitātēm iedalās šādi (iekavās 2005. gadā akceptēto darbu skaits): arhitektūra – 2 (0), bioloģija – 5 (8), būvzinātne – 4 (1), datorzinātne un informācijas tehnoloģijas – 6 (4), ekonomika un vadībzinātne – 12 (13), elektrotehnika un telekomunikācijas – 2 (0), enerģētika un elektrotehnika – 6 (8), farmakoloģija – 0 (1), farmācija – 1 (0), filozofija 0 (3), fizika un astronomija – 3 (5), ģeogrāfija – 2 (2), hidroinženierzinātne 0 (1), juridiskā zinātne – 7 (1), ķīmija un ķīmijas inženierzinātnes – 10 (4), laukkopība – 0 (4), lauksaimniecības inženierzinātne 0 (2), literatūrzinātne – 5 (5), lopkopība – 1 (0), mākslas zinātne – 2 (2), matemātika – 1 (1), materiālzinātne – 0 (2), medicīna 16 (15), mehānika un mašīnzinātne – 5 (3), pārtikas zinātne – 5 (1), pedagoģija – 8 (9), (6), psiholoģija 1 (1), socioloģija, politikas un komunikāciju zinātne – 0, noraidīts 1 (6), transports un satiksme – 5 (1), valodniecība – 7 (2), veterinārmedicīna – 1 (2), vēsture – 1 (0).

Akceptētie darbi pa augstskolām iedalās sekojoši: LU – 46 (51), RTU – 38 (21), RSU – 15, 1 noraidīts (15), LLU – 8 (13), DU – 6 (5), TSI – 3 (0), Latvijas Mūzikas akadēmija – 2 (0).

Komisijas priekšsēdētājs Raimonds Valters

Valsts emeritēto zinātnieku padome

2006. gadā Valsts emeritēto zinātnieku padome, pamatojoties uz LR MK 1995. gada 7. novembra noteikumu Nr.328 “Nolikums par valsts emeritētā zinātnieka nosaukuma piešķiršanu” un 1997. gada 11. februāra un 2006. gada 30. maija grozījumiem, izskatot 57 iesniegumus, piešķirusi valsts emeritētā zinātnieka nosaukumu un mūža grantu 45 Latvijas dažādu nozaru ievērojamiem zinātniekiem, to skaitā LZA kor.loc. Benitai Laumanei, LZA goda doktoriem Elgai Kagainei un Andrim Zvirgzdam.

No 2007. gada 1. janvāra valsts emeritētā zinātnieka mūža grants palielināts līdz Ls 150.- mēnesī.

Kopš 1996. gada, kad tika iedibināts valsts emeritētā zinātnieka statuss, piešķirtais finansējums (Ls) bijis šāds: 1996. g. — 17 820, 1997. g. — 59 226, 1998. g. — 91 720, 1999. g. — 105 848, 2000. g. — 111 077, 2001. g. — 121 077, 2002. g. — 133 000, 2003. g. — 153 000, 2004. g. — 153 000, 2005. g. — 263 000, 2006. g. — 314 000, 2007. g. — 505 000.

Mūža granti, atbilstoši piešķirtajam finansējumam, pavisam piešķirti 356 zinātniekiem, tai skaitā 1996. g. — 40, 1997. g. — 46, 1998. g. — 50, 1999. g. — 9, 2000. g. — 20, 2001. g. — 23, 2002. g. — 13, 2003. g. — 40, 2004. — 20, 2005. —

50, 2006. — 45. Patlaban grantu saņēmu 271 zinātnieks. Granti piešķirti 43 LZA īstenajiem locekļiem, 16 goda locekļiem, 14 korespondētājlocekļiem un 16 LZA goda doktoriem.

2007. gada 5. martā izsludināts jauns konkurss valsts emeritētā zinātnieka nosaukuma iegūšanai.

Padomes priekšsēdētājs Raimonds Valters

Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts

Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts ir privāta zinātniska institūcija, kas veic pētījumus ekonomikā. Institūts ir izveidots uz 1946. gadā dibinātā Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūta bāzes un turpina tā darbību. Institūta īpašnieki ir Latvijas Zinātņu akadēmija, augstskolas „Turība” un Starptautiskais praktiskās psiholoģijas institūts, kokapstrādes uzņēmums „Latvijas Finieris”, biedrības „Latvijas Inteliģences apvienība” un „Latvijas Telekomunikāciju asociācija”, zemnieku saimniecība „Lejaslāči” un vairākas privātpersonas – zinātnieki ekonomikas jomā.

Galvenie institūta pētījumu virzieni ir: makroekonomiskā attīstība, politiskā ekonomija, tautsaimniecības struktūrpolitika un atsevišķu tautsaimniecības nozaru attīstība, demogrāfija un darba tirgus, sabiedriskās finanses, darba attiecības. Institūts ir Eiropas Komisijas dibinātās institūcijas „Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonds” Nacionālais centrs trīs Eiropas Savienības observatorijās darba attiecību, darba apstākļu un tautsaimniecības pārstrukturizācijas novērošanai un politikas veidošanai šajās jomās.

Izmantojot savas izdevējdarbības tiesības un starptautiskās sadarbības iespējas, institūtā veikto pētījumu rezultāti tiek regulāri publicēti. 2006. gadā institūts pārņēma Latvijas Universitātes dibinātā akadēmiskā žurnāla „*Humanities and Social Sciences. Latvia*” izdošanu.

Institūtā veic pētījumus septiņos Latvijas valsts finansētos akadēmiskos projektos un divos valsts sadarbības projektos, citos valsts institūciju, privāto uzņēmumu un ārvalstu institūciju finansētos projektos. Sadarbībā ar ārvalstu institūcijām un zinātniskajām iestādēm un starptautisko zinātniskās sadarbības tīklu ietvaros institūta darbinieki piedalās starptautiskos zinātniskos pasākumos. Vairāki institūta darbinieki ir nacionālā un Eiropas līmenī atzīti eksperti.

2006. gadā institūtā veikts 21 pētījumu projekts, no tiem pieci – starptautiski projekti. Institutā strādāja 24 darbinieki, no tiem deviņi zinātņu doktori un trīs doktoranti.

Institūta direktore Raita Karnīte

Latvijas Zinātņu akadēmijas Sertifikācijas centrs

Latvijas Zinātņu akadēmijas Sertifikācijas centrs ir valsts paziņota Eiropas Komisijai (notificēta) sertifikācijas institūcija būvmateriālu atbilstības novērtēšanas jomā, kas nozīmē to, ka Centra izsniegtie būvmateriālu drošību apliecinājošie dokumenti tiek atzīti visās ES dalībvalstīs un uz šo apliecinājumu pamata ražotajiem ir tiesības marķēt produkciju ar ES pieņemto drošības marķējumu „CE” („pase” uz Eiropas tirgu). Latvijas Zinātņu akadēmijas Sertifikācijas centra identifikācijas numurs ir 1327, kuru lieto ar „CE” marķējumu.

Centrs ir akreditēts Latvijas (LATAK) un Apvienotās Karalistes (UKAS) akreditācijas institūcijās. Pateicoties UKAS akreditācijai, centrs ieguva tiesības ES pakalpojumu tirgū, jau pirms Latvija tika uzņemta ES pilntiesīga biedra statusā. Aizvadītajā gadā centrs ir sekmīgi izturējis gadskārtējās uzraudzības akreditācijas. Centra pakalpojumus izmanto daudzas Eiropas valstis, to skaitā ārpus ES ietvaram (Krievija, Ukraina, Baltkrievija).

2006. gadā ir izsniegti:

- 64 produktu atbilstības sertifikāti,
- 28 atbilstības sertifikāti drošības prasībām;
- 44 ražotnes produkcijas kontroles sertifikāti (BPD).

Bez sertifikācijas pakalpojumiem Centrs sniedz konsultācijas un veic apmācību Eiropas standartu apgūšanā, piedalās Latvijas nacionālo standartu izstrādāšanā (3 standartu tehniskajās komitejās).

Centra valdes priekšsēdētājs Imants Matīss

Latvijas Zinātņu akadēmijas Zinātnes un tehnoloģijas pētniecības centrs

2006. gadā Latvijas Zinātņu akadēmijas Zinātnes un tehnoloģijas pētniecības centrs turpināja līdzdalību vairākos starptautiskos projektos, tostarp ikgadējo nacionālo atskaišu sagatavošanā par nacionālo inovāciju politiku Eiropas Komisijai projekta „*Trend Chart: Innovation policy in Europe*” ietvaros, kurā centra darbinieki nacionālo korespondentu statusā darbojas kopš 2004. gada. Tika veikts darbs arī starptautiska pētniecības projekta „*Developing Universities – The Evolving Role of Academic Institutions in Economic Growth*” ietvaros, kurš tika uzsākts 2005. gadā, piesaistot pētniekus no vairāk nekā 10 pasaules valstīm, un kuru koordinē Lundas Ekonomikas un vadības skolas Pētniecības politikas institūts Zviedrijā. Šī projekta mērķis ir veidot labāku izpratni par akadēmisko institūciju mainīgo lomu dažādos nacionālajos kontekstos, kā arī veicināt politikas pieredzes apguvi un apmaiņu starp dažāda ekonomiskās attīstības līmeņa valstīm. Centrs piedalījās Latvijas nacionālas sadaļas sagatavošanā apjomīgai datubāzei „*Erawatch baseload inventory*” par zinātnes politiku Eiropas Savienības valstīs.

Attiecībā uz Latvijas mēroga aktivitātēm centra pētnieki 2006. gadā turpināja realizēt Latvijas Zinātnes padomes zinātnisko projektu „Inovativās attīstības un jaunu tehnoloģiju radišanas problēmas Latvijā” (2004–2007).

Centra vadītājs Jānis Kristapsons

ZINĀTŅU NODAĻAS

FIZIKAS UN TEHNISKO ZINĀTŅU NODAĻA

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1524

Tel.: 7223633. Fakss: 7821153

E pasts: fizteh@lza.lv

Nodaļas padome

Nodaļas priekšsēdētājs Juris JANSONS

Nodaļas priekšsēdētāja vietnieki Vitauts TAMUŽS

Andris KRŪMIŅŠ

Zinātniskā sekretāre Sofja NEGREJEVA

Padomes locekļi

Ivars BIĻINSKIS

Andris BUIĶIS

Jānis GRUNDSPEŅĶIS

Jānis KRISTAPSONS

Andris KRĒSLIŅŠ

Andris OZOLS

Uldis RAITUMS

Rolands RIKARDS

Pēteris ŠIPKOVŠ

Nodaļa apvieno 86 LZA locekļus, t.sk. 30 īstenos, 3 goda, 20 ārzemju locekļus un 33 korespondētājlocekļus.

Ar nodaļas darbu saistīti 11 LZA goda doktori.

Specialitāte	Locekļu skaits			
	īstenie	korespon- dētājloc.	ārzemju	goda
Fizika	17	7	12	–
Mehānika	8	6	3	–
Informātika	3	8	3	2
Matemātika	2	5	1	–
Astronomija	–	3	1	–
Enerģētika	–	4	–	1

Nodaļas locekļu sadalījums pa specialitātēm

astronomija

Māris Ābele, kor. loc.
Edgars Bervalds, kor. loc.
Juris Žagars, kor. loc.
Dainis Draviņš, ārz. loc.

enerģētika

Andris Krēslīšs, kor. loc.
Leonīds Ribickis, kor. loc.
Antans Sauļus Sauhats, kor. loc.
Pēteris Šipkovs, kor. loc.
Viktors Zēbergs, goda loc.

fizika

Mārcis Auziņš, īst. loc.
Jānis Guntis Bērziņš, īst. loc.
Elmārs Blūms, īst. loc.
Andrejs Cēbers, īst. loc.
Juris Ekmanis, īst. loc.
Ruvins Ferbers, īst. loc.
Agris Gailītis, īst. loc.
Andris Krūmiņš, īst. loc.
Ivars Lācis, īst. loc.
Oļģerts Lielausis, īst. loc.
Jānis Lielpēters, īst. loc.
Andrejs Siliņš, īst. loc.
Linards Skuja, īst. loc.
Andris Šternbergs, īst. loc.
Kurts Švarcs, īst. loc.
Ivars Tāle, īst. loc.
Juris Zaķis, īst. loc.
Imants Bērsons, kor. loc.
Jurījs Dehtjars, kor. loc.
Jevgeņijs Joļins, kor. loc.
Māris Knite, kor. loc.
Aleksejs Kuzmins, kor. loc.
Inta Muzikante, kor. loc.
Andris Ozols, kor. loc.
Hermanis Branovers, ārz. loc.

Oļģerts Dumbrājs, ārz. loc.
Tills fon Egidijš, ārz. loc.
Roberts Evarestovs, ārz. loc.
Pauls Janmeijs, ārz. loc.
Igorš Kirko, ārz. loc.
Ivars Melngailis, ārz. loc.
Jānis Melngailis, ārz. loc.
Zenons Rokus Rudziks, ārz. loc.
Žaks Simons, ārz. loc.
Juris Pēteris Svenne, ārz. loc.
Juris Upatnieks, ārz. loc.

informātika

Jānis Bārzdīņš, īst. loc.
Ivars Biļinskis, īst. loc.
Jānis Grundspeņķis, īst. loc.
Andris Ambainis, kor. loc.
Igorš Kabaškis, kor. loc.
Audris Kalniņš, kor. loc.
Jurījs Merkurjevs, kor. loc.
Leonīds Novickis, kor. loc.
Vladimirs Pirogovs, kor. loc.
Pēteris Videnieks, kor. loc.
Jāzeps Ločmelis, goda loc.
Jānis Osis, goda loc.
Žils Brasārs, ārz. loc.
Juris Hartmanis, ārz. loc.
Andris Padeģs, ārz. loc.

informātika (zinātniecība)

Jānis Kristapsons, kor. loc.

matemātika

Andris Buiķis, īst. loc.
Rūsiņš Mārtiņš Freivalds, īst. loc.
Agnis Andžāns, kor. loc.
Uldis Raitums, kor. loc.
Andrejs Reinfelds, kor. loc.
Aleksandrs Šostaks, kor. loc.

Aivars Zemītis, kor. loc.
Raimonds Čiegis, ārz. loc.

mehānika

Juris Jansons, īst. loc.
Ivars Knēts, īst. loc.
Egons Lavendelis, īst. loc.
Imants Matīss, īst. loc.
Rolands Rikards, īst. loc.
Kārlis Rocēns, īst. loc.
Vitauts Tamužs, īst. loc.

Gundaris Teters, īst. loc.
Andris Čate, kor. loc.
Vladimirs Kasjanovs, kor. loc.
Roberts Maksimovs, kor. loc.
Jānis Rudzītis, kor. loc.
Narimants Salenieks, kor. loc.
Jānis Vība, kor. loc.
Jānis Dundurs, ārz. loc.
Jiri Engelbrehts, ārz. loc.
Renē Moro, ārz. loc.

Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas darbība

2006. gadā notika astoņas nodaļas sēdes un nodaļa sagatavoja trīs LZA sēdes.

Nodaļas sēdēs tika izskatītās šādas galvenās problēmas:

1. martā nodaļas locekļi noklausījās akad. Jura Jansona pārskatu par nodaļas darbību 2005.gadā un apsprieda priekšlikumus darbam 2006.gadā. Sēdes dalībnieki apskatīja un apsprieda FTZ nodaļas mājaslapas maketu un akceptēja to. J. Jansons ieteica atbalstīt LU Astronomijas institūta ierosinājumu iedibināt Artura Balklava vārdā nosauktu Latvijas Zinātņu akadēmijas balvu par izcilu veikumu zinātnes popularizēšanā. Visi klātesošie vienbalsīgi atbalstīja šo priekšlikumu. Šogad Artura Balklava balva tika piešķirta pirmo reizi. Vitolds Grabovskis un Ilgonis Vilks ir apbalvoti par zinātnes popularizēšanu Latvijā, tai skaitā par žurnāla "Terra" izveidošanu un vadišanu.

22. martā notika sēde „Ēku energoefektivitāte un Latvijas likumdošana”. Pirmo reizi Eiropā veikta ēku enerģētiskā sertificēšana veselai pilsētai (Ogrē), panākot 10% enerģijas ekonomiju. Par šo Latvijas sasnieguma būtību referēja kor.loc. Andris Krēslīņš. Referents klātesošos iepazīstināja ar Eiropas Savienības direktīvām un to ieviešanas problēmām Eiropā un Latvijā: ēkas energopases un energomarķējuma izveidošanu; energoinspekcijas atjaunošanu, jaunu speciālistu sagatavošanu. Par dzīvojamo ēku energosertifikācijas metodiku Ogrē sēdes dalībniekus informēja RTU asistents Mg. Anatolijs Borodinecs. Dzīvojamo ēku sertifikācijas mērķis bija ēku enerģijas patēriņa samazināšana. Ogres pilsētā ēku energosertificēšana tika veikta pēc faktiskā siltumpatēriņa. Tas deva iespēju veikt dažādu ēku salīdzinājumu, motivēt ēku rekonstrukcijas darbus un novērtēt šo darbus efektivitāti. Pieredze liecina, ka sertifikācija dod iespēju nodrošināt no 5 līdz 20% energopatēriņa samazinājumu. Par

ēku energosertificēšanas pieredzi Ogres pilsētā referēja RTU prof., *Dr.habil.sc.ing.* Egīls Dzelzītis. Rekonstrukciju gaitā Ogrē ir uzstādīti 147 siltummezgli. Komunikāciju attīstība dod iespēju ar interneta palīdzību reālā laikā kontrolēt iekārtas stāvokli, iedzīvotājiem – temperatūras mērījumus siltummezglā, bet tehniem darbiniekiem ir iespēja no attāluma regulēt siltummezgla parametrus. Galvenie ieguvumi ir: avārijas prognozes, naudas plūsmas optimizācija, siltummezglu atjaunošana un patērētāju izglītošana. Sēdes dalībnieku kopējais viedoklis: enerģētikas problēmas ir ļoti svarīgas, ir nepieciešams sekmēt racionālu enerģijas izmantošanu Latvijā, plaši izplatīt informāciju par Ogres sasniegumiem un nodrošināt pieeju Ogres pilsētas pieredzes izmantošanai visām ieinteresētām institūcijām un iedzīvotājiem.

19. aprīlī notika sēde „Par valsts pētījumu programmām informācijas tehnoloģijās un materiālzinātnēs”. Sēdes mērķis bija – noklausīties atskaites par valsts pētījumu programmu izpildi un apspriest, kā tās varētu attīstīties nākotnē. Akad. Ivars Biļinskis runāja par valsts pētījumu programmu informācijas tehnoloģiju jomā un raksturoja problēmas, kas saistītas ar projekta realizāciju. Galvenā no tām ir finansiāla problēma. Par valsts pētījumu programmu materiālzinātnē un to izpildes gaitu sēdes dalībniekus informēja akad. Andris Šternbergs. Viņš iepazīstināja ar visiem sešiem projektiem, projektu uzdevumiem un zinātnieku grupām, kuras ir saistītas ar projektu izpildīšanu un arī ar tām problēmām (galvenokārt finansiālām), no kurām atkarīga valsts pētījumu programmas „Materiālzinātne” savlaicīga izpilde.

7. jūnijā sēdē „Latvijas Universitātes Lāzeru centrs” akad. Mārcis Auziņš aprakstīja Lāzeru centra izveidošanas vēsturi. Lāzeru centrā darbojas trīs zinātniskās pētniecības laboratorijas, kuras apvienojušas resursus, lai izveidotu kopīgi izmantojamu lāzeru parku ar vairākām vienlaikus darbināmām lāzeru sistēmām, kuras līdz ar citu unikālu aparātūru nodrošina iespēju veikt oriģinālus, pasaules līmenī konkurētspējīgus pētījumus Par LU Atomfizikas un spektroskopijas institūta Molekulu optiskās polarizācijas (MOLPOL) laboratorijas pētījumiem ar Lāzeru centra palīdzību referēja kor.loc. Ruvins Ferbers. Referents raksturoja MOLPOL laboratorijas galvenos zinātniskos virzienus, zinātniski pētniecisko kolektīvu, pētāmos objektus, metodes, projektus, galvenos sadarbības partnerus. Centrā regulāri viesosies vadošie pasaules zinātnieki, lai veiktu kopīgus pētījumus un lasītu lekcijas LU studentiem.

28. jūnija sēde bija veltīta Latvijas izcilajam radiotehnikas speciālistam Aleksandram Akmentiņam. Referātā LZA god.loc. Jāzeps Ločmelis aprakstīja Aleksandra Akmentiņa dzīves gaitas. Nodaļas lēmums bija apvienot pūles, lai informācija par Aleksandru Akmentiņu būtu sistematizēta, atrodama internetā un zināma jaunajai paaudzei, ar vārdbalvas vai stipendiju palīdzību saglabāt Aleksandra Akmentiņa vārdu (sk. *Zinātnes Vēstnesis*, 2006, 18. septembris, Nr. 15(328)).

18. oktobrī sēdē noklausījās Dr. Māra Ēlerta, akad. Agra Gailīša, akad. Oļģerta Lielausa, Dr. Jāņa Freiberga un akad. Elmāra Blūma ziņojumu par Francijas-Latvijas

sadarbības projektu „Ampera iniciatīva”. Tās rezultātā paredzēts veidot Ampera institūtu ar specifisku pētījumu tematiku, centrētu magnetohidrodinamikā (MHD), tāpat mācībā par elektromagnētiskā lauka mijiedarbi ar šķīdriem, kam raksturīga dabīga elektrovadāmība vai arī mākslīgi radīta magnetizējamība. Tas būtu galamērķis iepriekšējam sagatavošanas procesam, jo „Ampera iniciatīva” ir tālākais izvērsums „*European Concerted Action COST P6*” 2001. gada priekšlikumam, kuru sagatavoja A. Alemany (Francija), G. Gerbeth (Vācija) un O. Lielausis (Latvija) (sk. *Zinātnes Vēstnesis*, 2006, 6. nov., Nr. 18(331)).

25. oktobrī ar ār.z.loc. Oļģerta Dumbrāja un kor.loc. Ruvina Ferbera zinātniskiem ziņojumiem sākās nodaļas locekļu iepazīstināšana ar jaunajiem LZA īsteno locekļu kandidātiem.

8. novembrī sēdes dalībnieki noklausījās četrus referātus: LZA īsteno locekļu kandidātu Jurijs Dehtjars un Leonīda Ribicka ziņojumus, LZA korespondētājlocekļa kandidāta Leonīda Novicka un korespondētājlocekļa kandidātes Intas Muzikantes ziņojumus par zinātnisko pētījumu rezultātiem.

LZA Rudens pilnsapulce 7. decembrī par akadēmiķi no nodaļas ievēlēja Ruvinu Ferberu un par korespondētājlocekļiem Leonīdu Novicki un Intu Muzikanti. Par LZA goda locekli tika ievēlēts Viktors Zēbergs (FEI).

LZA sēdes:

25. janvārī LZA sēdē “Nanozinātnes un tehnoloģijas Latvijā” sēdes dalībnieki noklausījās un apsprieda četrus ziņojumus (sk. 138. lpp.).

12. maijā notika LZA izbraukuma sēde Transporta un sakaru institūta (TSI) Latgales filiālē (Daugavpils). Kor.loc. Igors Kabaškins iepazīstināja sēdes dalībniekus ar projekta „Akadēmiskais parks” aktivitātēm: pirmās kārtas funkcionēšanu un otrās kārtas praktisko realizāciju (sk. *Zinātnes Vēstnesis*, 2006, 22.maijs, Nr.10 (323)).

14. decembrī LZA sēdē „Akadēmisko institūciju mainīgā loma Latvijā: izaicinājumi un perspektīvas” sēdes dalībnieki noklausījās akad. Indriķa Muižnieka un kor.loc. Igora Kabaškina ziņojumus (sk. 149. lpp.).

Nodaļas locekļu ievērojamākos sasniegumus sk. 107. lpp.

Par zinātniskajiem sasniegumiem balvas piešķirtas kor.loc. Agnim Andžānam, akad. Jānim Bārdziņam, kor.loc. Jurijam Dehtjaram, kor.loc. Leonīdam Ribickim, akad. Kārlim Rocēnam (sk. 96.–98. lpp.).

Nodaļas priekšsēdētājs *Juris Jansons*
Zinātniskā sekretāre *Sofja Negrejeva*

ĶĪMIJAS, BIOLOĢIJAS UN MEDICĪNAS ZINĀTŅU NODAĻA

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1524

Tel.: 7220725. Fakss: 7821153

E pasts: chem@lza.lv

Nodaļas padome

Nodaļas priekšsēdētājs Raimonds VALTERS

Nodaļas priekšsēdētāja vietnieki Gunārs DUBURS

Vija KLUŠA

Uldis VIESTURS

Zinātniskā sekretāre Baiba ĀDAMSONE

Padomes locekļi

Bruno ANDERSONS

Mārtiņš BEĶERS

Jekaterina ĒRENPREISA

Elmārs GRĒNS

Aleksandrs JEMELJANOVŠ

Mārtiņš KALNIŅŠ

Rihards KONDRATOVIČS

Tālis MILLERS

Jānis STRADIŅŠ

Andris STRAKOVŠ

Jānis VOLKOLĀKOVŠ

Henriks ZENKEVIČS

Nodaļa apvieno 116 LZA locekļus, t.sk. 39 īstenos, 7 goda, 31 ārzemju locekļus un 39 korespondētājlocekļus.

Ar nodaļas darbu saistīti 32 LZA goda doktori.

Specialitāte	Locekļu skaits			
	īstenie	korespondētājloc.	ārzemju	goda
Ķīmija	13	7	9	–
Medicīna	10	11	10	4
Bioloģija	8	11	6	1
Biotehnoloģija	3	–	1	–
Ekoloģija, videszinātnes un ģeogrāfija	2	3	1	–
Ģeoloģija un ūdenssaimniecība	–	2	2	1
Lauksaimniecības zinātnes	1	3	–	1
Mežzinātnes	–	1	–	–
Zinātnes vēsture	–	–	1	–
Materiālzinātne	2	1	1	–

Nodaļas locekļu sadalījums pa specialitātēm

bioloģija

Jekaterina Ērenpreisa, īst. loc.
 Elmārs Grēns, īst. loc.
 Rihards Kondratovičs, īst. loc.
 Rita Kukaine, īst. loc.
 Indriķis Muižnieks, īst. loc.
 Pauls Pumpēns, īst. loc.
 Īzaks Rašals, īst. loc.
 Jānis Viksne, īst. loc.
 Gunārs Andrušaitis, kor. loc.
 Viktorija Baumannē, kor. loc.
 Jānis Kloviņš, kor. loc.
 Tatjana Kozlovska, kor. loc.
 Imants Liepa, kor. loc.
 Viesturs Melecis, kor. loc.
 Aleksandrs Rapoportš, kor. loc.
 Maija Rukliša, kor. loc.
 Nikolajs Sjakste, kor. loc.
 Anatolijs Šaripo, kor. loc.
 Henriks Zenkevičs, kor. loc.
 Viesturs Baumanis, goda loc.
 Māris Hartmanis, ārz. loc.
 Vitauts Kalniņš, ārz. loc.
 Jānis Metuzāls, ārz. loc.
 Uldis Streips, ārz. loc.
 Rihards VILLEMS, ārz. loc.
 Kurts Vitrihs, ārz. loc.

biotehnoloģija

Mārtiņš Beķers, īst. loc.
 Romans Kārklīņš, īst. loc.
 Uldis Viesturs, īst. loc.
 Andrejs Daugulis, ārz. loc.

ekoloģija, videszinātnes

Pēteris Cimdiņš, īst. loc.
 Māris Kļaviņš, īst. loc.
 Aija Melluma, kor. loc.

ģeogrāfija

Guntis Eberhards, kor. loc.
 Oļģerts Nikodemus, kor. loc.
 Edmunds Bunkše, ārz. loc.

ģeoloģija un ūdenssaimniecība

Vitālijs Zelčs, kor. loc.
 Ansis Ziverts, kor. loc.
 Igors Danilāns, goda loc.
 Aleksis Dreimanis, ārz. loc.
 Hennings Sērensens, ārz. loc.

ķīmija

Gunārs Čipēns, īst. loc.
 Gunārs Duburs, īst. loc.
 Mārtiņš Kalniņš, īst. loc.
 Ivars Kalviņš, īst. loc.
 Valdis Kampars, īst. loc.
 Edvards Liepiņš, īst. loc.
 Edmunds Lukevics, īst. loc.
 Tālis Millers, īst. loc.
 Uldis Sedmalis, īst. loc.
 Jānis Stradiņš, īst. loc.
 Andris Strakovs, īst. loc.
 Raimonds Valters, īst. loc.
 Nikolajs Vederņikovs, īst. loc.
 Māra Jure, kor. loc.
 Aivars Krauze, kor. loc.
 Ēriks Kupče, kor. loc.

Pēteris Trapencieris, kor. loc.
 Arnis Treimanis, kor. loc.
 Grigorijs Veinbergs, kor. loc.
 Andris Zicmanis, kor. loc.
 Nikodems Bojārs, ārz. loc.
 Pēteris Bolšaitis, ārz. loc.
 Benedikts Juodka, ārz. loc.
 Georgs Pauls Kreišmanis, ārz. loc.
 Arnis Kuksis, ārz. loc.
 Gotfrīds Ottings, ārz. loc.
 Edvins Vedējs, ārz. loc.
 Mihails Voronkovs, ārz. loc.
 Regīna Žuka, ārz. loc.

lauksaimniecības zinātnes

Aleksandrs Jemeljanovs, īst. loc.
 Edīte Birģele, kor. loc.
 Andrejs Cālītis, kor. loc.
 Aldis Kārklīšs, kor. loc.
 Jānis Latvietis, goda loc.

materiālzinātne

Bruno Andersons, īst. loc.
 Jānis Grabis, īst. loc.
 Jānis Grāvītis, kor. loc.
 Elza Reihmane, ārz. loc.

medicīna

Georgs Andrejevs, īst. loc.
 Anatolijs Bļugers, īst. loc.
 Jānis Gardovskis, īst. loc.
 Viktors Kalnbērzs, īst. loc.
 Vija Kluša, īst. loc.
 Jānis Priedkalns, īst. loc.

Rafails Rozentāls, īst. loc.
 Vera Rudzīte, īst. loc.
 Arnis Viksna, īst. loc.
 Jānis Volkolākovs, īst. loc.
 Igors Aksiks, kor. loc.,
 Andris Ferdats, kor. loc.
 Alfrēds Miltiņš, kor. loc.
 Ruta Muceniece, kor. loc.
 Modra Murovska, kor. loc.
 Māra Pilmane, kor. loc.
 Ingrīda Rumba, kor. loc.
 Andrejs Skaģers, kor. loc.
 Uldis Vikmanis, kor. loc.
 Ludmila Viksna, kor. loc.
 Aija Žileviča, kor. loc.
 Ēvalds Ezerietis, goda loc.
 Kristaps Juris Keggi, goda loc.
 Aina Muceniece, goda loc.
 Nikolajs Skuja, goda loc.
 Sergejs Fjodorovs, ārz. loc.
 Meinhards Klasens, ārz. loc.
 Jānis Kļaviņš, ārz. loc.
 Ruta Kundziņa, ārz. loc.
 Andrejs Okše, ārz. loc.
 Aivars Jānis Strēlis, ārz. loc.
 Felikss Ungers, ārz. loc.
 Jarls Vikbergs, ārz. loc.
 Bertrams Zariņš, ārz. loc.
 Kristaps Zariņš, ārz. loc.

mežzinātnes

Pēteris Zālītis, kor. loc.

zinātnes vēsture

Jurijs Solovjovs, ārz. loc.

Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas darbība

Pārskata periodā kopā ar Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļu organizēta LZA sēde “Nanozinātnes un tehnoloģijas Latvijā” (sk. 139. lpp.) un notikušas piecas nodaļas sēdes.

10. februārī nodaļas pilnsapulcē pārskatu par nodaļas darbu 2005. gadā sniedza priekšsēdētājs akad. Raimonds Valters. Sēdē apsprieda arī nodaļas locekļu ierosinājumus darbam 2006. gadā un iezīmēja sēžu plānu.

Sēdes dalībnieki noklausījās un apsprieda ļoti aktuālo un interesanto kor.loc. profesores Ludmilas Viksnas referātu “Gripa: zināmais un hipotētiskais”. Par pret-gripas medikamentiem (*Tamiflu*, *Remantadīns* u.c.) un to iespējamo lietojumu t.s. putnu gripas apkarošanai informēja Dr. Aivars Zvaigzne.

31. martā nodaļas sēdē “Koksne – tradicionāls materiāls un perspektīva izejviela” tās dalībnieki noklausījās un apsprieda Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūta zinātnieku ziņojumus par 2005. gada pētījumu rezultātiem. LZA A. Kalniņa balvas laureāts *Dr.sc.ing.* Jānis Zandersons nolasīja plašu pārskata referātu “Koksne – enerģētiskas un ķīmijas izejviela”. Akad. Bruno Andersons runāja par kultūrvēsturiskā koka mantojuma izpēti un saglabāšanu, par ES integrācijas projekta WOODPRO ietvaros veikto kultūrvēsturisko objektu apsekošanu. Lai saglabātu unikālās vērtības, sadarbībā ar Rundāles pils muzeju veikta koksngrauzu iznīcināšana ar gāzēšanas metodi. Tas ir pirmais šāds pasākums Latvijā, kāds būtu nepieciešams vēl vairākiem citiem objektiem, kuru interjeros ir izcili 17. un 18.gs. baroka stila mākslas darbi. *Dr.chem.* Viesturs Zeltiņš sniedza pārskatu par pētījumiem “zaļo” putu poliuretānu (PPU) iegūšanā un praktiskajā izmantošanā – par freonus nesaturošu poliolu sistēmu izstrādi no atjaunojamām dabīgām izejvielām cieta PPU ražošanai. Pētījumu rezultātā izstrādāta tehnoloģija poliolu iegūšanai no Latvijā ražotas rapšu eļļas, noskaidrots, ka šis process ir energomazietilpīgs, tehnoloģiski vienkāršs un ekoloģiski „zaļš”. Rezultāti un ekonomiskie aprēķini liecina, ka poliolu ražošana cieta uzsmidzināmo PPU iegūšanai būtu ekonomiski izdevīga, un to varētu veikt kāds no Latvijas mazajiem uzņēmumiem; iegūtā produkcija būs nepieciešama ne tikai Latvijas tirgum. Cietie PPU dos iespēju gan ekonomēt valsts ierobežotos enerģētiskos resursus, gan vienlaicīgi samazināt kaitīgu izmešu daudzumus.

21. aprīļa nodaļas sēde “Imūnpreparāti *Rigvir* un *Larifāns*: to izmantošana vēža imūnterapijā un sekundārā imūndeficīta ārstēšanā” bija veltīta vienam no 2005. gada desmit nozīmīgākajiem sasniegumiem Latvijas zinātnē – divu oriģinālu imūnpreparātu *Rigvir* un *Larifāns* ieviešanai medicīnas praksē vēža imūnterapijā un sekundārā imūndeficīta ārstēšanā. Sēdes dalībnieki noklausījās un apsprieda LZA goda locekles *Dr.habil.med.* Ainas Mucenieces referātu “Ļaundabīgo audzēju viroterapija ar Latvijā

iegūto bērnu zarnu vīrusu – *Rigvir*”, kurā viņa īsi raksturoja viroterapijas vēsturi pasaulē un tās attīstības gaitu no 1912. gada, kā arī savu un līdzstrādnieku (R. Brūveres, I. Čēmas, A. Ferdata, O. Heiseles, Ā. Volrātes u.c.) veikto darbu oriģinālpreparāta *Rigvir* radīšanā, izpētē un kliniskajā pārbaudē. Par pretvīrusu preparātu *Larifāns* ziņojumu nolasiņa *Dr.med.* Guna Feldmane. Pamatā abi savienojumi darbojas tieši kā pretaudzēja preparāti. Kaut arī izveidoti divi neatkarīgi preparāti, taču tie viens otru veiksmīgi papildina, un to kombinēta lietošana ir vēl efektīvāka. Salīdzinājumā ar citiem zināmajiem imūnpreparātiem šie izrādījušies daudz veiksmīgāki ļaundabīgo veidojumu ārstēšanā un pagarina dzīvi lielākam skaitam slimnieku.

20. oktobrī nodaļas sēdē klausījās un apsprieda LZA korespondētājlocekļu kandidātu zinātniskos ziņojumus un balsoja par nodaļas atbalstu kandidātiem. Pārskatus par savu zinātnisko darbību sniedza pretendenti uz vakancēm ķīmijā un materiālzinātnē: Latvijas Organiskās sintēzes institūta vadošais pētnieks *Dr.chem.* Aivars Krauze – “Bioloģiski aktīvu N,S-saturošu heterociklu konstruēšana, lietojot viena reaktora daudzkomponentu metodi un ievērojot zaļās ķīmijas principus”, RTU profesors *Dr.sc.ing.* Rūdolfs Cimdiņš – “Materiālu mijiedarbība robežvirsmās”, Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūta laboratorijas vadītājs profesors *Dr.habil.chem.* Jānis Grāvītis – “Jauni materiāli no augu šūnu cietajiem apvalkiem” un RTU profesors *Dr.habil.sc.ing.* Gundars Mežinskis – “Stiklveidīgo un keramisko materiālu sintēzes metodes”. Aizklāti balsojot, nodaļas locekļi izteica atbalstu visiem pretendentiem. Nodaļas locekļi nobalsoja arī par LZA goda doktora grāda *Dr.chem.h.c.* piešķiršanu Igaunijas ZA akadēmiķim Mihkelam Veiderma.

3. novembrī nodaļas locekļi noklausījās un vērtēja LZA īstenā loc. kandidāta LZA kor.loc. RSU profesora *Dr.habil.med.* Jāņa Gardovska pārskatu “Ķirurģija un zinātne” un korespondētājlocekļu kandidātu medicīnā un bioloģijā zinātniskos ziņojumus: P. Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Neuroķirurģijas klinikas vadītājs, LU asoc. profesors *Dr.habil.med.* Igors Aksiks – “Aktuālo CNS slimību neiroķirurģiskie risinājumi”, LU Bioloģijas fakultātes profesors *Dr.biol.* Uldis Kalnenieks – “Etanola cikls baktērijā *Zymomonas mobilis*” un Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra vad.pētnieks *Dr.biol.* Jānis Kloviņš – “G-proteīnu saistošo receptoru sistēmu molekulārā ģenētika – evolūcijas, funkciju un ģenētiskās epidemioloģijas pētījumi”. Aizklāti balsojot, nodaļas locekļi izteica atbalstu visiem pretendentiem.

LZA pilnsapulcē 7. decembrī par LZA īsteno locekli ievēlēja J. Gardovski, par korespondētājlocekļiem – I. Aksiku, J. Grāvīti, J. Kloviņu un A. Krauzi, par goda locekli – *Dr.biol.* Viesturu Baumani.

Pārskata periodā iznākušas 14 grāmatas, kuru autori vai līdzautori ir nodaļas locekļi M. Beķers, A. Bļugers, A. Jemeljanovs, O. Nikodemus, M. Pilmane, Ī. Rašals, U. Sedmalis, U. Viesturs, A. Viksna, P. Zālītis, A. Ziverts, A. Zvirgzds.

Apkopoti arī nodaļas locekļu ievērojamākie pētījumu rezultāti ķīmijā, bioloģijā, medicīnā un materiālzinātnē 2006. gadā.

Par zinātniskajiem sasniegumiem dažādas balvas saņēmuši (sk. 95. lpp.) nodaļas locekļi akad. E. Grēns, akad. I. Kalviņš, akad. M. Kļaviņš, akad. R. Kondratovičs, akad. V. Rudzīte, goda loc. V. Baumanis, kor.loc. A. Skaģers.

Akad. I. Kalviņš, akad. A. Bļugers un LZA goda doktors Ģ. Kaugars (ASV) apbalvoti ar Triju Zvaigžņu ordeni.

Akad. A. Bļugeram par medicīnas zinātnes organizāciju Latvijā un ieguldījumu jaunu medicīnas preparātu izstrādē pasniegts a/s “Grindeks” augstākais apbalvojums – D. H. Grindeļa medaļa, akad. N. Vederņikovam par ieguldījumu zinātnē – LR Zemkopības ministrijas Meža nozares gada balva “Zelta čiekurs”. Kor. loc. Ē. Kupče saņēmis *Bruker* firmas dibinātāja G. Laukiena prēmiju par daudzdimensionālo KMR metožu izveidi spektru uzkrāšanai un apstrādei.

Akadēmiķes Emilijas Gudrinieces piemiņas iemūžināšanai nodibināta LZA Emilijas Gudrinieces balva jaunajam zinātniekam, LZA un RTU Materiālzinātnes un ķīmijas fakultātes Emīlijas Gudrinieces balva gada labākajam ķīmijas skolotājam un LZA akadēmiķu Emīlijas Gudrinieces un Alfrēda Ieviņa stipendijas RTU MĶF bakalauru, maģistru vai inženierstudiju programmu studentiem. Balvas un stipendijas finansē LZA fonds no akadēmiķes E. Gudrinieces dāvinājuma līdzekļiem.

Nodaļas priekšsēdētājs *Raimonds Valters*

Zinātniskā sekretāre *Baiba Ādamsons*

HUMANITĀRO UN SOCIĀLO ZINĀTŅU NODAĻA

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1524
Tel.: 7225889. Fakss: 7821153. E pasts: humana@lza.lv

Nodaļas padome

Nodaļas priekšsēdētājs Tālavš JUNDZIS

Nodaļas priekšsēdētāja vietnieki Jānis BĒRZIŅŠ, Viktors HAUSMANIS,
Dace MARKUS

Zinātniskā sekretāre Ilga TĀLBERGA

Padomes locekļi

Andris CAUNE, Saulvedis CIMERMANIS, Lilija DZENE, Pārsla EGLĪTE,
Jānis KRASTIŅŠ, Maija KŪLE, Imants LANCMANIS, Baiba RIVŽA,
Valentīna SKUJIŅA, Jānis STRADIŅŠ, Kalvis TORĢANS

Nodaļa apvieno 148 LZA locekļus, t.sk. 31 īsteno, 42 goda, 41 ārzemju un 34 korespondētājlocekļus. Ar nodaļas darbu saistīti 28 LZA goda doktori.

Specialitāte	Locekļu skaits			
	īsteno	korespon- dētājloc.	ārzemju	goda
Literātzinātne	5	2	8	–
Literatūra	–	–	1	12
Ekonomika	6	7	3	2
Filozofija	3	4	1	–
Tiesību zinātnes	2	2	1	–
Valodniecība	3	7	9	1
Vēsture	4	3	6	2
Antropoloģija	–	–	–	1
Arheoloģija	3	2	–	–
Arhitektūra	1	–	2	2
Bibliogrāfija	–	–	1	–
Demogrāfija	–	2	–	–
Etnogrāfija	1	–	–	–
Mākslas zinātnes	1	1	–	1
Māksla	–	–	1	18
Pedagoģija	–	1	–	–
Politoloģija	1	1	4	–
Psiholoģija	–	–	1	–
Psiholoģija, folkloristika	1	–	–	–
Socioloģija	–	2	1	–
Teoloģija	–	–	–	1
Kultūras vēsture	–	–	1	–
Mākslas vēsture	–	–	–	1
Zinātnes vēsture	–	–	1	–
Žurnālistika	–	–	–	1

Nodaļas locekļu sadalījums pa specialitātēm

antropoloģija

Raisa Denisova, goda loc.

arheoloģija

Andris Caune, īst. loc.

Ēvalds Mugurēvičs, īst. loc.

Ieva Ose, īst. loc.

Ilze Biruta Loze, kor. loc.

Andrejs Vasks, kor. loc.

arhitektūra

Jānis Krastiņš, īst. loc.

Vaidelotis Apsītis, goda loc.

Gunārs Asaris, goda loc.

Gunārs Birkerts, ārz. loc.

Sigurds Grava, ārz. loc.

bibliogrāfija

Jānis Krēsliņš, ārz. loc.

demogrāfija

Pārsla Eglīte, kor. loc.

Juris Krūmiņš, kor. loc.

ekonomika

Arnīs Kalniņš, īst. loc.

Raita Karnīte, īst. loc.

Oļģerts Krastiņš, īst. loc.

Baiba Rivža, īst. loc.

Edvīns Vanags, īst. loc.

Pēteris Zvidriņš, īst. loc.

Konstantīns Didenko, kor. loc.

Jānis Janovs, kor. loc.

Imants Kirtovskis, kor. loc.

Uldis Osis, kor. loc.

Remījs Počs, kor. loc.

Kazimīrs Špoģis, kor. loc.

Inna Šteinbuka, kor. loc.

Pēteris Guļāns, goda loc.

Valdis Jākobsons, goda loc.

Nikolajs Balabkins, ārz. loc.

Gundars Ķeniņš (Kings), ārz. loc.

Juris Viksniņš, ārz. loc.

etnogrāfija

Saulvedis Cimermanis, īst. loc.

filozofija

Maija Kūle, īst. loc.

Valentīns Šteinbergs, īst. loc.

Andris Rubenis, kor. loc.

Igors Šuvajevs, kor. loc.

Ivans Vedins, kor. loc.

Vilnis Zariņš, kor. loc.

Arvīds Ziedonis, ārz. loc.

kultūras vēsture

Vjačeslavs Ivanovs, ārz. loc.

literatūra

Ludmila Azarova-Vāciete, goda loc.

Alberts Bels, goda loc.

Uldis Bērziņš, goda loc.

Roalds Dobrovenskis, goda loc.

Juris Kronbergs, goda loc.

Jānis Peters, goda loc.

Valdis Rūmnieks, goda loc.

Knuts Skujenieks, goda loc.

Zigmunds Skujiņš, goda loc.

Māra Zālīte, goda loc.

Imants Ziedonis, goda loc.

Anna Žigure, goda loc.

Andrejs Vozņesenskis, ārz. loc.

literatūrzinātne

Viktors Hausmanis, īst. loc.

Viktors Ivbulis, īst. loc.

Benedikts Kalnačs, īst. loc.
 Janīna Kursīte-Pakule, īst. loc.
 Vera Vāvere, īst. loc.
 Ausma Cimdiņa, kor. loc.
 Fjodors Fjodorovs, kor. loc.
 Rolfs Ekmanis, ārz. loc.
 Benjamiņš Jēgers, ārz. loc.
 Lalita Muižniece, ārz. loc.
 Valters Nollendorfs, ārz. loc.
 Radegasts Paroleks, ārz. loc.
 Juris Silenieks, ārz. loc.
 Frīdrihs Šolcs, ārz. loc.
 Jana Tesaržova, ārz. loc.

māksla

Biruta Baumannē, goda loc.
 Ilmārs Blumbergs, goda loc.
 Jānis Dūmiņš, goda loc.
 Maija Einfelde, goda loc.
 Imants Kalniņš, goda loc.
 Imants Kokars, goda loc.
 Gidons Krēmērs, goda loc.
 Oļģerts Kroders, goda loc.
 Jānis Andris Osis, goda loc.
 Raimonds Pauls, goda loc.
 Indulis Ojārs Ranka, goda loc.
 Māris Sirmāis, goda loc.
 Džemma Skulme, goda loc.
 Jānis Streičs, goda loc.
 Jānis Strupulis, goda loc.
 Pēteris Vasks, goda loc.
 Andris Vārpa, goda loc.
 Kārlis Zariņš, goda loc.
 Ernsts Ņeizvestnijs, ārz. loc.

mākslas vēsture

Imants Lancmanis, goda loc.

mākslas zinātnes

Ojārs Spārītis, īst. loc.
 Silvija Radzobe, kor. loc.
 Liliņa Dzene, goda loc.

pedagoģija

Tatjana Koķe, kor. loc.

politoloģija

Tālavš Jundzis, īst. loc.
 Artis Pabriks, kor. loc.
 Andreass Adāls, ārz. loc.
 Juris Dreifelds, ārz. loc.
 Jānis Peniķis, ārz. loc.
 Rasma Šilde-Kārklīņa, ārz. loc.

psiholoģija

Solveiga Miežite, ārz. loc.

psiholoģija, folkloristika

Vaira Viķe-Freiberga, īst. loc.

socioloģija

Aivars Tabuns, kor. loc.
 Tālis Tisenkopfs, kor. loc.
 Vilfrīds Šlaus, ārz. loc.

teoloģija

Juris Rubenis, goda loc.

tiesību zinātnes

Juris Bojārs, īst. loc.
 Kalvis Torgāns, īst. loc.
 Āriņa Meikališa, kor. loc.,
 Andris Plotnieks, kor. loc.
 Erki Hollo, ārz. loc.

valodniecība

Aina Blinkena, īst. loc.
 Dace Markus, īst. loc.
 Valentīna Skujiņa, īst. loc.

Brigita Bušmane, kor. loc.
 Ina Druviete, kor. loc.
 Ilga Jansone, kor. loc.
 Benita Laumane, kor. loc.
 Daina Nītiņa, kor. loc.
 Jānis Valdmanis, kor. loc.
 Andrejs Veisbergs, kor. loc.
 Tenu Karma, goda loc.
 Dzintra Bonda, ārz. loc.
 Maikls Brančs, ārz. loc.
 Umberto Pjetro Dinī, ārz. loc.
 Trevors Fennels, ārz. loc.
 Baiba Metuzāle-Kangere, ārz. loc.
 Aļģirds Sabaļausks, ārz. loc.
 Sepo Suhonens, ārz. loc.
 Volfgangs Šmids, ārz. loc.
 Zigms Zinkevičs, ārz. loc.

vēsture

Jānis Bērziņš, īst. loc.
 Valdis Bērziņš, īst. loc.

Inesis Feldmanis, īst. loc.
 Indulis Ronis, īst. loc.
 Ilga Apine, kor. loc.
 Aivars Stranga, kor. loc.
 Alberts Varoslavāns, kor. loc.
 Anna Jurkāne, goda loc.
 Heinrihs Strods, goda loc.
 Norberts Angermanis, ārz. loc.
 Frīdrihs Benninghofens, ārz. loc.
 Andrievs Ezergailis, ārz. loc.
 Gerts fon Pistolkorss, ārz. loc.
 Andrejs Plakans, ārz. loc.
 Enns Tarvels, ārz. loc.

vēsture, filozofija

Vilis Samsons, īst. loc.

zinātnes vēsture

Anto Leikola, ārz. loc.

žurnālistika

Oskars Gerts, goda loc.

Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas darbība

Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas locekļi sekmīgi strādājuši Valsts pētījumu programmas *Letonika* izpildē, kā arī meklējuši jaunas darba formas *Letonikas* tēmu popularizācijai.

Valsts prioritārās pētījumu programmas *Letonika* rezultātu publiska apspriešana notika LZA Senāta sēdē 2007. gada 16. janvārī. Pārskatu sniedza programmas koordinatore kor.loc. Ilga Jansone. Runāja akadēmiķi Jānis Stradiņš, Tālav Jundzis, Maija Kūle, *Dr. art.* Elita Grosmane. Publicēta virkne monogrāfiju, *Letonikas I kongresa referāti – plenārsēdes*, Latvijas un latviešu identitātes jautājumiem veltītās sekcijas, valodniecības, kā arī filozofijas un kristīgo vērtību sekcijas materiāli. *Letonikas I kongress*, pulcējot 525 referentus no 9 valstīm, bija notikums zinātnes pasaulē.

Aktīvi sadarbojoties Letonikas padomei un kongresa organizācijas komitejai, sāka gatavošanās Letonikas II kongresam 2007. g. 30.–31. oktobrī. Tāpat kā iepriekš, kongresa sēdes vispirms notiks Liepājas Pedagoģijas akadēmijā un Daugavpils Universitātē, analizējot Kurzemes novada kultūrvēsturisko mantojumu, tā izpēti un saglabāšanu (LPA) un skatot “Latgali kā robežsytuācijas fenomenu” (DU). Letonikas Valsts programmas rezultātiem var pieskaitīt ne tikai monogrāfijas, rakstu krājumus, bet arī ap 100 zinātniskos rakstus. Galvenais – Letonikā ienāk jaunie pētnieki: programmā strādā 2 bakalauri, 7 maģistrantūras, 20 doktorantūras programmu studenti. Divas doktora disertācijas pieņemtas aizstāvēšanai, trīs aizstāvētas. No 118 Valsts zinātniskās kvalifikācijas komisijas 2006.g. akceptētajām disertācijām 44 jeb 37,2% pieder humanitāro un sociālo zinātņu jomai. Rezultāts nav slikts, taču jādodomā par zinātniskās kvalitātes paaugstināšanu, darbu ar pirmavotiem, pētījuma valodas izkopšanu.

Problēmas

Vēlami, nepieciešami apkopojoshi pētījumi Letonikas tematikā. Lūgums autoriem – Letonikai veltīto monogrāfiju, rakstu krājumu u.c. izdevuma titullapā atzīmēt, ka tie ir darbi no Valsts pētījumu programmas *Letonika*. Tā, ka tas darīts, piem., Viktora Hausmaņa un Benedikta Kalnača monogrāfijā “Latviešu drāma. 20. gadsimta otrā puse”.

Par atzinību humanitāro zinātņu pētījumiem liecina fakts, ka tradicionāli LZA paziņoto desmit Latvijas zinātnes ievērojamāko sasniegumu skaitā 2006. gadā ir nosaukti: LU Latvijas vēstures institūta *Dr.habil. hist. Annas Zariņas* uz unikālu arheoloģisko pētījumu pamata uzrakstītā monogrāfija par lībiešu materiālo un garīgo kultūru Salaspils Laukskolā 10.–13. gs., Daugavpils Universitātes pētnieku grupas pētījums par Latgales reģionālo ekonomiku un tās konkurētspējas paaugstināšanu, kā arī LZA goda locekļa Imanta Kokara vadībā sagatavotais fundamentālais kultūrvēsturiskais darbs “Latviešu kordziesmas antoloģija. 1873–2000” 12 sējumos un 12 kompaktdiski ar dziesmu ieskaņojumiem Rīgas kamerkora *Ave Sol* izpildījumā.

Aizvadītajā gadā notikušas vairākas *LZA Senāta sēdes*, kurām ir būtiska nozīme Latvijas Zinātņu akadēmijas, HSN un humanitāro/sociālo zinātņu dzīvē: 10. janvārī akadēmiķi Andris Caune un Jānis Bērziņš ziņoja par LU Latvijas vēstures institūta, viena no pirmajiem LZA institūtiem, veidošanos un attīstību. *Dr. hist. Guntis Zemītis* izteica zinātnieku viedokli par Latvijas vēstures kā atsevišķa priekšmeta mācīšanu Latvijas skolās. Pēc tam Latvijas preses izdevumos sākās plaša diskusija, atspoguļojot LZA, LZA FSI, LU u.c. zinātnisko institūciju pārstāvju viedokļus. Šobrīd LR IZM šo priekšmetu atzīst kā eksperimentālu.

14. februārī, LZA gadadienā, prezidents Juris Ekmanis referēja par ZA vietu un uzdevumiem mūsdienu Latvijā un Jānis Stradiņš – par LZA pretrunīgo vēsturi un nākotni.

Nodaļas sēdes

Tradicionāli – 2006.gada 26. janvārī – atskaite par zinātnisko, organizatorisko un pedagoģisko darbu. T. Jundzis ziņoja par Letonikas I kongresa organizāciju un gaitu, par divu Letonikas programmu norisi. Darbakārtībā bija arī LZA kor.loc. *Dr.sc. pol.* Arta Pabrika ziņojums “Latvijas ārpolitikas aktualitātes”.

12. oktobrī nodaļas sēdes dalībnieki noklausījās LPA rektores prof. *Dr. iur.* Ārijas Meikališas zinātnisko ziņojumu “Kriminālprocesa attīstības aktuālās tendences”, balsoja par attieksmes izteikšanu LZA jauno locekļu kandidātiem un LU LVI pētniecei arheoloģei Zigrīdai Apalai piešķīra goda doktora grādu vēsturē.

LZA sēdes

30. martā notikušo LZA sēdī “Ārvalstu investīcijas Latvijā – gaidītais un sagaidītais” sagatavoja Ekonomikas institūta direktore *Dr.oec.* Raita Karnīte un sniedza galveno ziņojumu par šo investīciju “seju” (sk. 139. lpp.). Šī akadēmijas sēde atšķīrās ar iesaistīto referentu tēmu daudzveidību, ar ārvalstu pārstāvju un ar jauno zinātnieku līdzdalību (R. Karnītes referāta līdzautore bija *Mg. oec.* Irina Čurkina).

27. aprīlī notika HSNZ organizēā LZA sēde “Mūžizglītības izaicinājumi”. Referēja LR izglītības un zinātnes ministre akademiķe Baiba Rivža, LZA kor.loc. Tatjana Koķe, par šo vitāli svarīgo problēmu un tās risinājumu Latvijas reģionos – Ventspils augstskolas rektors *Dr. math.* Jānis Vucāns, par praktiski paveikto – Jelgavas Pieaugušo izglītības centra direktore Ingrīda Muraškovska. Jāpiebilst, ka T. Koķe ir ievēlēta Eiropas Pieaugušo izglītības asociācijas valdē.

Konferences

Konferences nosacīti iedalās netradicionālajās un “tradicionālajās”, kuras notiek regulāri.

13. janvārī Latvijas Kara muzejā notika Barikāžu atceres 15. gadadienai veltīta zinātniskā konference “Nevardarbigā pretošanās: Latvijas pieredze”. Tās materiāli publicēti krājumā ar tādu pašu nosaukumu. 21.–22. augustā notika starptautiska konference “Demokrātijas attīstība: Baltijas un Taivānas pieredze”. Arī šīs konferences materiāli publicēti rakstu krājumā.

29.–30. septembrī starptautiska, LU un Austrijas vēstniecības organizēta konference “Freidam – 150”.

Vairāku konferenču tēmas bija veltītas varas un kultūras attiecībām. 8. februārī LU Filoloģijas fakultātē Valsts Letonikas programmas ietvaros notika konference “Vara un tradicionālā kultūra”, 15. februārī – “Kultūra un vara: mijiedarbes latviešu valodā, folklorā un literatūrā”, 11.–12. oktobrī, Latvijas Mākslas akadēmijas 85. gadadienā – “Māksla, vara, izglītība”.

Pie tradicionālajām, ikgadējām konferencēm jāmin: 22.–23. februārī J. Endzeļinam veltītā (LU LVA), 20. aprīlī – LFMI konference “Meklējumi un atradumi”, 22. maijā – LU LVI atskaites sesija “Par arheologu pētījumiem 2004. un 2005. gadā”, 31. okt.–1. nov. – K. Baronam veltītā konference “Bērnības pieredze kultūras aspektā”. T.s. tradicionālās konferences ir īpaši nozīmīgas, demonstrējot zinātnisko institūciju darba regularitāti, radošo potenciālu, jaunatradumus un jauno zinātnieku iesaistīšanu pētniecības darbā.

Goda locekļu aktivitātes

Esam pateicīgi LZA goda locekļiem par akadēmijai izrādīto cieņu, līdzdalību pasākumos un veltēm Zinātņu akadēmijai.

7. jūnijā Raiņa kapos apbedīja latviešu kultūras darbinieces Lilijas Dunsdorfas pelnu urnu. Svinīgo ceremoniju vadīja *Dr. theol.* Juris Rubenis.

21. jūnijā sarīkojumā “Akadēmijā Ludmilas un Jāņi” dzeju lasīja dzejniece Ludmila Azarova, fragmentus no topošās grāmatas – Jānis Streičs. Skatījāmie jaunās filmas “Rūdolfas mantojums” aktieru mēģinājumus. Līgo dziesmas diriģēja Imants Kokars.

HSZN piedalījās dzejnieka, atdzejotāja Knuta Skujenieka jubilejas sagatavošanā – bija izstādes Daugavas muzejā un Rakstniecības, teātra un mūzikas muzejā, zinātniski radošā konference LZA “Knutam Skujeniekam 70”.

Oktobrī jubileju svinēja režisors, mākslinieks un rakstnieks Jānis Streičs, kurš aicināja LZA uz viņam veltīto izstādi Kino muzejā un kopā ar apgādu “Dienas Grāmata” LZA atvēra savu eseju grāmatu “Lāga dvēseļu straumei”. Tradicionāli kļuvuši sarīkojumi “Sagaidīsim Ziemassvētkus ar baltām domām”, kuros piedalās *Dr. theol.* Juris Rubenis un kāds skatuves mākslinieks. Šogad dzeju lasīja aktieris Pēteris Liepiņš.

Izstādes LZA izstāžu telpā regulāri pulcē skatītājus. Aizvadītais gads raksturīgs ar starptautisku autoru loku un LMA profesoru piedalīšanos.

10. janvārī Arņa Blumberga fotoizstāde “Ķemeru Nacionālais parks. Klusums”

7. martā LMA profesora Alekseja Naumova gleznu izstāde “Mani ceļojumi”

25. aprīlī Ausmas Krūmiņas akvareļu izstāde “Vidzemes ceļos”

6. jūnijā atklāta zviedru fotomākslinieka Gunāra Lundkvista dabas fotogrāfiju izstāde

12. septembrī Maijas Tabakas gleznu izstāde “Es gleznoju savu dzīvi”

10. oktobrī – Lietuvas ZA mākslinieces Migles Datkunaites grafiku izstāde “No tālienes”

14. novembrī LMA profesora Jura Jurjāna gleznu izstāde

16. decembrī mākslinieka Jāzepa Pīgožņa gleznu izstāde “Latvijas daba”.

Valsts apbalvojumi, balvas

Triju Zvaigžņu ordenis: Gundaram Ķeniņam-Kingam, Jānim Peniķim, Maijai Einfeldei, Jurim Dreifeldam, Mārim Sirmajam. Viestura ordenis – Ārijai Meikališai. Atzinības krusts – Raimo Pullatam.

LZA Raiņa balva dzejniekam Andrejam Eglītim

LZA un a/s Grindeks balva – LZA kor.loc. Pārslai Eglītei par devumu sociālajā demogrāfijā

Rīgas balva – Vaidelotim Apsītīm

Feliksa balva – Vilnim Zariņam

LZA/RLB K. Milēnbaha balva Ainai Blinkenai

LZA K. Baloža balva – Raitai Karnītei

LZA Jāņa Endzelīna balva – Dacei Markui

LZA Tāļivalža Vilciņa balva – Aivaram Tabunam

LZA Arveda Švābes balva – Annai Zariņai

Nodaļas locekļi guvuši augstas atzinības: akademiķe V. Viķe-Freiberga saņēmusi Lježas un Otavas universitāšu goda doktora grādus, akademiķe Baiba Rivža ievēlēta par Karaliskās Zviedrijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas ārzemju locekli., akademiķe Valentīna Skujiņa saņēmusi starptautisku atzinību terminoloģijas jomā, Folkloras Gada balva – akademiķei Janīnai Kursītei. “Draudzīgā aicinājuma” medaļas – Janīnai Kursītei, Imantam Lancmanim, Jurim Rubenim. LZA A. Krastkalna balva – akademiķim Viktoram Hausmanim.

Par presi – varam pateikties uzticamajiem sadarbības partneriem un pateikties jaunajiem projektiem. Paldies laikrakstiem “Latvijas Vēstnesis”, “Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai”, “Diena”, “Latvijas Avīze”, “Rīgas Balss” (ar ilgtermiņa projektu “Gudrā Rīga”), “Izglītība un Kultūra”, “LZA Vēstis” un “Zinātnes Vēstnesis”. Un Latvijas TV raidījumam “Panorāma”.

Pateicība par sadarbību visām LZA nodaļām, augstskolām. Īpaši – Rīgas Latviešu biedrībai, kuras Teātra komisijā aktīvi darbojas akad. Viktors Hausmanis, veidojot teātra vēsturei un Latvijas aktieriem veltītus emocionālus sarīkojumus. RLB sniedza lielu palīdzību Letonikas I kongresa organizācijā un ceram uz atbalstu arī II kongresa sagatavošanā un norisē.

Īpaši jāuzteic Latvijas Akadēmiskā bibliotēka un direktore Venta Kocere – gan par Letonikai veltītajām izstādēm, par aktivitāti Latvijas mazzināmo kultūras lappušu atainošanā, par starptautisko sadarbību, popularizējot Latvijas grāmatu kultūru ārzemēs.

Spriežot pēc aktīvās gleznu ekspozīciju maiņas, izveidojusies laba sadarbība ar Latvijas Mākslas akadēmiju un tās rektoru LZA goda locekli Jāni Andri Osī. Paldies par to!

Visos pasākumos LZA HSN saņēmusi LZA vadības atsaucību, atbalstu un palīdzību.

Perspektīvas

Letonikas Valsts programmas sekmīga izpilde. Apkopojošu darbu sagatavošana un izdošana. Jāaktualizē starptautiskā sadarbība, jauno zinātnieku piesaiste un kvalificētu jauno doktoru sagatavošana.

Nodaļas locekļu entuziasms ļauj cerēt, ka šī perspektīva ir reāla un izpildāma.

Nodaļas priekšsēdētājs *Tālavs Jundzis*
Zinātniskā sekretāre *Ilga Tālberga*

LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽA ZINĀTŅU NODAĻA

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1524

Tel.: 7223448. Fakss: 7821153

E-pasts: lmzn@lza.lv

Nodaļas padome

Nodaļas priekšsēdētāja p.i. Arnis TREIMANIS

Zinātniskās sekretāres p.i. Ieva SLOKA

Padomes locekļi

Aleksandrs JEMEĻJANOVŠ

Uldis VIESTURS

Nodaļa šobrīd apvieno 18 LZA locekļus, t.sk. 8 īstenos, 1 goda locekli un 9 korespondētājlocekļus.

Ar nodaļas darbību saistīti 3 goda doktori.

Specialitāte	Locekļu skaits			
	īstenie	korespon- dētājloc.	ārzemju	goda
Bioloģija un biotehnoloģija	3	–	–	–
Ekonomika	2	1	–	–
Lauksaimniecība un pārstrādes tehnoloģijas	1	3	–	1
Mežzinātne un koksnes tehnoloģijas	2	4	–	–
Ūdenssaimniecība	–	1	–	–

Nodaļas locekļu sadalījums pa specialitātēm

Bioloģija un biotehnoloģija

Mārtiņš Beķers, īst.loc.

Īzaks Rašals, īst.loc.

Uldis Viesturs, īst.loc.

Ekonomika

Arnis Kalniņš, īst.loc.

Baiba Rivža, īst.loc.

Kazimirs Špoģis, kor.loc.

Lauksaimniecība un pārstrādes tehnoloģijas

Aleksandrs Jemeljanovs, īst.loc.

Edīte Birģele, kor.loc.

Daina Kārkliņa, kor.loc.

Aldis Kārkliņš, kor.loc.

Jānis Latvietis, goda loc.

Mežzinātne un koksnes tehnoloģijas

Bruno Andersons, īst.loc.

Nikolajs Vederņikovs, īst.loc.

Imants Liepa, kor.loc.

Arnis Treimanis, kor.loc.

Pēteris Zālītis, kor.loc.

Aivars Žūriņš, kor.loc.

Ūdenssaimniecība

Ansis Zīverts, kor.loc.

Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļas darbība

Nodaļas sēdes

9. janvāris – LZA LMZN un Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas (LLMZA) prezidija kopsēde, kuras laikā tika pārrunāts iepriekšēja gadā paveiktais un noteikti turpmākie plāni. LLMZA ir sabiedriska zinātnieku apvienība, kas sadarbojas ar LMZN, organizējot kopīgus seminārus un izbraukuma sēdes.

13. februāris – LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde. Viens no sēdes darba kārtības jautājumiem tika veltīts izaicinājumiem zinātnes atbalsta projektu sagatavošanai – LMZN priekšsēdētājas vietnieks akad. Arnis Treimanis informēja par Latvijas zinātnieku iespējām piedalīties Eiropas Zinātnes COST (*European Cooperation in the field of Scientific and Technical Research*) projektos.

13. marts – LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde, kas tika koncentrēta uz diskusiju par biodeģvielas ražošanas attīstības virzieniem Latvijā. Ar ziņojumu par šo tematu uzstājās akadēmiķis Arvids Kalniņš.

10. aprīlis – LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde. Sēdes galvenais jautājums bija LLMZA kopsapulces (paredzēta 2006. gada 26. maijā) organizēšana. Bez tam – klātesošie arī tika informēti, ka šobrīd Zemkopības ministrijā notiek pieteikumu izvērtēšana subsīdiju saņemšanai. Paredzētais subsīdiju apjoms ir 1 300 000 LVL materiāltehniskās bāzes stiprināšanai un 535 000 – zinātniskās pētniecības projektiem.

18. maijs – LZA LMZN un LLMZA prezidija sēde (izbraukuma sēde) Lauksaimniecības universitātes (LLU) Augsnes un augu zinātņu institūtā par tematu „Ģenētiski modificēto, konvencionālo un bioloģiskās saimniecībās audzēto kultūraugu līdzāspastāvēšanas problēmas”, ar ziņojumiem uzstājās *Dr.habil.agr.* Ināra Turka (referāts tika koncentrēts uz jautājumiem par ģenētiski modificēto, konvencionālo un bioloģiskās saimniecībās audzēto kultūraugu līdzāspastāvēšanas problēmām) un asoc. profesore, *Dr.biol.* Biruta Bankina (ziņojums par labības slimību epidemioloģiju Latvijā). Sēdes noslēgumā dalībniekiem bija iespēja praksē iepazīties ar LLU Augsnes un augu zinātņu institūta uzturēto dārza saimniecību.

21. jūnijs – LZA LMZN un LLMZA prezidija sēde, kuras laikā tika precizēti Zemkopības ministrijas finansētā projekta „Līdzdalība Eiropas Savienības valstu tīklā par lauksaimniecības pētījumu stratēģijas izstrādi ar *foresight* metodi” darba uzdevumi, kura īstenošana uzticēta LMZN.

7. augusts – LZA LMZN un LLMZA prezidija sēde, kuras laikā ar referātu uzstājās *Dr.hist.* Artūrs Puga, informējot par jaunāko izpēti forsaita jomā.

8. septembris – LZA LMZN un LLMZA prezidija sēde Jaunpilī, z/s „Joži”, kuras laikā LLMZA atbalstu LZA korespondētājlocekļa vēlēšanām guva *Dr.biol.* Jānis Mičulis. Izbraukuma sēde bija veltīta tematam „Tehnikas izmantošana modernā zemnieku saimniecībā”.

23. oktobris – LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde, kuras galvenais darbakārtības jautājums bija atbalsta izteikšana jaunajiem LZA korespondētājlocekļu kandidātiem. Uz vienu vakanto vietu lauksaimniecības zinātnē kandidēja *Dr.biol.* Jānis Mičulis un *Dr.sc.ing.* Daina Kārklīņa. Nodaļas atbalstu saņēma abi pretendenti. Sēdes dalībnieki arī noklausījās Dr. Artūra Pugas sniegto informāciju par lauksaimniecības un lauku pētniecības iespējām ES u.c. starptautiski atbalstīto forsaita programmu un jaunveidojamo struktūru kontekstā.

22. novembris – LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde, kuras laikā tika precizēta 2006. gada 15. decembrī paredzētās LLMZA kopsapulces darbakārtība, kā arī pieņemts lēmums par sadarbības līguma parakstīšanu starp LLMZA Latvijā un līdzīgu akadēmiju Rumānijā.

Izbraukuma sēdes

Papildus nodaļas sēdēm un LLMZA prezidija sēdēm 2006. gadā ir norisinājušās vairākas izbraukuma sēdes, kas tika līdzfinansētas no Zemkopības ministrijas piešķirtajām subsīdijām projekta „Diskusiju un zinātnisko atziņu stimulēšana lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarēs” ietvaros. Projekta īstenotājs – LLMZA, kas cieši sadarbojas ar LZA LMZN, izsaka pateicību Zemkopības ministrijai par sniegto atbalstu tik daudz pasākumu organizēšanā, ļaujot nodrošināt pieredzes apmaiņu zinātnisko institūciju pārstāvjiem.

24. februārī notika LLMZA kopsapulce, kuras laikā tika godināti 2005. gada balvu laureāti, kā arī diskutēts par izaicinājumiem jauno zinātnieku sagatavošanā.

19. maijā LLU Biotehnoloģijas un veterinārmedicīnas zinātniskajā institūtā „Sigra” norisinājās izbraukuma sēde, veltīta bioloģiskās un netradicionālās lauksaimniecības jautājumiem. Sēdes sākumā referātu par netradicionālo putnkopību Latvijā nolasīja zinātniskā institūta „Sigra” vadošā pētniece *Dr.biol.* Īra Irēna Vītiņa. Savā priekšlasījumā viņa iepazīstināja ar putniem, kuri ir visvērtīgākie diētisko produktu grupā, kā arī putniem, kuru olas uzskatāmas par visveselīgākajām. Pasākuma dalībniekiem bija iespēja arī redzēt strausus, pērļu vistas un citus eksotiskos putnus klātienē, apmeklējot putnu fermu Siguldā, kā arī – iepazīties ar staltbriežu audzēšanu briežu fermā Morē.

26. maijā norisinājās Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas kopsapulce. Tajā iekļauto diskusiju temats tika saistīts ar jautājumiem par alternatīvo enerģijas resursu iegūšanas un izmantošanas iespējām. Ar ziņojumu uzstājās LZA prezidents akad. J. Ekmanis („Alternatīvās enerģijas veidi un to izmantošanas iespējas Latvijā”), ar referātiem piedalījās arī citi ievērojami zinātnieki un speciālisti – prof. Mārtiņš Beķers („Alternatīvo (atjaunojamo) enerģiju ieguves iespējas no lauksaimniecības izejvielām”), doc. Kārlis Siļķe („Mazā hidroenerģētika kā alternatīvās enerģijas resurss”), Mazās hidroenerģētikas asociācijas valdes priekšsēdētājs Orvils Henriņš („Mazās hidroenerģētikas attīstības perspektīvas Latvijā”), prof. Imants Ziemeļis („Saules kolektoru izmantošanas iespējas Latvijā”) un prof. Pēteris Zālītis („Mežzinātnes un mežsaimniecības izaicinājumi Latvijā”).

31.maijā tika organizēta izbraukuma sēde uz Latvijas Valsts augļkopības institūtu.

Jūnijā notika vēl piecas izbraukuma sēdes: 8. jūnijā – LLU Mācību un pētījumu saimniecībā „Vecauce”; 20. jūnijā a/s „Pūres Dārzkopības izmēģinājumu stacija”; 22. jūnijā – LLU aģentūrā „Zemkopības zinātniskais institūts”; 28. jūnijā – Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūtā, bet 30. jūnijā – Valsts Stendes graudaugu selekcijas institūtā.

Jūlijā semināri un diskusijas notika: 5. jūlijā – izbraukuma sēdē LLU MPS „Pēterlauki”; 8.–9. jūlijā lauka izmēģinājumu apskatē Reģionālās lauksaimniecības izstādes „Viļāni 2006” ietvaros. Divi nozīmīgi pasākumi jūlijā norisinājās LLU Zemkopības zinātniskajā institūtā: 13. jūlijā notika institūta 60 gadu jubilejai veltīta konference, bet 21. jūlijā – LLU seminārs par bioloģiskās lauksaimniecības jautājumiem.

27. oktobrī norisinājās izbraukuma sēde uz „SIA „Papīrfabrika „Līgatne””, kurā dalībniekiem bija iespēja iepazīties ar fabrikas darbu, kā arī saražoto produkciju.

Izbraukuma sēžu cikls noslēdzās 2006. gada 15. decembrī Rīgā, Zemkopības ministrijā ar LLMZA kopsapulci.

Semināru un izbraukuma sēžu laikā gūtas atziņas par:

– ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanas un augu aizsardzības aktuālākajām problēmām;

– precīzās lauksaimniecības iespējām un nozīmi, jo, neraugoties uz Latvijas mazo teritoriju, ir jāņem vērā dažādie augšņu un klimata apstākļi Latvijas rajonos un pat lauka ietvaros. Līdz ar to tiek veikti pētījumi ar mērķi nodrošināt resursu racionālu izmantošanu laukkopībā un arī lopkopībā;

– linu audzēšanas iespējām, jo vēsturiski izplatītākās linu audzēšanas vietas bija Kurzeme un Zemgale, nevis Latgale, kas būtu piemērotāka vieta rudzu un kartupeļu audzēšanai.

Izmēģinājumu apskates un diskusiju laikā uzskatāmi iezīmējās vairākas tendences:

– vietējā lauksaimniecības produkcija un šķirnes ir daudz izturīgākas un piemērotākas vietējiem apstākļiem;

– ir nepieciešams apzināt Latvijas augu un dzīvnieku ģenētisko potenciālu, turklāt šī darba realizēšanai ir nepieciešama visu Latvijas zinātnisko institūciju sadarbība.

Tika ieskicētas vairākas problēmas un izaicinājumi, kas būtu risināmi gan valsts, gan zinātniskajām institūcijām, piemēram:

– tika pausta nožēla par zinātnisko institūciju neiesaistīšanu vairāku nozīmīgu valstisku stratēģiju izstrādē, kā arī būtisku projektu īstenošanā, līdz ar to būtu jāstimulē valsts un zinātnisko pētniecības institūciju turpmāka sadarbība;

– daudzu ražošanai aktuālu jautājumu risinājumam nepieciešama vairāku zinātņu nozaru sadarbība. Tas attiecināms uz problēmām par ģeogrāfisko informācijas sistēmu lietojumu meliorācijas sistēmu kopšanā, pētījumu rezultātu ekonomisko interpretāciju, informāciju tehnoloģiju zinātniski pamatotu lietojumu, komplekso pētījumu programmu realizāciju ar mērķi nodrošināt zinātniski pamatotu izpētes ķēdi no tehnoloģijām uz lauka līdz patērētāja galdam.

Sadarbība ar Zemkopības ministriju

1. februārī parakstīts nodomu protokols starp Latvijas Republikas Zemkopības ministriju, LZA LMZN un LLZMA, paredzot stimulēt sadarbību lauksaimniecības, meža zinātnes un zinātnisko institūciju attīstības koncepcijas izstrādē, augstāko izglītību un zinātni reglamentējošu normatīvo aktu izstrādē, kopīgu pētījumu veikšanā lauksaimniecības, lauku attīstības un meža zinātnes jomā, informācijas apmaiņā starp zinātnes struktūrām un lauksaimnieku profesionālām organizācijām un speciālistiem, starptautiskās zinātniskās sadarbības veicināšanā un citos aspektos.

31. jūlijā tika parakstīts līgums starp Latvijas Republikas Zemkopības ministriju (pasūtītājs) un LZA (izpildītājs) par projekta „Līdzdalība Eiropas Savienības valstu

tiklā par lauksaimniecības pētījumu stratēģijas izstrādi ar *foresight* metodi” īstenošanu. Projekta finansējums – 15 000 LVL, projekta izpilde – 2006. gada 1. decembris. Galvenie projekta ietvaros veicamie uzdevumi:

- apkopot un izanalizēt publikācijas un pētījumus *foresight* (jeb forsaita) metodes izmantošanas aspektiem, identificējot galvenās problēmas tās pielietošanai, kā arī sadarboties ar pētnieku grupu, kas piedalās Eiropas Savienības valstu darba sanāksmēs par *foresight* izmantošanas aspektiem;

- izstrādāt lauksaimniecības zinātnes pētījumu datubāzi, nodrošinot vienotu uzskaites metodoloģiju;

- ieteikt lauksaimniecības zinātnes un augstākās izglītības iestāžu sadarbības stratēģiskos virzienus ar LZA un Latvijas Zinātnes padomi (LZP), akcentējot šādus jautājumus:

- lauksaimniecības zinātnes saistība ar LZA un LZP tagadnē un nākotnē;
- LZA un LZP sadarbība un iespējamais atbalsts lauksaimniecības zinātnes fundamentālajos pētījumos;

- sniegt rekomendācijas zinātnei piešķirto finanšu līdzekļu efektīvākai izmantošanai saistībā ar lauksaimniecības nozares un lauksaimniecības zinātnes attīstības stratēģiskajiem virzieniem;

- noteikt pasākumus lauksaimniecības zinātnes organizāciju, ražotāju un sabiedrisko organizāciju ciešākai sadarbībai zinātnes resursu un finanšu līdzekļu izlietošanā.

Projekta ietvaros organizēti divi semināri:

22. septembrī – darba seminārs „Forsaits un stratēģiskās plānošanas prasmes lauksaimniecības pētījumu stratēģijas kontekstā”. Dalībnieki varēja piedalīties praktiskā *foresight* vingrinājumā lauksaimniecības pētījumu stratēģijas izstrādē, kā arī piedalīties diskusijās par iespējām zinātnei piešķirto līdzekļu efektīvākā izmantošanā un citiem jautājumiem.

20. oktobrī – darba seminārs „Forsaits un stratēģiskās plānošanas prasmes lauksaimniecības pētījumu kontekstā II”. Darbakārtības galvenie jautājumi bija diskusija par iespējām ražotāju, zinātnisko institūciju un valsts institūciju labākai sadarbībai, kā arī forsaita vingrinājumu praktiskā izpilde.

Nodaļas sastāvs papildinājies ar jaunievēlētu korespondētājlocekli *Dr.sc.ing.* Dainu Kārkliņu.

Nodaļas priekšsēdētājs *Arnis Treimanis*

Zinātniskā sekretāre *Ieva Sloka*

ĀRZEMJU LOCEKĻU NODAĻA

Latvijas Universitāte, Raiņa bulv. 19–248, Rīga, LV 1586

Tel.: 26496128. Fakss: 67174758

E pasts: jpuika@chariot.net.au

Nodaļas padome

Nikolajs BALABKINS

Juris DREIFELDS

Jānis KĻAVIŅŠ

Jānis KRĒSLIŅŠ

Jānis MELNGAILIS

Andris PADEGS

Andrejs PLAKANS

Jānis PRIEDKALNS

Edvīns VEDĒJS

Kristaps ZARIŅŠ

Nodaļas padomes darbu vada profesors Jānis PRIEDKALNS

Latvijas Zinātņu akadēmijas Ārzemju locekļu nodaļa izveidota saskaņā ar LZA Statūtu 3.5.2. punktu un apstiprināta LZA pilnsapulcē 1993. gada 26. novembrī.

LZA Ārzemju locekļu nodaļas uzdevumi saskaņā ar 1994. gada 18. oktobra Senāta lēmumu:

1. LZA ārzemju locekļu (galvenokārt ASV un Kanādā dzīvojošo) iesaistīšana LZA darbībā, t.sk. regulāra iepazīstināšana ar LZA informatīvajiem materiāliem.

2. Palīdzība Latvijas jauno zinātnieku apmācību organizēšanā (īpaši pēcdoktora studijas) ārzemju mācību iestādēs.

3. Jauno Latvijas izcelsmes zinātnieku apzināšana ārzemēs, to piesaiste etniskās dzimtenes zinātnes veicināšanai; jaunu LZA ārzemju locekļu kandidātu ieteikšana.

4. Ciešu sakaru un sadarbības veidošana ar Latviešu akadēmisko mācībspēku un zinātnieku apvienību (LAMZA) un Baltijas studiju veicināšanas asociāciju (AABS).

5. Plašāka ārzemju latviešu zinātnieku iesaistīšana Latvijas zinātnisko darbu projektu izvērtēšanā.

6. Ja kādu iemeslu dēļ Latvijas Zinātņu akadēmijas brīva funkcionēšana nākotnē varētu tikt traucēta, uzdot LZA Ārzemju locekļu nodaļai pildīt Latvijas Zinātņu akadēmijas funkcijas un rīkoties kā pilntiesīgai LZA pārstāvei.

Saskaņā ar Latvijas Zinātņu akadēmijas 1998. gada 13. februāra pilnsapulces lēmumu, nodaļas padomes locekļiem, uzturoties Latvijā, ir tiesības piedalīties LZA Senāta darbā ar lēmējtiesībām.

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Saskaņā ar Hartu un Statūtiem Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) pienākumos ietilpst Latvijas zinātnieku starptautisko kontaktu veidošana, sadarbība ar citām zinātņu akadēmijām, zinātniskām asociācijām, apvienībām, biedrībām un savienībām; starptautisko zinātnisko sakaru uzturēšana un Latvijas zinātnes pārstāvniecība starptautiskās zinātniskās organizācijās.

LZA starptautiskā darbība aptver

- Latvijas zinātnes pārstāvniecību starptautiskās organizācijās, kas atbalsta un veicina zinātnisku pētniecību un zinātnes attīstību;
- sakaru veidošanu un uzturēšanu ar citu valstu zinātņu akadēmijām vai līdzīgām institūcijām;
- atbalstu individuālu un kopīgu divpusēju pētījumu veikšanai LZA divpusējo sadarbības līgumu ietvaros.

Latvijas zinātnes pārstāvniecība starpvalstu, starptautiskās organizācijās un tīkļos

Valdības uzdevumā LZA 2006. gadā turpināja pārstāvēt Latviju šādās starpvalstu un starptautiskās organizācijās:

- NATO Zinātnes komitejā (līdz tās likvidēšanai 2006. gada 29. jūnijā);
- Eiropas Savienības Zinātniskās un tehniskās pētniecības komitejā (*EU Scientific and Technical Research Committee, CREST*);
- Eiropas Komisijas Apvienotā pētījumu centra Ģenerāldirektorāta vadītāju valdē (*Joint Research Centre Board of Governors*).

2006. gadā LZA turpināja sadarbību ar starpvaldību organizācijas – ANO Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas (UNESCO) – Nacionālo komisiju Latvijā, kas iesākta 1998. gadā pēc sadarbības līguma parakstīšanas starp LZA un UNESCO. Latvijas Nacionālās komisijas Zinātnes programmu padomi, kas apvieno UNESCO zinātnes programmu vadītājus Latvijā, vada viceprezidents A.Siliņš. Sadarbības ietvaros 2006. gadā ar LZA atbalstu, nodrošinot iesniegto pieteikumu izvērtēšanu, otro reizi notika *L'Oreal* stipendiju piešķiršana Latvijas zinātnieciem. Tās saņēma *Dr.pharm.* Maija Dambrova, *Dr.chem.* Māra Plotniece un *Mg.phys.* Oļesja Starkova.

Eiropas Savienības zinātņu akadēmiju ietvaros LZA pārstāv Latviju (kopš 2004. g.) Eiropas akadēmiju Zinātnes konsultatīvajā padomē (*European Academies Science Advisory Council, EASAC*), kas darbojas kā ES administratīvo organizāciju

padomdevēja par zinātnes attīstības jautājumiem. LZA piedalās EASAC Enerģijas pētījumu darba grupā, un tās kārtējā sēdē 2006. gada jūnijā Londonā piedalījās viceprezidens A. Siliņš. 2006. gadā EASAC publicēja ekspertu grupas ziņojumu par vakcīnām „*Vaccines: innovation and human health*”, ko LZA izplatīja šīs jomas institūcijām Latvijā.

2006. gadā LZA turpināja pārstāvēt Latvijas zinātni starptautiskās nevalstiskās organizācijās (4), kuru darbība virzīta uz zinātnes attīstības stratēģisku jautājumu un problēmu risināšanu, to skaitā

- Starptautiskajā zinātnisko apvienību padomē (*International Council for Science, ICSU*), kas apvieno divu veidu institūcijas: pēc valstiskās piederības (galvenokārt zinātņu akadēmijas) un pēc biedrību piederības – starptautiskās zinātniskās biedrības.

2006. gadā ICSU atzīmēja savu 75. gadadienu (1931–2006), kam veltīti divi lieli pasākumi: ICSU zinātnes simpozījs 2006. gada jūlijā Parīzē un 2007. gada 4.–6. aprīlī konference „*Global Scientific Challenges: Perspectives from Young Scientists*” Lindavā (Vācija).

2006. gada 20. oktobrī Parīzē notika 4. ICSU – Eiropas dalībvalstu sanāksme, kurā LZA pārstāvēja LZA ār. loc. Z.R. Rudziks.

- Starptautiskajā Humanitāro zinātņu akadēmiju apvienībā (*Union Academique Internationale, UAI*).
- Starptautiskajā fondā zinātnei (*International Foundation for Science, IFS*).

2006. gadā LZA īst.loc. U.Viesturs turpināja pildīt IFS zinātniskā konsultanta pienākumus, veicot uzturzinātnē un dabasproduktu nozarē iesniegto pētniecisko grantu izvērtēšanu.

- Eiropas zinātņu akadēmiju federācijā (*European Federation of National Academies of Sciences and Humanities, ALLEA*), kura apvieno 53 zinātņu akadēmijas 40 Eiropas valstīs. 2006. gada martā Krakovā notika ALLEA Ģenerālā asambleja. Savu prezidentūru izbeidza līdzšinējais ALLEA prezidents P.Drents (*P.Drenth*) un amatā stājās jaunais prezidents J.Engelbrehts, LZA ār. loc. Vizītes laikā LZA prezidents J.Ekmanis un Senāta priekšsēdētājs J.Stradiņš iepazinās ar Polijas Mākslas un zinātņu akadēmiju, kurā arī notika ģenerālā asambleja, kā arī pārrunāja sadarbības jautājumus ar Lietuvas, Igaunijas, Gruzijas un dažu citu valstu zinātņu akadēmiju vadītājiem.

2006. gadā, piedaloties visām partnerakadēmijām, ALLEA sniedza savu vērtējumu EK Pētniecības ģenerāldirektorātam par Eiropas pētniecības telpas attīstību un nākotni.

2006. gadā LZA turpināja veikt dalības maksājumus ICSU, UAI, IFS un EASAC.

2006. gadā LZA bija iesaistīta vairākos zinātņu akadēmiju tīklojumos (reģionāli un globāli).

2006. gadā LZA turpināja piedalīties Centrāl- un Austrumeiropas zinātņu akadēmiju tīmekļa (CEEN) darbībā, kura interešu lokā bija jautājumi par 7. Ietvarprogrammas uzsākšanu, Eiropas Tehnoloģiju institūtu (*European Institute of Technology, EIT*) un Eiropas Pētniecības padomi (*European Research Council, ERC*). Kārtējā (6.) CEEN sanāksmē 26. maijā Budapeštā tika pieņemta Budapeštas deklarācija par pētniecības finansēšanu Eiropā, kas tika iesniegta ES Padomei. Decembrī ar EK Apvienotā pētījumu centra atbalstu nāca klajā izdevums „*The Central- and Eastern European network of academies of science*”, kurā iekļauts arī Latvijas zinātnes raksturojums (A. Siliņš „*The Latvian R&D Scene*”).

LZA ir Globālā zinātņu akadēmiju tīkla (*The InterAcademy Panel on International Issues, IAP*) dalībniece kopš 2000. gada. Šis neformālais tīkls (pavisam 92 zinātņu akadēmijas) pilda padomdevēja funkcijas valdībām un starptautiskām organizācijām, kā arī sniedz plašai sabiedrībai zinātniski pamatotus skaidrojumus un vērtējumus par aktuāliem starptautiskiem jautājumiem. 2006. gada jūnijā IAP publicējoja *Paziņojumu par evolūcijas mācību*, kuru atbalstīja vairāk nekā 60 zinātņu akadēmijas un tostarp LZA. 2006. gada 1.–4. decembrī Kairā (Ēģipte) notika IAP Ģenerālā asambleja, kurā LZA pārstāvēja ārz.loc. Z.R. Rudziks.

2006. gadā LZA parakstīja globālā medicīnas akadēmiju un to zinātņu akadēmiju, kurās ir medicīnas nodaļas (pavisam 51), tīklojuma (*InterAcademy Medical Panel on Global Health Issues, IAMP*) statūtus. LZA pievienojās *IAMP* paziņojumam par atbalstu globālam projektam „*Disease Control Priorities Project*” un *IAMP* 2. Ģenerālajā asamblejā 2006. gada aprīlī Pekinā publiski tika prezentēta šī projekta ietvaros tapusī grāmata „*Disease Control Priorities Project*”, kas adresēta veselības aprūpes un zinātnes politikas veidotājiem visā pasaulē. Ģenerālajā asamblejā LZA pārstāvēja kor.loc. A. Žileviča.

2006. gadā turpinājās Baltijas valstu zinātņu akadēmiju savstarpējā sadarbība, kā arī sadarbība ar Ziemeļvalstu zinātņu akadēmijām. Vairākas aktivitātes bija saistītas ar enerģētikas jomu.

Janvārī Igaunijas, Latvijas un Lietuvas zinātņu akadēmiju prezidenti parakstīja kopīgu Paziņojumu par Baltijas valstu vienotas enerģētikas stratēģijas izstrādāšanu, kas tika iesniegts Baltijas valstu valdībām. Būtiski, ka Baltijas valstu zinātnieki – akadēmiju pārstāvji, tostarp no Latvijas zinātniekiem akadēmijā LZA īst.loc. J. Ekmanis un J.G. Bērziņš, piedalījās Igalinas AES priekšizpētes projektā, kurš novembrī tika prezentēts un atbalstīts Latvijas Ministru kabinetā. 2006. gada augustā Helsinkos notika Ziemeļvalstu tehnisko zinātņu akadēmiju un Baltijas valstu zinātņu akadēmiju kopīga sanāksme. LZA pārstāvēja Dr. G. Klāvs (LZA FEI).

LZA locekļu piederība citu valstu zinātņu akadēmijām, starptautiskām organizācijām un pagodinājumi

Daudzi LZA locekļi ir dažādu starptautisku zinātnisko organizāciju, tostarp zinātņu akadēmiju, locekļi.

2006. gada oktobrī LZA īst. loc. I. Kalviņš ievēlēts par Ukrainas Medicīnas Stomatoloģijas akadēmijas Goda akadēmiķi.

2006. gadā par Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas (*Academia Scientiarum et Artium Europaea*) īstenajiem locekļiem ievēlēti LZA īst.loc. P. Zvidriņš un V. Kluša.

Kopš 1993. gada par Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas īstenajiem locekļiem ievēlēti šādi LZA īst. loc.: E.Blūms, A.Caune, J. Ekmanis, I.Knēts, R.Kondratovičs, M.Kūle, J.Lielpēters, T.Millers, J. Stradiņš, U.Viesturs, J.Volkolākovs un LZA *Dr.h.c. J.Vētra*.

Par *Academia Europaea* – starptautiska, nevalstiska ievērojamu individuālu zinātnieku asociācija (dibināta 1988. g.) – īstenajiem locekļiem ievēlēti LZA īst. loc. E.Grēns, V.Tamužs, A. Cēbers un kor.loc. A.Šostaks. LZA korespondētājlocekļi A.Ambainis un A.Kuzmins savulaik saņēmuši *Academia Europaea* Baltijas balvas jaunajiem zinātniekiem (1996).

Eiropas Zinātņu akadēmijas (*European Academy of Sciences in Support of Excellence in Science and Technology*), kas dibināta 1999. gadā locekļi ir LZA īst. loc. V. Tamužs, U. Viesturs un kor.loc. A. Šostaks un A. Krūmiņš.

Par Vācijas Dabaspētnieku akadēmijas '*Leopoldina*' locekļiem ievēlēti LZA īst. loc. J.Stradiņš un kor.loc. Ā.Krauklis.

LZA īst. loc. J. Stradiņš ir arī Saksijas Zinātņu akadēmijas korespondētājloceklis, kā arī Igaunijas, Lietuvas un Gruzijas zinātņu akadēmiju ārzemju loceklis.

LZA īst. loc. E.Grēns ir Krievijas ZA korespondētājloceklis.

LZA īst. loc. B.Rivža ir Krievijas Lauksaimniecības zinātņu akadēmijas korespondētājlocekle un Zviedrijas Karaliskās lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas ārzemju locekle.

LZA kor.loc. A.Treimanis ir Zviedrijas Karaliskās Inženierzinātņu akadēmijas ārzemju loceklis.

LZA ārzemju loceklis J. Engelbrehts ir Eiropas zinātņu akadēmiju federācijas ALLEA prezidents.

Divpusējā zinātniskā sadarbība

2006. gadā turpinājās LZA sadarbība ar citu valstu zinātņu akadēmijām divpusēju zinātniskās sadarbības līgumu ietvaros. Uz 2007. gada 1. janvāri LZA ir 29 zinātniskās

sadarbības dokumenti ar: Austrijas Zinātņu akadēmiju (ZA), Baltkrievijas Nacionālo ZA, Berlīnes-Brandenburgas ZA, Bulgārijas ZA, Britu Akadēmiju, Čehijas ZA, Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmiju, Francijas ZA, Igaunijas ZA, Itālijas Nacionālo ZA, Izraēlas Zinātnes un tehnikas ministriju, Izraēlas ZA, Kanādas Karalisko biedrību, Krievijas ZA, Lietuvas ZA, Londonas Karalisko biedrību, Melnkalnes ZA, Norvēģijas ZA, Polijas ZA, Saksijas ZA, Slovākijas ZA, Slovēnijas ZA, Somijas Akadēmiju, Somijas ZA, Šveices Zinātņu akadēmiju, Taivānas (Ķīnas Republika) Nacionālo Zinātnes padomi, Ukrainas Nacionālo ZA, Ungārijas ZA un Zviedrijas Karalisko literatūras, vēstures un kultūras mantojuma akadēmiju.

Kā saikne starp LZA un Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmiju (EZMA) saskaņā ar abu akadēmiju vienošanos (1991.g.) izveidots institūts „Eurolat”. Kopš 2006. gada 28. marta, kad LZA Senāts apstiprināja Eiropas-Latvijas institūta „Eurolat” Nolikumu, tas darbojas LZA sastāvā. Tādējādi tika pārveidots Eiropas-Latvijas institūts kultūras un zinātnes apmaiņai „Eurolat” (dib. 1993.g.), kurš iepriekš darbojās kā sabiedriska organizācija.

31.oktobrī Rīgā ieradās EZMA prezidents un LZA ārz.loc. Felikss Ungers, lai piedalītos EZMA–LZA rudens kopsēdē un pasniegtu LZA un EZMA Eiropas balvas. Kopsēdes tēma „Sabiedrība ceļā no pagātnes uz nākotni: novecošanās un paaudžu nomaiņa”. Eiropas (Feliksa) balva tika piešķirta LZA kor.loc. Vilnim Zariņam par darbību Latvijas filosofijā mūža garumā, par tulkojumiem no vācu un franču valodām, par klasisko darbu sērijas „Avots” iedibināšanu un jaunās filozofu paaudzes audzināšanu. Veicināšanas balvas pasniedza *Dr.hist.* Renātei Blumbergai un *Dr.sc.pol.* Andrim Sprūdam.

Sadarbības līgumu ietvaros 2006. gadā turpinājās ne vien informācijas apmaiņa, bet arī zinātnieku īstermiņa vizītes, jo ar 23 zinātņu akadēmijām parakstītie sadarbības līgumi paredz atbalstu individuāliem pētījumiem un kopīgu projektu izstrādāšanai (1. tabula). To norise notiek saskaņā ar *Noteikumiem par Latvijas zinātnieku īstermiņa vizītēm un ārvalstu zinātnieku uzņemšanu divpusējās zinātniskās sadarbības līgumu ietvaros.*

Latvijas Zinātņu akadēmijas un tās partnerakadēmiju divpusējās zinātniskās sadarbības līgumu ietvaros tika īstenotas arī šādas vizītes un pasākumi:

- 10. februārī notika Latvijas ZA, Igaunijas ZA un Britu Akadēmijas starptautisko sakaru speciālistu kopīgais seminārs. Tika apspriests iepriekšējā gada veikums, kā arī plānotas turpmākās starptautisko sakaru aktivitātes. Britu Akadēmijas pārstāve Džeina Lidona (*Jane Lyddon*) un LZA starptautisko sakaru speciālistes šī semināra ietvaros pārrunāja jautājumu par jauna divpusējās sadarbības līguma parakstīšanu. 2006. gada 23. martā LZA prezidents J. Ekmanis un Britu Akadēmijas viceprezidents N. Manns Krakovā parakstīja jaunu Latvijas ZA un

LZA divpusējo līgumu izpildes dinamika

Gads	Uz Latviju		No Latvijas	
	vizišu skaits	izmantotās cilvēkdienas	vizišu skaits	izmantotās cilvēkdienas
1995	19	202	29	279
1996	20	267	43	471
1997	26	196	35	334
1998	36	166	39	457
1999	42	274	59	655
2000	33	260	68	715
2001	49	285	47	629
2002	40	355	65	602
2003	60	417	51	604
2004	64	455	47	408
2005	53	373	76	601
2006	65	485	60	573

Britu Akadēmijas zinātniskās sadarbības līgumu (2006.g. marts – 2009.g. marts);

- 30. maijā LZA apmeklēja Ungārijas ZA Starptautisko sakaru speciāliste Katalīna Kovača (*Katalin Kovacs*). LZA prezidents J.Ekmanis parakstīja abu akadēmiju divpusējā sadarbības līguma jaunu protokolu. Lai vizītes ietvaros pārsriestu turpmākās sadarbības iespējas, Ungārijas ZA pārstāve tikās arī ar LZA viceprezidentu A. Siliņu un starptautisko sakaru speciālistēm;
- 19. septembrī Tallinnā Latvijas vēstniecībā notika grāmatas “Johans Kristofs Broce. *Estonica*” atvēršana. Tādējādi noslēdzies LZA atbalstītais Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas un Igaunijas izdevniecības „Estopol” projekts par Baltijas novadpētnieka J.K. Broces Igaunijai veltīto zīmējumu un aprakstu izdošanu grāmatā. No Igaunijas puses darba grupu vadīja LZA *Dr.h.c.* prof. Raimo Pullats, kura vairākkārtējās pētnieciskās vizītes LAB Rokrakstu un reto grāmatu nodaļā notika Latvijas un Igaunijas ZA divpusējās sadarbības līguma ietvaros;
- 22. septembrī Rīgā Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā (LAB) atklāja izstādi “J. K. Broces Livonijas zīmējumi un apraksti Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā” un notika grāmatas “Johans Kristofs Broce. *Estonica*” atvēršanas svētki Latvijā.

- 10. oktobrī LZA tika atklāta lietuviešu mākslinieces Migles Datkunaites grafiku izstrāde „No tālienes”. M. Datkunaite ir galvenā mākslinieciskā redaktore Lietuvas Zinātņu akadēmijā (LieZA) un izstādes atklāšanā piedalījās mūsu partnerakadēmijas Zinātnes organizācijas daļas delegācija. Vizīte notika LZA un Lietuvas ZA līguma ietvaros.
- 16.–17. novembrī Londonā notika Britu Akadēmijas rīkotais seminārs, lai kopā ar savām Viduseiropas un Austrumeiropas partnerakadēmijām pārrunātu sadarbības aktuālos jautājumus. LZA pārstāvēja īst. loc. B. Kalnačs un prezidenta padomniece A. Draveniece. Tika apspriesta līdzšinējā sadarbība, tās finansēšanas iespējas un izvērtētas iespējamās izmaiņas nākotnē saistībā ar zinātniskās sadarbības attīstību Eiropas Savienības kontekstā.
- Gada nogalē LZA un Baltkrievijas Nacionālās zinātņu akadēmijas sadarbības ietvaros tika izdota monogrāfija „Западная Двина – Даугава. Река и время”. Grāmatas sagatavošanā piedalījies liels skaits Latvijas un Baltkrievijas zinātnieku un speciālistu, un visu piecu nodaļu pamatmateriāli sagatavoti pirms 20 gadiem. Laikā no 2004. līdz 2006. gadam abu akadēmiju veidotā darba grupa veica monogrāfijas „atjaunināšanu” un zinātnisko rediģēšanu.

Zinātnisko un vispārēju kontaktu paplašināšana

27.–28. martā LZA Lauksaimniecības un mežzinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre I. Sloka piedalījās Eiropas Komisijas konferencē „*Giving More for Research in Europe*”. Konferences mērķis: apspriest pētniecības stimulēšanas iespējas, īpašu uzsvāru liekot uz nodibinājumu (*foundations*) lomas palielināšanu, jo tagad tā ir nepietiekama salīdzinājumā ar ASV un Āzijas valstīm.

28. martā LZA apmeklēja Rietumanglijas universitātes profesors Franks Bernits (*Frank Burnet*), kurš Senāta sēdē sniedza ziņojumu par zinātnes komunikāciju. Prof. Bernits atzina, ka, 21. gadsimtā ieejot, radusies uzticības krīze, kas liek mainīt pieeju zinātnes komunikācijas jautājumam, un runāja par Dženkina ziņojumu, kurā uzsvērts, ka svarīgāka par sabiedrības izpratni ir uzticēšanās jeb ticība un dialogs, nevis vienvirziena komunikācija, kā arī plašāka sabiedrības iesaistīšana zinātnes jautājumu risināšanā. Noslēgumā F. Bernits īsi raksturoja darbību, kas tiek veikta Lielbritānijā šajā jomā.

18.–19. maijā LZA īst. loc. I. Matīss piedalījās konferencē „Inovācijas sabiedrība” Stokholmā, kurā bija aicināti piedalīties 14 Eiropas Savienības veco un jauno dalībvalstu inovatīvo reģionu, tostarp Rīgas reģiona, pašvaldību, zinātnes un rūpniecības nozaru pārstāvji. Vairums ziņojumu bija veltīti ekselences puduru (*cluster*) tēmai, t.i., vairāku radniecīgu uzņēmumu apvienošanai inovāciju puduros

augstākas inovāciju ģenerēšanas un resursu izmantošanas efektivitātes sasniegšanai, akcentējot funkcionālo, nevis administratīvo vai ģeogrāfisko pazīmi.

21. augustā LZA apmeklēja Taivānas Demokrātijas fonda delegācija tās prezidenta Ļiņa Veņčēņa (*Lin Wen-cheng*) vadībā, un to pavadīja Taipejas misijas Latvijā vadītājs Metju Lī (*Metthow S.Lee*). Viesi ieradās Latvijā, lai piedalītos LZA un Taivānas Demokrātijas fonda organizētajā starptautiskajā konferencē „Demokrātijas attīstība: Baltijas un Taivānas pieredze” 21.–22. augustā. Ar referātiem līdzās pašmāju speciālistiem uzstājās Taivānas viesi Ļ. Veņčēns, Dz. Čilu (*Jang Chyi-lu*), S. Dzēnzavs (*Soong Jenn-jaw*), J. Veņšēns (*Hsiao Wen-sheng*), kā arī D. Hennings (Vācija), H. Pābo (Igaunija), A. Jankausks un A. Gričius (abi – Lietuva).

1. novembrī vienas dienas vizītē LZA ieradās Eiropas Savienības valstu zinātņu akadēmiju Zinātnes padomdevēju padomes (*EASAC*) sekretariāta vadītāja Fiona Steigere. Viešņa iepazinās ar LZA darbību un zinātnes organizāciju Latvijā un apmeklēja Britu padomi, kur apsprieda zinātnes popularizācijas jautājumus.

No 7. līdz 10. novembrim LZA kor.loc. A. Žileviča piedalījās Eiropas medicīnas zinātņu akadēmiju federācijas (*Federation of the European Academies of Medicine, FEAM*) sēdē Briselē (Beļģija) novērotāja statusā, lai iepazītos ar šīs organizācijas darbību un izvērtētu priekšlikumu iestāties federācijā. Sēde bija veltīta projekta „Vakcinācija pret cilvēka un dzīvnieku kontagiozajām slimībām” apspriešanai.

No 9. līdz 12. novembrim LZA kor.loc. R. Ferbers pārstāvēja LZA Izraēlas premjerministra konferencē Telavivā par eksporta un starptautiskās sadarbības jautājumiem. Vizītes laikā R. Ferbers tikās ar Latvijas vēstniecības Izraēlā pārstāvjiem un pārrunāja konferencē skarto jautājumu, tostarp inovāciju jomā, realizācijas iespējas.

Turpinājās ārvalstu viesu un augstu amatpersonu pieņemšana. 2006. gadā LZA apmeklēja Eiropas Aizsardzības aģentūras (EAA) izpilddirektors N. Vitnijs (*Witney*) un plānošanas daļas pārstāve H. Boguslavska (31.01.), Āzijas-Eiropas fonda (*Asia-Europe Foundation*) priekšsēdētājs P. Brouers (*Paul R. Brouwer*) (01.02.), Ukrainas Prezidenta kancelejas Izglītības un zinātnes departamenta vadošais konsultants Dr. Aleksejs Ivančenko (16.11.), EK Pētniecības ĢD Pārvaldības un ētikas nodaļas vadītājs Pēteris Zilgalvis (23.11.).

LZA dalība starptautiskos projektos

2006. gadā LZA piedalījās kā darbuzņēmējs (*contractor*) vai darbu apakšuzņēmējs (*sub-contractor*) vairākos EK projektos:

- Eiropas terminu bankas (*EuroTermBank*) izveidošanas projekts „*Collection of Pan-European Terminology Resources through Cooperation of Terminology Insti-*

tutions (2004-2006)”, kurš tika realizēts EK tirgus orientētās programmas *e-Content* ietvaros. Projekta partneri no septiņām ES dalībvalstīm strādāja pie terminoloģijas darba saskaņošanas un konsolidēšanas jaunajās ES dalībvalstīs (Latvija, Lietuva, Igaunija, Polija, Ungārija), izmantojot citu ES terminoloģisko tīklu pieredzi un pievienojot savas zināšanas, un veica vārdnīcu un interneta resursos atrodamos terminoloģijas datu apvienošanu, izveidojot ES mēroga portālu www.eurotermbank.com;

- Innovation Relay Centre *Latvia – Promoter of Transnational Technology Transfer within EU IRC IST Network* (2004-2006), kas tika realizēts EK Inovāciju un MVU programmas ietvaros;
- Erawatch baseload inventory;
- The Evolving Role of Academic Institutions in Economic Growth;
- Trend Chart: Innovation policy in Europe.

Starptautiskās daļas vadītāja Dr. Anita Draveniece

DOKUMENTI

SADARBĪBAS LĪGUMS

Rīgā 2006. gada 23. novembrī

Latvijas Zinātņu akadēmija (LZA), tās prezidenta Jura Ekmaņa personā, valsts a/s “Latvijas dzelzceļš”, tās valdes priekšsēdētāja Uģa Magoņa personā un Latvijas Izglītības fonds (LIF), kuru uz pilnvarojuma pamata pārstāv mērķprogrammas “Izglītībai, zinātnē un kultūrai” padomes priekšsēdētājs Imants Meirovics, vienojās par sekojošu:

1. LĪGUMA PRIEKŠMETS

1.1. Puses apņemas, izmantojot finanšu, organizatoriskās un citas iespējas, apvienot savus spēkus, lai veicinātu Latvijas zinātnes un moderno tehnoloģiju attīstību un pielietojumu ar dzelzceļa nozari saistītās inženierzinātnēs, uzņēmējdarbības efektivitātē un Latvijas dzelzceļa kā Austrumu-Rietumu koridora partneri prioritārajā Transeiropas transporta tīkla Baltijas reģiona daļā saistībā ar transporta loģistiku un novērtētu Latvijas zinātnieku, dzelzceļa radošu praktiķu un dzelzceļa topošo maģistrantu, doktorantu, zinātnieku izcilu veikumu vai mūža devumu šajos procesos.

1.2. Puses vienojas šī līguma mērķa īstenošanai nodibināt Latvijas dzelzceļa Gada balvu (turpmāk tekstā – Gada balva), kas veltīta:

- ievērojamam zinātniekam vai dzelzceļa praktiķim par izcilu darbu veikumu vai mūža darba devumu Latvijas dzelzceļa transportā;
- topošajam jaunajam Latvijas dzelzceļa speciālistam – maģistrantam, doktorantam, zinātniekam par pētījumiem dzelzceļa transporta nozarē.

2. PUŠU SAVSTARPĒJO ATTIECĪBU PRINCIPI

2.1. Ar šo Līgumu tiek noteikti Pušu savstarpējo attiecību vispārīgie principi, no kuriem Puses vadīsies Līguma izpildes gaitā. Atsevišķu jautājumu detalizētām risinājumiem Puses nepieciešamības gadījumā var noslēgt atsevišķus līgumus vai izstrādāt atsevišķus normatīvus dokumentus.

2.2. Puses apņemas izstrādāt Nolikumu par Latvijas dzelzceļa Gada balvu, kurš reglamentēs Gada balvas organizēšanas kārtību, izvirzīšanas kritērijus, vērtēšanas kārtību, balvu kategorijas u.c. jautājumus.

2.3. Puses apņemas izveidot Gada balvas ekspertu komisiju, kura sastāvēs no septiņiem komisijas locekļiem, kuras sastāvā tiks iekļauts LZA Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas priekšsēdētājs, LIF mērķprogrammas IZK Padomes priekšsēdētājs un valsts a/s “Latvijas dzelzceļš” valdes priekšsēdētājs, un apstiprināt šo komisiju viena mēneša laikā no līguma noslēgšanas brīža. Gada balvas ekspertu komisijas uzdevums ir izstrādāt Gada balvas tiesisko regulējumu, t.sk. Nolikumu par Latvijas dzelzceļa Gada balvu, un nodrošināt Gada balvas sekmīgu darbību.

2.4. Katra Puse apņemas neveikt darbības, kas tieši vai netieši var kaitēt otras Puses prestižam un interesēm.

3. LĪGUMA GROZĪŠANA UN STRĪDUS RISINĀŠANA

3.1. Līgumu var grozīt, papildināt vai izbeigt ar Pušu rakstisku vienošanos. Katrai no pusēm ir tiesības atkāpties no šī Līguma, rakstiski brīdinot Puses trīs mēnešus iepriekš.

3.2. Jebkuras domstarpības Puses risina sarunu ceļā, ja tas nav iespējams, tad Latvijas Republikas likumdošanas noteiktajā kārtībā.

4. NOBEIGUMA NOTEIKUMI UN LĪGUMA DARBĪBAS TERMIŅŠ

4.1. Līgums stājas spēkā ar parakstīšanas brīdi un ir noslēgts uz nenoteiktu laiku.

4.2. Puses ar saviem parakstiem apliecina, ka viņām ir saprotams šī Līguma saturs, nozīme un sekas, tās atzīst šo Līgumu par pareizu, savstarpēji izdevīgu un labprātīgi vēlas to parakstīt.

4.3. Līgums sastādīts uz 2 (divām) lapām, trīs eksemplāros, katrai Pusei pa vienam.

Valsts a/s “Latvijas dzelzceļš”

Rīga, Gogoļa iela 3, LV 1547

Reģ. Nr. 40003032065

KontsLV37BATR005R701486300

A/S “Baltic Trust bank”

Kods BATRLV2X

_____ U.Magonis

Latvijas Zinātņu akadēmija

Rīga, Akadēmijas lauk. 1, LV 1050

Reģ. Nr. 90000022543

Konts LV41UNLA0001001609748

A/S SEB LATVIJAS UNIBANKA

Kods UNLALV2X

_____ J.Ekmanis

Latvijas Izglītības fonds

Rīga, Kuldīgas iela 45b, LV 1083

Reģ. Nr. 50008018801 mērķprogramma “IZK”

KontsLV85HABA0140J03650501

A/S Hansabanka

Kods HABALV22

_____ I.Meirovics

Apstiprināts ar LZA Senāta lēmumu

2006. gada 20. jūnijā

Latvijas Zinātņu akadēmijas Emīlijas GUDRINIECES
balva jaunajam zinātniekam
NOLIKUMS

Emīlija Gudriniece (03.08.1920 – 04.10.2004), LZA akadēmiķe, RTU profesore, Dr. habil. chem. — izcila ķīmiķe un augstskolu pedagoģe, RTU (RPI) Organiskās sintēzes un biotehnoloģijas katedras dibinātāja un ilggadēja vadītāja (1963–1989). Viņas vadītā katedra sagatavojusi vairāk nekā 800 bioloģiski aktīvo savienojumu ķīmijas speciālistus, viņas vadībā izstrādātas 28 ķīmijas doktora disertācijas. E.Gudrinieces zinātniskais darbs veltīts heterociklu sintēzei, to bioloģiskās aktivitātes pētījumiem, arī augu eļļu praktiskās izmantošanas iespējām biodīzeļdegvielas ražošanā.

Lai godinātu Emīlijas Gudrinieces piemiņu un viņas devumu organiskajā ķīmijā un jauno speciālistu – ķīmiķu sagatavošanā, LZA 2006. gadā iedibina Emīlijas Gudrinieces balvu gada labākajam jaunajam zinātniekam ķīmijā un ķīmijas tehnoloģijā. Balvu piešķir par attiecīgajā kalendāra gadā aizstāvētu maģistra darbu vai inženierprojektu bioloģiski aktīvo savienojumu, dabasvielu un atjaunojamo enerģētisko resursu ķīmijas tehnoloģijas jomā.

1. Emīlijas Gudrinieces balvu piešķir katru gadu oktobrī. Balvas lielums ir 500.-Ls, to apmaksā Latvijas Zinātņu akadēmijas fonds no Emīlijas Gudrinieces dāvinājuma līdzekļiem.

2. Kandidātus Emīlijas Gudrinieces balvai var izvirzīt LZA īstentie locekļi, Latvijas universitāšu senāti vai attiecīgā profila fakultāšu domes.

3. Izvirzot kandidātus Emīlijas Gudrinieces balvai, iesniedzami šādi dokumenti:

- motivēts izvirzītāja ieteikums, kurā dots īss iesniegtā darba vērtējums un jaunā zinātnieka raksturojums;
- konkursa darbs, norādot uz titullapas universitātes nosaukumu, darba nosaukumu, autora vārdu, uzvārdu. Uz titullapas jābūt norādei – LZA Emīlijas Gudrinieces jauno zinātnieku darbu konkursam;
- darba īsa anotācija latviešu valodā;
- publicēto darbu saraksts (ja tādi ir);
- uzzīņu lapa (*Curriculum vitae*) par darba autoru: vārds, uzvārds, dzimšanas gads un datums, personas kods, darba vai studiju vieta, mājas un darba vietas pilnas adreses, telefoni, elektroniskais pasts;

4. Konkursa darbus vērtē un lēmumu par balvas piešķiršanu pieņem konkursa komisija, kuras sastāvu pēc LZA Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas nodaļas ieteikuma apstiprina LZA Prezidijs. Vismaz viens no komisijas locekļiem ir RTU MLĶF Bioloģiski aktīvo savienojumu ķīmijas tehnoloģijas katedras docētājs.

5. Godalgotie darbi glabājas RTU bibliotēkā.

6. Laureāts saņem diplomu, medaļu un naudas balvu. Balvu pasniedz svinīgā sarīkojumā, kas veltīts E.Gudrinieces piemiņai. Paziņojums par balvas piešķiršanu tiek publicēts presē.

7. LZA Fonda valdei ir tiesības mainīt naudas balvas apmēru pirms kārtējās balvas izsludināšanas.

8. Materiāli iesniedzami LZA Zinātniskajā sekretariātā Akadēmijas laukumā 1, 2. stāvā 231. istabā, Rīga, LV-1524 (tālruņi uzziņām 7223931, 7220725 vai 7225361) līdz 31. augustam.

Apstiprināts
LZA Prezidijā
2006.gada 2.maijā.
LZA prezidents

J. Ekmanis

N O L I K U M S

par LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS ARTURA BALKLAVA BALVAS piešķiršanu

1. Latvijas Zinātņu akadēmijas Artura Balklava balva tiek piešķirta par izcilu veikumu zinātnes popularizēšanā.

2. Artura Balklava balvu piešķir individuāliem zinātniekiem par nozīmīgiem populārzinātniskiem darbiem: publicētām grāmatām, rakstiem vai vienotas tematikas populārzinātnisku darbu kopām.

Prēmijai var izvirzīt darbus (publikācijām jābūt latviešu valodā), kas nav pretrunā ar mūsdienu zinātnes atziņām un attiecas uz astronomiju, bioloģiju, fiziku, ķīmiju, matemātiku, medicīnu, tehniskajām zinātnēm, minēto zinātņu starpdisciplinārajām nozarēm vai šo zinātņu vēsturi.

Par populārzinātniskiem netiek uzskatīti un līdz ar to nevar pretendēt uz prēmiju darbi, kas attiecas uz t.s. ezotēriskajām zināšanām, astroloģiju, numeroloģiju, ufoloģiju u.tml. Izņēmums ir šo “zinātņu” konstruktīva kritika.

3. Kandidātus Artura Balklava balvai var izvirzīt Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenie locekļi, zinātnisko iestāžu padomes, augstāko mācību iestāžu – universitāšu vai akadēmiju senāti, domes.

4. Artura Balklava balvas fondu veido Latvijas Zinātņu akadēmijas budžets, sponsoru ziedojumi u.tml.

5. Artura Balklava balvas piešķiršanai iesniegtos darbus vērtē balvu komisija, kuru ievēl LZA nodaļas un apstiprina LZA Prezidijs. Komisija iesniegto darbu izvērtēšanai var pieaicināt ārējus ekspertus.

6. Artura Balklava balvas laureāts saņem Latvijas Zinātņu akadēmijas balvas piemiņas medaļu un naudas summu, kuras avotus un apmēru nosaka LZA Valde. Balvas svinīga pasniegšana notiek Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulcē.

7. Populārzinātniskās publikācijas vai darbu aprakstus, par kuriem piešķirta Artura Balklava balva, nodod glabāšanā Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā.

8. Izvirzot kandidātus Artura Balklava balvai, ekspertu komisijai 1 eks. iesniedzami šādi dokumenti:

- 8.1) izvirzītāja ieteikums;
- 8.2) izvirzītās publikācijas vai izvirzītā darba apraksts;
- 8.3) ziņas par autoru (*Curriculum vitae*), norādot darba un mājas adresi un tālr.;
- 8.4) autora parakstīta īsa iesniegtā darba anotācija latviešu valodā;
- 8.5) darba nosaukums angļu valodā.

Materiāli iesniedzami pēc balvas izziņošanas Latvijas Zinātņu akadēmijas sekretariātā (Akadēmijas laukumā 1, 2.st., 231.ist. Rīga, LV 1050).

Tālr. uzzinām 7223931 vai 7223633, E-pasts: *fizteh@lza.lv*

LZA GADAGRĀMATĀS PUBLICĒTO DOKUMENTU RĀDĪTĀJS

LR likumi, normatīvie akti, koncepcijas

	Gads, lpp.
Latvijas Republikas likumdošana par LZA statusu	1995: 7
Latvijas Republikas Augstskolu likums (izraksts)	1996: 119
Likums "Par valsts nozīmes izglītības, kultūras un zinātnes objektiem un nacionālajām sporta bāzēm"	1996: 124
Latvijas Republikas Ministru kabineta Nolikums par valsts emeritētā zinātnieka nosaukuma piešķiršanu	1996: 115
LR MK Nolikums par Valsts emeritētā zinātnieka nosaukuma piešķiršanu	1998: 158
Zinātnieka ētikas kodekss	1998: 145
Latvijas Republikas likums "Par zinātnisko darbību"	1999: 219
Latvijas Republikas Zinātnes attīstības nacionālā koncepcija	1999: 205
Meti augstākās izglītības, zinātnes un tehnoloģiju attīstības stratēģijai 2003.–2010.gadam	2004: 208
Zinātniskās darbības likums	2006: 221

LZA normatīvie dokumenti

LZA Harta (un turpmāk katru gadu)	1992/93: 7
LZA Statūti (un turpmāk katru gadu)	1992/93: 12
LZA Statūti, ar 2002.g. labojumiem	2003: 16
LZA simbolika (krāsas, ģerbonis, karogs)	1992/93: 25
LZA ģerbonis. Heraldiskais apraksts	2003: 15
Nolikums par LZA Valdi (1994)	1995: 116
LZA valdes nolikums (1998)	1999: 238
Nolikums par LZA goda doktora (<i>Dr.h.c.</i>) grāda piešķiršanas kārtību	1995: 118
Pagaidu nolikums par LZA vēlēšanām	1995: 121

LZA Uzraudzības padomes nolikums	1999: 236
Nolikums par LZA locekļu pārvēlēšanām sakarā ar pastāvīgās dzīves vietas maiņu	1999: 240
Nolikums par jaunu LZA locekļu vēlēšanām	2000: 194

LZA paziņojumi

LZA aicinājums valsts varas institūcijām par latviešu valodu	1999: 198
LZA vēstījums sakarā ar Salaspils pētnieciskā kodolreaktora darbības apstādināšanu	1999: 199
LZA paziņojums par kādu bēdīgu un pamācošu pagātnes lappusi Latvijas bioloģijas un lauksaimniecības zinātņu vēsturē	1999: 201
Augstākās izglītības padomes, Latvijas Zinātnes padomes un LZA atklātā vēstule sakarā ar budžeta samazināšanu augstākajai izglītībai un zinātnei	1999: 203
LZA paziņojums par ozona slāņa sarūkšanas bīstamajām sekām	2001: 186
LZA aicinājums pievērst īpašu uzmanību valsts intelektuālā potenciāla saglabāšanai un attīstībai	2001: 189
Latvijas Zinātņu akadēmijas aicinājums “Par Latviju Eiropas Savienībā” (2003. gada 09. septembrī).	2004: 211
Par Kārļa Milenbaha gadu (Latvijas Zinātņu akadēmijas paziņojums).	2004: 212

Sadarbības līgumi

LZA un Rīgas Latviešu biedrības sadarbības līgums	1997: 138
Deklarācija par sadarbību starp LZA un Latvijas Universitāti	2000: 186
LZA un Latvijas Kultūras fonda sadarbības līgums	2000: 188
LZA un Latvijas Reģionālās arhitektūras akadēmijas sadarbības līgums	2001: 191
Deklarācija par sadarbību starp LZA un Rīgas Tehnisko universitāti	2001: 192
Deklarācija par Latvijas Zinātņu akadēmijas un Daugavpils Universitātes sadarbību	2002: 190
Vienošanās par Latvijas Zinātņu akadēmijas un LR aizsardzības ministrijas sadarbību	2002: 192
Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Medicīnas akadēmijas / Rīgas Stradiņa universitātes sadarbības līgums	2003: 186

Latvijas Zinātņu akadēmijas, Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas un Latviešu akadēmisko mācībspēku un zinātnieku apvienības vienošanās par sadarbību	2003: 188
Vienošānās par Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas sadarbību	2004: 214
Latvijas Zinātņu akadēmijas un Akadēmiskās vienības “Austrums” sadarbības līgums.	2004: 216
Latvijas Zinātņu akadēmijas, Akadēmiķa Viktora Kalnbērza muzeja un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja vienošanās par sadarbību	2004: 217
Viesītes pilsētas Domes un novadpētniecības muzeja “Sēlija”, Latvijas Zinātņu akadēmijas un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja vienošanās par sadarbību	2004: 219
Deklarācija par sadarbību Ventspils zinātniskā centra veidošanā	2005: 202
LZA un LR Patentu valdes sadarbības līgums	2005: 204
LZA un Rīgas Latviešu biedrības sadarbības līgums	2005: 205
LZA un Liepājas Pedagoģiskās akadēmijas sadarbības līgums.	2006: 238
LZA) un a/s “Latvijas dzelzceļš” sadarbības līgums	2007: 230

Līgumi, balvu un fondu nolikumi

Nolikums par LZA Sociālās palīdzības fondu	1995: 120
LZA Magdas un Hermaņa Štaudingeru fonda noteikumi	1996: 114
LZA un publiskās a/s “Grindeks” vienošanās par sadarbību un a/s “Grindeks” gada balvām un prēmijām zinātnē	1999: 233
LZA un a/s “Aldaris” vienošanās par sadarbību un a/s “Aldaris” gada balvām zinātnē	1999: 234
Nolikums par LZA un pva/s “Latvenergo” Gada balvu inženierzinātnēs un enerģētikā piešķiršanas kārtību	2000: 190
LZA, a/s “Dati” un Latvijas Izglītības fonda mērķprogrammas “Izglītībai, zinātnei un kultūrai” vienošanās par sadarbību un gada balvām	2000: 192
Nolikums par LZA un a/s “RD ALFA” balvām fizikā un tās inženierpielietojumos un to piešķiršanas kārtību	2001: 194
LZA, firmas “ITERA Latvija” un Latvijas Izglītības fonda mērķprogrammas “Izglītībai, zinātnei un kultūrai” vienošanās par sadarbību un gada balvām	2001: 196

Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas Latvijas balvas (kopā ar Latvijas Zinātņu akadēmiju) nolikums	2002: 193
Latvijas Zinātņu akadēmijas, va/s “Latvijas Gaisa satiksme” un Latvijas Izglītības fonda mērķprogrammas “Izglītībai, zinātnei un kultūrai” vienošanās par sadarbību un gada balvām	2002: 195
Latvijas Zinātņu akadēmijas, SIA <i>Lattelekom</i> un Latvijas Izglītības fonda mērķprogrammas “Izglītībai, zinātnei un kultūrai” vienošanās par sadarbību un gada balvām	2002: 197
Latvijas Zinātņu akadēmijas un Rīgas domes Rīgas balvas iedibināšanas līgums	2002: 199
Latvijas Zinātņu akadēmijas un SIA “Biznesa augstskola Turība” Rīgas balvas iedibināšanas līgums	2002: 200
Latvijas Zinātņu akadēmijas, a/s “Latvijas gāze” un Latvijas Izglītības fonda vienošanās par sadarbību un gada balvām	2003: 190
Latvijas Zinātņu akadēmijas un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja vienošanās par sadarbību un gada balvām	2003: 192
Latvijas Zinātņu akadēmijas, va/S “Latvijas Gaisa satiksme” un Latvijas Izglītības fonda vienošanās par sadarbību un stipendijām	2003: 194
LZA Jāņa Lapsvīra iedibinātās Kārļa Ulmaņa balvas nolikums	2004: 221
Nolikums par LZA un LR Patentu valdes Valtera Capa balvu labākajam izgudrotājam	2005: 207
Nolikums par LZA, PAS “Grindeks”, Latvijas Organiskās sintēzes institūta un LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centra Solomona Hillera balvas piešķiršanu	2005: 208
LZA Emilijas Gudrinieces balvas jaunažiem zinātniekiem nolikums	2007: 232
Nolikums par LZA Artura Balklava balvas piešķiršanu	2007: 234

Starptautiskā sadarbība. Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju sadarbība

Igaunijas, Lietuvas, Latvijas Zinātņu akadēmiju prezidiju kopējās sēdes protokols	1990: 39
Latvijas Zinātņu akadēmijas, Igaunijas Zinātņu akadēmijas un Lietuvas Zinātņu akadēmijas līgums par zinātnisko sadarbību	1992: 52
Latvijas Zinātņu akadēmijas, Lietuvas Zinātņu akadēmijas un Igaunijas Zinātņu akadēmijas prezidiju kopīgais Komunikē (Viļņa, 12.11.1991)	1992: 54

Igaunijas, Latvijas un Lietuvas zinātņu akadēmiju vadītāju apspriedes komunikē	1996: 111
Igaunijas Republikas, Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas parlamentiem	1996: 113
Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju konferences komunikē	1997: 124
Baltijas zinātņu akadēmiju prezidentu kopīgais paziņojums	1997: 128
Baltijas valstu zinātņu akadēmiju komunikē “Par kopīgām pētījumu programmām”	1997: 129
Programma “Enerģētika”	1997: 130
Programma “Baltijas jūra”	1997: 131
Programma “Baltonika”	1997: 133
Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju 1997.gada konferences dokumenti	1998: 152
Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju konferences komunikē	1998: 152
Baltijas valstu zinātņu akadēmiju prezidentu sanāksmes protokols	1998: 154
Trešās Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju konferences komunikē	1999: 191
Baltijas valstu zinātņu akadēmiju prezidentu sanāksmes protokols	1999: 194
Baltijas studiju veicināšanas asociācijas un Baltijas valstu zinātņu akadēmiju vienošanās memorands	1999: 197
Baltijas valstu zinātņu akadēmiju konferences komunikē	2000: 173
<i>J. Stradiņš.</i> Atklāšanas runa 7. Baltijas intelektuālās sadarbības konferencē	2000: 176
<i>V. Viķe-Freiberga.</i> Uzruna 7. Baltijas intelektuālās sadarbības konferencē	2000: 180
7. Baltijas intelektuālās sadarbības konferences rezolūcija	2000: 184
<i>V. Viķe-Freiberga.</i> Zinātniskajai domai ir cieša kopība ar demokrātijas garu	2004: 199
Igaunijas, Latvijas un Lietuvas zinātņu akadēmiju sanāksmes protokols (Viļņa, 2003. gada 6. jūnijs)	2004: 204
9. Baltijas intelektuālās sadarbības konferences rezolūcija	2004: 206

Starptautiskā sadarbība. Divpusējās sadarbības līgumi

Vienošānās memorands par zinātnisko sadarbību starp Londonas Karalisko biedrību un LZA	1992: 46
--	----------

LZA un Norvēģijas Zinātnes un literatūras akadēmijas zinātniskās sadarbības līgums	1992: 46
Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas un LZA sadarbības līgums . .	1992: 48
Eiropas–Latvijas institūts kultūras un zinātniskai apmaiņai (Konstitūcija)	1992: 49
LZA un Somijas akadēmijas sarunu memorands	1992: 51
UNESCO un LZA zinātniskās sadarbības līgums	1998: 156
LZA noteikumi par piedališanos starptautiskajās zinātniskās apmaiņas programmās	1997: 136
LZA un Saksijas Zinātņu akadēmijas zinātniskās sadarbības līgums . .	2005: 201

Starptautiskā sadarbība. Zinātnes attīstības vispārīgās problēmas

<i>J. Stradiņš. “Zinātne XXI gadsimtam — jaunas saistības”. Runa Pasaules zinātnes konferencē Budapeštā (1999. gada jūnijā–jūlijā) . .</i>	2000: 161
<i>Pasaules zinātnes konferences Budapeštā Deklarācija par zinātni un zinātnes sasniegumu izmantošanu (1999. gada 1. jūlijā)</i>	2000: 164
<i>Pāreja uz ilgtspēju 21. gadsimtā. Pasaules zinātņu akadēmiju paziņojums (Tokija, 2000. gada maijs)</i>	2001: 179

GALVENĀS ZINĀTNISKĀS INSTITŪCIJAS UN IESTĀDES LATVIJĀ

Gadagrāmatas šīs nodaļas mērķis — dot ieskatu Latvijas zinātnes struktūrā vispār. Diemžēl šis pārskats nav pilnīgs, jo no zinātniskajiem institūtiem tajā ietverti tikai tie, kuriem ir juridiskas personas tiesības, nav minētas arī citas universitāšu struktūrvienības.

Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija

Vaļņu ielā 2, Rīga, LV 1050

Tel.: 7226209. Fakss: 7223905. E pasts: izm@izm.gov.lv

<http://www.izm.gov.lv>

Ministre LZA īst.loc. Dr.habil.oec. Baiba RIVŽA

Zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju departaments

Departamenta direktore *Dr.biol.* Maija BUNDULE

Tel.: 7047896. Fakss: 7243126, 7047996. E pasts: majja.bundule@izm.gov.lv

Direktores vietnieks, Projektu nodaļas vadītājs *Dr.habil.phys.* Vilnis DIMZA

Tel.: 7047897. Fakss: 7243126, 7047996. E pasts: vilnis.dimza@izm.gov.lv

Zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju politikas nodaļas vadītāja *Dr.phys.* Gita RĒVALDE

Tel.: 7047963. Fakss: 7243126, 7047996. E pasts: gita.revalde@izm.gov.lv

Latvijas Zinātnes padome

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050

Tel.: 7223480. Fakss: 7223211. E pasts: lzp@lza.lv

<http://www.lzp.lv>

Biroja direktore Gaļina KAĻIŅINA

Tel.: 7225164. Fakss: 7223211. E pasts: lzp@lza.lv

Padomes locekļi

Bruno ANDERSONS, LZA īst.loc., *Dr.chem.*

Tel.: 7552554. Fakss: 7550635. E pasts: brunoan@edi.lv

Mārcis AUZIŅŠ, LZA īst.loc. *Dr.habil.phys.*

Tel.: 7033700. Fakss: 7033751. E pasts: marcis.auzins@lu.lv

Aivars ĀBOLTIŅŠ, *Dr.sc.ing.*

Tel.: 7212706. Fakss: 7821153. E pasts: lzs@lza.lv

Edīte BIRĢELE, LZA kor.loc., *Dr.habil.biol.*

Tel.: 3027664. Fakss: 3027344. E pasts: ebirgele@llu.lv

Elmārs GRĒNS, LZA īst.loc., *Dr.habil.biol.*

Tel.: 7808003, 7808201. Fakss: 7442407. E pasts: grens@biomed.lu.lv

Juris JANSONS, LZA īst.loc., *Dr.habil.sc.ing.*

Tel.: 7551145, 7223633. Fakss: 7820467. E pasts: jansons@pmi.lv

Benedikts KALNAČS, LZA īst.loc., *Dr.habil.philol.*

Tel.: 7212872. Fakss: 7229017. E pasts: litfom@lza.lv

Leonīds RIBICKIS, LZA kor.loc., *Dr.habil.sc.ing.*

Tel.: 7089400. Fakss: 7820094. E pasts: leonids.ribickis@rtu.lv

Baiba RIVŽA, LZA īst.loc., *Dr.habil.oec.*

Tel.: 7047810. Fakss: 7213992. E pasts: velga.jakusko@izm.gov.lv

Valdis PĪRĀGS, *Dr.med.*

Tel.: 7069307. Fakss: 7614168. E pasts: pirags@latnet.lv

Andrejs SILIŅŠ, LZA īst.loc., *Dr.habil.phys.*

Tel.: 7211405. Fakss: 7821153. E pasts: silins@lza.lv

Jānis VĒTRA, *Dr.habil.med., Dr.med.h.c.*

Tel.: 7409224. Fakss: 7471815. E pasts: rector@rsu.lv

Zinātnes padomes nozaru ekspertu komisiju priekšsēdētāji

1. Dabaszinātņu un matemātikas ekspertu komisija

Ivars KALVIŅŠ, LZA īst.loc. *Dr.habil.chem.*

Tel.: 7553233. Fakss: 7550338. E pasts: kalvins@osi.lv

2. Inženierzinātņu un datorzinātnes ekspertu komisija

Jānis VĪBA, LZA kor.loc. *Dr.habil.sc.ing.*

Tel.: 7089473, 7089332. Fakss: 7089746. E pasts: janis.viba@rtu.lv

3. Bioloģijas un medicīnas zinātnes ekspertu komisija

Pauls PUMPĒNS, LZA īst.loc. *Dr.habil.biol.*

Tel.: 7808214. Fakss: 7442407. E pasts: paul@biomed.lu.lv

4. Lauksaimniecības, vides, zemes un meža zinātņu ekspertu komisija

Antons RUŽA, *Dr.habil.agr.*

Tel.: 3026611. Fakss: 3005629. E pasts: antons.ruza@llu.lv

5. Humanitāro un sociālo zinātņu ekspertu komisija

Maija KŪLE, LZA īst.loc. *Dr.habil.phil.*

Tel.: 7229208, 7210806. Fakss: 7210806. E pasts: maya@lza.lv

Zinātnes padomes sekretariāts

Biroja direktore Gaļina KAĻIŅINA

Tel.: 7225164. Fakss: 7223211. E pasts: lzp@lza.lv

Vecākā speciāliste lietvedības jautājumos Jelena BLAZARENE

Tel.: 7228421. Fakss: 7223211. E pasts: jelena@lza.lv

Vecākā referente Irina SOLOMEŅIKOVA, *Dr.chem.*

Tel.: 7223211. Fakss: 7223211. E pasts: irina@lza.lv

Vecākā referente Māra PUTNIŅA

Tel.: 7223211. Fakss: 7223211. E pasts: putnina@lza.lv

Vecākā speciāliste Astrīda HOLMA

Tel.: 7228421. Fakss: 7223211. E pasts: astrida@lza.lv

Galvenā grāmatvede Mirdza SERGEJEVA

Tel.: 7223285. Fakss: 7223211. E pasts: mirdza@lza.lv

Grāmatvede Inta ČERŅAVSKA

Tel.: 7223285. Fakss: 7223211.

Latvijas Zinātnes padomes Biroja Latvijas Nacionālā kontaktpunkta nodaļa

Vadītāja Dace TIRZĪTE, *Dr.biol.*

Tel.: 7223280. Fakss: 7223211. E pasts: tizrize@latnet.lv

Vecākais eksperts Ints ZĪTARS

Tel.: 7223280. Fakss: 7223211. E pasts: ints.zitars@latnet.lv

Augstākās izglītības padome

Meistaru ielā 21, Rīga, LV 1050

Tel.: 7223392. Fakss: 7220423. E pasts: aip@latnet.lv

<http://www.aip.lv>

Priekšsēdētāja vietnieks Juris EKMANIS, *Dr.habil.phys.*

Tel.: 7223644. Fakss: 7821153. E pasts: ekmanis@lza.lv

Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisija

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1524

Tel.: 7223931. Fakss: 7821153. E pasts: alma@lza.lv

Komisijas priekšsēdētājs LZA īst.loc. *Dr.habil.chem.* Raimonds VALTERS

Zin. sekretāre *Dr.chem.* Alma EDŽIŅA

Valsts emeritēto zinātnieku padome

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1524

Tel.: 7220725. Fakss: 7821153. E pasts: chem@lza.lv

<http://www.lza.lv/lat/emerit/emerit.htm>

Padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc. *Dr.habil.chem.* Raimonds VALTERS

Zin. sekretāre *Dr.chem.* Baiba ĀDAMSONE

Latvijas Zinātnieku savienība

Akadēmijas laukumā 1 (611a. ist.), Rīga, LV 1524

Tel.: 7212706, 7225361. Fakss: 7821153. E pasts: lzs@lza.lv

<http://www.lvzs.lv>

Valdes priekšsēdētājs *Dr.sc.ing.* Aivars ĀBOLTIŅŠ

Padomes priekšsēdētājs *Dr.paed.* Uldis GRĀVĪTIS

LATVIJAS UNIVERSITĀTES

Latvijas Universitāte

Raiņa bulv. 19, Rīga, LV 1586
Tel.: 7034320. Fakss: 7034513. E pasts: lu@lu.lv
<http://www.lu.lv/>

Rektors LZA ist.loc. *Dr.habil.phys.* Ivars LĀCIS
Zinātņu prorektors LZA ist.loc. *Dr.habil.biol.* Indriķis MUIŽNIEKS

Rīgas Tehniskā Universitāte

Kaļķu ielā 1, Rīga, LV 1658
Tel.: 7089333. Fakss: 7820094. E pasts: rtu@adm.rtu.lv
<http://www.rtu.lv/>

Rektors LZA ist.loc. *Dr.habil.sc.ing.* Ivars KNĒTS
Zinātņu prorektors LZA kor.loc. *Dr.habil.sc.ing.* Leonīds RIBICKIS

Latvijas Lauksaimniecības Universitāte

Lielā ielā 2, Jelgava, LV 3001
Tel.: 30 22584. Fakss: 30 27238. E pasts: rektors@llu.lv
<http://www.llu.lv/>

Rektors *Dr.sc.ing.* Juris SKUJĀNS
Zinātņu prorektors *Dr.habil.sc.ing.* Pēteris RIVŽA

Rīgas Stradiņa Universitāte

Dzirciema ielā 16, Rīga, LV 1007
Tel.: 7409224. Fakss: 7471815. E pasts: rsu@rsu.lv
<http://www.rsu.lv/>

Rektors *Dr.habil.med., Dr.med.h.c.* Jānis VĒTRA
Zinātņu prorektore *Dr.habil.med.* Iveta OZOLANTA

Daugavpils Universitāte

Vienības ielā 13, Daugavpils, LV 5400
Tel.: 54 22180. Fakss: 54 24321. E pasts: dau@dau.lv
<http://www.dau.lv/>

Rektore *Dr.habil.philol.* Zaiga IKERE
Zinātņu prorektors *Dr.biol.* Arvīds BARŠEVSKIS

ZINĀTNISKIE INSTITŪTI

FIZIKAS, MATEMĀTIKAS UN TEHNISKO ZINĀTŅU INSTITŪTI

Elektronikas un datorzinātņu institūts

Dzērbenes ielā 14, Rīga, LV 1006.

Tel.: 7554500. Fakss 755337. E pasts: bilinsk@edi.lv

<http://www.edi.lv>

Direktors LZA īst.loc. *Dr.habil.sc.comp.* Ivars BIĻINSKIS

Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.sc.comp.* Modris GREITĀNS

Fizikālās enerģētikas institūts

Aizkraukles ielā 21, Rīga, LV 1006.

Tel.7552011. Fakss 7550839. E pasts: fei@edi.lv

<http://www.innovation.lv/fei>

Direktors un Zinātniskās padomes priekšsēdētājs

LZA īst.loc. *Dr.habil.phys.* Juris EKMANIS

LU Cietvielu fizikas institūts

Ķengaraga ielā 8, Rīga, LV 1063.

Tel.: 7187816. Fakss 7132778. E pasts: issp@cfi.lu.lv

<http://www.cfi.lu.lv>

Direktors LZA īst.loc. *Dr.habil.phys.* Andris ŠTERNBERGS

Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.phys.* Laima TRINKLERE

LU Fizikas institūts

Miera ielā 32, Salaspils-1, LV 2169.

Tel.: 7944700. Fakss 7901214. E pasts: fizinst@sal.lv

<http://www.iph.sal.lv>

Direktors *Dr.phys.* Jānis Ernests FREIBERGS

Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc. *Dr.habil.phys.* Agris GAILĪTIS

LU Matemātikas un informātikas institūts

Raiņa bulv. 29, Rīga, LV 1459.

Tel.: 7224730. Fakss 7820153. E pasts: imcs@mii.lu.lv

<http://www.lumii.lv/>

Direktors *Dr.sc.comp.* Rihards BALODIS-BOLUŽS

Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA ist.loc. *Dr.habil.sc.comp.* Jānis BĀRZDIŅŠ

LU Polimēru mehānikas institūts

Aizkraukles ielā 23, Rīga, LV 1006.

Tel.: 7551145. Fakss 7820467. E pasts: polmech@pmi.lv

<http://www.pmi.lv>

Direktors LZA ist.loc. *Dr.habil.sc.ing.* Juris JANSONS

Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA ist.loc. *Dr.habil.sc.ing.* Vitauts TAMUŽS

LU Astronomijas institūts

Raiņa bulv. 19, Rīga, LV 1586.

Tel./fakss: 7034580. Fakss 7034582. E pasts: astra@latnet.lv

<http://www.astr.lu.lv>

Direktors LZA kor.loc. *Dr.phys.* Māris ĀBELE

Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.paed.* Ilgonis VILKS

Ventspils Starptautiskais radioastronomijas centrs

Irbenē, Ances pagasts, Ventspils rajons, LV 3612.

Tel.: 3682541. E pasts: irbene@e-apollo.lv

Inženieru ielā 101, Ventspils, LV 3601.

Tel.: 29230818. Fakss: 3628303. E pasts: virac@venta.lv; yzh@venta.lv

<http://virac.venta.lv>

Direktors LZA kor.loc. *Dr.habil.phys.* Juris ŽAGARS

ĶĪMIJAS UN BIOLOĢIJAS ZINĀTŅU INSTITŪTI

Latvijas Organiskās sintēzes institūts

Aizkraukles ielā 21, Rīga, LV 1006.

Tel.: 7551822. Fakss 7550338. E pasts: sinta@osi.lv

<http://www.osi.lv>

Direktors LZA īst.loc. *Dr.habil.chem.* Ivars KALVIŅŠ

Zinātniskās padomes priekšsēdētājs

LZA kor.loc. *Dr.habil.chem.* Grigorijs VEINBERGS

Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts

Dzērbenes ielā 27, Rīga, LV 1006.

Tel.: 7553063. Fakss 7550635. E pasts: koks@edi.lv

<http://www.woodchem.lv>

Direktors LZA kor.loc. *Dr.sc.ing.* Aivars ŽŪRIŅŠ

Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc. *Dr.chem.* Bruno ANDERSONS

RTU Neorganiskās ķīmijas institūts

Miera ielā 34, Salaspils-1, LV 2169.

Tel.: 7944711. Fakss 7800779. E pasts: nki@nki.lv

<http://www.nki.lv/>

Direktors un Zinātniskās padomes priekšsēdētājs

LZA īst.loc. *Dr.habil.sc.ing.* Jānis GRABIS

Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs

Rātsupītes ielā 1, Rīga, LV 1067.

Tel.: 7808003. Fakss: 7442407. E pasts: bmc@biomed.lu.lv

<http://www.bmc.biomed.lu.lv>

Direktore *Dr.chem.* Zinaida ŠOMŠTEINE

Zinātniskie direktori LZA īst.loc. *Dr.habil.biol.* Elmārs GRĒNS un

LZA īst.loc. *Dr.habil.biol.* Pauls PUMPĒNS

Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA goda loc. *Dr.biol.* Viesturs BAUMANIS

Latvijas Hidroekoloģijas institūts

Daugavgrīvas ielā 8, Rīga, LV 1048.

Tel.: 7610851. Tel./fakss: 7601995. E pasts: hydro@latnet.lv

[http:// www.lhei.lv](http://www.lhei.lv)

Direktors *Dr.geogr.* Juris AIGARS

Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.biol.* Maija BALODE

LU Bioloģijas institūts

Miera ielā 3, Salaspils-1, LV 2169.

Tel.: 7944988. Fakss 7944986. E pasts: office@emai.lubi.edu.lv

<http://www.lubi.edu.lv/>

Direktors LZA kor.loc. *Dr.biol.* Viesturs MELECIS

Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA ist.loc. *Dr.biol.* Jānis VĪKSNE

LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts

Kronvalda bulvāri 4, Rīga, LV 1586.

Tel.: 7034884. Tel./fakss: 7034885. E pasts: lumbi@lanet.lv

<http://www.lu.lv/instituti/mbi/>

Direktors LZA ist.loc. *Dr.biol.* Uldis KALNENIEKS

Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.biol.* Armands VĪGANTS

RSU Augusta Kirhenšteina Mikrobioloģijas un virusoloģijas institūts

Rātsupītes ielā 1, Rīgā, LV 1067.

Tel.: 7426197. Fakss 7428036. E pasts: rsu_mvi@latnet.lv

<http://www.micro.lv>

Direktora p.i. un Domes priekšsēdētāja LZA kor.loc. *Dr.med.* Modra MUROVSKA

Nacionālais botāniskais dārzs

Miera ielā 1, Salaspils-1, LV 2169.

Tel./fakss: 7945460. E pasts: sekretare@nbd.apollo.lv

<http://www.nbd.gov.lv>

Direktors Andrejs SVILĀNS

Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.biol.* Dace KĻAVIŅA

MEDICĪNAS ZINĀTŅU INSTITŪTI

LU Eksperimentālās un kliniskās medicīnas institūts

O.Vācieša ielā 4, Rīga, LV 1004.

Tel.: 7613027. Tel./fakss: 7612038. E pasts: ekmi@lu.lv

<http://www.lu.lv/instituti/eksperimentala.htm>

Direktors *Dr.biol.* Pēteris TRETJAKOVŠ

Domes priekšsēdētājs *Dr.med.* Jānis Alfrēds SĪPOLS

LU Kardioloģijas institūts

Pilsõņu ielā 13, Rīga, LV 1002.

Tel.: 7069537. Fakss: 7614641. E pasts: dzerve@lki.eunet.lv

<http://www.lu.lv/instituti/kardiologijas.html>

Direktora v.i. un Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.med.* Vilnis DZĒRVE

LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽA ZINĀTŅU INSTITŪTI

Latvijas Valsts Augļkopības institūts

Graudu ielā 1, Dobeles, LV 3701.

Tel.: 3722294, 3724926. Fakss: 3781718. E pasts: lvai@lvai.lv

<http://www.ddsis.lv>

Direktore *Dr.biol.* Edīte KAUFMANE

Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.agr.* Māra SKRĪVELE

Latvijas Valsts Mežzinātnes institūts “Silava”

Rīgas ielā 111, Salaspils, LV 2169.

Tel.: 7942555. Fakss: 7 901359. E pasts: inst@silava.lv

<http://www.silava.lv>

Direktors Jurgis JANSONS

Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.silv.* Tālis GAITNIEKS

Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūts

Zinātnes ielā 1a, Priekuļu pagasts, Cēsu rajons, LV 4126
Tel.: 4130162. Fakss: 4107217. E pasts: pr_sel@apollo.lv

Direktors Ritvars LEITENS

Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.agr.* Gunta BEBRE

Valsts Stendes graudaugu selekcijas institūts

Dižstende, Lībagu pagasts, Talsu rajons, LV 3258
Tel.: 3292289. Fakss: 3291288. E pasts: stende.selekcija@apollo.lv
<http://www.stendeselekcija.lv>

Direktore *Dr.agr.* Sanita ZUTE

Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.biol.* Ina BELICKA

LLU Biotehnoloģijas un veterinārmedicīnas zinātniskais institūts „Sigra”

Institūta ielā 1, Sigulda, Rīgas rajons, LV 2150
Tel.: 7976307. Fakss: 7976655. E pasts: sigra@lis.lv
<http://www.sigra.lv>

Direktors un Zinātniskās padomes priekšsēdētājs

LZA īst.loc. *Dr.habil.agr., Dr.med.vet.* Aleksandrs JEMELJANOVŠ

LLU Ulbrokas zinātnes centrs

Institūta ielā 1, Ulbroka, Stopiņu pag., Rīgas rajons, LV 2130
Tel.: 7910879. Fakss: 7910873. E pasts: uzc@delfi.lv

Direktors *Dr.sc.ing.* Dainis VIESTURS

Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.sc.ing.* Semjons IVANOVŠ

LLU Ūdenssaimniecības un zemes zinātniskais institūts

Dobeles ielā 43, Jelgava, LV 3001
Tel.: 3025517. Fakss: 3027180. E pasts: uzzi@apollo.lv

Direktors un Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.habil.sc.ing.* Jānis VALTERS

LLU Zemkopības zinātniskais institūts

Zemkopības institūts 7, Aizkraukles rajons, Skrīveru pagasts, Skrīveri-1, LV 5126.
Tel.: 5197954. Fakss: 5197512. E pasts: szc@inbox.lv
<http://www.zzi.lv>

Direktors *Dr.agr.* Aldis JANSONŠ

Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.agr.* Jānis VIGOVŠKIS

HUMANITĀRO UN SOCIĀLO ZINĀTŅU INSTITŪTI

LU Filozofijas un socioloģijas institūts

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1940
Tel.: 7229208. Fakss: 7210806. E pasts: fsi@lza.lv
<http://www.lu.lv/instituti/filozofijas.html>

Direktore LZA īst.loc. *Dr.habil.phil.* Maija KŪLE
Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.phil.* Ella BUCENIECE

LU Latviešu valodas institūts

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel./Fakss: 7227696. E pasts: latv@lza.lv
<http://www.lu.lv/instituti/latviesu.html>

Direktore LZA kor.loc. *Dr.habil.philol.* Ilga JANSONE
Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.philol.* Anna STAFECKA

LU Latvijas vēstures institūts

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 7223715. Fakss: 7225044. E pasts: lvi@lza.lv
<http://www.lu.lv/instituti/vestures.html>

Direktors *Dr.hist.* Guntis ZEMĪTIS
Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.hist.* Ainārs LERHIS

LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel./Fakss: 7229017. E pasts: litfom@lza.lv
<http://www.lu.lv/instituti/literaturas.html>

Direktors LZA īst.loc. *Dr.habil.philol.* Benedikts KALNAČS
Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.philol.* Ingūna DAUKSTE-SILASPPROĢE

EKONOMIKAS INSTITŪTI

LZA Ekonomikas institūts, SIA

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050

Tel.: 7222830. Fakss: 7820608. E pasts: economics@economics.lv

Valdes locekle LZA ist.loc. *Dr.oec.* Raita KARNĪTE

Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA goda loc. *Dr.habil.oec.* Pēteris GUĻĀNS

Latvijas Statistikas institūts

Kr. Barona ielā 30, Rīga, LV 1011

Tel./Fakss: 7286876. E pasts: lsi@latnet.lv

Direktors LZA ist.loc. *Dr.habil.oec.* Edvīns VANAGS

Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts

Struktoru ielā 14, Rīga, LV 1039

Tel.: 7552909. Fakss: 7541789. E pasts: lvaei@lvaei.lv

<http://www.lvaei.lv>

Direktore *Dr.oec.* Valda BRATKA

Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.oec.* Ligita MELECE

CITAS ZINĀTNISKĀS IESTĀDES

Latvijas Akadēmiskā bibliotēka

Rūpniecības ielā 10, Rīga, LV 1235

Tālr.: 7106206, Fakss: 7106202. E pasts: acadlib@lib.acadlib.lv

<http://www.acadlib.lv>

Direktore Venta KOCERE

Latvijas Tehnoloģiskais centrs

Aizkraukles ielā 21, Rīga, LV 1006

Tel.: 7558771. Fakss: 7541218. E pasts: ltc@latnet.lv

<http://www.innovation.lv/LTC/>

Direktors *Dr.habil.sc.ing.* Jānis STABULNIEKS

Inovāciju rosināšanas centrs “IRC-LATVIA”

Aizkraukles ielā 21, Rīga, LV 1006
Tel.: 7540703. Fakss: 7540709. E pasts: irc@edi.lv
<http://www.innovation.lv/irc>

Projekta koordinators *Dr.habil.sc.ing.* Jānis STABULNIEKS

Starptautiskās programmas EUREKA

Latvijas Nacionālais projektu koordinācijas centrs

Aizkraukles ielā 21, Rīga, LV 1006
Tel.: 7558744. Fakss: 7550127. E pasts: eureka@edi.lv; beverte@edi.lv
<http://www.innovation.lv/eureka>

Nacionālo projektu koordinatore *Dr.sc.ing.* Ilze BEVERTE

ES 7. Ietvara programma zinātnes un tehnoloģiju attīstībai. Latvijas Nacionālais kontaktpunkts

Šķūņu ielā 4, Rīga. LV 1050. Tel.: 7229727. Fakss: 7034513.
E pasts: arnolds@latnet.lv
<http://www.zinatne.lv>

Nacionālais koordinators *Dr.phys.* Arnolds ŪBELIS

Latvijas Pētnieku mobilitātes centrs (RESMOB-LATVIA)

Dzērbenes ielā 27, Rīga, LV 1006
Tel.: 7553591. E pasts: info@eracareers.lv
<http://www.eracareers.lv/>

Projekta vadītājs *Dr.chem.* Arnis KOKOREVIČS

LZA Sertifikācijas centrs

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel./fakss: 7212807. E pasts: certcn@latnet.lv
<http://www.sertifikācijascentrs.lv/>

Direktors LZA ist.loc. *Dr.habil.sc.ing.* Imants MATĪSS

LZA Baltijas stratēģisko pētījumu centrs

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel./fakss: 7227555. E pasts: bspceva@lza.lv

Direktors LZA ist.loc. *Dr.habil.sc.pol.* Tālavš JUNDZIS

Valsts valodas aģentūra

Lāčplēša ielā 35–5, Rīga, LV 1011
Tel.: 7201680. Fakss: 7201683. E pasts: agentura@valoda.lv
<http://vva.valoda.lv>

Direktors LZA kor.loc. *Dr.habil.philol.* Jānis VALDMANIS

LZA Terminoloģijas komisija

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 7229636. Fakss: 7227696. E pasts: vaska@lza.lv
<http://termini.lza.lv>

Priekšsēdētāja LZA īst.loc. *Dr.habil.philol.* Valentīna SKUJIŅA

Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmija

Republikas laukumā 2, Rīga, LV 1981
Tel.: 7223448. Fakss: 7821153. E pasts: lmzn@lza.lv
<http://www.lmza.lv>

Prezidente LZA īst.loc. *Dr.habil.oec.* Baiba RIVŽA

Viceprezidenti: LZA īst.loc. *Dr.habil.agr., Dr.med.vet.* Aleksandrs JEMEĻJANOVŠ

LZA īst.loc. *Dr.habil.sc.ing.* Uldis VIESTURS

Dr.sc.ing. Juris SKUJĀNS

Zinātniskā sekretāre *Mg.* Ieva SLOKA

ZINĀTNISKĀ IZDEVĒJDARBĪBA

Apgāds “Zinātne”, SIA

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 7212797. Fakss: 7227825. E pasts: zinatne@navigator.lv
<http://www.zinatnesgramatas.lv>

Valdes priekšsēdētāja Ingrida SEGLIŅA

Direktore Ingrida VĀVERNIECE

Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1524
Tel.: 7229830. Fakss: 7821153. E pasts: avestis@lza.lv
<http://www.lza.lv/vestis/vestis.htm>

Atbildīgais redaktors *Dr.philol.* Arno JUNDZE

Sk. arī šīs grāmatas 32. lpp.

Žurnāls publicē rakstus latviešu un angļu valodā.

Latvijas Fizikas un Tehnisko Zinātņu Žurnāls

Aizkraukles ielā 21, Rīga, LV 1006

Tel.: 7551732, 7558694. Fakss: 7550839. E pasts: ezerniec@edi.lv

http://www.innovation.lv/fei/fei_j.htm

Galvenais redaktors Juris EKMANIS

Žurnāls publicē rakstus angļu, latviešu un krievu valodā.

Žurnāls “Mechanics of Composite Materials”

Aizkraukles ielā 23, Rīga, LV 1006

Tel.: 7551694. Fakss: 7820467. E pasts: mcm@pmi.lv

<http://www.pmi.lv/html/journal.htm>

Galvenais redaktors Vitauts TAMUŽS

Žurnāls iznāk angļu un krievu valodā.

Žurnāls “Magnetohydrodynamics”

Miera ielā 32, Salaspils, LV 2169

Tel.: 7945836. Fakss: 7901214. E pasts: zhuk@sal.lv, aceb@sal.lv

<http://mhd.sal.lv/>

Galvenais redaktors Andrejs CĒBERS

Žurnāls iznāk angļu un krievu valodā.

Žurnāls “Automatic Control and Computer Sciences”

Dzērbenes ielā 14, Rīga, LV 1006

Tel.: 7558164. Fakss: 7555337. E pasts: avt@edi.lv

<http://www.edi.lv/journal/journal.htm>

Galvenais redaktors Ivars BIĻINSKIS

Žurnāls iznāk angļu un krievu valodā.

Žurnāls “Chemistry of Heterocyclic Compounds”

Aizkraukles ielā 21, Rīga, LV 1006

Tel.: 7555918, 7551822. Fakss: 7550338. E pasts: hgs@osi.lv

<http://www.osi.lv/hgs/hgs.html>

Galvenais redaktors Edmunds LUKEVICS

Žurnāls iznāk angļu un krievu valodā.

Latvijas Ķīmijas Žurnāls (Latvian Journal of Chemistry)

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1524
Tel.: 7226032, 7944711. Fakss: 7800779. E pasts: nki@nki.lv
<http://www.nki.lv/NKI/LATV/Zurnal.htm>

Galvenais redaktors Tālis MILLERS

Žurnāls publicē rakstus latviešu, angļu un krievu valodā.

Žurnāls “Humanities and Social Sciences. Latvia”

Izdevējs: SIA LZA Ekonomikas institūts
Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 7222830. Fakss: 7820608. E pasts: economics@economics.lv, barbala.stroda@gmail.lv

Galvenais redaktors Bārbala STRODA

Žurnāls iznāk angļu valodā.

Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 7216769. Fakss: 7225044. E pasts: lviz@lza.lv

Galvenais redaktors Guntis ZEMĪTIS

Žurnāls iznāk latviešu valodā.

(Žurnāls dibināts 1936. gadā, atjaunots 1991. gadā.)

Tehnikas Apskats

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1524
Tel: 7223644. Fakss: 7821153. E pasts: ekmanis@lza.lv, lza@lza.lv
http://www.lza.lv/lat/TA/ta_iev.htm

Galvenais redaktors Juris EKMANIS

Žurnāls iznāk latviešu valodā.

Latvijas Zinātņu akadēmijas un LU Astronomijas institūta populārzinātnisks gadalaiku izdevums

Zvaigžņotā Debess

Raiņa bulv. 19, Rīga, LV 1586
Tel.: 7034581. E pasts: astra@latnet.lv
<http://www.astr.lu.lv/zvd/>

Atbildīgā redaktora vietnieks Agnis ANDŽĀNS

Žurnāls iznāk latviešu valodā.

**Latvijas Zinātnes padomes, Latvijas Zinātņu akadēmijas
un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts**

Zinātnes Vēstnesis

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1524

Tel.: 7212706. Fakss: 7821153. E pasts: alma@lza.lv; lza@lza.lv

<http://www.lza.lv/zv00.htm>

Galvenā redaktore Zaiga KIPERE

Laikraksts iznāk latviešu valodā.

Latvijas Universitātes izdevums populārzinātniskais žurnāls

TERRA

Martas ielā 9, Rīga, LV 1011

Tel.: 7034587. Fakss: 7312733. E pasts: terra@lu.lv

<http://www.lu.lv/terra/>

Galvenais redaktors Ilgonis VILKS

Žurnāls iznāk latviešu valodā.

SIA Mediju grupas TOPS izdevums žurnāls

ILUSTRĒTĀ ZINĀTNE

Mūkusalas ielā 41, Rīga, LV 1004

Tel.: 7273311, 7297078. Fakss: 7292701. E pasts: ilustreta.zinatne@mgtops.lv

<http://www.ilustretazinatne.lv/>

Galvenais redaktors Vents ZVAIGZNE

Žurnāls iznāk latviešu valodā.

LATVIJAS ZINĀTNES ORGANIZĒŠANĀ IESAISTĪTO
PERSONU ALFABĒTISKAIS RĀDĪTĀJS

	<i>Telefons</i>	<i>Fakss</i>	<i>Elektroniskā pasta adrese</i>
AIGARS Juris	7610851	7601995	juris@monit.lv.lv
ANDERSONS Bruno	7552554	7550635	brunoan@edi.lv
ANDŽĀNS Agnis	7033738	7033701	agnis.andzans@lu.lv
AUGULE Ināra	7225764	7821153	lza@lza.lv
AUZIŅŠ Mārcis	7033700	7033751	marcis.auzins@lu.lv
ĀBELE Māris	7034589	7034582	maris.abele@lu.lv
ĀBOLTIŅŠ Aivars	7212706	7821153	lzs@lza.lv
ĀDAMSONE Baiba	7220725	7821153	chem@lza.lv
BALODE Maija	7033878	7601995	maija@hydro.edu.lv
BARŠEVSKIS Arvids	5426719	5426719	beetles@dau.lv
BĀRZDIŅŠ Jānis	7224363	7820153	janis.barzdins@mii.lv.lv
BAUMANIS Viesturs	7808219	7442407	viesturs@biomed.lv.lv
BEĶERS Mārtiņš	7034892	7034885	mbek@lanet.lv
BEVERTE Ilze	7558744	7550127	beverte@edi.lv
BĒRZIŅŠ Jānis (CFI)	7945840	7901211	jberzins@latnet.lv
BĒRZIŅŠ Jānis (LVI)	7223715	7225044	lvi@lza.lv
BILĪNSKIS Ivars	7554500	7555337	bilinskis@edi.lv
BIRĢELE Edīte	3027664	3027344	edite.birgele@llu.lv
BLŪMS Elmārs	7944664	7901214	eblums@latnet.lv
BRATKA Valda	7552786	7541789	valda@lvaei.lv
BRICE Anastasija	7229830	7821153	avestis@lza.lv
BRŪNAVS Jānis	7321161	7830138	lma@lama.lv
BUCENIECE Ella	7089154	7210806	imants@sal.lv
BUIĶIS Andris	7225674	7227520	buikis@latnet.lv
BULA Dace	7228632	7229017	daceb@hotmail.com
BULIGINS Leonīds	7033777	7033777	lbulig@lanet.lv

BUNDULE Maija	7047896	7047996	maija.bundule@izm.gov.lv
CĀBULIS Uģis	7545111	7550635	cabulis@edi.lv
CAUNE Andris	7226934	7225044	lvi@lza.lv
CĒBERE Dzintra	7225764	7821153	lza@lza.lv
CĒBERS Andrejs	7945830	7901214	aceb@sal.lv
CIMERMANIS Saulvedis	7565265	7225044	lvi@lza.lv
ČAKSTE Jānis	7047899	7243126	janis.cakste@izm.gov.lv
ČATE Andris	7089124	7089254	and_cate@latnet.lv
DAUKŠTE Vija	4207230	4207229	vija.daukste@va.lv
DIMZA Vilnis	7047897	7047996	vilnis.dimza@izm.gov.lv
DRAVENIECE Anita	7227391	7821153	int@lza.lv
DUBURS Gunārs	7551232	7550338	gduburs@osi.lv
DZĒERVE Vilnis	7069575	7614641	dzerve@lki.eunet.lv
EDŽIŅA Alma	7223931	7821153	alma@lza.lv
EGLĪTE Maija	7409139	7409139	Maija.Eglite@rsu.lv
EKMANIS Juris	7223644	7821153	ekmanis@lza.lv
FREIBERGS Jānis Ernests	7944700	7901214	jf@sal.lv
FREIVALDS Rūsiņš Mārtiņš	26563358	7829153	Rusins.Freivalds@mii.lu.lv
GAILĪTIS Agris	7945821	7901214	gailitis@sal.lv
GAITNIEKS Tālis	7976718	7901359	talis@silava.lv
GARDOVSKIS Jānis	7069545	7069545	gardovskis@dr.lv
GERHARDS Jānis	7089900	7089905	gerhards@eef.rtu.lv
GERTS Oskars	7298833	7506466	redakcija@lv.lv
GOVINČUKA Dace	7225361	7821153	lza@lza.lv
GRABIS Jānis	7944711	7800779	grabis@nki.lv
GRĀVĪTIS Uldis	7543433	7543480	uldis.gravitis@lspa.lanet.lv
GREITĀNS Modris	7558203	7555337	modris.greitans@edi.lv
GRĒNS Elmārs	7808201	7442407	grens@biomed.lu.lv
GRUNDSPEŅĶIS Jānis	7089581	7089584	janis.grundspenkis@rtu.lv

HAUSMANIS Viktors	7357910	7229017	litfom@lza.lv
HELMANE Ludmila	7228508	7221287	daina@lza.lv
IKERE Zaiga	5422180	5424321	dau@dau.lv
IVANOVŠ Semjons	7910879	7910873	uzc@delfi.lv
JANSONE Ieva	7212797	7227825	zinatne@navigator.lv
JANSONE Ilga	7227696	7227696	ilgajan@lza.lv
JANSONS Aldis	5197954	5197512	szc@inbox.lv
JANSONS Jurgis	7942555	7901359	jurgis@silava.lv
JANSONS Juris	7551145	7820467	jansons@pmi.lv
JEMEĻJANOVŠ Aleksandrs	7976654	7976655	sigra@lis.lv
JUNDZE Arno	7229830	7821153	avestis@lza.lv
JUNDZIS Tālavš	7227555	7227555	bspceva@lza.lv
KABAŠKINS Igors	7100595	7100535	kiv@tsi.lv
KAIRIŠA Daina	28300081	3005629	Daina.Kairisa@llu.lv
KALNAČS Benedikts	7212872	7229017	litfom@lza.lv
KALNENIEKS Uldis	7034887	7034885	kalnen@lanet.lv
KALNIŅŠ Arnis	7568319	–	arnisk@e-teliamtc.lv
KALNIŅŠ Mārtiņš	7089218	7615765	martinsk@parks.lv
KALVIŅŠ Ivars	7551822	7550338	kalvins@osi.lv
KAĻIŅINA Gaļina	7225164	7223211	lzp@lza.lv
KARNĪTE Raita	7222830	7820608	raita@economics.lv
KARNĪTIS Edvins	7097203	7097277	edvins.karnitis@sprk.gov.lv
KAUFMANE Edīte	3722294	3781718	kaufmane@latnet.lv
KĀRKLĪŅA Daina	3046690	3046690	daina.karklina@llu.lv
KIPERE Zaiga	7212706	7821153	lidija.berzina@lv.lv, alma@lza.lv
KLUŠA Vija	29276263	7366306	vijaklus@latnet.lv
KĻAVIŅA Dace	7945467	7945460	dace.klavina@nbd.apollo.lv
KĻAVIŅŠ Māris	7331766	7332704	mklavins@lanet.lv
KNĒTS Ivars	7089300	7089302	knets@latnet.lv
KOCERE Venta	7106216	7106202	vkocere@lib.acadlib.lv
KOKOREVIČS Arnis	7553591	7550636	info@eracareers.lv
KONDRATOVIČS Rihards	29103858	7913127	Rihards.Kondratovics@lu.lv

KOZLOVSKIS Vitālijs	7222817	7221287	daina@lza.lv
KRISTAPSONS Jānis	7223567	7821153	jtk@lza.lv
KRŪMIŅŠ Andris	7261414	7132778	krumins@latnet.lv
KRŪMIŅŠ Juris	7034304	7034422	Juris.Krumins@lu.lv
KŪLE Maija	7229208	7210806	fsi@lza.lv
KURSĪTE-PAKULE Janīna	7034841	7226601	kursite@lanet.lv
LANGE Elmārs	7225241	7821153	skc@lza.lv
LĀCIS Ivars	7034301	7034302	Ivars.Lacis@lu.lv
LEGZDIŅA Antra	7229830	7821153	proceed@lza.lv
MARKUS Dace	7808010	7808034	markus@latnet.lv
MATĪSS Imants	7212807	7212807	certcn@latnet.lv
MEIKALIŠA Ārija	7800500	7551070	rector@polak.edu.lv
MEIROVICS Imants	7067765	7619573	imants.meirovics@dati.lv
MELECIS Viesturs	7944988	7944986	vmelecis@email.lubi.edu.lv
MILLERS Tālis	7228784	7821153	millers@lza.lv
MUGURĒVIČS Ēvalds	7226934	7225044	lvi@lza.lv
MUIŽNIEKS Indriķis	7034401	7034302	Indrikis.Muiznieks@lu.lv
MUROVSKA Modra	7427920	7428036	modra@latnet.lv
MUZIKANTE Inta	7260787	7132778	intam@edi.lv
NEGREJEVA Sofija	7223633	7821153	fizteh@lza.lv
NIKODEMUS Oļģerts	29484996	7332704	olgers.nikodemus@lu.lv
OSIS Jānis Andris	7332202	7228963	rektorats@latnet.lv
OZOLANTA Iveta	7409116	7471815	iveta_o@rsu.lv
PĪRĀGS Valdis	7069307	7614168	pirags@latnet.lv
POČS Remigijs	7089366	7089683	rpocs@rtu.lv
PUMPĒNS Pauls	7808214	7442407	paul@biomed.lu.lv
PUTNIŅA Māra	7223211	7223211	putnina@lza.lv
RAITUMS Uldis	7211421	7820153	uldis.raitums@mii.lu.lv
RAŠALS Īzaks	7945435	7944986	izaks@email.lubi.edu.lv
REINFELDS Andrejs	7033719	7227520	reinf@latnet.lv

RIBICKIS Leonids	7089400	7820094	leonids.ribickis@rtu.lv
RIKARDS Rolands	7089124	7820094	rikards@latnet.lv
RIVŽA Baiba	7047810	7213992	velga.jakusko@izm.gov.lv
RIVŽA Pēteris	3005633	3027238	zinpror@llu.lv
RUDZĪTIS Jānis	7089701	7089701	arai@latnet.lv
RUŽA Antons	3005629	3005629	aruz@llu.lv
SAUHATS Antans Sauļus	7089930	7089931	sauhatas@eef.rtu.lv
SEGLIŅA Ingrīda	7212797	7227825	zinatne@navigator.lv
SERGEJEVA Mirdza	7223285	7223211	mirdza@lza.lv
SILIŅŠ Andrejs	7211405	7821153	silins@lza.lv
SĪPOLS Jānis	7612038	7612038	sipols@latnet.lv
SKUDRA Rūta	7225793	7821153	lza@lza.lv
SKUJA Linards	7260756	7132778	skuja@latnet.lv
SKUJĀNS Juris	3022584	3027238	rektors@llu.lv
SKUJIŅA Valentīna	7229636	7227696	vaska@lza.lv
SLOKA Ieva	7223448	7821153	lmzn@lza.lv
SNIKERE Māra	7089313	7089312	snikere@latnet.lv
SOLOMEŅNIKOVA Irīna	7223211	7223211	irina@lza.lv
SPROĢIS Andris	7034768	7569197	asprogis@latnet.lv
STABULNIEKS Jānis	7557919	7541218	ltc@latnet.lv
STAFECKA Anna	7226345	7227696	anna.stafecka@inbox.lv
STRADIŅŠ Jānis	7213663	7821153	stradins@lza.lv
STRAKOVŠ Andris	7089221	7615765	strakovs@latnet.lv
STRODA Bārbala	7222830	7820608	economics@economics.lv
SURKOVA Agnese	7227391	7821153	int@lza.lv
SUVEIZDIS Valdemārs	7226539	7221287	daina@lza.lv
ŠLIHTA Gunta	7558680	7550839	fei@edi.lv
ŠOMŠTEINE Zinaida	7808202	7442407	zina@biomed.lu.lv
ŠTERNBERGS Andris	7187810	7132778	stern@latnet.lv
ŠVEICE Ilga	7106206	7106202	acadlib@lib.acadlib.lv
TABUNS Aivars	7227110	7210806	aivars.tabuns@lu.lv
TĀLBERGA Ilga	7225889	7821153	humana@lza.lv
TAMUŽS Vitauts	7543306	7820467	tamuzs@pmi.lv

4. pielikums. PERSONU ALFABĒTISKAIS RĀDĪTĀJS

TIRZĪTE Dace	7223280	7223211	tirzite@latnet.lv
TJŪŅINA Ērika	7225175	7821153	erika@lza.lv
TRAPENCIERIS Pēteris	7545272	7553142	peteris@osi.lv
TREIMANIS Arnis	7551559	7550635	arnis.treimanis@edi.lv
TRETJAKOVŠ Pēteris	7069309	7612038	tretjako@latnet.lv
TRINKLERE Laima	7187816	7132778	issp@cfi.lu.lv
TUHERMS Hennis	3029184	3029184	Henn.Tuherm@llu.lv
TUTĀNE Irēna	7553247	7550338	irena@osi.lv
ŪBELIS Arnolds	7229727	70344513	arnolds@latnet.lv
VALDMANIS Jānis	7201681	7201683	j.valdmanis@valoda.lv
VALTERS Jānis	3025517	3027180	uzzi@apollo.lv
VALTERS Raimonds	7225361	7821153	rvalters@latnet.lv
VANAGS Edvins	7286876	7286876	lsi@latnet.lv
VASKS Andrejs	7280874	7225044	Andrejs.Vasks@lu.lv
VĀVERNIECE Ingrida	7212797	7227825	zinatne@navigator.lv
VEINBERGS Grigorijs	7555946	7550338	veinberg@osi.lv
VĒTRA Jānis	7409224	7471815	rector@rsu.lv
VIESTURS Dainis	7910879	7910873	uzc@delfi.lv
VIESTURS Uldis	7034884	7034885	lumbi@lanet.lv
VIGOVSĶIS Jānis	5197266	5197512	scz@inbox.lv
VĪKSNE Jānis	7945437	7944986	ornlab@latnet.lv
VILKS Ilgonis	7034587	7312733	vilks@latnet.lv
VUCĀNE Diāna	7227391	7821153	int@lza.lv
ZĀLĪTIS Pēteris	7976717	7901359	zalis@silava.lv
ZEMĪTIS Guntis	7223715	7225044	lvi@lza.lv
ZENKEVIČS Henriks	7945434	7944986	zenkevics@email.lubi.edu.lv
ZICMANIS Andris	7372573	7225039	zicmanis@latnet.lv
ZĪDS Oskars	3423568	3424223	lpa@lieppa.lv
ZĪTARS Ints	7223280	7223211	ints.zitars@latnet.lv
ZVAIGZNE Vents	7273311	7292701	ilustreta.zinatne@mgtops.lv
ZVIDRIŅŠ Pēteris	7034788	7034787	zvidrins@lanet.lv
ŽAGARS Juris	29230818	3628303	yzh@latnet.lv; yzh@venta.lv
ŽŪRIŅŠ Aivars	7553063	7550635	koks@edi.lv

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS
GADAGRĀMATA
2007

Sastādītāju kolektīvs

Baiba Ādamsone,

Alma Edžiņa,

Jānis Kristapsons (vadītājs),

Sofja Negrejeva,

Ieva Sloka,

Ilga Tālberga

Induļa Martinsona vāka noformējums
Fotoattēli no LZA kolekcijas

Redaktore *Ieva Jansone*
Datorapstrāde *Elmārs Lange*

SIA Apgāds “Zinātne”, Akadēmijas laukums 1, Rīga,
LV-1050. Reģistrācijas apliecība Nr. 40003576967.
Iespiesta SIA tipogrāfijā “Pērse”, Aizkraukles ielā 21,
Rīga, LV-1006.